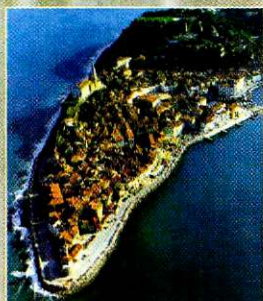

DEMOKRACIJA

**Na moč sumljivi
nepremičninski
posli na Obali**

**Obračun strank
na volilnem
poligonu**

Podobno kot za Marijano Kanduti tudi za generalnega sekretarja vlade Mirka Bandlja velja, da ima večjo moč in besedo kot ministri. Slednje še najbolj dokazuje dejstvo, da se je vsa ta leta kljub aferam obdržal na položaju.

Vsemogočni Bandelj

POLITIKA
Med kruto
realnostjo in
demagogijo

REVOLUCIJA
Edvard Kardelj:
“Likvidacija
— odobrena”

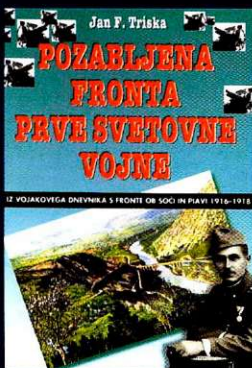

INTERVJU
Dr. Vasko Simoniti
Brez prave
kulture politike

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT

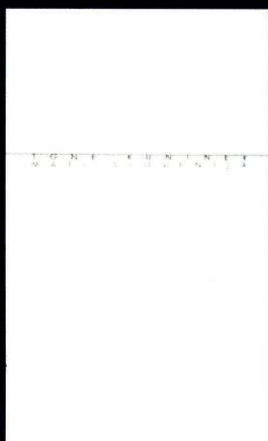
JAN F. TRISKA POZABLJENA FRONTA I. SVETOVNE VOJNE

Iz dnevnika češkega vojaka, ki se je udeležil bojev ob Soči in PIAVI. 240 strani, 5.500 SIT

DIMITRIJ ŽILEVSKI OTOK BREZ MILOSTI

Informburojevci v jugoslovanskih komunističnih zaporih Stari Gradiški, na Golem otoku, Sv. Grgurju in drugje. 256 strani, 3.996 SIT

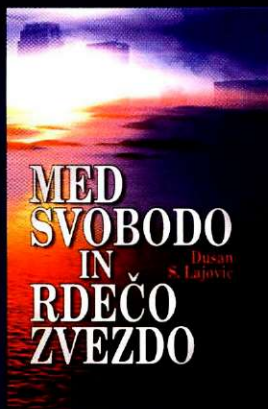
MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK UŠLI SO SMRTI

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906 SIT

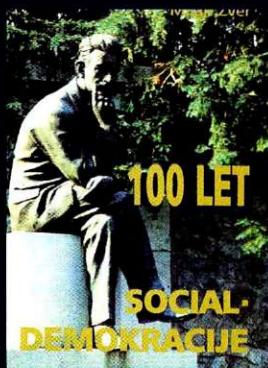
DUŠAN S. LAJOVIC MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Avtobiografska pripoved iz časa druge svetovne vojne. Knjigi je dodan seznam sodalcev Udbe. 347 strani, 6.200 SIT

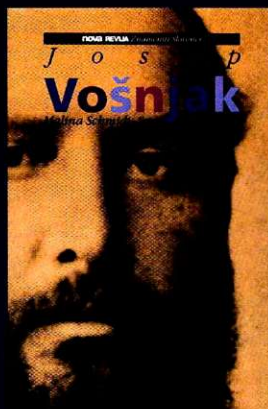
MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

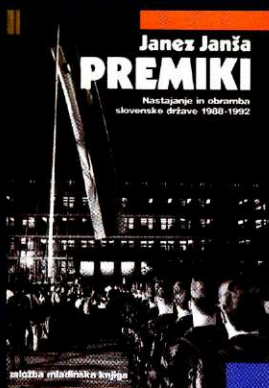
MILAN ZVER 100 LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

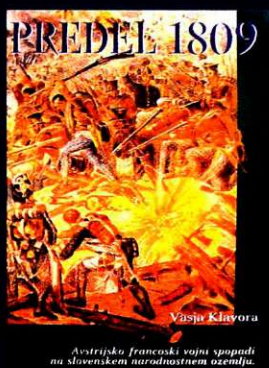
MALINA SCHMIDT-SNOJ JOSIP VOŠNJAK

Zdravnik, politik in književnik, predvsem pa rodoljub, ki je bil za svoj narod po potrebi tudi ognjevit taborski govornik. 292 strani, 11.400 SIT

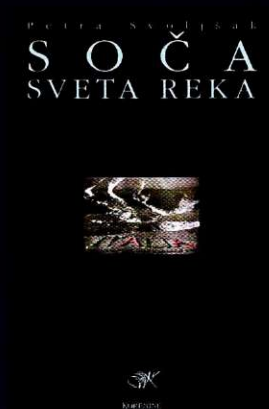
JANEZ JANŠA PREMIIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

VASJA KLAVORA PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov z Avstrijci na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT

PETRA SVOLJŠAK SOČA, SVETA REKA

Monografija slovenskega Posočja, ki na podlagi obsežnega arhivskega gradiva raziskuje razmere med italijansko okupacijo. 428 strani, 10.980 SIT

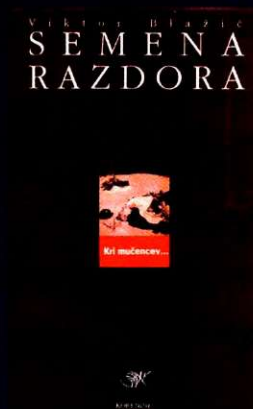
JANEZ JANŠA OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

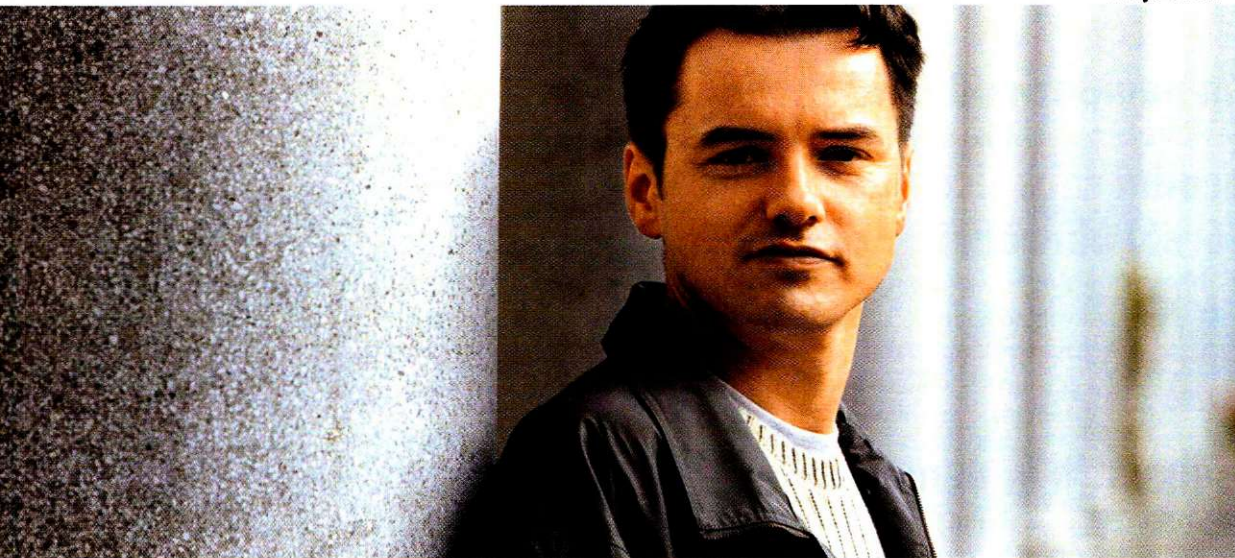
TOMAŽ BUDKOVIČ VZPON BOHINJA PRED ZATONOM AVSTRO-OGRSKE

Bohinj od marčne revolucije naprej, v času graditve proge in od njenega odprtja naprej. 231 strani, 5.500 SIT

VIKTOR BLAŽIČ SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugače mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT

Resnične šale

“Želite zazidljivo parcelo s pogledom na morje po štiri evre za kvadratni meter? Včlanite se v Liberalno demokracijo Slovenije! Pokličite zdaj! Šifra: čas se nam izteka.”

To sporočilo je v ponedeljek priromalo na moj mobilni telefon. Ko sem v uredništvu povedal to šalo, smo se smejali. Kasneje sem sporočilo SMS še enkrat prebral in se resno zamislil. Sporočilo pravzaprav ni šala, ampak ljudski odziv na razkritje, da je državna sekretarka na finančnem ministrstvu Milojka Kolar (LDS) sklenila fantastični nepremičninski posel na slovenski Obali. Kolarjeva je namreč z mojim pod izolsko bolnišnico kupila kmetijsko zemljišče po štiri evre za kvadratni meter, potem pa je ugotovila, da sta na tem zemljišču dva komunalna jaška, zaradi česar se je z izolsko bolnišnico s pomočjo ministrstva za zdravje dogovorila za menjalno pogodbo, s katero je dobila drugo zemljišče pod omenjeno bolnišnico. Kmalu zatem ji je ustregla še izolska občinska oblast. Njeno novo zemljišče ji je prekategorizirala v zazidljivo zemljišče, zaradi česar je njegova vrednost astronomsko poskočila. S tem je vrednost kvadratnega metra tega zazidljivega zemljišča narasla na sto petdeset do tristo evrov, kot pravijo nepremičninski agentje. Zataknilo pa se je, ko je novi direktor izolske bolnišnice ugotovil (očitno so posel izvedli mimo njega, oziroma preden je postal direktor), da bo morala bolnišnica plačati davek zaradi menjave zemljišča, česar pa ni želel storiti, saj je ugotovil, da bi zemljišče, ki so ga zamenjali s Kolarjevo, na trgu veliko dražje prodali. Denar bi bolnišnica, ki se utaplja v izgubah, zelo potrebovala.

Omenjeni primer, ki ga je razkril osrednji slovenski časnik, je tipičen primer, kako je mogoče s pomočjo političnih poznanstev in političnega vpliva, skratka s pomočjo klientelizma in politične korupcije doseči praktično vse in pri tem še dobro zaslužiti. Seveda primer ni osamljen. Sredi poletja je v javnost prišla podobna zgodba, v katero je bil vpleten vodja poslanske skupine LDS Tone Anderlič, ki se je na precej podoben način dokopal do

poceni parcele v Strunjanu. O tem smo v Demokraciji že pisali, o delno podobnem primeru pišemo tudi v tej številki naše revije. Podobnih primerov je še cela vrsta na drugih področjih. Na zadnji izredni seji državnega zbora je bil predstavljen primer poslanskega kandidata liberalne demokracije Miloša Kovačiča, ki je poskrbel za svojo hčerko tako, da je ekskluzivno prodajo WD-40, ki jo je imela tovarna zdravil Krka, prenesel na podjetje svoje hčerke.

A vrnimo se k nepremičninam. Medtem ko navadni ljudje čakajo na različna dovoljenja ali na primer na spremembo zazidalnega načrta celo večnost, za “velike živine” v naši državi ni ovir. Pokličejo tega in onega političnega prijatelja, prijateljico in zadeva je urejena. Podobno je z različnimi lopovščinami. Kurji tat je prav hitro ujet in kaznovan, tisti pa, ki je v svoje žepe pobasal milijone in milijarde, veselo živi naprej in še za “uspešnega” ga imajo. Ob vsem tem nas vladajoča liberalna demokracija prepričuje, da je v naši državi praktično vse v redu, kar pa ni, naj bi se že popravljalo. Kot da niso imeli v vseh teh letih svoje vladavine dovolj časa, da stvari spravijo v red.

Nedvomno bi prevetritev slovenskega političnega prostora in sprememba na volitvah precej pripomogla, da bi se korupcija in klientelizem v Sloveniji zmanjšala. Pri tem se je mogoče strinjati s teologom dr. Dragom Ocvirkom, ki v svojem zadnjem intervjuju pravi, da demokracija lahko deluje le v alternativni oblasti. “V Sloveniji kontinuiteta obstaja bolj ali manj od leta 1945. Ti, ki so sedaj oblast, bi kot opozicija zelo dobro pazili in kontrolirali one druge. Pazili na zlorabe, pa tudi mediji bi ostali tam, kjer so sedaj. Šli bi v opozicijo in končno postali kritični do oblasti. Če bi se zadeve prekinile za štiri leta, bi to pripeljalo do tega, da bi se slovenski prostor prevetрил in prezačil. Sedanja opozicija bi dobila neko izkušnjo, zdajšnja oblast pa bi se preizkusila kot opozicija.” Za Ocvirka je to praktično edini razlog, zaradi katerega zagovarja spremembo oblasti.

Če bi na volitvah kljub vsemu zmagala liberalna demokracija in bi lahko znova sestavila vlado, bi bilo to nedvomno izredno slabo sporočilo za vse – tako za tiste na oblasti kot za tiste v opoziciji in ne nazadnje za navadne državljane in volivce. To bi bil dokaz, da se korupcija in klientelizem splačata, kar bi bilo znak za vladajočo elito, da je praktično nedotakljiva, da lahko počne, kar se ji zdi, pa je volivci kljub temu ne kaznujejo na volitvah. Za opozicijo bi seveda to pomenilo popolno demoralizacijo, za celotno slovensko družbo pa prav tako. Vendar anketa v naši reviji kaže, da obstaja realna možnost politične spremembe in premika na bolje.

Metod Berlec

Prevetritev slovenskega političnega prostora in sprememba na volitvah bi precej pripomogla, da bi se korupcija in klientelizem v Sloveniji zmanjšala. Kot kaže anketa v naši reviji, obstaja realna možnost politične spremembe.

9 Prava in navidezna demokracija

Obstaja nekaj vsebin oz. pravic, za katere velja, da so ustavni pogoj vsakršne resnične demokracije.

11 Mednarodni zaušnici vladi

12 Strankarski obračuni

Kot kaže, bo letošnje leto precejšnja gneča na volilnih listkih, saj je na Republiško volilno komisijo kandidatne liste vložilo vseh osem parlamentarnih strank, trinajst zunajparlamentarnih strank, tri neodvisne liste in trije neodvisni kandidati. Volivci in volivke bomo tako imeli več kot dovolj možnosti, da izberemo najboljše kandidate za prihodnja štiri leta.

16 Med realnostjo in demagogijo

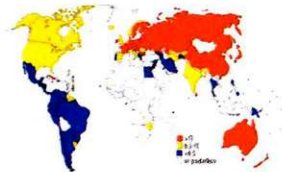
Pred štirimi leti je bilo pred volitvami jasno, da bodo spori znotraj Bajukove vlade vplivali na slabši izid pomladnih strank. Kljub temu so optimisti verjeli, da to ne bo tako usodno, vendar je bilo. Liberalna demokracija je na drugi strani triumfirala in sestavila vlado po svoji meri. Štiri leta kasneje je zaradi vpletenosti LDS v korupcijo in klientelizem precej drugače.

18 Vsemogočni Bandelj

20 Zgodba o dveh resnicah

22 Sumljivi nepremičninski posli

31 Samomor vsakih 40 sekund

Čeprav je odločitev o samomoru odvisna od posameznika, se stopnje samomorilnosti po različnih državah močno razlikujejo. Po podatkih, ki jih je objavila Svetovna zdravstvena organizacija, je samomor najpogostejši v Litvi, med deseterico najbolj samomorilskih narodov pa znova najdemo tudi Slovence.

34 Brez prave kulturne politike

Pogovor z dr. Vaskom Simonitijem

Na področju kulture v ministrstvu sploh ne ločijo prednosti od temelja, torej ne prepoznavajo tistih samoumevnih temeljev, ki morajo biti zagotovljeni za uspešno delovanje nekega področja. Prav med prioritete namreč uvrščajo celo vrsto stvari, ki so (morajo biti) samoumevne.

42 "Likvidacija - odobrena"

56 Ekstremni šport

Zdrav duh v zdravem telesu! V teh besedah je skrito bistvo športnega udejstvovanja. Ali drži to tudi za plavalca Martina Strela?

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Mitja Volčansek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Sirc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošte, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic, Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Ma-tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka, d. d., Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Primož Lavre

Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik *Demokracija* med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Naloga komisije je, da dvomi

Foto: Gregor Pohleven

Pogovarjali smo se z Jožefom Jerovškom, predsednikom komisije za nadzor nad delom obveščevalnih in varnostnih služb.

Konec avgusta ste sklicali sejo komisije za nadzor nad delom obveščevalnih in varnostnih služb. Na seji so se člani komisije pogovorili z direktorjem Slovenske varnostno-obveščevalne agencije (Sova) Iztokom Podbregarjem in generalnim direktorjem policije Darkom Anželjem. Oba sta zagotovila, da ne policija ne Sova ne izvajata nobenih nezakonitih prisluhov, okoli katerih je bilo v zadnjem času v javnosti veliko govora. Verjamete, da je tako?

Dejstvo je, da komisija pri nadzoru obeh v tem mandatu ni naletela na kršitve, dejstvo pa je tudi, da smo od policije in Sove vedno dobivali takšne odgovore, četudi so se kršitve (primer novinarja Tomaža Ranca) dogajale. Tako je naloga komisije, da vseskozi sistematično dvomi o tem, kar počnejo omenjene službe. V tej državi, kjer imajo posamezniki in centri moči takšno enormno moč, da lahko premikajo cele državne sisteme, je namreč težko verjeti, da se ne naračajo nezakoniti prisluhi ali druge posebne metode in sredstva. Ne nazadnje je takšno mnenje v veliki meri navzoče tudi med ljudmi, ki se s takšnimi težavami pogosto obračajo na nas. Seveda za nezakonite prisluhe nimajo neposrednih dokazov, vendar pa to še ne pomeni, da jih res ni. Zato mora komisija ves čas o teh trditvah dvomiti in jih preverjati. Na komisiji pa se nismo, kot ste omenili, pogovorili samo z omenjenima direktorjema, ampak tudi z vodji tehničnih sektorjev, ki so pristojni za namestitve vmesnikov za prisluškovanje na telekomunikacijskih linijah. Moram reči, da z njihovimi odgovori nismo bili v celoti zadovoljni.

Kaj vas je najbolj motilo?

Znani so podatki, da je nekdanja SDV (t. i. Udba) imela na vsaki pošti sobo, v katero so bili speljani t. i. komunikacijski kabli, ključne teh sob pa je imel lokalni ali regionalni šef Udbe. Zanimalo nas je, ali kabli čez omenjene prostore še potekajo in ali je bila klasična tehnika za priskrbovanje komisijsko uničena. Odgovora na to vprašanje od vodji teh-

ničnih sektorjev in od policije nismo dobili, čeprav je rok zanj že potekel. Prav tako ni odgovora na naše vprašanje, ali je še vedno mogoče, da nekdo nenadzorovano pride do teh prostorov.

Komisija je na omenjeni seji pozvala Mobitel, naj pojasni okoliščine, v katerih je prišlo do posredovanja izpisa pogovorov novinarja RTV Tomaža Ranca. No, na Mobitelu so zanikali, da so izpis Rančevih številk posredovali nezakonito, saj naj bi jih, kot so dejali, posredovali šele po prejetju sodne odredbe. Verjamete takšnemu pojasnilu?

Ne. Prvič, sodišče je že v več odločbah ugotovilo, da so bili izpiski poslani dva dni prej, preden so si kriminalisti zanje pridobili sodno odločbo, in drugič, sodišče je tudi zapisalo, da za odločbo sodišča za pridobitev izpiskov novinarjevih klicev ni bilo nobene podlage. Pojasnilu Mobitela, da izpiskov niso posredovali brez sodne odločbe, ne verjamem tudi zato, ker imam s celotno zadevo tudi sam negativne izkušnje. Ko sem namreč kot predsednik preiskovalne komisije v zadevi Vič-Holmec pred leti zahteval gradivo t. i. Gričarjeve komisije, ki je prav tako ugotovila, da je Mobitel izpise posredoval dva dni prej, preden je za to pridobil sodno odločbo, mi ga takratni državni tožilec Gorazd Fišer ob podpori Zdenke Cerar ni hotel izročiti. Gradivo smo dobili šele po osmih mesecih, ko je bilo že prepozno. Če bi ga namreč dobili prej, bi lahko afero bistveno laže in uspešneje pojasnili, hkrati pa bi lahko pomagali tudi novinarju, ki mora zdaj pravico na sodišču iskati sam.

Kako za konec ocenjujete delo komisije v tem mandatu?

Mislím, da je komisija v tem mandatu naredila nekaj korakov naprej. Uspešna je bila predvsem na zakonodajnem področju, kjer ji je uspelo skozi parlament spraviti zakon o nadzoru obveščevalnih služb in poslovnik komisije, ki je natančno začrtal njeno delo. Bistven napredek je bil po mojem mnenju dosežen tudi v njenem delovanju, saj je opravila veliko več nenapovedanih obiskov v službah kot prejšnje komisije in s tem vnesla negotovost med morebitne kršilce zakonodaje, hkrati pa preprečila, da bi zaupni dokumenti, ki jih je imela, uhajali v javnost, kar se je v prejšnjem mandatu redno dogajalo.

Aleš Kocjan

Programi strank
(Stran 8)

Viri o demokratizaciji
in osamosvojitvi
(Stran 10)

Za uravnoteženo
poročanje
(Stran 15)

Umazano perilo
v Kranju
(Stran 26)

Pogovor s
predstavnikom Tajvana
Chen Yu-shunom
(Stran 32)

Vilenica 2004
(Stran 38)

Novo umetnine na ogled
(Stran 39)

Festival lutk
(stran 40)

Marija na jezeru
(Stran 44)

Ujet na letališču
(Stran 48)

Brane je nas
(Stran 55)

Najlepša je Živa!
(Stran 58)

Kaj in kako kupujemo
Slovenci?
(Stran 60)

Parnik na Ljubljani
(Stran 62)

Leto 1944 in leto 2004
(Stran 65)

Mackov pomočnik
(Stran 66)

Vsak drugačen, vsi neenakopravni!

Avstrijsko-slovenski tednik Žurnal očitno ni več brezplačen za vse, saj so tisti, ki niso na brezplačnem distribucijskem območju, torej na območju velikih mest, že prejeli položnice za poštino. Sedaj lahko čakamo, kdaj bo predsednik vlade Anton Rop upravi omenjenega tednika podelil odlikovanje za razvoj podeželja.

Ribiči

Predvolilna kampanja je čas, ko politiki počnejo stvari, ki jih sicer ne bi počeli niti v sanjah. Tako se je vladni predsednik Anton Rop pretekli teden odpravil v Piranski zaliv, kjer se je skupaj s tamkajšnjimi ribiči podal na morje. Kot smo lahko prebrali iz dnevnega tiska, je vladni predsednik ribičem obljubil, da jim bo omogočil nemoteno lovljenje v Piranskem zalivu, nato pa je v morje vrgel še nekaj mrež. Kaj je ujel, dnevni tisk na žalost ni poročal, iz posnetkov, ki prikazujejo, kako se je z barke vračal sam, pa lahko sklepamo, da ni ujel ne Jožice Velišček ne hrvaškega predsednika Stipeta Mesiča.

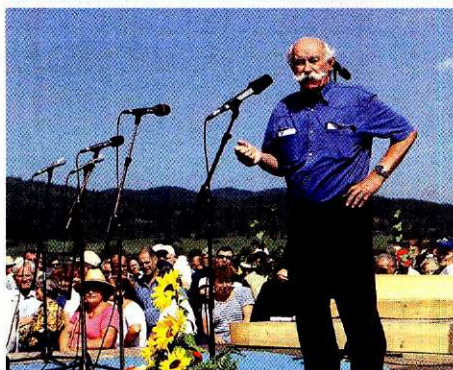
Slednje je seveda dobro. Samo predstavljate si, kakšen škandal bi bil, če bi vladni predsednik majhne Slovenije svoje mreže vrgel na predsednika prijateljske in nadvse miroljubne Hrvaške, medtem ko se ta na blazini mirno sonči na valovih. Takoj bi bili tam z motolovkami počrnjeni ribiški balkanci, prišla bi topnjača in seveda tudi Slaven Letica, to je tisti siromak, ki mu je naš nekdanji predsednik Milan Kučan pomagal priti do težko prisluženih prihrankov, s katerimi je potem lahko financiral šolanje svojega sina na ameriški univerzi Yale. Bila bi čisto prava vojna.

Glede na to je seveda še dobro, da prezaletavi in na trenutke rahlo živčni Rop vsaj včasih pazi, kaj dela, česar pa ne bi mogli trditi za njemu podrejenega kadrovika Mirka Bandlja. Slednji nam je v ponedeljek, ko smo ga povprašali o vroči anonimki, ki v teh dneh kroži po parlamentu in nekaterih uredništvih, kar naravnost zagrozil, da nas bo tožil. Tega sicer ni rekel, nam je pa napisal, da bomo v primeru objave anonimke morali prevzeti vso pravno, moralno in materialno odgovornost za objavo, kar je isto. Na koncu nam je zaželel še veliko užitkov pri našem ogabnem in izprijenem početju ter naslajanju nad bolečinami, ki jih bomo menda prizadejali povsem nedolžnim ljudem. Mi se takšnemu dobronamernemu nasvetu in klicu k sočustvovanju nismo uklonili, saj menimo, da ima javnost pravico razčiščevati Bandljeve osebne zadeve, še posebej če se izkaže, da te davkoplačevalce veliko stanejo. Bandelj pa bo potem ženi že pojasnil, da so zlobne govorice o njegovi ribičiji, saj veste kateri, samo natolcevanje.

In ugled države in naših vrljih ribičev bo znova rešen ...

Aleš Kocjan

diktafon

"No, vsaj brke imam daljše kot Hitler."

(Predsednik zveze borcev Janez Stanovnik kljub populističnim govorom meni, da ni povsem podoben slavnemu firerju Dolfetu. Po kritiki naše revije v zvezi z njegovim govorom na parti-zanski slovesnosti v Nadlesku pri Ložu se je očitno pošteno zamislil.)

"Očitno to, kar je vlada predlagala kot zdravstveno reformo, ni najboljšo."

(Celo vladni ekonomist Mojmir Mrak priznava, da je Kebrova reforma za v smeti.)

"Te analize ne poznam."

(Tea Petrin, nekdanja ministrica za gospodarstvo in zdajšnja veleposlanica v Haagu, priznava, da marsičesa ne pozna, to pa se je pokazalo tudi pri njenem vodenju gospodarske politike v Sloveniji.)

"Treba je poskrbeti, da se dogodki, ki jih spodbujajo posamezniki ali celo hrvaška administracija, ne bi ponavljali."

(Ivo Vajgl, minister za zunanje zadeve, ve, kaj je treba narediti, le naredi ne.)

"Korupcija in klientelizem sta problema celotne družbe."

(Vladni predsednik Anton Rop želi odgovornost za največja problema slovenske družbe prevladati kar na pleča vseh državljanov.)

"To ima s tem toliko kot bližajoča se jesen z lanskim snegom."

(Šolski minister in kandidat LDS v Celju Slavko Gaber zanika, da bi se SNS dogovorila z LDS, da s svoje liste umakne Janka Šoparja, ki bi lahko preveč ogrozil kandidata iz vrst LDS.)

"Leta 1993 sem bil v moštvu bolj za zabavljača. Danes imam pomembnejšo vlogo, a sem zabavljač še vedno."

(Košarkar Marko Tušek ostaja zvest svoji vlogi v slovenski košarkarski reprezentanci, čeprav je medtem iz mladeniča postal mož.)

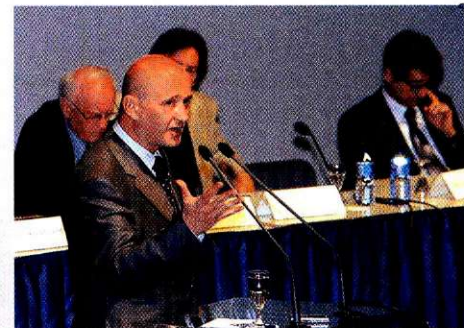
"Športniki imamo napako; nabiti smo z energijo, natrenirani in človek bi mislil, da se postelje kar lomijo pod nami."

(Jadralca Vasilij Žbogar priznava, da so glede intimnih stvari športniki še bolj krvavi pod kožo kot drugi ljudje.)

"Jaz sem ponudil roko danes gospodu Černjaku, trikrat je omenil samo mlade in na modro pozabil. Takrat, ko sem ga povabil, da gremo skupaj na evropske volitve, me je trikrat nasankal, tako da sem moral iti k Ropu."

(Predsednik DeSUS in zapriseženi modrec Anton Rous se ne navdušuje preveč nad partnerstvom med starimi in mladimi. Očitno je stranka mladih s svojo nezvestobo zanj pretrd oreh.)

"Danica Simšič ni moja prijateljica, ampak moja študentka na Gea Collegeu, tako kot na primer Jure Jankovič in Deja Doler, in je izpit že opravila."

(Gospodarstvenik Matjaž Gantar ima v izobraževalni ustanovi, katere lastniki prihajajo iz vrst LDS, same pridne in znane študente in študentke.)

"Očitno takrat, kadar je večina na strani koalicije, ni nujno, da se stvari učinkovito rešujejo."

(Vodja poslanske skupine LDS Tone Anderlič zna biti tudi samokritičen.)

"V času trgatve se počutim kot nosečnica v čudovitem pričakovanju."

(Glavnega koprškega enologa Iztoka Klenarja v času trgatve prevzame povsem žensko počutje.)

Pečanova ni govorila resnice

Spomnimo, da je ZLSD pred nekaj leti obljubljala 100.000 novih delovnih mest. Ko je v enem zadnjih televizijskih soočenj eden od prvakov političnih strank na to opozoril Bredo Pečan, poslanko in županjo občine Izola, ki je na soočenju predstavljala ZLSD, se je Pečanova hitro znašla in pomembno napovedala, da je ZLSD obljubo izpred nekaj let izpolnila prav letos. Klub muzanju drugih gostov se ni pustila zmešiti in je dejala, da je bilo pred leti skoraj 200.000 brezposelnih, zdaj pa jih je manj kot 100.000. To naj bi bil po njenem mnenju oziroma po mnenju ZLSD dokaz o izpolnjeni obljubi, saj naj bi razliko predstavljala nova delovna mesta. Zaposlili naj bi se bili predvsem mladi. Ko smo nekoliko pobrskali po podatkih, smo ugotovili, da to seveda ne drži. Da pa bodo podatki verodostojnejši (vsaj za tiste, ki nas imajo za svoje politične nasprotnike, kar je smešno), navedimo podatke, ki jih je kot nalašč v začetku tega tedna objavil Gospodarski vestnik. V prilogi z naslovom Slovenske regije 2004 je namreč članek z naslovom Podjetij več, delovnih mest pa ne. V njem je zapisano, "da se je v zadnjih petih letih v Sloveniji število podjetij povečalo za 6 odstotkov, kar je 2.284 podjetij več, pri čemer je število zaposlenih ostalo skoraj enako, torej delovnih mest skoraj nismo ustvarili". Kot vir podatkov so navedli Agencijo za javnoplachilne evidence in lastne izračune. "Po navedenih podatkih je največ podjetij v minulih petih letih ugasnilo v spodnjeposavski regiji (dobrih 7 odstotkov glede na leto 1999), ta regija je izgubila tudi največ delovnih mest, število zaposlenih pa se je zmanjšalo kar za 14 odstotkov," med drugim še navajajo v prilogi in razčlenjujejo na novo ustanovljena podjetja in število zaposlenih po regijah. Breda Pečan je tako postavljena na laž. Očitno želi ZLSD volilce prepričati z odgovori, ki so – milo rečeno – privlečeni za lase. V. K.

Samo eden izmed dokazov, da ZLSD zavaja javnost

Slovenska demokratska mladina, podmladek SDS, je v soboto v Kopru izpeljala projekt z naslovom Ne prehitro v šolo, namenjen vsem osnovnošolcem od 5. do 8. in 6. do 9. razreda. Mladi slovenski demokrati so se vsak s svojo skupino otrok, ki so jih zbrali že nekaj dni prej, navsezgodaj zjutraj zbrali na železniških postajah po širni Sloveniji. Nato so se vsak na svoji postaji vkrcali na vlak proti Kopru. Po prihodu vlaka v Koper so mladi slovenski demokrati otroke najprej pogostili, jim predstavili potek prireditve, nato pa razdelili v tri skupine. Ena skupina se je srečala s policisti, gasilci in reševalci, ki so jim predstavili projekt s temeljnim sporočilom, da ne smemo hiteti oziroma dirkati na cesti, temveč lahko to delamo samo na organiziranih dirkališčih, druga se je pomerila v spretnostni vožnji s kolesom, tretja pa se je preizkusila v vožnji s pravimi karti. Po določenem času so se skupine zamenjale. Prireditev, med katero so otroke nagovorili tudi kandidat za poslanca SDS v Kopru Ervin Bužan, predsednik mestnega odbora SDS Koper Igor Colja in evropska poslanka Romana Jordan Cizelj, ni imela samo poučnega, temveč tudi dobrodelni namen. Tako je vsak od otrok s seboj prinesel igrače in šolske potrebščine, ki jih bo predstavnica Mladinskega zdravilišča Debeli rtič izročila otrokom, ki se zdravijo v tem zdravilišču. A. K.

Mladina za otroke

Kruha in iger

V nedeljo, 5. septembra, je ljubljanski park Tivoli gostil zabavo za šolarje v organizaciji mestne občine Ljubljana (MOL). Zamisel naj bi nastala zato, "da bi laže prestopili v novo šolsko leto in jesen, ki nam tovrstnega druženja na prostem ne bo več tako z lahkoto ponujala," je v povabilu, razobešenem po ljubljanskih osnovnih šolah, zapisala županja Danica Simšič. Po tivolski promenadi so potekale umetniške in športne delavnice za otroke, mladino in odrasle, številnim obiskovalcem pa so predstavili srednjeveške noše ter dali na ogled nastajajoči film o prestolnici. S prireditvijo kot tako ne bi bilo nič narobe, če nebi upoštevali njenega verjetnega namena – nabiranja predvolilnih točk. Na trenutke je prireditev spominjala na stare "socialistične" veselice, nekateri pa so dogajanje komentirali v slogu antičnega reka "kruha in iger", saj je bilo za jedčo in pijačo razkošno poskrbljeno. Seveda otroci še niso volilci, to pa so njihovi starši, ki so

Ljubljanski županji Danici Simšič se nabiranje predvolilnih točk v slogu socialističnih veselice na račun občanov ne zdi sporno.

modrosti tedna

"Boj proti korupciji je vedno mogoč, če obstaja dobra volja. Po drugi strani pa je njegova uspešnost odvisna še od tehničnih instrumentov, ki jih imaš na voljo, in od zgodovinsko-socialnega konteksta, od trenutnih razmer v družbi. Pred 12 leti so bili v Italiji vsi že naveličani političnega razreda, ki se je leta in leta držal na vrhu, ne da bi od sebe dal karkoli prijemljivega."

(Italijanski tožilec Antonio di Pietro, ki je vodil operacijo Čiste roke)

"Eden od razlogov je v prepočasni zakonodaji, še bolj pa v praktičnem ravnanju, kjer se preveč naslanjamo na tradicionalne sisteme, premalo pa je spodbud za male podjetnike. Zunaj je več podjetniškega duha, pri nas pa je veliko del prek razpisov že vnaprej dogovorjenih prek poznanstev, tako da podjetniki potem dostikrat niti nimajo volje, da bi se prebijali naprej."

(Nekdanji minister za gospodarstvo dr. Jože Zagožen)

Če sodimo po obrazih, so otroci v soboto v Kopru najbolj uživali v razburljivi vožnji s karti.

svoje malčke pripeljali na prireditev. Poudariti je treba, da le-ta ni bila predvidena oz. ne gre za tradicionalno prireditev, kot je npr. občinski praznik, katerega stroški so predvideni v občinskem proračunu. Izbrani datum tik po uradnem začetku volilne kampanje pa za vodstvo MOL nikakor ni sporna poteza. Tudi o razpisu za izbiro nastopajočih umetnikov nismo dobili zelo jasnih informacij. Iz kabineta županje so nam sporočili, da točnih podatkov o porabljenih sredstvih za druženje v Tivoliju za zdaj še ne morejo posredovati, ker račune še pridobivajo, hkrati pa so nam zagotovili, da so bili izdatki predvideni v ustreznih proračunskih postavkah v višini dveh milijonov tolarjev, naročilo pa "je bilo izvedeno v skladu z navodili o postopku oddaje naročila male vrednosti". M. V.

Program

Začetek predvolilne kampanje je prinesel s seboj tudi prva televizijska soočenja. Lahko bi rekli, da so prav soočenja, na katerih sodelujejo predstavniki več političnih strank, nekako razbremenila strankarski dualizem LDS vs. SDS, ki so ga v zadnjem času poudarjali mediji, pri čemer je še najbolj izstopalo soočenje predsednika vlade Antona Ropa in vodje največje opozicijske stranke Janeza Janše. Tovrstni strankarski dualizem je ob dejstvu, da je Janez Janša kot nesporni vodja opozicije tudi najverjetnejši kandidat za prihodnjega premierja, po svoje razumljiv, vendar pa za opozicijo ne preveč koristen, če pomislimo, da so javne finance kot predvolilna tema zelo izpostavljene, Rop pa kljub svoji aroganci zaradi svoje ekonomske izobrazbe nekoliko v prednosti (kar se tiče znanja o finančah); vprašanje pa je, ali bi obdržal prednost v polemiki o javnih finančah v soočenju z Andrejem Bajukom, ki je med

LDS se po dvanajstih letih vladanja s skrbjo za ljudi s socialnega dna ne more ravno pohvaliti.

politiki nesporno eden najboljših poznavalcev financ in gospodarstva. Kljub vsemu pa je treba biti pri soočenjih pozoren tudi na to, v kakšnem položaju je določena politična stranka in kaj s svojim programom predstavlja. Znano je, da je LDS tako v odgovoru na interpelacijo kot v svojem programu znova natrosila kup obljub, med katerimi bi našli veliko takih, ki so se pojavljale že pred prejšnjimi volitvami. Vprašanje je sicer, koliko bodo omenjene obljube prepričale volivce, vendar pa se je doslej dostikrat izkazalo, da imajo volivci precej kratek spomin in kljub neizpolnjenim obljubam iz prejšnje-

ga mandatnega obdobja podprejo vladajoče stranke. Posebna zgodba so tudi strankarski programi, kjer je prav tako treba upoštevati različna izhodišča strank. Tako so se pred nedavnim v Dnevniku lotili primerjave programa LDS ter SDS, in sicer na področju šolstva. LDS naj bi tako

v nasprotju s SDS kar na nekaj mestih poudarjala pomen načela enakih možnosti in skrbi za socialno deprivilegirane, s čimer se ustvarja vtis, da se največja vladna stranka tudi na splošno zavzema za ljudi s socialnega dna. Toda eno je program, drugo pa realno stanje. Dejstvo je, da je LDS na oblasti tako rekoč dobrih dvanajst let in se s skrbjo za ljudi s socialnega dna ne more ravno pohvaliti. Nič ne pomaga Ropovo hvaljenje s podatkom, da se je povečalo število prejemnikov socialne pomoči, saj je to le kratkoročen ukrep, ki zahteva črpanje iz proračunskih sredstev. Po-

sledice so znane: še bolj požrešna država in še več dajatev, medtem ko vlada troši denar za vladno letalo, neobetavne industrijske panoge in poleg tega financira še privilegirane pokojnine revolucionarjev NOB.

Skratka, volivke in volivci se bodo morali pred volitvami bolj kot na strankarske programe zanesti na staro biblijsko načelo, da drevo spoznamo po sadu. To načelo velja za doseданjo vladajočo elito z LDS na čelu, ki je imela zelo veliko možnosti, da uresniči svoj "socialno naravnani" program. Kakšni so sadovi njenega dela, pa naj volivci presodijo sami.

Gašper Blažič

Soočenja

Kako bo septembrske večere preživljal velik del Slovenk in Slovencev? Glede na to, da se je skoraj sočasno z novim šolskim letom začela volilna kampanja za volitve poslank in poslancev v državni zbor, na vprašanje ni težko odgovoriti. Tisti, ki jih vsaj malo zanima politika, bodo ver-

Predvolilna soočenja lahko veliko pripomorejo k uspehu kandidatov na volitvah.

jetno spremljali soočenja kandidat in kandidatov na televizijskih zaslonih.

Do danes si jih je bilo mogoče ogledati že kar nekaj. Začelo se je s soočenjem med predsednikoma dveh največjih favoritk za zmago – Tonetom Ropom (LDS) in Janezom Janšo (SDS) v oddaji Tarča na RTV Slovenija. Tekmovalnost med njima v smislu, kdo bo pred volivci videti prepričljivejši, je bila več kot očitna. Prepričljivi pa so želeli biti tudi predsedniki desetih strank, ki so se soočili v posebni volilni oddaji POP TV. Nekaterim je uspelo, drugim ne. Nekateri so pazili, kaj so izjavili, drugi ne.

Tako recimo predsednik DeSUS Anton Rous v dveh urah ni povedal nič pametnega. Očitno se je osredinil na to, da bo med oddajo odgovarjal tako, da bo lahko diskreditiral Demosovo vlado, Slovensko demokratsko stranko s predsednikom Janezom Janšo na čelu in Novo Slovenijo na čelu s predsednikom Andrejem Bajukom. Če pa se je po naključju odmaknil od tega, je ponavljal tisto o mladih in modrih, združenih v stranki upokojencev, itd. Ko je bil govor o pokojnikih in o tem, kako je sedanja vladna koalicija, v kateri je tudi stranka upokojencev, odvzela upokojencem pokojnine, mu beseda ni več tekla.

Nič boljši ni bil nastop prvaka SMS Dominika S. Černjaka. Res je, da so potencialni volivci Černjakove stranke mlajši ljudje, a pretirano govorjenje o tem, kaj vse bo naredil za mlade, ima lahko tudi obraten učinek od zelenega. Černjak je na mlajše volivce apeliral že pred štirimi leti

in nihče si ni upal napovedovati, da mu bo le nekaj mesecev po ustanovitvi stranke uspelo vstopiti tudi v državni zbor. Letos se stranki ne piše tako dobro, kajti počasi, a vztrajno so iz nje odhajali ključni akterji, ne nazadnje kar trije poslanci sedanjega sklica državnega zbora, in vstopali v druge stranke. Največ jih je slo h konkurenčni Kekovi stranki Aktivna Slovenija, ki prav tako cilja na mlajše volivce in volivke.

A vrnimo se k soočenjem. Človek dobi vtis, da bi vsi gostje radi povedali vse hkrati in drug čez drugega. Do neke mere jih lahko razumemo, kajti v tisti minuti, ki jo imajo na razpolago, se da bolj malo povedati, še manj v polminutnih replikah, kjer se po možnosti oglašajo eni in isti, drugi pa naveličano čakajo, da bodo prišli na vrsto. In ko že pridejo do besede, govorijo na dolgo in široko, namesto da bi govorili o tem, o čemer so bili vprašani, oziroma o tistem, kar zanima gledalce pred TV-zaslone.

Očitno se nekateri kandidati premalo zavedajo, da lahko predvolilna soočenja pripomorejo k njihovemu uspehu na volitvah, seveda če le znajo jasno in glasno povedati, zakaj so vredni zaupanja voliv in volivcev.

Mihaela Praprotnik

Mag. Klemen Jaklič

Predsednik vlade je ob koncu zanimivega soočenja z Janšo zadnjič, ko je beseda ob obilici ekonomskih tem na kratko nanesla tudi na izbrisane, dejal, naj se raje pogovarjamo o pomembnejših vprašanjih, kot je npr. zviševanje ravni demokracije pri nas. Če se ne motim, je pri tem omenil celo človekove pravice.

Prava in navidezna demokracija

Obstaja nekaj vsebin oz. pravic, za katere velja, da so ustavni pogoj vsakršne resnične demokracije. Med njimi sta dva tovrstna pogoja še posebej pomembna: svetovnonazorsko pluralni mediji in svetovnonazorsko pluralno izobraževanje. Omenjena pogoja stojita na za demokracijo tako pomembnem mestu zato, ker bistveno soustvarjata in oblikujeta "glave" volivcev. Večina volivcev je v sistemu ne zelo pluralnih, ampak bolj enotnih medijev in izobraževanja ponavadi usmerjena v smer, v katero pač vodi svetovnonazorska enotnost obeh sredstev ustvarjanja javnega mnenja. Tako se ustvarja umetno soglasje in umetna večina, ki kot v začaranem krogu vsakič znova na volitvah potrdi to isto, a proizvedeno svetovnonazorsko enotnost. Gre za t. i. manufacturing consent ali "proizvodnjo soglasja", kot temu fenomenu pravijo zunaj. V takšnem sistemu preko vsiljene (in zato protiustavne) svetovnonazorske enotnosti medijev in izobraževanja neka svetovnonazorska opcija vedno znova vnaprej proizvede svojo prevlado na volitvah in jo nato prekrije s tanci navidezne demokratičnosti.

Ker gre za subtilno, a izredno resno oviranje demokracije, se ustavna stroka po svetu v zadnjih nekaj desetletjih z veliko pozornostjo osredinja prav na vprašanje, kako zagotoviti oba omenjena pogoja: pluralnost medijev in pluralnost izobraževanja. Ustavna sodišča ju obranavajo kot sistemska pogoja resnično delujoče demokracije enakih možnosti in razlagajo, da vsaka demokratična ustava zahteva od države (zakonodajalca in vlade) zagotovitev izrazito pluralne ureditve obeh področij. Gre za določitev niza zelo konkretnih dolžnosti zakonodajalcu in vladi, brez uresničitve katerih ne moremo govoriti o resnično delujoči demokraciji enakih možnosti, ampak o proizvedeni navidezni demokraciji, kjer se na

vsakih volitvah vedno znova potrjuje ena in ista svetovnonazorska opcija, prav tista, ki močno prevladuje tudi v medijih in izobraževanju.

Če v teh nekaj vrsticah samo bežno oplazim področje izobraževanja (o konkretnih zahtevah ustave na področju pluralnosti medijev sem v tem tedniku nekoč že pisal), naj samo kot primer dolžnosti, ki jih ustava tu nalaga državi, omenim npr. to, da slednja pripravi aktivni in celostni program zagotavljanja pluralnosti na področju univerz. Med številnimi zahtevami je npr. ta, da država zagotovi svobodno vključevanje potencialnih novih raziskovalcev oz. učiteljev v univerzitetni sistem. Ustava nalaga državi dolžnost stalnega opazovanja in sistemske korekture, če bi se zgodilo, da bi prihajalo do t. i. samozapiranja univerz oz. fakultet v smislu, da bi slednje same silile proti svetovnonazorski enotnosti preko ne povsem svobodnega in pluralnega vključevanja potencialnih kvalificiranih novih kadrov, ki bi se morebiti želeli vključiti. In tu je celo rektor ljubljanske univerze sam v enem svojih intervjujev priznal, če

prostor, a jih seveda nihče ne pusti blizu. Predvsem zato, ker drugače mislijo. Kakor koli, vidimo, da že rektor nevede priznava, da tu nekdo krši ustavno zahtevo po dovolj svobodni, plurani ureditvi na univerzitetnem področju. Ta nekdo ni toliko univerza, ki se sama zapira in oviira dostop potencialnim vrhunskim strokovnjakom, kot predvsem država, ki kljub dolžnosti, ki ji jo nalaga ustava – prav tako kot na področju pluralizacije medijev – tu nima nikakršnega programa, ki bi stvari postavil na svoje mesto in bedel nad morebitnim novim okrnjenjem univerzitetne odprtosti in pluralnosti.

In tako smo spet pri "našem" predsedniku vlade, ki predlaga, naj se raje kot npr. o izbrisanih pogovarjamo o zviševanju ravni demokracije. Že prav, že prav, a kaj ko to pravi isti predsednik vlade, ki o predlogu opozicije o skupni ureditvi pluralnejših medijev kot pogoju vsake prave demokracije ni hotel niti slišati, kaj šele da bi se o tem začel pogovarjati in napravil program, ki ga terja ustava. In kaj ko je to isti predsednik vlade, ki v zvezi z drugim bist-

Predsednik vlade Rop predlaga, naj se raje kot npr. o izbrisanih pogovarjamo o zviševanju ravni demokracije. Že prav, že prav, a kaj ko to pravi isti predsednik vlade, ki o predlogu opozicije o skupni ureditvi pluralnejših medijev ni hotel niti slišati.

citiram po spominu, da bi "celo nobelovec težko dobil mesto na eni od slovenskih univerz". Problem je resničen: že sam lahko samo na svojem področju naštejemo cel docentski zbor Slovencev, ki jih kljub najboljšim rezultatom na domačih fakultetah in kljub strateškim področjem, na katerih znanstveno delujejo, doma niso želeli vključiti v znanstveni proces in tako danes raziskujejo in poučujejo na univerzah po svetu. Tudi takšnih, kot so Oxford, Harvard, New York, Evropska univerza itd. Pri tem se večina želi vrniti v vsaj delni obliki v domači univerzitetni

venim pogojem demokracije, to je svetovnonazorsko uravnoteženim izobraževanjem v družbi, ni in ne bo storil ničesar kljub podobnemu ustavnemu mandatu na tem področju. Da, to je ta predsednik vlade, ki se mu ne sanja o tem, kaj v resnici demokracija enakih možnosti je in kako jo zagotoviti. Pa vseeno lahko izusti svojo puhlico o demokraciji, s čimer ne naredi drugega, kot morda proizvaja umetno soglasje (manufacturing consent) v tem predvolilnem obdobju. Gospod Rop, vi ne morete biti na čelu naroda, ki želi biti zares demokratičen.

Viri o demokratizaciji in osamosvojitvi

Pretekli teden je veliko pozornost medijev pritegnila predstavitev dokumentov iz časa osamosvojitve in mednarodnega priznanja, ki je potekala v Arhivu Republike Slovenije in so se je udeležili nekateri glavni akterji takratnega dogajanja.

Arhivsko društvo Slovenije je pod zaporedno številko 19 izdalo tretji del Virov o demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije, v katerem je zgodovinar prof. dr. Božo Repe zbral gradivo (tudi s pomočjo študentov zgodovine, ki so zbrali precej dokumentov tudi za 17. in 18. številko Virov, vendar niso nikjer omenjeni), ki se nanaša na osamosvojitve in mednarodno priznanje Slovenije. Po 17. številki Virov, ki predstavljajo dokumente o opoziciji in oblasti konec osemdestih let prejšnjega stoletja in v začetku devetdesetih let, in 18. Virih, ki zajemajo dokumente, ki prikazujejo odnose med Slovenijo in jugoslovansko federacijo v tistem času, smo torej dobili še tretji del dokumentov, ki se navezujejo na obdobje osamosvojitve in mednarodnega prizna-

nja Slovenije. V 17., 18. in 19. zvezku zbirke Viri, ki so izšli v zadnjih treh letih na skupno več kot tisoč straneh, je več kot tristo dokumentov iz obdobja od konca sedemdesetih let do sprejetja Republike Slovenije v OZN maja 1992.

Tretji del obravnavanih dokumentov tematsko zajema šest sklopov. V prvem so dokumenti, ki prikazujejo razglasitev osamosvojitve, reakcijo zveznih organov, Evropske skupnosti in ZDA, intervencijo JLA in slovenski odgovor, v

naslednjih diplomatski poseg Evropske skupnosti, in sicer neuspešno dvakratno posredovanje na pogajanjih v Zagrebu, nato pogajanja na Brionih in brionsko deklaracijo, odnose Slovenije in Jugoslavije po njej, poskus, da bi Jugoslavijo obnovili na haaški konferenci, v sklepnem poglavju pa so dokumenti o mednarodnem priznanju Slovenije.

V knjigi je objavljenih okoli trideset zapisnikov sej razširjenega predsedstva, na katerih so oblikovali sklepe,

predloge in naloge za reševanje najaktualnejših problemov. Vanjo je uvrščenih tudi nekaj magnetogramov, ki plastično kažejo čustvenost razprav in dramatične okoliščine, v katerih so se sprejemali zgodovinski sklepi. Urednik zbirke Viri dr. France M. Dolinar je publikacijo pospremil s pojasnilom, da so z izdajo temeljnih dokumentov naše državnosti želeli počastiti deseto obletnico osamosvojitve leta 2001, vendar jim ni uspelo, nato vstop Slovenije v Evropsko unijo, a so "tudi to zamudili". Dolinar je napovedal tudi izid četrtega dela z delovnim naslovom Slovenci po svetu, na podoben način pa si želijo objaviti še dokumente o nastanku in vlogi Demosa.

Predstavitve knjige so se udeležili takratni predsednik predsedstva Milan Kučan, člana predsedstva Ciril Zlobec in dr. Matjaž Kmecl, predsednik skupščine dr. France Bučar, takratna zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in obrambni minister Janez Janša. Nekdanji in sedanji politiki so poudarili pomen teh dokumentov, hkrati pa se niso mogli izogniti niti različni interpretaciji polpretekle zgodovine in sedanjemu predvillnemu času. **M. B.**

Na predstavitvi tretjega dela Virov o demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije v Arhivu RS je bil dr. Dimitrij Rupel kritičen do poseganja v dokumente in njihov izbor.

Tamara Griesser-Pečar o medvojnem dogajanju

Izšla je knjiga zgodovinarke Tamare Griesser-Pečar Razdvojeni narod, s katero smo dobili prvo sintetično delo, ki obravnava celotno obdobje dogajanja med drugo svetovno vojno in povojni revolucionarni prevzem oblasti v Sloveniji.

Zgodovinarke Tamare Griesser-Pečar, ki živi na Dunaju, ni treba posebej predstavljati, saj se je doslej že večkrat izkazala s svojimi prodornimi raziskavami, za katere je značilna izrazita neobremenjenost s političnimi predsodki, kar pri slovenskih zgodovinarjih ni običaj. Leta 1996 je slovensko bralstvo opozorila nase s svojo odmevno knjigo, napisala jo je skupaj s Francetom M. Dolinarjem, Proces proti ljubljanskemu škofu dr. Gregoriju Rožmanu, leto kasneje pa je izšla še njena knjiga Stanislav Lenič. Življenjepis iz zapora. Potem je trajalo nekajletno "zatišje", čeprav se je vedelo, da intenzivno raziskuje in pripravlja dve veliki deli. Medtem ko je obširno besedilo (okoli 900 strani printa) za povojne duhovniške procese že oddala založniku in

bo izšlo čez nekaj mesecev, je njena knjiga Razdvojeni narod izšla že pred letom dni v nemščini na Dunaju. Napisana je bila za nemško govoreče območje, saj že dolgo ugotavljamo, da v tujini naše medvojnne in povojne zgodovine ne poznajo dobro. Knjiga je bila v obravnavi obdobja 1941–1946 tako temeljita, da je bila primerna tudi za izdajo v Sloveniji.

Še več. Zdaj ko je končno izšla, v zbirki Premiki jo je izdala Založba Mla-

dinska knjiga, ugotavljamo, da je to ta čas najboljše sintetično delo (556 strani), ki obravnava čas okupacije, revolucije, protirevolucije, povojnih pobojev in uvedbe diktature, kar jih je na knjižnem trgu. Podoba, ki jo podaja avtorica v tej knjigi, se močno razlikuje od podob, ki so jih do zdaj prikazovali v naši najpomembnejši literaturi, pa naj gre za Enciklopedijo Slovenije ali za učbenike zgodovine. Čeprav tudi neka-

teri drugi zgodovinarji že vrsto let v svojih raziskavah prikazujejo naše medvojnno dogajanje tako rekoč povsem drugače, kot se je to delalo v desetletjih komunizma, v naši literaturi, ki poučuje in v vzgaja, tega skoraj ni zaslediti. Opravka imamo torej z velikim prepadom med tem, kaj se je v resnici dogajalo, in tem, kaj nekateri, ki odločajo o naši najpomembnejši zgodovinski literaturi, vsiljujejo Slovincem.

V raziskavi Griesser-Pečarjeve, ki se opira na temeljito preverjanje in naddrobno preučevanje virov, so prikazani strukture in tokovi, ki so pripeljali do revolucije in notranjenarodnega spopada v Sloveniji. Glavno pozornost je avtorica posvetila dogajanju leta 1941 in 1942, saj so se prav v tem začetnem vojnem obdobju zgodile najpomembnejše stvari, ki so slovenski narod usodno razcepile. Avtoricina ugotovitev je, "da so komunisti osvobodilni boj izkrižili, ga izrabili za svoje cilje in na njem po koncu vojne zgradili diktatorski in protidemokratski sistem, ki naj bi kot 'osvoboditelj izpod fašizma' ostal nedotakljiv za vse večne čase". **V. M.**

Za predstavitve knjige Razdvojeni narod v ljubljanski knjigarni Konzorcij je bilo veliko zanimanje. Pogovor z avtorico Tamaro Griesser-Pečar je vodil novinar Jože Možina.

Mednarodni zaušnici vladi

V preteklih dneh je slovenska vlada dobila dve pošteni zaušnici. Prvo ji je prisolila Svetovna banka, ki je primerjala pogoje podjetništva med novimi članicami Evropske zveze, Slovenija pa se je uvrstila na zadnje mesto. Drugo je vladajoči strani prisolila evropska komisija, ki je naredila nove izračune, po katerih bo Slovenija izpadla iz kroga upravičenk za denarno pomoč iz okvira regionalne politike in s tem v prihodnjih letih izgubila najmanj 4,1 milijarde evrov pomoči. Na oboje, to je na porazno stanje podjetništva in slabo izpogajane pozicije ter neurejeno regionalno politiko, pa je v nedavni interpelaciji zoper delo vlade opozarjala tudi koalicija Slovenija.

Slovenija na zadnjem mestu

Svetovna banka je pripravila analizo, v kateri je pogoje podjetništva v Sloveniji primerjala s skupino razvijajočih se evropskih (novih članic EZ) in srednjeazijskih držav. Ugotovili so, da je stanje v Sloveniji porazno, država se je uvrstila na zadnje mesto med primerjanimi državami. Na to vplivajo predvsem dolgotrajni administrativni in sodni postopki ter tog trg delovne sile. Slovenski vladajoči politiki pa tako kot ugotovitve v interpelaciji tudi to analizo zavračajo. Dr. Tea Petrin, nekdanja ministrica za gospodarstvo, je tako izrazila začudenje nad podatki, po njeno pa "bo nekatere probleme še rešila operacionalizacija zakona v podporo podjetništvu, ki je bil sprejet spomladi". Matej Lahovnik, minister za gospodarstvo, ki je takoj po izvolitvi zatrjeval, da se bodo stvari na tem področju temeljito spremenile, je analizo prav tako zavrnil, hkrati pa priznal, da je pomemben razlog za takšno stanje tudi v razmeroma togi delovni zakonodaji, hkrati pa je natresel veliko obljub: vlada naj bi nekatere spremembe že sprejela, pripravljajo pa tudi spremembe zakona o gospodarskih družbah. Konkretnější je bil nekdanji minister dr. Jože Zagožen, ki je poudaril, da je eden od razlogov za katastrofalno stanje v prepočasni zakonodaji, še bolj pa v praktičnem ravnanju, kjer se preveč naslanjamo na tradicionalne sisteme, premalo pa je spodbud za male podjetnike, veliko stvari se rešuje tudi prek poznanstev. Celo dr. Maks Tajnikar je dejal, da prave pospeševalne davčne politike za razvoj podjetništva ni, delno naj bi ga podpirala politika zaposlovanja, vendar naj bi bilo to zastarelo, sodobne pospeševalne mreže pa so pretvorjene v birokratske.

Kritični tudi tujci, ki živijo pri nas

Če je del slovenske opozicije kritičen do ureditve podjetništva in so nejevoljni tudi podjetniki, pa je zanimivo, da je do stanja na podjetniškem področju v Sloveniji kritičen tudi Američan Richard A. Johnson, predsednik uprave in glavni direktor kranjske družbe Sava Tires. V pogovoru za poslovni tednik, objavljen je bil v začetku tega tedna, je poudaril, da se država preveč vmešava v poslovanje zasebnih podjetij, kar otežuje razvoj majhnih in srednjih podjetij, hkrati pa ohranja državne monopole in nekonkurenčne razmere, kar gre spet na škodo srednjih in majhnih podjetij. Dejal je še, da so njegove kritike naperjene v javno znane stvari, "saj vsi vedo za te probleme". Na vprašanje novinark, kako to, da se potem nič ne spremeni, je odvrnil: "Tega pa ne vem. Državo pač vodijo ljudje, ki jih izvolite." Gospod Johnson, ki je zaprosil za predčasno razrešitev in premestitev v Birmingham ter 1. oktobra odhaja iz Slovenije, je potožil še nad veliko birokracijo in nad tem, da bi morala predvsem sodišča postaviti stvari na prave, uravnotežene temelje. Dejal je, da mora Slovenija bolj kot doslej pozornost nameniti razvoju srednjih in majhnih podjetij. Mladim, izobraženim ljudem je treba dati možnost, da ustanovijo svoje podjetje, da tekmujejo na trgu. Stvari dejansko niso bile usklajene, kar pomeni, da so na področju podjetništva zelo žgoče. Veliko je bilo narobe tudi pri pogajanjih slovenskih pogajalcev iz vrst vladajoče koalicije pred vstopom v EZ, posledice pa bodo vidne šele v prihodnjih letih. Opozicija ima torej prav. Le vladni predsednik ta teden ni imel časa, da bi komentiral izsledke Svetovne banke in ugotovitve evropske komisije, saj se z avtobusom LDS vozi po Sloveniji in obiskuje vodstva občinskih odborov stranke, ki jo vodi.

Vida Kocjan

Med novimi članicami EZ je naša država po nekaterih pogojih za podjetništvo na zadnjem mestu. Svetovna banka krivdo za to pripisuje predvsem dolgotrajnim administrativnim in sodnim postopkom ter togemu trgu delovne sile.

Skoraj sočasno s kritiko Svetovne banke je tudi evropska komisija sporočila izračune, po katerih bo Slovenija v naslednjih sedmih letih izgubila najmanj 4,1 milijarde evrov pomoči. Vladni predstavniki vse ugotovitve sicer zavračajo, vendar je večina med njimi na dopustu in so soudeleženi v predvolilni kampanji, kar je seveda lepše kot odgovarjati na natančno iste ugotovitve, kot so jih pred kratkim v gradivu za interpelacijo predstavili člani koalicije Slovenija.

Kot kaže, bo letošnje leto precejšnja gneča na volilnih listkih, saj je na Republiško volilno komisijo kandidatne liste vložilo vseh osem parlamentarnih strank, trinajst zunajparlamentarnih strank, tri neodvisne liste in trije neodvisni kandidati. Volivci in volivke bomo tako imeli več kot dovolj možnosti, da izberemo najboljše kandidata za prihodnja štiri leta.

Osem parlamentarnih strank, ki se tudi letošnje leto potegujejo za poslanske stolčke, smo lahko dobro spoznali v zadnjih štirih letih. Škarje in platno sta imeli v rokah Liberalna demokracija Slove-

Strankarski obračuni

nije (LDS) in Združena lista socialnih demokratov (ZLSD), samo v pomoč pri glasovanju v državnem zboru pa so bile še Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DeSUS), Slovenska ljudska stranka (SLS) in Stranka mladih Slovenije (SMS). Zadnjima dvema ni uspelo, da bi v vladni koaliciji zdržali do konca mandata. Tako je Čerjakova SMS vladni voz zapustila že približno na polovici, medtem ko je Podobnikova SLS z izstopom čakala do zadnje četrtine mandata.

Svojega mesta pa niso menjale tri opozicijske stranke, in sicer Slovenska demokratska stranka (SDS), Nova Slovenija (NSi) in Slovenska nacionalna stranka (SNS).

Omenjene stranke so bile zadnja štiri leta v manjšini, česar ni kazal samo seštevek poslanskih sedežev oziroma glasov, temveč številna preglasovanja v državnem zboru, zavračanje njihovih zakonskih predlogov in neupoštevanje stališč.

Rezultat takšnega stanja, ki smo ga imeli v državnem zboru, je izid volitev leta 2000 in povolilnega koalicijskega povezovanja levih strank v veliko koalicijo (z izjemo t. i. pomladne stranke SLS, ki ji je po volitvah leta 2000 bilo vseeno, katere stranke vodijo vladno koalicijo, samo da je zraven).

Po letošnjih državnozbornskih volitvah naj ne bi bilo več tako. Politični analitiki že napovedujejo

spremembe. Pri napovedih so nekoliko pazljivi, vsaj kar zadeva vprašanje, ali bo prišlo do popolne menjave na oblasti, kar pomeni, da bodo vladno v naslednjih štirih letih sestavljale desnosredinske stranke, ali pa bo prišlo do sprememb samo v tem smislu, da ne bo tako očitnega prepada med levimi in desnimi političnimi strankami oziroma leva stran ne bo več tako močna, kot je bila po volitvah leta 2000.

Na to kažejo tudi različne javnomnenjske ankete, iz katerih lahko razberemo, da stranke levega bloka v primerjavi z letom 2000 izgubljajo podporo, medtem ko strankam desnega bloka kaže bolje. Stanje se seveda od ankete do ankete, iz ted-

na v teden spreminja. Glede na to, da se je v teh dneh volilna kampanja šele začela, lahko pričakujemo, da se bo razmerje še spreminjalo. Sicer pa so izkušnje iz preteklosti, konkretno izkušnje o napovedovanju izidov za evropske volitve, pokazale, da javnomnenjskim anketam ne moremo povsem zaupati (mednje lahko štejemo anketo Centra za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij pri Fakulteti za družbene vede, ki jo vodi dr. Niko Toš).

SDS in LDS tesno skupaj

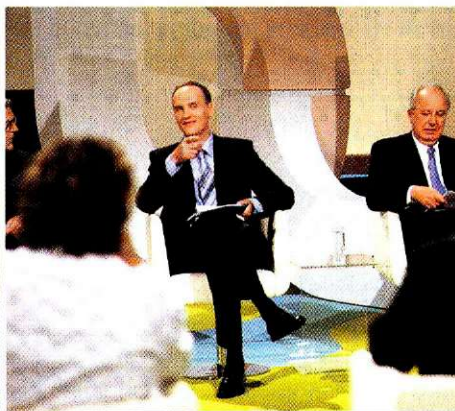
V obdobju od 7. 9. do 9. 9. je podjetje Nova Obzorja opravilo telefonsko anketo, katere realizirani vzorec je bil 555 anketiranih. V an-

Janševa Slovenska demokratska stranka je tesno zapetami vladajoči Liberalni demokraciji Slovenije.

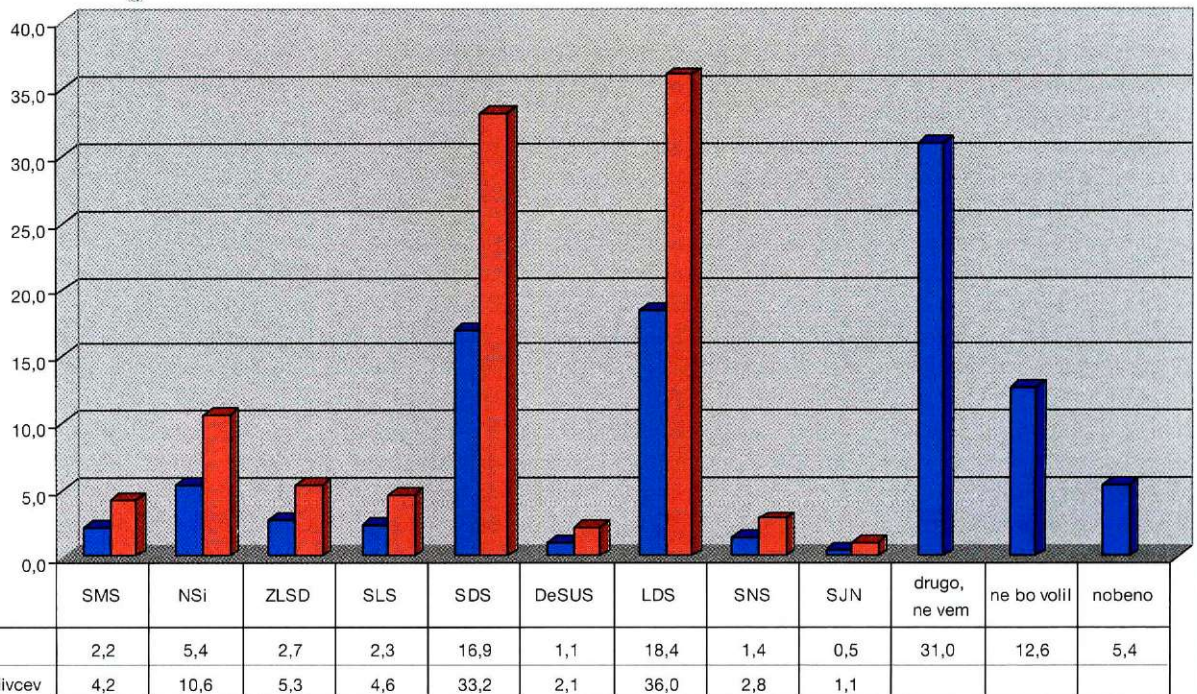
NSi je bila stranka presenečenja na evropskih volitvah, tako da tokratni dober volilni izid ne bo več presenečenje.

Predsednik SLS Janez Podobnik je v svoje vrste poklical župane in veliko stavi nanje. Vprašanje je, ali bo to dovolj.

Katero politično stranko bi volili?

(le za tiste, ki nameravajo iti na volitve)

N=555
Anketa je bila narejena obdobju od 7. 9. do 9. 9. 2004

Kot je razvidno iz grafa, se glasovi izrazito koncentrirajo pri največjih dveh strankah. Prednost SDS in LDS pred drugimi strankami je statistično visoko zanesljiva, razlika med njima pa je manjša od standardne napake. Sodeč po dobljenih rezultatih se vstop v DZ obeta LDS, SDS, NSi, ZLSD, SLS, SMS. Parlamentarnima strankama SNS in DeSUS kaže bolj slabo, saj dosegata le dobra 2 odstotka glasov opredeljenih volivcev. Še nekoliko nižji izid, in sicer 1,1 odstotka glasov opredeljenih volivcev, je bil zmerjen za SJN.

keti so med drugim spraševali, ali so anketirani gledali oddajo Tarča, v kateri sta stališča v zvezi z interpelacijo soočala Janez Janša in Anton Rop, in če so jo gledali, kdo se jim je zdel prepričljivejši. Med tistimi, ki so spremljali oddajo, jih je 38 odstotkov odgovorilo, da je bil prepričljivejši Janez Janša, 34 odstotkov pa jih je menilo, da je bil prepričljivejši Anton Rop. Na vprašanje, kdo bi bil boljši predsednik vlade v prihodnjem mandatu, je 40,9 odstotka vprašanih odgovorilo, da bi bil boljši Rop, 35,5 odstotka pa, da bi bil boljši Janša. 23,6 odstotka vprašanih pa meni da nobeden.

Na vprašanje, ali se bodo udeležili letošnjih volitev v državni zbor, je z da odgovorilo 77 odstotkov vprašanih, z ne 13 odstotkov in z ne vem 10 odstotkov vprašanih. Glede na te podatke lahko rečemo, da je napovedana volilna udeležba precej visoka.

Pri vprašanju, katero stranko bodo volili, se glasovi izrazito koncentrirajo pri največjih dveh strankah. Izmed opredeljenih anketira-

nih, ki nameravajo iti na volitve, bi jih 36 odstotkov glasovalo za LDS, 33,2 odstotka pa za SDS. Druge stranke nekoliko zaostajajo. Najbolj bi se LDS in SDS približala NSi, za katero bi glasovalo 10,6 odstotka opredeljenih volivcev, sledi ji ZLSD s 5,3 odstotka, SLS s 4,6 odstotka in SMS s 4,2 odstotka glasov opredeljenih volivcev. Za Jeninčičevo SNS bi glasovalo 2,8 odstotka opredeljenih volivcev in za DeSUS 2,1 odstotka.

Kdo bo komu konkuriral?

Na prvi pogled se zdi, da sta glavna tekmeča na letošnjih državnoborskih volitvah LDS in SDS. Če pa podrobno pregledamo imena kandidatov vseh list, ki bodo kandidirali v posameznih volilnih okrajih, potem kmalu postane jasno, da se bo bitka za volivce bila ne samo med dvema največjima strankama, temveč tako rekoč med vsemi kandidati na listah, v nekaterih volilnih okrajih pa bo še posebej vroče.

Pojdimo po vrsti. V prvi volilni enoti (Kranj) je pred štirimi leti naj-

več glasov pobrala LDS, in sicer 31,89 odstotka, sledila ji je SDS z 12,67 odstotka in ZLSD z nekaj manj glasovi. Sodeč po tem se kandidatom iz vrst LDS precej dobro piše, a stranke, ki jih nasledujejo, so jim postavile dobre protikandidate. Tako bomo lahko v volilnem okraju Kranj 1 pričeli spopadu ministra in poslance, Mateja Lahovnika (LDS) in Bogomirja Vnučca (SDS). Slednji bi glede na to, da je bil v tem volilnem okraju izvoljen že pred štirimi leti, lahko imel nekaj prednosti pred Lahovnikom. Naj omenimo, da v tem okraju kandidira tudi Vito Rožej iz Aktivne Slovenije (AS), na katerega v stranki kar precej stavijo. Nič manj zanimivo ne bo v spopadu dveh desnih kandidatov v volilnem okraju Kranj 3 Branka Grimša (SDS) in Franca Čebulja (SLS).

Ostanimo v prvi volilni enoti. V volilnem okraju Idrija se bosta pomerila sedanja poslanca, predsednik SLS Janez Podobnik in Samo Bevk (ZLSD). Kot zanimivost naj povemo, da sta bili obe stranki prav v volilnem okraju Idrija na

volitvah leta 2000 najuspešnejši in sta dosegli višja rezultata od strankinega povprečja. Za slab odstotek je bila slabša SLS. Prav tako nadpovprečni izid je pred štirimi leti dosegla NSi v volilnem okraju Škofja Loka II. Tam bo za NSi letos kandidiral Janez Hrovat, ki bo imel za protikandidatko znano ime iz sveta športa Natašo Bokal iz Slovenija je naša (SJN).

Bo Obala spremenila barvo?

V drugi volilni enoti (Postojna) lahko pričakujemo dramatičen razplet volitev v volilnih okrajih Koper, Piran, Izola in Ajdovščina. V volilnem okraju Koper si bosta v prvi vrsti pobirala volilne glasove predsednik SJN Boris Popovič in Aurelio Juri iz ZLSD, v ozadju pa bosta verjetno ostala Jadranka Šturm Kočan in Marinko Hrvatina, oba LDS. Spopad dveh levih kandidatov se obeta v volilnem okraju Piran, kjer se bosta pomerila sedanja županja Vojka Štular (ZLSD) in novi prometni minister Marko Pa-

Zavrnjene kandidatne liste

Do zaključka redakcije smo dobili podatek, da je Republiška volilna komisija zavrnila dve kandidatni listi, in sicer listo Republikancev Slovenije in Stranke enakopravnih dežel. Kot je znano, se je slednja na odločitev volilne komisije volilnih enot pritožila, vendar je vrhovno sodišče pritožbo zavrnilo, zato se je stranka pritožila na ustavno sodišče.

»vlha iz LDS. Če bi sodili po izidih pred štirimi leti, je v prednosti kandidat LDS. Na letošnjih volitvah bo kandidirala tudi izolska županja Breda Pečan (ZLSD), izmed kandidatov desnih strank pa ji lahko pobira glasove kandidatka SDS Sandra Letica. Glede na to, da je volilni okraj Izola znan po levih volivcih in zmagah levih strank, se Letičevi ne piše prav dobro. Vendar ne smemo pozabiti, da se spremembe dogajajo tudi v tako "rdečih" okoljih, kot je Izola. Dokaz za to je zmaga Borisa Popoviča na zadnjih lokalnih volitvah, ko je postal župan Kopra. SDS in NSi naj bi se nadejali večjih uspehov v volilnem okraju Ajdovščina, kjer sta pred štirimi leti dosegli visok odstotek glasov. Obe upata na izvolitev svojih kandidatov, to sta predsednik NSi Andrej Bajuk in Eva Irgl iz SDS.

Tretja volilna enota (Ljubljana center) je tako rekoč zasičena z znanimi imeni. Tako bo LDS v tej volilni enoti kandidirala kar pet ministrov. Med njim je Zdenka Cerar, njena protikandidatka iz največje opozicijske stranke pa bo Polonca Dobrajc. Pavletu Gantarju (LDS) bo konkuriral Dimitrij Rupel (SDS), Dušanu Kebru (LDS) bo iz največje opozicijske stranke konkuriral Milan Oražen Adamič, ministru Jane-

zu Kopaču (LDS) pa je SDS za tekme postavila Vaska Simonitija. Zunanji minister Ivo Vajgl se je odločil za kandidacijo v dveh okrajih, v enem bo njegov protikandidat Andrej Bručan iz SDS, v drugem pa prav tako močan kandidat desnice Marko Štrovs (NSi). Naj omenimo še to, da bo v tretji volilni enoti, v okraju Šiška II kandidiral kandidat SLS Joško Joras, največja opozicijska stranka je tja postavila kandidata Bogomirja Špiletiča, največja vladna stranka pa Toneta Anderliča.

Zanimivo bo tudi v četrti volilni enoti (Ljubljana - Bežigrad), kjer med drugim kandidirata predsednika dveh največjih strank Tone Rop (LDS) in Janez Janša (SDS). A naj kar takoj povemo, da ne kandidirata v istem okraju. Rop se bo za glasove volivcev potegoval v volilnem okraju Moste III in za Bežigradom. Prav tam bo imel največjo konkurenco, in sicer notranjega ministra Rada Bohinca iz ZLSD, Vitoslava Türka iz SDS, Primoža Rodeta

iz SLS in Janeza Dularja iz NSi. Pravak SDS Janez Janša se bo v volilnem okraju Grosuplje spopadel s poslansko kolegico Jerco Merzel (ZLSD) in županom Grosuplja Janezom Lesjakom (LDS). Če sodimo po izidih iz pred štirih let, ko je SDS v volilnem okraju dobila daleč največ glasov, si Janša lahko obeta uspeh. Sicer pa se bo Janša pomeril tudi v volilnem okraju Bežigrad I., kjer največja vladna stranka LDS kandidira ministra za evropske zadeve Milana Cvikla.

Tudi v peti volilni enoti kandidira več znanih imen, ne samo iz političnega življenja. Pravi volilni boj lahko pričakujejo Korošci. V volilnem okraju Ravne na Koroškem se bosta izmed dveh največjih strank pomerila nekdanji novinar Večera Miro Petek (SDS) in poslanka Irma Pavlinič-Krebs. Politicnovinarski boj se obeta tudi v volilnem okraju Celje, in sicer med šolskim ministrom Slavkom Gabrom (LDS) in do nedavnega novinarjem RTVS Jankom Šoparjem (SjN).

Kakšnih odmevnih imen ni najti v 6. volilni enoti (Novo mesto). Še največjo pozornost bi lahko vzbudil volilni dvoboj med kandidatom LDS Milošem Kovačičem in predsednikom AS Francijem Kekom.

Podobno bo v sedmem volilnem okraju (Maribor), kjer so na listah političnih strank imena nekaterih lokalnih političnih veljakov in nekaterih poslancev. Mogoče pri tem nekoliko izstopa kandidatura slovenske lepoticke Maše Merc na listi SDS, ki se bo v volilnem okraju Maribor VI pomerila z mariborskim županom Borisom Sovičem (ZLSD) in Stojanom Auerjem (SjN).

In še 8. volilna enota (Ptuj). Tudi v volilnih okrajih znotraj 8. volilne enote nobena od strank nima posebej zvenceh imen kandidatov, najdemo le župane ali poslance sedanjega sklica.

Za konec še to. Pravico imamo izvoliti oblast, ki bo vodila našo državo naslednja štiri leta. In pravico imamo živeti v demokratični, pravni, socialni, nediskriminativni državi. Zato premislimo, preden bomo oddali glasove, kdo bodo tisti ljudje, ki jim je treba dati možnost, da se izkažejo in zagotovijo, da se naše pravice uresničijo.

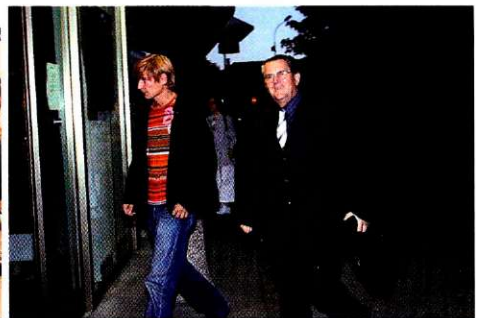
Mihaela Praprotnik

Jelincičeva SNS je "pet pred dvanajsto" naredila kadrovsko čistko na kandidati listi. Izpadel je Janko Šopar.

Stranko mladih Slovenije so zapustili kar trije od štirih dosedanjih poslancev. Ostal je samo poslanec Marko Diaci.

Rousov DeSUS je očitno izgubil zaupanje svoje ciljne publike, saj se mu vstop v državni zbor vse bolj odmika.

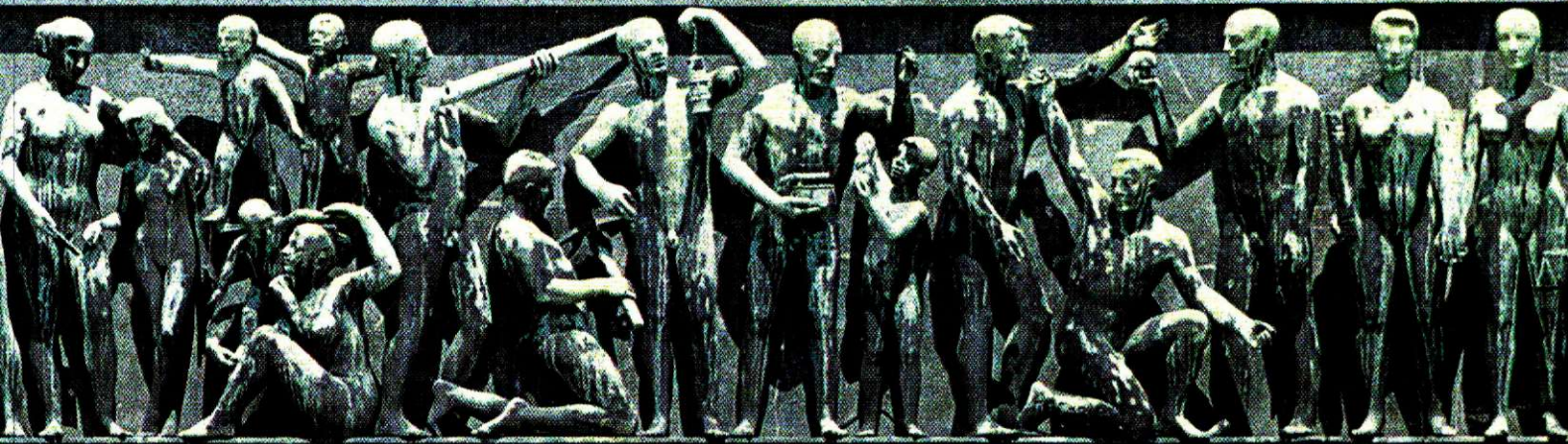
Borut Pahor za ZLSD ne bo več pobiral glasov, kakšne druge "maskote" pa stranka ne premore.

Boris Popovič je že zavihal rokave, da bo lahko presekal tradicijo zmag levih strank na Primorskem.

Zunajparlamentarnim strankam in nestranskarim listam ne kaže najbolje, zaradi česar nimajo nikakršnih možnosti za vstop v DZ.

Za uravnoveženo poročanje

Predsedniki strank - Slovenske demokratske stranke Janez Janša, Nove Slovenije Andrej Bajuk in Slovenske ljudske stranke Janez Podobnik so minuli teden na nekaterih direktorje in glavne urednike medijskih hiš naslovili pismo, v katerem jih opozarjajo na profesionalnost poročanja v predvolilnem času.

Pismo so poslali direktorici TV-programov na TV Slovenija Mojci Menart, direktorju informativnega programa POP TV Vinetu Beštru, direktorju radijskih programov na Radiu Slovenija Mihi Lamprehtu, glavnemu uredniku Dela Darijanu Koširju, glavnemu uredniku Dnevnika Miranu Lesjaku, glavnemu uredniku Slovenskih novic Marjanu Bauerju, glavni urednici Večera Darji Verbič, odgovornemu uredniku Financ Petru Franklu in glavnemu uredniku Nedeljskega dnevnika Zlatku Šetincu.

V pismu je med drugim zapisano, da je nepristranost in profesionalnost pri obveščanju javnosti eden izmed temeljev vsake demokratične družbe. Zaradi funkcije, ki jo prejemniki pisma zasedajo, imajo po mnenju avtorjev pisma pri zagotavljanju tega pogoja posebno odgovornost, ki je v občutljivem predvolilnem času še posebej pomembna. "Zavedamo se, da opravljate zahtevno delo in da različni ljudje, skupine in stranke ve-

likokrat isto vest ali novinarski prispevek različno vrednotijo. Obstajajo pa realne primerjave s situacijo pred 4 leti in nanje danes opozarjamo," je zapisano v pismu.

Predsedniki strank SDS, NSi in SLS v pismu opozarjajo, da se je sicer volilna kampanja za državnozbornske volitve šele začela, opažajo pa, da so v večini javnih občil privilegirani kandidati vladnih strank, ki nastopajo v funkciji predsednika vlade, ministrov ali kako drugače, medtem ko so prispevki o delu opozicijskih kandidatov praviloma skrčeni v predvolilne bloke, kjer je prav tako ponekod navzoč privilegirani izbor v korist vladnih strank, ki se kaže v kakovosti prispevkov, fotografij, naslovov in poudarkov.

"Pred volitvami leta 2000, ko so bile sedanje vladne stranke v opoziciji, je bil pristop večine medijev popolnoma drugačen," menijo avtorji pisma in dodajajo, da so ob vsakem poročilu o delu vlade ali ministrov bili takoj v istih prispevkih že objavljeni komentarji takratne opozicije. "Oglejte si, prosimo, poročanje vaše hiše pred volitvami v letu 2000 in ga primerjajte s sedanjim. Pred štirimi leti je bilo veliko sklicevanja na kodekse in uravnoveženo poročanje. Kam so ta pravila in načela izginila leta 2004?" se sprašujejo predsedniki opozicijskih strank SDS, NSi in SLS.

Padanje pokojnin je treba ustaviti

Vprašanje ureditve pokojnin je bila tema, o kateri se je v zadnjih ne-

kaj letih precej govorilo. Predvsem s strani opozicijske stranke NSi je bilo mogoče slišati kritike na račun vladajoče elite, češ da je prikrajšala upokojujence. Vprašanje pokojnin pa bo očitno postalo tudi ena od predvolilnih tem. Poslanec NSi Janez Drobnič je minuli teden na tiskovni konferenci dejal, da bo prvi ukrep NSi na področju pokojninskega zavarovanja ustavitev padanja pokojnin v primerjavi s plačami.

Drobnič moti tudi formula usklajevanja dodatka za rekreacijo, ki ga je sprejela vladajoča koalicija oziroma Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), kajti prepričan je, da takšno usklajevanje omogoča, da se visoke pokojnine povečujejo za več kot devet odstotkov, druge pa ostajajo na isti ravni. Kot nekakšno prevaro je Drobnič označil pokojninske bone, saj je po njegovem prepričanju prišlo do enostranskega spreminjanja pogojev, vladajoča koalicija pa je z novo dohodninsko zakonodajo te pokojninske rente celo obdavčila, kar za NSi ni sprejemljivo.

Drobnič se je dotaknil tudi problema brezposelnosti invalidov. Čeprav naj bi bili, kot izhaja iz poročila ZPIZ, registrirani 8.603 brezposelni invalidi, po Drobničevem mnenju to ne drži, kajti sam je namreč pridobil podatek prek ZPIZ, kjer jih je v "posebni evidenci" še več kot 13.000 in večina med njimi je invalidov, ki so izbrisani iz aktivne politike zaposlovanja. Kot pravi Drobnič, je v Sloveniji skupaj več kot 20.000

brezposelnih invalidov, in to tudi takšnih, ki čakajo na delo že več kot dve leti in pri njihovi poklicni rehabilitaciji vlada "popoln mrk".

O popotresni obnovi Posočja na izredni seji?

Čeprav se mandat poslancem državnega zbora bliža koncu, je na predsednika Ferija Horvata naslovljenih še nekaj zahtev za sklic izrednih sej. Minuli teden je kolegij predsednika državnega zbora zavrnil predlog za obravnavno novele zakona o odpravi posledic naravnih nesreč, ki ga je v državni zbor vložila skupina poslancev s prvim podpisanim Francijem Rokavcem iz SLS, do katere naj bi prišlo na izredni seji.

Še isti dan pa je skupina poslancev iz vrst SDS, NSi in SLS vložila zahtevo za sklic izredne seje o problematiki popotresne obnove v Posočju. Na seji naj bi sprejeli sklepe, ki bi bili v pomoč prizadetim družinam, in sicer naj bi bile vse prizadete družine upravičene do državne pomoči; sprejeli naj bi razbremenitev obveznosti prizadetih v potresu leta 1998, takojšnja zamrzitev plačevanja obveznosti iz velikonočnega potresa vseh, ki imajo znova poškodovane objekte, gradbene cene za obnovo, ki bodo primerljive s tržnimi cenami, strokovno ustrezno obnovo in učinkovite ukrepe na področju razvoja.

O zahtevi za izredno sejo bo v teh dneh odločal kolegij predsednika DZ, in če bo zahtevo sprejel, se nam še pred volitvami obeta izredna seja.

Mihaela Praprotnik

Med realnostjo in demagogijo

Pred štirimi leti je bilo pred volitvami jasno, da bodo spori znotraj Bajukove vlade vplivali na slabši izid pomladnih strank. Kljub temu so optimisti verjeli, da to ne bo tako usodno, vendar je bilo. Liberalna demokracija je na drugi strani triumfirala in sestavila vlado po svoji meri. Štiri leta kasneje je zaradi vpletenosti LDS v korupcijo in klientelizem precej drugače.

Če je bilo leta 2000 jasno, da bo Liberalna demokracija Slovenije pod vodstvom Janeza Drnovška zmagovalka parlamentarnih volitev, tokrat ni tako. Čeprav večina javnomnenjskih raziskav napoveduje vnovično relativno zmago LDS, lahko 3. oktobra pride do presenečenja tako kot junija na volitvah za evropski parlament, na katerih je Ropovo LDS prehitela Nova Slovenija z Lojzeto Peterletom kot nosilcem strankine liste za evropski parlament. Po anketah je najbližje LDS Slovenska demokratska stranka, čeprav naj bi po večini anket še vedno zaostajala za njo. Po anketi, ki jo objavljamo v tokratni številki revije, bi LDS volilo 18,38 odstotka volivcev, SDS pa 16,94 odstotka, kar kaže, da sta stranki precej izenačeni (če upoštevamo neopredeljene). Druge stranke so daleč za njima. Če imamo pred očmi dejstvo, da desnorsredinski volivci anketarjem teže zaupajo svoje politično prepričanje, je jasno, da sta stranki izenačeni, zaradi česar je nemogoče napovedati, katera bo zmagala. Prav gotovo pa tu ne smemo pozabiti na Novo Slovenijo, ki je bila presenetljiva zmagovalka evropskih volitev. Pri tem se je mogoče strinjati z mislijo dr. Petra Jambreka, ki jo je izrekel v pogovoru za nacionalni radio, da lahko izidi močno odstopajo od predvolilnih napovedi, pri čemer je imel v mislih

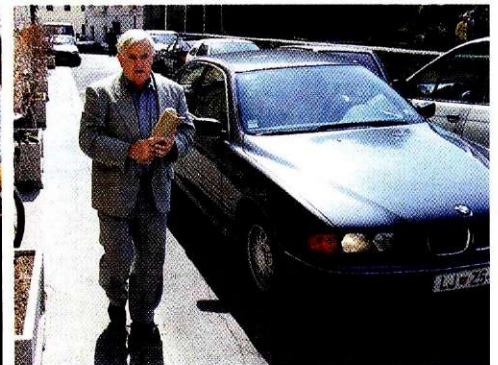
evropske volitve in izide referendumov v zadnjih letih ter ne nazadnje tudi referendum o t. i. tehničnem zakonu, ki je prinesel plebiscitno zmago opozicije.

Opozorjanje na fasado

V zadnjih tednih smo pričeli prepričevanju volivcev s strani vladajočih strank o tem, kako se v Sloveniji cedita med in mleko. Slovenija je nadvomno napredovala, vendar bi lahko še bolj, kar kažejo primerjave z drugimi državami in neizrabljeni potenciali, ki jih naš narod ima. Na to opozarjajo ljudje iz opozicijskih vrst. O tem je obsirno govorila tudi Barbara Brezigar na srečanju v Dragi. "Tako kot smo dolga desetletja pred spremembo režima poslušali od oblastnikov, kako uspešno vodijo našo državo in kako dobro nam gre, podobne besede poslušamo tudi danes. Prav je, da razmislimo, ali je to res, če se mnogi, ki razmišljajo o svoji državi, sprašujejo, ali je Slovenija res moderna, pravna in socialna država, država vseh svojih državljanov in država enakih možnosti za vse. Razmišljam o besedah Ivana Cankarja, Frana Milčinskega in

Na samohvalo, arogantnost in napake vladajoče elite je v Dragi opozorila nekdanja predsedniška kandidatka Barbara Brezigar.

Nekdanji predsednik države Milan Kučan je pretekli teden v nastopu na nacionalnem radiu obtožil opozicijo, da izrablja institut interpelacije za volilno kampanjo.

Janez Janša in Milan Kučan pretekli teden v prostorih Arhiva Republike Slovenije na predstavitvi knjižne izdaje dokumentov iz časa osamosvajanja. Tudi veliki nasprotniki včasih sedejo za isto mizo.

Draga Jančarja, katerih opozorila in ugotovitve o stanju duha na Slovenskem so naletela na gluha ušesa. Njihova opozorila so ob samoljubnosti in napuhu oblastnikov ostala neslišna in nerazumljiva. /.../ Takole pravi Milčinski: 'Slovenci smo sploh premalo samostojni, do lastnega mnenja se sploh ne upamo povzpeti, le za tujim se lovimo, pa naj ga pes prinese na repu. Saj se da pri nas marsikaj doseči, le odločnosti je treba, pa vztrajnosti in sposobnosti seveda. Kje bi že lahko bili Slovenci, ako bi se tako delovalo. Ali kaj ko nimamo moč, oziroma može že imamo, le na površje se jih ne pusti.' Cankar je v Hlapcih zapisal: 'Malo je moč v naši deželi, pa še ti so le s težavo.' Razmišljanja Jančarja o naši državi ob našem vstopu v družino evropskih narodov pa so takšna: 'V tej lepi pokrajini se ljudje od nekdaj radi sovražijo. Od nekdaj, ampak zadnjih deset let, odkar so jim rekli, da lahko govorijo, kar hočejo, se sovražijo še s posebnim veseljem, še posebej vztrajno, zajedljivo in neizprosno. Drug drugemu pripovedujejo, da so majhni, zlobni in nepomembni. Saj ni res, da sovražijo tujce, tujca lahko sovraži vsak Evropejec, to pač že vemo, oni najraje sovražijo in privoščljivo ponižujejo drug drugega.' In tako se nam dogaja, da poskušajo nekateri zaradi svojih ozkih interesov brez večjih reakcij spremeniti preambulo ustave (v mislih je imela zavzemanje nekaterih, da bi v

preambulo zapisali, da je Slovenija nastala tudi na temelju antifašističnega boja, op a.) zgolj zato, da bi ponovno delili ljudi na ene in druge.”

Mrtvi, papež in Romi

V nadaljevanju svojega govora v Dragi je Barbara Brezigar opozorila na odnos do mrtvih in pobitih po drugi svetovni vojni. “Pri pokopu naših mrtvih so vodilni v tej državi, tudi moj konkurent na predsedniških volitvah 2002, in mnogi mnenjski voditelji vztrajali pri delitvi naših mrtvih in s tem tudi živih na črne in rdeče in tako načrtno vzpodbudili vztrajanje pri tem, da se naš notranji razkol nadaljuje. Nič ni pomagalo, da nas zgodovina uči, da smo Slovenci največ izgubili prav zaradi notranjih razprtij. In takrat, ob predsedniški kampaniji, noben filozof ni povzdignil glasu in podprl mojih stališč, ko sem opozarjala, da so vsi mrtvi naši in da jih ne smemo deliti na ene in druge, niti za ceno volilnih glasov ne. Iz nekaterih oportunističnih, pragmatičnih ali pa mogoče tudi drugih razlogov je to storil šele dve leti kasneje in zato dve leti pozno.”

Brezigarjeva se je dotaknila tudi norčevanja iz papeža Janeza Pavla II., ki so si ga privoščili na praznovanju tovarne zdravil Krka, kar kaže na stanje duha na Slovenskem. “Dogodi se nam, da se nekateri ob prisotnosti vodilnih politikov države norčujejo iz svetega očeta, pa mnenjski voditelji niso sposobni preprosto človeškega komentarja, da je to škandal, če že zaradi tega ne, pa zato, ker je spoštovanje dostojanstva vsakega človeka sveto in v naši državi predstavlja tudi ustavno kategorijo. Zaradi pomanjkanja politične kulture vodilni

očitno niti ne razumejo, da prisotnost predsednika vlade daje takemu dogodku posebno težo in neprimerna reakcija na škandal škodi ugledu Slovenije v svetu in naši samopodobi.”

Nazoren primer nereševanja težav ljudi po njenem prepričanju kaže problematika Romov. “Dogaja se nam, da ne znamo poskrbeti, da bi ljudje na območjih z romskim in drugim prebivalstvom živeli v sožitju, zaradi česar groze, da bodo pravico vzeli v svoje roke, odgovorni pa zatrjujejo, da niso pristojni ukrepati. Rešitev ni v tem, da politik obišče Rome, poje golaž in odide. Rešitev je v resnem delu, ki ga oko kamere ne uze. Imamo zakone, ki jih ne izvajamo, in ker pristojni ne znajo ali nočejo poskrbeti, da bi jih izvajali, jih spreminjajo in s tem seveda ne rešijo problema, le preložijo odgovornost, povzročijo netransparentnost in nam državljanom otežijo in podražijo postopke za uveljavljanje pravic. In ker zakonov ne jemljemo resno, pišemo tudi slabe zakonske tekste.”

Predvolilni manevar LDS

V Dragi se je Brezigarjeva dotaknila tudi vprašanja sociale. “Priča smo vse večjemu socialnemu razslojevanju in enormnim razlikam v plačah, ki niso utemeljene v delu, oblast pa to podpira in ničesar ne ukrene. In prav nič se nam ne zdi čudna dvočlčnost tistih kapitalistov, ki so včasih prisegali na vladavino delavskega razreda. In s tem kritiziram tudi nas državljane, ki brez vprašanja in tako lahko sprejemamo takšno dvočlčnost, ki je škodljiva za moralo družbe.” V zadnjih dneh smo ob tej tematiki pričeli prav neverjetnemu manevru tranzicijske levice (in še pose-

Za Ropa so SDS, NSi in SLS stranke, ki so samo izpostave evropskih konservativnih strank. Ob tem pozablja, da ideja o Evropski uniji prihaja iz kroga desnosredinskih strank, prav tako pa imajo te stranke največje zasluge za mednarodno priznanje Slovenije, saj so evropske leve stranke do zadnjega trenutka zagovarjale enotno Jugoslavijo.

bej predsednika vlade in LDS Antona Ropa), ki je s svojo vladavino v letih tranzicije povzročila veliko socialno razslojenost slovenske družbe, sedaj pa se spreneveda in namiguje, naj bi bilo, če bi na volitvah zmagala opozicija, v Sloveniji konec socialne države. Že v prejšnji številki Demokracije smo opozorili na Ropove besede, ki jih je izrekel na programskem kongresu LDS v Cankarjevem domu. Rop je obtožil opozicijo, da ponuja “lustracijo ljudi, interpelacijo socialne države in obstrukcijo gospodarstva”, pri čemer je vehementno dodal, da “liberalni demokrati nikoli ne bodo pristali na to, da bi Slovenija postala poskusni laboratorij evropskih konservativnih strank, ki bi preko svojih izpostav v Sloveniji s konservativno davčno reformo izničile pridobitve socialnega dialoga in partnerstva”, kar naj bi Slovenijo pripeljalo v radikalno socialno razslojevanje in še večjo revščino. Za njim so različni komentatorji, ki so blizu tranzicijski levici, začeli razvijati podobno tezo, iz katere naj bi ljudje do-

bili jasno sporočilo, naj na volitvah spet volijo LDS in ZLSD, če želijo živeti v normalni socialni državi.

Strah pred zborovanjem

Zbor za republiko je za 25. september na Kongresnem trgu v Ljubljani napovedal množično zborovanje in govore glavnih predstavnikov opozicije. Tako Kučan kot nekateri drugi so že namignili, da je dobro znano, kam so “miting” v preteklosti pripeljali, pri čemer so kot pajek napletli primerjavo, ki je skušala dati vtis, da so zborovanja organizirali samo ljudje, kot sta bila Hitler in Milošević, kar pa je glede na slovensko situacijo prav neokusno. Zato obstaja prepričanje, da se v vrstah tranzicijske levice bojijo, da bomo priče zborovanju, kakršno je bilo v času podpore četverici in bo zaradi svoje množičnosti simbolno pomenilo konec enoumja, tokrat enoumja vladajoče elite.

Ali bo to zborovanje res naznanilo konec vladavine liberalne demokracije in združene liste, pa bo seveda pokazal naslednji mesec.

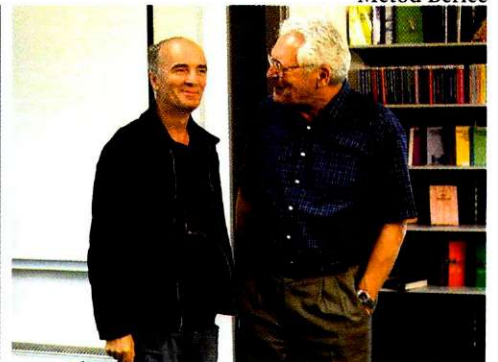
Metod Berlec

Predsedujoči Zbora za republiko dr. Peter Jambrek je prepričan, da bi v Sloveniji lahko sestavili deset vladnih garnitur, ki bi bile boljše od zdajšnje.

Anton Rop uporablja besede, ki spominjajo na pretekla časa. Javnost želi prepričati, da bi zmaga opozicije na volitvah pomenila konec socialne države.

Profesorja s FDV dr. Vlado Mihelj in dr. Niko Toš sta mojstra ustvarjanja javnega mnenja, ki političnost in pristanost postavlja pred strokovnost.

Bandelj kljub napovedi, da odhaja iz politike, za zdaj ostaja ena osrednjih figur LDS. Očitno je njegova moč tolikšna, da se mu v LDS kljub številnim aferam ne morejo ali pa ne smejo odreči.

Podobno kot za tiskovno predstavnico Marijano Kanduti tudi za generalnega sekretarja vlade Mirka Bandlja velja, da ima v kabinetu predsednika vlade večjo moč in besedo kot kdor koli od ministrov.

Slednje še najbolj dokazuje dejstvo, da se je vsa ta leta kljub številnim aferam, nepotizmu in metamorfozam obdržal na položaju.

fotograf Gregor Poljšič

Vsemogočni Bandelj

Bandelj kadruje

Bandelj je v novejši slovenski zgodovini širši javnosti postal znan junija 1992, ko je bil prvič imenovan za generalnega sekretarja vlade. Že takrat je postal predsednik vladne kadrovske komisije, prek nje pa v naslednjih letih skupaj z Gregorjem Golobcem eden glavnih kadrovikov v LDS in vladi. Poznavalci pravijo, da je njegova kadrovska politika temeljila predvsem na načelu: kdor je naš, lahko dobi službo, kdor ni, pa ne. Tako se nekateri še spominjajo zadnje seje kadrovske komisije leta 1997, ko naj bi bil Bandelj brez kakršnega koli pisnega predloga kar ustno našteval posameznike, ki so tisti dan napredovali in so se jim povečale plače. Predstavnici nežnejšega spola, ki so bile takrat v kadrovski komisiji v večini in bi mogoče lahko ugovarjale takšnemu načinu dela, naj bi bil takrat zabrusil: "No, ve ženske tam, nič nimate za povedati." In seja je bila končana. Mnogi, ki Bandljevo delo v vlogi glavnega kadrovika dobro poznajo, pravijo, da je Bandelj vedno znal poskrbeti za "prave", sebi naklonjene kadre, predvsem pa svoje tajnice in pripravnice. Tako je znan primer nekdanjega direktorja Arhiva Republike Slovenije Vladimirja Žumra, ki ga je vlada pred kratkim razre-

šila s tega položaja. Glavni Žumrov greh je bil, da politično ni bil več primeren kandidat za to mesto, zaradi česar je vlada objavila razpis za novega direktorja. Nanj se je prijavil tudi Žumer, vendar je posebna Bandljeva natečajna komisija njegovo kandidaturo zavrnila (menda naj ne bi izpolnjeval pogoja znanja tujega jezika, čeprav tekoče govori vsaj enega), za novega direktorja pa predlagala Dragana Matiča, čeprav za to delo nima dovolj vodstvenih izkušenj.

Znan je tudi primer Bandljeve pripravnice Petre Brus, ki se je sredi devetdesetih let najprej kot pripravnica zaposlila na generalnem sekretariatu,

nato pa na ministrstvu za notranje zadeve, kjer je bil minister Bandelj. Čeprav je bila zaposlena šele kratak čas, je kmalu po prihodu na notranje ministrstvo od ministrstva dobila v najem elitno 55,6 kvadratnega metra veliko stanovanje v Mercatorjevem kompleksu za Bežigradom. S čim in po kakšnih kriterijih je prišla do stanovanja, ni znano, nekateri pa so prepričani, da je pri tem posredoval prav Bandelj. Podobno kot primer Brusove je zanimiv, a javnosti manj znan primer Mojce Luin, ki je bila Badljeva tajnica še v času, ko je bil minister za notranje zadeve. Kot so takrat povedali nekateri dobro obveščeni na mi-

nistrstvu, naj bi bil Bandelj Luinovi poleg nenavadno visokega osebnega dohodka omogočil tudi uporabo službenega avtomobila (delavci, ki so prihajali na Štefanovo 2, so po navedbah Dela Luinovo videli, kako je bodisi svoj bodisi službeni avtomobil parkirala na parkirišču številka ena, kjer so lahko parkirali samo ljudje, ki so bili blizu ministru) in službeno stanovanje. Slednjega naj bi bila dobila, čeprav naj bi imela lastno stanovanje, a tega naj bi bila nato prodala samo zato, da bi lahko dobila službenega.

Vse Bandljeve afere

Še bolj kot po domnevnem urejanju ugodnosti svojim tajnicam in pripravnicam je Bandelj znan po tem, da v zadnjih letih ni bilo afere, s katero ne bi bil tako ali drugače povezan. Najznamenitejša je seveda afera Vič-Holmec, v kateri je po ugotovitvah nekaterih komisij kot notranji minister skupaj z nekaterimi svojimi sodelavci (Milošem Šuštarjem in Žarkom Bogunovičem) skušal slovenskim teritorialcem podtakniti vojni zločin, ki naj bi ga bili storili s tem, ko naj bi bili med osamosvojitveno vojno na mejnem prehodu Vič-Holmec streljali na neoborožene pripadnike JLA, s tem pa diskreditirati Marka Pogorevca. Kot se je

Avtorica anonimke navaja, naj bi bil Bandelj izkoristil svoj položaj za dodelitev izdelave osebnih dokumentov novomeškemu podjetju Mirage, slednje pa naj bi zdaj kot protiuslugo Bandljevemur sinu Mitji posojalo svoj helikopter, s katerim naj bi se ta učil leteti. Bandelj to zanika.

izkazalo pozneje, vojnega zločina ni bilo, Bandelj pa se je moral predčasno posloviti s položaja notranjega ministra. Druga, z omenjeno afero neposredno povezana, je bila afera, v kateri naj bi bil Bandelj skupaj s takratnim kriminalistom, danes pa predsednikom protikorupcijske komisije Dragom Kosom od Mobitela nezakonito pridobil izpiske klicev z mobilnega telefona novinarja RTV Tomaža Ranca, ki je pisal o aferi Vič-Holmec. Kot je do zdaj že dvakrat ugotovilo Okrajno sodišče v Ljubljani, je Bandljevo notranje ministrstvo v tem primeru ravnalo nezakonito, saj je izpiske novinarjevih klicev pridobilo, še preden je za to pridobilo ustrezno sodno odločbo. Ta ugotovitev sicer še ni pravomočna, vendar pa je težko verjeti, da bi višje sodišče, na katero se je pritožilo notranje ministrstvo, na koncu ugotovilo kaj bistveno drugega.

Falcon in neprimerljivi podatki

Nekoliko bolj sveža Bandljeva afera je nameravani nakup vladnega letala falcon 900 EX leta 2002. Ko je takrat javnost odkrila, da se vlada pripravlja na nakup pregrešno dragega letala, ji je Bandelj kot vodja komisije za nakup letala zagotavljal, da bo letalo stalo 35 milijonov dolarjev, pozneje pa se je izkazalo, da bo cena zanj neprimerno višja, to je 42 milijonov dolarjev. Bandelj se je pred javnostjo zagovarjal, da je govoril o ceni proizvajalca in da je vsakomur samoumevno, da na to ceno potem plačaš še davek, vendar mu nihče v javnosti ni verjel. Še posebej potem ne, ko je javnosti vnovič hitel razlagati, da bi ura letenja z novim letalom stala "samo" 1.600 dolarjev. Kot se je izkazalo pozneje, je ta cena v resnici dobrih 1.400 dolarjev višja. No, vlada je nato po hudem revoltu javnosti od dragega nakupa odstopila in se odločila, da bo kupila cenejše letalo, Bandelj pa seveda ne bi bil Bandelj, če ne bi bil tega izkoristil sebi v prid. Tako je kmalu potem, ko so na finančnem ministrstvu z vratolomno finančno kombinatoriko (za katero še danes nihče ne verjame, da je sploh realna) izračunali, da bo nakup letala državi prinesel celo dobiček, novinarjem na tiskovni konferenci cinično dejal, da za obtožbe,

Bandelj je bil posredno odgovoren tudi za afero v zvezi z nakupom operacijskih miz v Kliničnem centru, saj bi kot predsednik njegovega sveta moral vedeti, kaj se dogaja.

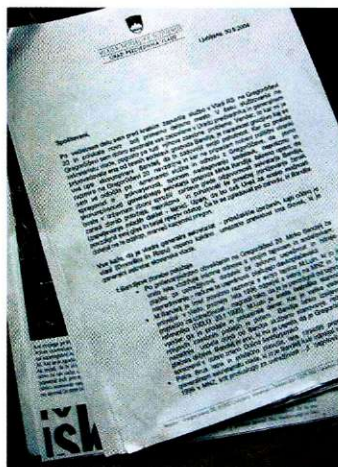
Bandljeva največja afera je bila afera Vič-Holmec, v kateri naj bi bil poskušal slovenskim teritorialcem podtakniti vojni zločin. Zaradi afere se je moral posloviti z mesta notranjega ministra.

ki jih je bil deležen ob nameravanem nakupu, ne pričakuje opravičila.

Slednje je bilo seveda docela v Bandljevem slogu, kajti tisti, ki ga dobro poznajo, pravijo, da mu manipuliranje z različnimi dejstvi ni tuje. Mnogi se denimo še spomnijo, kako je kmalu potem, ko je decembra 2000 LDS po kratki vladavini Bajukove vlade prevzela oblast (takrat je znova postal generalni sekretar vlade, hkrati pa tudi predsednik vladne kadrovske komisije) na tiskovnih konferencah mahal s svežnjem papirjev, ki naj bi dokazovali, kako je Bajukova vlada v nekaj mesecih zamenjala več ljudi, kot jih je Drnovškova vlada zamenjala v prvih šestih mesecih svojega mandata. Bandelj pri tem javnosti seveda ni povedal, da podatki zaradi časa, ki sta ga imeli na voljo obe vladi, niso primerljivi, tako kot tudi danes ne pove, da je Drnovškova vlada (in pozneje Ropova) vse ljudi, ki jih je imenovala Bajukova vlada, brezpromisno in ob visokih odškodninah zamenjala.

Anonimka

V teh dneh pa je po parlamentu

Anonimka, ki te dni kroži po parlamentarnih hodnikih in nekaterih medijih, Bandlja obtožuje številnih zlorab položaja, nepotizma in klientelizma.

in nekaterih medijih začela krožiti anonimka, ki Bandlja obtožuje številnih domnevnih zlorab položaja, nepotizma in urejanja ugodnosti svojim tajnicam in pripravnicam. Anonimka, napisala jo je oseba, ki očitno dobro pozna razmere v Bandljevem kabinetu in je po lastnih navedbah v anonimki pred kratkim zapustila službo v vladi, tako poleg že znanih primerov Petre Brus in Mojce Luin opisuje še nekatere druge primere, v katerih naj bi bil Bandelj svojim podrejenim uslužbenkam, s katerimi naj ne bi imel samo poslovne razmerja, omogočal številne materialne in druge ugodnosti. Tako naj bi bil že omenjeno Petro Brus leta 1995 pod pretezo, da gre na konferenco Sigma, za konec tedna z vladnim letalom odpeljal v Pariz. Podobno naj bi bil redno prakticiral tudi ob drugih koncih tedna, ko naj bi bil se bil s katero od svojih uslužbenk in s službenim letalom najraje odpeljal v Amsterdam. Prav tako naj bi po navedbah avtorice anonimke svojim podrejenim uslužbenkam redno urejal višje plače in višje položaje. Za ta namen naj bi bil priredil celo uredbo o notranji organizaciji, v kateri naj bi bili na njegov predlog zapisali, da za delovna mesta v kabinetu predsednika vlade v sistematizaciji delovnih mest ne velja kriterij delovnih izkušenj.

Bandelj grozi

Poleg omenjenih primerov anonimka Bandlju očita tudi več primerov korupcije in klientelizma. Tako njena avtorica navaja, da je Bandelj kot predsednik sveta Centra vlade za informatiko razrešil odgovornosti direktorja centra Marjana Siliča (odgovornost je zaradi nepravilnosti v poslovanju terjalo računsko sodišče), ta pa je v zameno za to na centru zaposlil njegovega brata Fra-

nja Bandlja. Prav tako anonimka navaja, naj bi bil Bandelj izkoristil svoj položaj za dodelitev posla (izdelavo osebnih izkaznic, potnih listov ...) novomeskemu podjetju Mirage, slednje pa naj bi zdaj kot protiuslugo Bandljevem sinu Mitji posojalo svoj helikopter, s katerim naj bi se ta učil leteti. Avtorica anonimke Bandlju tudi očita, da je do zaposlitve v različnih vladnih službah v zadnjih letih pomagal številnim prijateljem in strankarskim kolegom, da si je dal tajništvo generalnega sekretarja preoblikovati v kabinet, zraven pa uredil še kopalnico, da je v Javni upravi pod svojim imenom objavljaval znanstvene prispevke, ki mu jih sestavljajo strokovni sodelavci v njegovem kabinetu.

O navedenih očitkih iz anonimke smo povprašali tudi Bandlja. Slednji je najprej vse navedbe v anonimki zanikal, nato pa nam zagrozil, da bomo v primeru njene objave morali nase prevzeti vse pravne, moralne in materialne odgovornosti za njeno objavo, ali drugače – nas bo tožil. Mi se seveda takšne grožnje nismo ustrašili, saj menimo, da ima javnost pravico izvedeti, kaj ima domnevna nekdanja uslužbenka vladnega kabineta povedati o svojem nekdanjem šefu. Sicer pa je zanimivo, da je Bandelj kmalu po tistem, ko je anonimka prišla v parlament in uredništva nekaterih medijev, napovedal, da se umika iz politike. Kot je dejal za enega od medijev, odhaja zato, ker se mu je politika zamerila in ker je razočaran nad nekaterimi mediji ter svojimi političnimi kolegi. Seveda lahko samo ugibamo, kaj je pravi razlog za Bandljev odhod, lahko pa že zdaj zapišemo, da bo (če bo res odšel) eden redkih, ki bo kljub številnim aferam, ki so ga spremljale, lahko rekel, da je odšel takrat, ko je sam hotel.

Aleš Kocjan

Minister Mramor je zavajal javnost, saj je davkoplačevalcem pred volitvami prikazoval lepše podatke kot v Bruslju.

V zadnjem času je bila javnost deležna dveh različnih podatkov glede dolga Slovenije; prva resnica, ki jo je posredoval finančni minister Dušan Mramor, je v trenutku postala jabolko spora med vlado in opozicijo. Slednja je vladi očitala, da s svojimi nejasnimi podatki glede višine dolga, ki ga bomo morali plačevati slovenski davkoplačevalci, zavaja javnost in ji ne posreduje pravih podatkov. Minister tudi zatrjuje, da ostaja Slovenija nizko zadolžena in da se inflacija postopoma zmanjšuje. Na koncu koncev

Fotografije: Dane Kostrič

Zgodba o dveh resnicah

pa še izvemo, da smo deležni popolnoma drugačnih podatkov, kot so tisti, ki jih prejema Bruselj.

Najprej je bila interpelacija

Začelo se je z interpelacijo o delu in odgovornosti slovenske vlade, ki jo je skupina poslancev iz vrst SDS in NSi vložila konec julija, seja pa je bila sklicana konec avgusta; predlagatelj interpelacije so med drugim sektorju finančnega ministrstva očitali predvsem neuresničevanje obljubljenega na več segmentih. Finančni minister Dušan Mramor je odgovarjal predvsem na očitke, ki se nanašajo na zadolženost Slovenije in javne finance. Opozicija je v interpelaciji med drugim zapisala, naj bi se bila javnofinančna poraba vsa leta povečevala in naj nikakor ne bi bila na ravni okrog 42 odstotkov bruto domačega proizvoda (BDP). Mramor je očitke seveda ovrgetel z razlago, naj bi se bil obseg javnofinančnih izdatkov v letih 2001 do 2003 gibal na ravni 42 odstotkov BDP in da so podatki in tudi ugotovitve, s katerimi so v interpelaciji postregli politiki iz opozicije, napačni. Dodal je še, da so ocene v njej preveč splošne in so podane brez prave argumentacije.

Opozicija je vladi očitala tudi dejstvo, da je slovensko gospodarstvo eno izmed najbolj obremenjenih po deležu odhodkov BDP. Jedro celotne kritike s strani opozicije naj bi bila prav gospodarska rast; koalicijska Slovenija je vladi namreč očitala, da napovedi o rasti BDP med štirimi in petimi odstotki niso bile uresničene. Mramorjevi podatki pa kažejo povsem drugačno sliko; po njegovih navedbah naj bi bila rast BDP od štiri in čez pet odstotkov.

Mramor zatrjuje, da se inflacija stalno zmanjšuje in je pod 4,5 odstotka. Tako naj bi bilo zadoščeno tudi koalicijski pogodbi, v kateri je zapisano, naj bi se inflacija gibala pod 4,5 odstotka. Razložil je, da se ob stalnem zmanjševanju inflacije posledično zmanjšujejo tudi obrestne mere. Dejal je, da so slovenske banke konkurenčne in da so po konkurenčnosti primerljive z evropskimi bankami. Vendar podatki državnega statističnega urada in Eurostata stanje na državnem poligonu prikazujejo povsem različno; razlika med slovensko inflacijo in povprečno inflacijo treh držav Evropske uni-

je z najnižjo stopnjo se je od začetka leta krepko povečala. Poraja se vprašanje, komu verjeti. Mnenja so različna in si nasprotujejo, vsi pa jih znajo spretno zagovarjati. Komu bo na koncu verjela slovenska javnost?

Mramorjevi izračuni in javni dolg

Slovenija je dolžna o dolgu države poročati Mednarodnemu denarnemu skladu (IMF) in dvakrat letno tudi evropski komisiji ter Evropskemu statističnemu uradu (Eurostat) ter jih tako redno obveščati o stanju javnega dolga v državi. Po na-

vedbah finančnega ministrstva znaša državni dolg Slovenije pričakovanih 27,7 odstotka. Ker pa so zaradi zahteve EU po novem v dolg države vključene tudi obveznosti Slovenske odškodninske družbe (SOD) in Kapitalne družbe (KAD), dolg dosega 29,5 odstotka BDP. Takšno poročilo je Slovenija do 1. septembra posredovala evropski komisiji. V jesenskem poročilu evropski komisiji je torej zadolžitev Slovenije zvišana s 27,1 odstotka BDP na 29,5 odstotka BDP. Ne glede na to pa celotni javni dolg ostaja nespremenjen, in sicer 38,5 odstotka BDP, kar je na tiskov-

Podatki Statističnega urada RS se bistveno razlikujejo od Mramorjevih.

ni konferenci zagotovil tudi minister Mramor. Na tiskovni konferenci v začetku septembra je finančni minister Mramor še razložil, da vladni finančniki izračunavajo javni dolg po dveh metodologijah; prva je metodologija, ki je usklajena z EU, druga pa je metodologija IMF. Dolg države po metodologiji, usklajeni z EU, znaša 27,1 odstotka BDP, po metodologiji IMF pa 27,7 odstotka BDP. Pravilna sta oba izračuna, res pa je, da izračuna, ki ga ministrstvo za fi-

dicijo posredovanja različnih in razhajajočih se podatkov; slovenski javnosti finančno ministrstvo pošilja torej povsem drugačne podatke, kot jih pošilja v Bruselj. Podatki, ki so namenjeni slovenski javnosti, predvsem niso tako zelo skrb zbujajoči in pesimistični. Kaže, da so podatki, namenjeni Bruslju, vendarle verodostojnejši in s tem manj optimistični od tistih, ki jih posredujejo nam.

Kljub temu pa Mramor zatrjuje, da je dolg slovenske države med naj-

nje države, ki predstavlja zadolžitve proračuna in neposrednih proračunskih uporabnikov; naslednja raven je dolg države, ki vključuje dolg osrednje države in dolgove občin, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje; tretjo raven pa predstavlja dolg države skupaj z dolgom preostalega javnega sektorja. V slednjo – raven dolga preostalega javnega sektorja – so vštet denimo dolgov Družbe za av-

transparentno prikazovanje dolga. Ponovil je, da dolg države znaša 27,7 BDP in bi se zvišal lahko le v primeru katastrofe ali izrednega stanja, na primer vojne. Vsekakor pa ne bi mogel preseči 40 odstotkov BDP, kar je na tiskovni konferenci prejšnji dan kot možnost omenil Bajuk. Mramor je ponovil, da skupna številka javnega dolga znaša 38,5 odstotka BDP.

Mramor je prav tako zavrnil Bajukovo mnenje, da bi morali državna poroštva podjetjem vštevati v jav-

Podobna zgodba je bila tudi v letu 2001.

Predsednik NSi Andrej Bajuk je zgrožen nad ravnanjem finančnega ministra Mramorja.

Davkoplačevalci si zaslužimo verodostojne podatke.

nance objavlja kot "konsolidirano globalno bilanco javnega financiranja", ni mogoče primerjati z izračuni drugih držav EU. Ta podatek, ki ga posredujejo, je največkrat nižji in lepši od tistega, ki bi ga praviloma morali posredovati javnosti in bi bil primerljiv z drugimi evropskimi državami. Dejstvo je, da finančno ministrstvo pošilja v Bruselj drugačne podatke, kot jih objavlja v svojem biltenu. To počne že od leta 2001, ko je vrh finančnega ministrstva predstavljal sedanji predsednik vlade Anton Rop. Dejstvo je, da finančni minister Mramor nadaljuje Ropovo tra-

nizijami; nižjega naj bi imeli le še v Litvi (21,9 odstotka), Latviji (15,6 odstotka), Estoniji (5,8 odstotka) in Luksemburgu (4,9 odstotka).

Zavajajoči podatki

Andrej Bajuk, predsednik NSi, pa je na tiskovni konferenci dejal, da so podatki o dolgu države, s katerimi je postregel finančni minister, zavajajoči in povsem nejasni. Očita mu, da ni povedal, kdo bo plačal preostali javni dolg (poleg 27,7 BDP), in sicer dolg drugih oseb javnega sektorja. Slovenski javni dolg se izkazuje na treh ravneh; to so dolg osred-

ceste RS, Javne agencije za železniški promet in Slovenske izvozne družbe. Bajuk je mnenja, da bi se ti dolgov morali prištevati med javni dolg države. Bajuk je nezadovoljen tudi zaradi dejstva, da so točko v poročilu o upravljanju z javnim dolgom označili le kot oceno, kar je po njegovem mnenju nesprejemljivo. Finančnega ministra je tako pozval, naj v treh dneh objavi podatke o javnem dolgu po vseh obstoječih metodologijah in naj poleg tega navede še vire, iz katerih se bodo odplačevala posamezna posojila. Bajuk je izrazil tudi bojazen, da skupni javni dolg verjetno presega 38,5 odstotka BDP, saj dvomi, da so v poročilo zajete vse zadolžene osebe javnega sektorja. Bajuk je kritiziral tudi nepregledno prikazovanje danih poroštev državnega proračuna za posojila osebam javnega prava in gospodarskim podjetjem.

Mramor očitke zavrača

Finančni minister se je na tiskovni konferenci odzval na očitke, s katerimi je prejšnji dan nastopil predsednik NSi Andrej Bajuk. Bajukovi očitki naj bi bili neupravičeni, saj je med drugim omenil, da je IMF Sloveniji izrekel priznanje za najbolj

ni dolg. Mramor je razložil, da je vsa ta poroštva sprejel državni zbor in se pri tem seznanil z načrtom, iz katerih virov se bodo posojila odplačala. Mramor je navedel, da se bodo denimo posojila Družbi za avtoceste RS odplačala iz pobranih cestnin, posojila Telekomu Slovenije iz cene impulzov in prihodkov od drugih storitev, posojila železnicam pa iz njihovih prihodkov od opravljenih storitev tovornega in potniškega prometa.

Realna zgodba v Bruselj, lažna pa nam

Dejstvo je, da nas vlada prepričuje, kako se nam godi bolje, kot se nam godi dejansko. Realna in s tem tudi manj lepa zgodba o slovenskem javnem dolgu gre namreč v Bruselj, lepša in seveda lažna pa v naša ušesa. Kaže, da gre možnost izračunavanja javnega dolga po dveh metodologijah oblasti zelo na roko, saj se lahko odloči, katerega bo razgalila javnosti. Tako lahko slovenski javnosti pokažejo en izračun, tujini pa drugega. Vedeti morajo edino, kateri od obeh nas zanima. In seveda si vsi vedno želimo slišati lepšega, tudi glede javnih dolgov. In vlada nam ustreže. Pred volitvami še toliko rajše.

Denis Vengust

50 let
Štajerski val
1957. do 2007.

RADIO ŠTAJERSKI VAL, D.O.O., ŠMARJE PRI JELŠAH
AŠKERČEV TRG 21, 3240 ŠMARJE PRI JELŠAH
UPRAVA: (03) 817 12 10, STUDIO: (03) 81 71 230
WWW.RADIO-SHAJERSKI-VAL.SI

V tej številki nadaljujemo zgodbo o nepravilnostih pri nepremičninskih poslih na Obali, ki smo jo začeli v 36. številki naše revije. Čeprav Boris Kočevar, predstojnik urada za okolje in prostor občinske uprave Piran in nekdanji urbanistični inšpektor, zatrjuje, da njegova graditev hiše v Vinjolah nad Lucijo ni sporna, pa naše listine kažejo, da je Upravno sodišče RS, oddelek v Novi Gorici, aprila leta 2002 razveljavilo lokacijsko dovoljenje za nadomestno graditev Kočevarjeve stanovanjske hiše.

Prav tako je okrajno sodišče v Piranu leta 2001 razveljavilo pogodbo o prodaji in nakupu, po kateri naj bi bil Boris Kočevar že leta 1993 od občine Piran kupil zemljišče za to gradnjo. Kljub sodbam "v imenu ljudstva" se v Piranu ni zgodilo nič. Hiša se zmeraj stoji, vsi pristojni so se zavili v molk in na naša vprašanja ne odgovarjajo. Poznavalci razmer v Piranu in na Obali nasploh pa pravijo, da je tako zato, ker naj bi bil Kočevar pomemben predstavnik LDS, predvsem pa človek, prek katerega gre vsa prodaja pregrešno dragih zemljišč v Slovenski Istri. Zgodba je dolga, povezana tudi z domnevnimi nepravilnostmi sodišča pri nakupu hiše Saša Konstantinovića, Kočevarjevega "novega" soseda, pri katerem naj bi bili domnevno sporno vlogo odigrali Ester Debernardi Pavliha, sodnica na Okrajnem sodišču v Piranu, Marko Pavliha, nekdanji član sodnega sveta, zdajšnji minister za promet, mož sodnice Debernardiijeve in domnevno dober prijatelj zakoncev Maje in Jožeta Tratnika. Maja Tratnik je bila do junija letos predsednica sodnega sveta in sodnica Višjega sodišča v Ljubljani, Jože Tratnik pa je član Ustavnega sodišča Republike Slove-

nije. Vsem naj bi bilo skupno simpatiziranje z vladajočo LDS. Marko Pavliha se na prihajajočih volitvah kot član LDS celo poteguje za poslansko mesto.

Nezakonito lokacijsko dovoljenje

12. aprila leta 2002 je Upravno sodišče RS, oddelek v Novi Gorici, v senatu pod predsedstvom višjega sodnika Igorja Lučovnika in s sodelovanjem višje sodnice Nevenke Zajc ter višjega sodnika Andreja Orla kot članov senata v upravnem sporu, ki ga je že leta 1999 kot tožeča stranka sprožil Saša Konstantinović iz Vinjol 33 v Portorožu, razsodilo, da se odločba ministrstva za okolje in prostor številka 350-02/A-712/93 – MP, ki je bila izdana leta 1993, odpravi. Poleg tega je sodišče ministru zadevo vrnilo v vnovični postopek. Šlo je za to, da je sodišče odpravilo odločbo, po kateri je sekretariat za upravne zadeve občine Piran leta 1993 Borisu

Kočevarju izdal lokacijsko dovoljenje za nadomestno graditev stanovanjske hiše v naselju Vinjole. Sodni senat je ugotovil, da se t. i. sporna lokacija nahaja v ureditvenem območju Z 13/3, kar pomeni, da je to območje označeno kot "kmetijsko, zadrževalniki". Graditev novih stanovanjskih objektov zunaj območja zgoščene pozidave ali nekmetijske dejavnosti, označene s "S", pa ni dovoljena. Ker se je občina oz. ministristvo izgovarjalo na to, da je šlo le za nadomestno gradnjo, so sodniki v Novi Gorici ugotovili, da "nadomestna gradnja starih stanovanjskih hiš in drugi posegi na ruševinah v območju kmetijskih površin niso dovoljeni, ker se zemljišče v celoti prekategoriizira v kmetijsko površino". Kljub temu je občina Piran svojemu uslužbencu Borisu Kočevarju izdala lokacijsko dovoljenje, s katerim mu je na kraju porušenega gospodarske-

Zdenka Cerar, pravosodna ministrica, bi morala nekatere zadeve na področju izvršilnih postopkov temeljito spremeniti in s tem preprečiti, da ne bi človek zaradi pičlih 80 tisoč tolarjev dolga, za katerega naj ne bi bil niti vedel, ostal brez stanovanja.

Županja Pirana Vojka Štular o sodbah ne ve nič.

ga objekta dovolila graditev prosto stoječe stanovanjske hiše s površino stavbišča v izmeri 116 kvadratnih metrov s kletjo, pritličjem in mansardo. Sodišče je na koncu ministrstvu za okolje in prostor naložilo, da mora sporno odločbo o lokacijskem dovoljenju popraviti in izdati novo. Ko smo na ministrstvu preverjali, ali so sledili sklepom sodišča in kaj se dogaja na tem področju, odgovora kljub večkratnemu urgiranju nismo prejeli. Preverjali smo še pri ustreznih službah občine Piran, vprašanje smo naslovili na Vojko Štular, županjo občine Piran. Štularjeva nam je prek Jerneje Segulin in službe za odnose z javnostjo odgovorila naslednje: "Glede na vprašanje, ki ste ga zastavili gospe županji Vojki Štular, vam lahko povem, da v Občini Piran nismo seznanjeni s sodbo, ki jo omenjate, vsekakor pa lokalna skupnost ne odstranjuje nedovoljenih gradenj. Za to je pristojna ustrežna gradbena inšpekcija." Isto vprašanje smo naslovili tudi na ministrstvo za okolje, prostor in energijo, ki ga vodi Janez Kopač, vendar nam odgovora kljub več poskusom ni uspelo dobiti.

Nična tudi pogodba o nakupu zemljišča

Razveljavljeno lokacijsko dovoljenje za graditev stanovanjske hiše Borisa Kočevarja v Vinjolah pa ni edina stvar, ki je zanimiva. Okrajno sodišče v Piranu je s sodbo – postopek je trajal osem let – 13. junija 2001 raz-

Marko Pavliha, minister za promet, je bil leta 1999 imenovan za člana sodnega sveta. Tega leta je postal tudi predstojnik katedre za pomorsko in prometno pravo na fakulteti za pomorstvo in promet. Skupaj z ženo Ester Debernardi Pavliha, sodnico na Okrajnem sodišču v Piranu, naj bi krojila usodo marsikoga na Obali.

sodilo, da je pogodba o prodaji in nakupu, ki sta jo 26. januarja 1993 sklenila občina Piran in Boris Kočevar, nična. Hkrati je sodišče pod vodstvom Irene Šik-Zabukovec razsodilo, da se v zemljiški knjigi Okrajnega sodišča v Piranu pri parcelnih številkah 6258/2 v vložku številka 3032 katastrske občine Portorož, prej parceli številka 1191/5 in 2287/14 k. o. Piran II, vzpostavi prejšnje zemljiško stanje, kot je bilo pred vpisom Borisa Kočevarja, tako da se vpiše lastninska pravica na ime občine Piran. Ali so v zemljiški knjigi okrajnega sodišča sledili sodbi, smo povprašali tudi Nevo Štefanec, ki vodi zemljiško knjigo pri Okrajnem sodišču v Piranu, vendar nam ni odgovorila. Dejstvo je, da je pri graditvi nove stanovanjske hiše Borisa Kočevarja, kar je razvidno tudi iz naše fotografije, prišlo do popolne zmede. Zato, in ker vemo, da Kočevar na Obali velja za vplivnega političnega veljaka LDS, lahko razumemo molk večine vpletenih. Gre pa za to, da je Boris Kočevar januarja 1993, takrat še v vlogi urbanističnega inšpektorja, z občino sklenil pogodbo o prodaji in nakupu številka 466-246/92, v kateri je zapisano, da občina prodaja Kočevarju stanovanjsko hišo brez številke na parcelni številki 1192/5 k. o. Piran II in pripadajoče funkcionalno zemljišče na parc. štev. 3387/14 k. o. Piran. Po prepričanju dedičev kmeta Jožefa Sabadina si je piranska občina to posest prilastila brez vsakršne pravne podlage. Del te posesti, za katero so dediči zahtevali vrnitev, je nato januarja leta 1993 prodala "svojemu" urbanističnemu inšpektorju Borisu Kočevarju. Skromno posestvo kmeta Jožefa Sabadina v Vinjolah nad Lucijo je bilo po njegovi smrti leta 1959 razdeljeno na šest enakih deležev med pokojnikovo vdovo in pet otrok. Že v času dedovanja je Okrajno sodišče v Piranu precej zapletlo postopek in na koncu so piranski občinski uradniki del premoženja, ki bi ga morali podedovati otroci pokojnega Sabadina, ki so živeli v tujini, preprosto poddržavili. Andrej Grohar, nekdanji predsednik piranskega izvršnega sveta, ki je kot prodajalec zemlje podpisal na Kočevarjevi pogodbi o prodaji in nakupu, je leta 1993 za tednik Kmečki glas izjavil: "IS je zadevo ob-

Pogovor z Borisom Kočevarjem

Ali je hiša na Vinjolskem griču črna gradnja?

Ne. Hiša na Vinjolskem griču ni črna gradnja, temveč ima vsa potrebna dovoljenja. Slednje je bilo tudi predmet tožbe na sodišču, kjer mi je uspelo dokazati zlonamernost Saše Konstantinovića. Časopis Kmečki glas je tako moral plačati odškodnino za pisanje neresnic, skupaj z vsemi stroški. Prav tako ni bilo nikoli z nikakršno sodbo sodišča določeno, da je hiša črna gradnja, kot tudi ne z odločbo pristojne inšpekcije, ki je izvedla inšpekcijski ogled na prijavo Saše Konstantinovića.

Za kolikšen znesek ste kupil Konstantinovićevo hišo na dražbi?

Hišo sem na dražbi kupil za znesek, ki je bil izlicitiran kot najvišji znesek. O tem obstaja tudi zapisnik.

Koliko denarja vam je bil Konstantinovič dolžan in koliko je bila ocenjena vrednost hiše?

Vrednost objekta je na podlagi naročila sodišča vrednotil sodno zapriseženi cenilec, ki je določil vrednost objekta glede na stanje, v kakršnem je. Znesek, ki ga je Konstantinovič dolgoval, je določen v sodnih spisih in ga ni nikoli plačal. K temu je treba pripisati še obresti, ki so se nabrale od trenutka, ko je znesek zapadel v plačilo.

Ali drži podatek, da je sodnica Nataša Butinar Mrakič osebna prijateljica vaše družine?

Ne, ne drži. Te osebe ne poznam pa tudi moji starši ne.

Ali nekdanjo Konstantinovićevo hišo uporabljate in ali ste res električni priključek prepisali na svoje ime?

Ali hišo uporabljam ali ne, je zasebna stvar. Hiša je moja in sem zato električni priključek kot tudi druge priključke že prepisal na svoje ime. Za hišo plačujem davke.

Ali ste res grozili Konstantinoviču?

Ne. To je spet plod njegovih izumov in domislic kot v preteklosti. Vsekakor mu nisem nikoli grozil, ne tega naročal. Obstajajo pa priče, ki lahko potrjujejo, da mi je Konstantinovič grozil, da me bo nabodel na vile. Kar pa se tiče vaših navedb v časopisu Demokracija, vam odgovarjam, da so vse vaše navedbe in trditve napačne. O tem obstaja obsežna dokumentacija tudi na sodišču kot tudi vrsta prič, ki lahko potrjujejo vsako od mojih navedb.

Pripis V. K.: Iz sodb, katerih faksimila objavljamo, je razvidno, da je hiša Borisa Kočevarja črna gradnja. Poleg odgovorov nam je Kočevar poslal tudi nekatera vprašanja. Med drugim nas je vprašal, od kod naše navedbe, naj bi bil njegov objekt v Vinjolah nelegalna gradnja, če pa ima vso potrebno gradbeno dokumentacijo z vsemi dovoljenji, kar je dokazal tudi na sodišču, in to, kako je lahko na javni dražbi kupec dogovorjen.

Odgovore lahko Boris Kočevar kot drugi bralci razberejo v pričujočem članku in si sami ustvarijo sodbo.

ravnal in ugotovil, da je hiša absolutno občinska lastnina. Gre za stanovanjsko hišo v neveljavem stanju in je bila prodana popolnoma v skladu z zakonom." Rosalia Sabadin Perentin, ena izmed pokojnikovih hčera, ki živi v Trstu, je nato skupaj s Sašom Konstantinovičem, ki je sredi devetdesetih let kupil nenacionalizirani del Sabadinove kmetije, na Okrajno sodišče v Piranu vložila tožbo za razveljavitev pogodbe o prodaji in nakupu. Sodba je bila izdana leta 2001, so-

dišče je pogodbo o prodaji in nakupu, kot smo že zapisali, označilo kot nično. Konstantinovič, ki je vsa leta ohranjal dobre stike z dediči, ki jim je občina odvzela premoženje, in so ga ti celo pooblastili, naj nekatere zadeve ureja v njihovem imenu, si je tako z nakupom nenacionaliziranega dela kmetije kot s tožbo, ki jo je skupaj z Rosalio Sabadin Perentin vložil zoper občino Piran in Borisa Kočevarja, nakopal veliko težav. Najprej je čakal na dolgotrajen postopek

» razdružitve premoženja, nato pa je leta 2002 ostal tudi brez svoje hiše.

Lojalnost drago plačal

Če se vrnemo k danes 56-letnemu Sašu Konstantinoviču, ugotovimo, da ta zadnje desetletje preživlja pravo kalvarijo. Boris Kočevar je namreč kmalu po pridobitvi nove posesti zoper Konstantinoviča na Okrajno sodišče v Piranu vložil tožbo za motenje posesti in jo tudi dobil. Iz te tožbe so nastali tudi stroški v višini 71.650 tolarjev. Ker pa se je Konstantinovič spomladi leta 1991 začasno odselil v Nemčijo (predvsem iz zdravstvenih razlogov), stalni naslov pa ima še vedno v Vinjolah 33 nad Lucijo, po lastnih izjavah s temi stroški ni bil seznanjen. Kočevar je nato julija 1994 na sodišče vložil predlog za izterjavo dolga s predlogom izvršbe na prodaji dolžnikove nepremičnine in z zaznamkom v zemljiški knjigi. V predlogu izvršbe je Kočevar kot Konstantinovičev naslov navedel naslov v Vinjolah in naslov Kersnikova 9, Mengeš. Sodišče je Kočevarjevemu predlogu ugodilo, pri tem pa Kočevarja opustilo plačila takse, kar je bila glede na Kočevarjev status in dohodke ter sodno prakso dokaj nenavadna odločitev. Tudi za ta predlog izvršbe Konstantinovič zatrjuje, da ga ni nikoli videl niti ni vedel zanj. Zanimivo je, da je Okrajno sodišče v Piranu poštne pošiljke na ime Saša Konstantinoviča pošiljalo na naslov v Mengeš oziroma tako, kot je to v predlogu za izvršbo predlagal Kočevar. Na Kersnikovi ulici v Mengešu pa so živeli starši Saša Konstantinoviča. Z ene izmed povratnic Pošte Slovenije je razvidno, naj bi bil priporočeno poštno pošiljko sprejel oče Saša Konstantinoviča, kar pa ta odločno zanika, saj naj bi bilo to nemogoče, ker je že več let nepokreten. Od leta 1994 do leta 2002 se nato ni zgodilo nič. Julija leta 2002 pa je Boris Kočevar sina Saša Konstantinoviča obvestil, da je hiša v Vinjolah 33 njegova. Mitja Konstantinovič, sin Saša Konstantinoviča, nam je pripovedoval, da je 14. julija 2002 tako kot vsako leto prišel v hišo svojega očeta z željo, da pokosi in počisti okrog nje, da bi bila pripravljena za poletni dopust. "Kot vedno sem se tudi pozdravil s sose-

Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, ki ga vodi Janez Kopač iz LDS, na odločitve sodišč, iz katerih je razvidno, da je hiša Borisa Kočevarja črna gradnja, ne odgovarja.

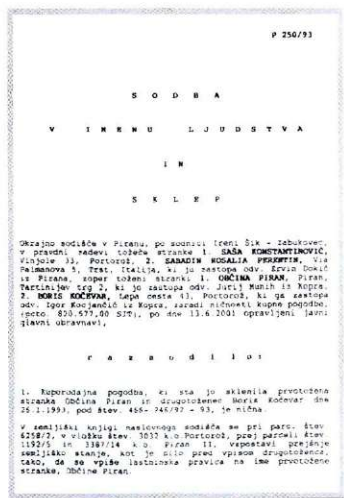
dom Borisom Kočevarjem. Ko sva spregovorila nekaj besed, me je vprašal, kdaj pridem z družino na morje k očetu. Dejal sem mu da 19. avgusta. Nato pa me je prosil za telefonsko številko mojega mobilnega telefona, kar me je začudilo, saj sem mu to dal že pred leti. Kljub temu sem mu jo dal. Čez dvanajst dni pa me je Kočevar poklical in dejal, da mi mora na žalost povedati, da ne morem z družino počitnikovati pri očetu v Vinjolah 33, ker je zdaj on lastnik hiše in tudi že vpisan v zemljiško knjigo. Dejal je še, da je bolje, da je on to kupil kot pa kakšen Ljubljancan, ki bi pred njegovo hišo zgradil dvonadstropno hišo. Ko sem ga vprašal, kako je lahko postal lastnik, mi je dejal, da je imel z mojim očetom spor na sodišču, zaradi česar so nastali stroški in je bilo očetovo premoženje dano na dražbo." Sin je seveda obvestil očeta in ta je nemudoma prišel v Slovenijo, ven-

dar prepozno. Izkazalo se je, da so bile Kočevarjeve besede resnične. Čeprav je Konstantinovič nemudoma plačal svojo terjatev skupaj z obrestmi, se je začela njegova kalvarija. Konstantinovič zatrjuje, da je Boris Kočevar denar, ki ga je sicer nakazal na račun njegovega odvetnika Igorja Kocjančiča, mirno sprejel.

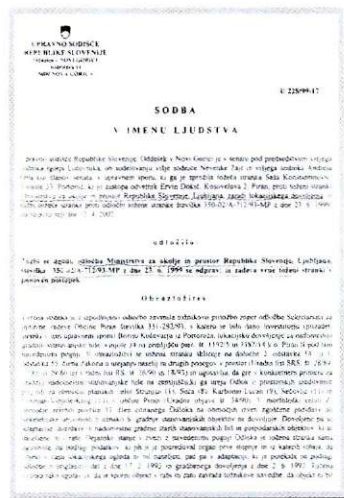
Ponarejena povratnica?

Saša Konstantinovič si je po lastnih navedbah poskušal pridobiti sklep o izvršbi njegove hiše, kar pa mu ni uspelo. Tako je Ervin Dokič, Konstantinovičev odvetnik, 20. avgusta 2002 na Okrajno sodišče v Piranu vložil zahtevo za vročitev sklepa o domiku na nepremičnine, ki je bila prodana na dražbi. Prav tako je predlagal izdajo posebne odredbe, po kateri bi sodišče Borisu Kočevarju kot upniku prepovedalo kakor koli posegati v stanovanjsko hišo v Vinjo-

lah 33. V predlogu je še navedeno, da je Kočevar vdrl v hišo in na vhodna vrata namestil svoje ključavnice, čeravno mu hiša še ni bila izročena v posest, Konstantinovič pa tudi še ni prejel sklepa o domiku in sklepa o izročitvi nepremičnine kupcu. Okrajno sodišče v Piranu je pod vodstvom Ester Debernardi Pavliha vse predloge Konstantinoviča in njegovega odvetnika seveda zavrnilo. Ko sta se na takšne odločitve pritožila na Višje sodišče v Kopru, je tudi to sledilo odločitvam piranske sodnice Debernardijske in vse predloge v korist Konstantinoviča zavračalo kot po tekočem traku. Konstantinovič je sodišču zaman dokazoval, da je od 19. oktobra 1993 v Nemčiji, kjer ima začasen naslov, kar naj bi bil dobro vedel tudi Kočevar, vendar je to sodišču zamlčal. Poleg tega je Konstantinovič dokazoval, da sklepa o izvršbi ni nikoli prejel, podpis na povratnici pa naj ne bi bil njegov ali nemara očetov ali materin. Predlagal je razveljavitev takrat že pravnomočnega sklepa o izvršbi in vrnitev postopka v prvotno stanje. Čeprav je tudi višje sodišče v eni izmed pritožb ugotovilo, da poštna pošiljka Sašu Konstantinoviču ni bila pravilno vročena, je vse ugovore zavrnilo. Zdaj si Konstantinovič skupaj s svojim odvetnikom prizadeva za obnovo postopka. Pravi celo, da v sodnem spisu ni niti cenitve sodnega cenilca niti sklepa o dražbi. Ko smo sami poskušali izvedeti, za koliko je Boris Kočevar "kupil" hišo Saša Konstantinoviča, se nam do tega podatka ni uspelo dokopati. Kočevar na dvakratno izrecno vprašanje o ceni ni odgovoril.

Faksimile sodbe sodišča v Novi Gorici, iz katere je razvidno, da je bilo lokacijsko dovoljenje za graditev hiše Borisa Kočevarja izdano nezakonito.

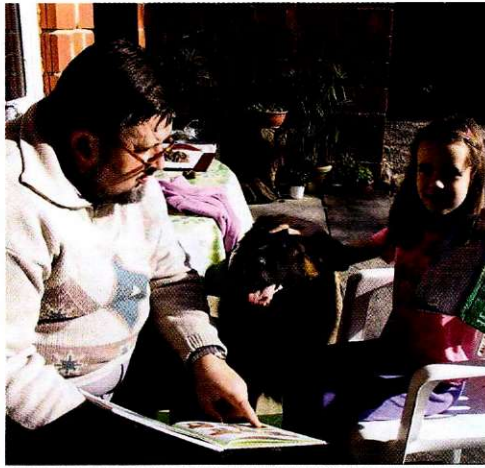
Faksimile sodbe Okrajnega sodišča v Piranu, iz katere je razvidno, da je bila pogodba o prodaji in nakupu med občino Piran in Borisom Kočevarjem nična.

Sporne dražbe

Ker se nam zdi sporno, da za dolg dobrih 70.000 tolarjev (z obrestmi vred dobrih 82.000 tolarjev) sodišče dovoli izvršbo na hišo, ki je sicer stalno prebivališče slovenskega državljanca, smo o tem povprašali pravne strokovnjake. Po podatkih, ki smo jih dobili, naj bi bila sodna praksa takšna, da sodišča ne sprožajo izvršilnih postopkov vse dotlej, dokler dolg dolžnika ne doseže vsaj polovice vrednosti premoženja, ki je predlagano za prodajo. Janko Marinko, ki je na Vrhovnem sodišču RS pristojen tudi za stike z javnostjo, nam je dejal, da "Vr-

Starejša hiša, ki je bila vse do leta 2002 last Saša Konstantinovića, je očitno za bagatelno ceno prešla v last Borisa Kočevarja. Četudi jo je treba obnoviti, je skupaj s 1.800 kvadratnimi metri zemljišča neprecenljive vrednosti. Samo kvadratni meter zemljišča na tako eminentni lokaciji, kot so Vinjole pri Luciji (pol kilometra stran od Lucije in 2 kilometra od Portoroža), stane več kot 150 evrov. Zemljišče je torej vredno najmanj 270.000 evrov, vsaj polovico tega zneska pa je vredna tudi hiša.

Leta 1948 v Ljubljani rojen Saša Konstantinović si zeli priti domov v Slovenijo, na svoj dom v Vinjolah 33 pri Luciji in uživati svoj mir tako, kot ga je užival pred leti.

Vhodna vrata v Konstantinovićevo hišo, za katero zdaj Kočevar trdi, da je njegova, so zamrežena. Rešetke naj bi bil postavil Kočevar, Konstantinovića pa si pri zadeva za obnovo izvršilnega postopka.

hovno sodišče ne more komentirati ravnanja in odločitev posameznega sodišča oziroma sodnika v konkretni zadevi, saj lahko to presoja le v postopkih, ki jih predvidevajo procesni zakoni. Na splošno pa je mogoče reči, da je izbira sredstva in predmeta izvršbe v rokah upnika". Pri tem nam je navedel člene zakona o izvršbi in zavarovanju ter dodal, da ima dolžnik možnosti vpliva na izbiro. Če na primer upnik predlaga izvršbo na eno nepremičnino, lahko dolžnik sodišču predlaga drugo izbiro, če to zadošča za poplačilo terjatve. Konstantinović zatrjuje, da bi dobrih 70.000 tolarjev dolga plačal, če bi vedel zanj. Ker pa tega ni vedel, ga ni mogel plačati. Sicer pa je imel pred hišo počitniško prikolico, ki je bila vredna več, kot je znašal dolg, parkirana sta bila tudi dva stara avtomobila – t. i. oldtimerja. Kočevar si bi lahko za poplačilo svojega dolga izbral kar koli, vendar si je raje kot izbral hišo. Podobno kot Marinko nam je odgovoril tudi dr. Aleš Galič, docent na pravni fakulteti, ki je k pojasnilu dodal, da je v Sloveniji "dejansko težava v tem, da se dogaja, da upniki (pretežno banke) sami kupujejo nepremičnine, in to po polovici ocenjene vrednosti, ker na dražbah menda zaradi pogostih medsebojnih dogovorov kupcev sploh ne pride do višanja cene. Ta možnost, ki jo v svojem vprašanju sicer ne omenjate, pa je res lahko sporna; da torej upnik dobi poplačilo svoje terjatve, obenem pa po polovični vrednosti ocenjene tržne cene kot kupec na dražbi pride do nepremičnine. Do tega v normalnih tržnih pogojih ne bi smelo priti. Na dražbi bi se cena morala normalno zvišati

vsaj nekje do tržne vrednosti. Če pa je med "kupci" dogovor, da si ne bodo konkurirali (kar je seveda pravno nedopustno, vendar težko dokazljivo), pa se to dejansko lahko zgodi".

Kje in kolikšna je kupnina?

Kupnino na dražbi, kolikšna je bila, ne vemo, je moral Boris Kočevar plačati na račun Okrožnega sodišča v Kopru, ki jo nato po sklepu okrajnega sodišča razdeli; dolžniku (v tem primeru je bil to Kočevar) bi pripadalo nekaj več kot 80.000 tolarjev), preostalo bi moral prejeti Konstantinović. Čeprav ta pravi, da kupnine ne želi prejeti, pač pa si prizadeva za obnovo postopka, smo na mag. Bogomirja Horvata, predsednika Okrožnega sodišča v Kopru, naslovili tudi to vprašanje. Odmrnil nam je, naj za odgovore zaprosimo Okrajno sodišče v Piranu, ki je obravnavalo navedeno zadevo. Ko smo mu vnovič pojasnili, da je kupnina na računu okrožnega sodišča, odgovora do zaključka redakcije nismo prejeli. Nekaj vprašanj smo seveda naslovili tudi na Okrajno sodišče v Piranu, ki je ta čas brez predsednika. Mojca Puc Štefancić, ki od 1. decembra 2003 opravlja dela vršilke dolžnosti predsednice, a se za to mesto ne poteguje, nam je odgovorila, da "v izvršilni zadevi opr. št. In 565/94 ni prišlo do nikakršnega ponarejanja podpisa. Sodišče je leta 1994 sklep o izvršbi (in nadaljnja sodna pisanja) vročalo dolžniku na naslov v Menges, ker je upnik tako predlagal, vedoč, da ga na naslovu v Vinjolah ni. V Mengšu je naslov dolžnikovih staršev. Izvršilno sodišče za naslov v Nemčiji ni vedelo. Vsa sodna pisanja v obeh pravnih

postopkih so se vročala Saši Konstantinoviću na isti naslov v Menges, kjer sta prejem pošte podpisala mati ali oče dolžnika (s pripisom oče oziroma mati)." Štefancićeva je še zatrjela, "da sodnica Ester Debernardi Pavliha vodi spis korektno, zato izjav odvetnika dolžnika ne komentira". Za mnenje smo poprosili tudi sodnico Pavlihovo, vendar je namesto nje odgovorila kar Štefancićeva.

Prijateljske in politične vezi

Povsem drugačnega mnenja sta Saša Konstantinović in njegov odvetnik Ervin Dokič. Po njunem mnenju naj bi bilo vse skupaj prepleteno tudi s prijateljskimi vezmi med posameznimi sodniki in Borisom Kočevarjem. Med drugim sta se Konstantinović in Dokič zavzemala za izločitev Jožeta Tratnika, ki je na ustavnem sodišču nastopal v vlogi poročevalca v vloženi ustavni pritožbi. Jože Tratnik naj bi bil namreč mož sodnice Maje Tratnik, ki je bila do 17. junija letos predsednica sodnega sveta. Konstantinović in Dokič zatrjujeta, da sta Tratnikova dobra prijatelja z zakoncema Pavliha. Tudi Marko Pavliha, mož sodnice Ester Debernardi Pavliha, je bil namreč junija 1999 izvoljen v sodni svet, kar je presenetljivo. Odvetnik Dokič je v eni izmed pritožb zapisal, da je Pavliha s pismom, ki ga je priložil k pritožbi, vplival na odločitev Tratnikove v eni izmed zadev, zato obstaja možnost, da bodo tudi v primeru Konstantinovića prišle do izraza prijateljske vezi med zakonci Tratnik in Pavliha. "Člani Sodnega sveta RS svoja stališča so v večini primerov izražali ustno na sejah, v primeru obsežnejših in po-

membnejših podatkov pa tudi pisno. Kadarkoli sem druge svetnice in svetnike na ta način interne komunikacije seznanjal z določenimi pomembnimi podatki, sem se za to odločil zaradi njihove boljše obveščenosti, ne pa zaradi vplivanja na njihovo odločanje," zatrjuje Pavliha.

Za konec

Dejstvo je, da je Boris Kočevar v občini Piran pomembna oseba. Med drugim vodi postopke prodaje gradbenih parcel, kjer cene "letijo v nebo". Spomnimo, da je občina Piran junija 2002 po dveh desetletjih na javni dražbi ponudila deset gradbenih parcel za stanovanjske hiše. Izključna cena za deset parcel je bila približno 135 milijonov tolarjev, občina je zanje iztržila več kot 300 milijonov tolarjev, za nakup pa se potegovalo 21 oseb. Postavljena izključna cena za kvadratni meter je bila 100 evrov. Na občini so menili, da jim bo to uspelo povečati vsaj za polovico; vsak kupec je moral doplačati še najmanj 10 do 15 milijonov tolarjev komunalnega prispevka za vsak objekt, poleg tega pa še nekaj sto tisočakov za takse in davek. Prodaje parcel so se nadaljevale tudi po letu 2002.

Na koncu naj zapišemo, da je vezi med sodniki in drugimi težko dokazati, saj je samoumevno, da bodo vsi zanikali prijateljstvo ali politično pripadnost takrat, ko bi jim to lahko škodilo. V članku izpostavljam dvoje: črno gradnjo Borisa Kočevarja in boj Saša Konstantinovića z njim in sodiščem. A zdi se, da je to boj z mlino na veter – ali pa tudi ne, če bodo sodišča sledila dokazom in ne političnemu prijateljevanju s posamezniki!
Vida Kocjan

V gorenjski prestolnici se je v zadnjih mesecih zgodila vrsta sumljivih dogodkov, ki so dvignili mnogo prahu in zamajali kar nekaj stolčkov.

Da se lahko tudi načelnik upravne enote (UE) prelevi v malega diktatorja, ki grozi in ustrahuje svoje podrejene na delovnem mestu, je pokazal primer Barbare Erzen Kosmač. Njen poglavitni "greh" je bil, da je kot referentka na kranjski UE opozorila na domnevne zlorabe pri izdajanju dovoljenj za začasno prebivanje tujcev v Sloveniji.

Kdo zares smrdi?

Načelnik UE Metod Ferbar naj bi je za opozorila, da si nekateri tuj-

Umazano perilo v Kranju

ci pridobijo omenjena dovoljenja na podlagi lažnih listin, ne bil pohvalil, nasprotno, Erzenovi naj bi vrgel v obraz besede, da "smrdi po hlevu". Nato je proti vestni uslužbenki uvedel disciplinski postopek in jo odpustil. Pri vsej zadevi veliko bolj smrdi dejstvo, da načelnik UE ni šel po sledi suma o nezakonitostih, ampak je raje skrbel za higieno svojih podrejenih, kar žal meče slabo luč na UE Kranj kot celoto.

Načelnikova samovoljna odločba je bila pozneje sicer razveljavljena, tako da se je Erzenova vrnila na delovno mesto, kjer pa je morala poslušati Ferbarja, kako jo mora po ob-

stojećem pravu sicer vzeti nazaj v službo, da pa po "ljudskem" pravu, ki naj bi zanj osebno imelo večjo veljavo, Erzenova zanj ne obstaja več. Barbaro Erzen Kosmač so zatem ovadili zaradi domnevne zlorabe uradnega položaja in jo čaka sojenje. Sami ne moremo soditi niti o prvi niti o drugi ovadbi, je pa vsekakor zanimivo sosledje dogodkov, ki napeljujejo na misel, da je Erzenova odkrila nekaj, česar ne bi smela. Disciplinski postopek proti Ferbarju se je namreč začel že pred devetimi meseci, a se načelnik UE pred komisijo vse do zdaj še ni pojavil, uradno zaradi zdravstvenih težav. Ko

smo želeli slišati za njegovo mnenje, smo namreč ugotovili, da je še v bolniškem staležu. Zanimalo nas je tudi, kako ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) spremlja te zaplete in kako namerava ukrepati v zvezi z disciplinskim postopkom, ki bi razčistil dogajanje v Kranju in tako povrnil ugled UE in MNZ, toda do zaključka redakcije nismo dobili odgovora.

"Veselo" poslovanje župana

Da riba najbolj smrdi pri glavi, potrjuje prav mestna občina Kranj. Če je zadeva na UE smrdljiva, kaj naj šele rečemo za župana Mohorja Bogataja, ki je bil na ta položaj

sicer izvoljen kot neodvisen kandidat, kasneje se je zapisal liberalni demokraciji, a so se ga zaradi čedalje bolj nerodnega krmiljenja občine Kacin in družčina znebili.

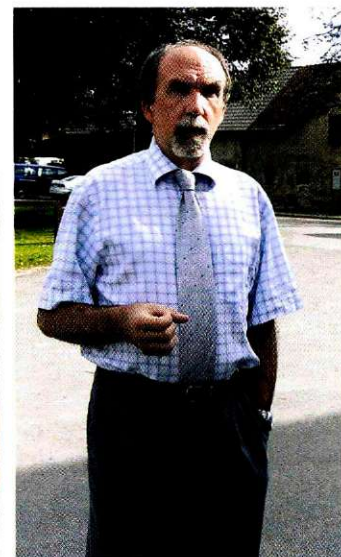
Najspornejša Bogatajeva poteza je bila novembra 2003 izvedena javna dražba petih poslovnih lokalov na Koroški cesti v Kranju. Na nepravilnosti so kmalu opozorili mestni svetniki, potrdilo pa jih je strokovno mnenje Inštituta za javno upravo; na

Kranjski župan Mohor Bogataj kljub preiskavam, ki potekajo zoper njega, in vse številčnejšim očitkom in pozivom k odstopu še kar vztraja na svojem mestu.

Minister za notranje zadeve Rado Bohinc: ministrstvo se za nepravilnosti na kranjski upravni enoti očitno ne zmeni niti se pristojnim ne zdi potrebno o tem informirati javnosti.

Občinski svetnik Darko Jarc (SDS)

koncu so se odzvali še kriminalisti, ki so ugotovili, naj bi bil župan spremenil sklepe mestnega sveta in v Uradnem listu RS nezakonito objavil pridržano pravico prodaje nepremičnin prednostno v svežnju.

Tako naj bi Bogataj enemu od sedanjih najemnikov, Pekarni Zevnik, onemogočil licitacijo posameznega lokala, zaradi česar bi bil ta v primeru podpisa prodajne pogodbe oškodovan za vlaganje v najeti lokal v višini najmanj 1,8 milijona tolarjev. Županu tudi očitajo, da je s tem sku-

očitno ne pogojuje z mnenji strankarskih veljakov in občanov. In tu ni šlo le za opozicijo, pri kateri so bili med glasnejšimi predstavniki liste Mladi za Kranj ter Slovenske demokratske stranke (SDS). Podobnega mnenja so bili že lani tudi v Liberalni demokraciji Slovenije (LDS). Jelko Kacin je tedaj župana s posebnim pismom obvestil o problemih glede prodaje lokalov. Toda Bogataj se na pismo ni odzval. Potem je župan Bogataj na sestanku vrha kranjske LDS spomladi doživel še soočenje z mo-

pov za povrnitev v prvotno stanje. "Na volitvah sem bil izvoljen neposredno in tako odgovarjam le volilkam in volilcem," je tedaj po seji rekel Bogataj. Že v uvodu nadaljevanja izredne seje pa je dejal, da prevzema odgovornost za nezakonito dražbo. Kdo je prepričal župana, da je spremenil taktiko?

Občina pa je, potem ko dražbe niso končali s podpismi pogodb s kupci, le-tem varščine vrnila. A po pravilih bi morala kupcem vrniti dvojno varščino, zaradi česar bi bila občinska

predstavljal pa bi nemajhen varnostni in prostorski problem. Tako je Jarc v imenu krajanov že v letu 2002 začel iskati kompromisno rešitev, a do dogovora z županom in investitorji sprva ni prišlo. Krajevna skupnost je travnato površino že pred časom zamejala z ograjo in je imela namen urediti omenjeni prostor, a strogo v skladu z okoljskimi danostmi, občina pa naj bi brez vedenja krajanov dejansko poskušala pospešiti graditev predimenzioniranega objekta. Pri tem je najbolj sporno dejstvo, da

Lokali na Koroski cesti v Kranju: dražba zanje v svežnju naj bi prinesla precejšnje koristi skupini kupcev, občina pa bi dobila manj od dejanske vrednosti lokalov.

Upravna enota Kranj: glavna akterja zgodbe nista bila dosegljiva, zaradi bolniške odsotnosti načelnika UE Metoda Ferbarja pa se disciplinski postopek zoper njega ne premakne z mrtve točke.

Primskovo pri Kranju: na zelenem območju, ki ga obkrožajo stanovanjske hiše, bi skoraj zrasel za okolico močno predimenzioniran objekt.

šal pridobiti premoženjsko korist kupcem nepremičnin v svežnju, ki so za nepremičnine ponudili 86,4 milijona tolarjev. Bogataj naj bi bil podpis pogodbe s kupci nepremičnin v svežnju sicer zadržal, takoj ko so se pojavili dvomi o zakonitosti dražbe.

"Ne čutim se odgovornega, nihče ni bil oškodovan, tudi najemnik Zevnik ne ...," je dejal župan Bogataj, potem ko so ga mestni svetniki pozvali k odstopu, saj svoje morale

rebitno zamenjavo, saj je sam Kacin izrazil zahtevo po transparentnosti "svoje" župana, od katerega so želeli "konkretna in točna pojasnila v zvezi z dražbo". Nazadnje je Bogataj izstopil iz stranke, kateri se je pridružil pred približno letom dni.

Okoliščine v zvezi z dražbo, kot so neobičajno visoka varščina, prodaja v svežnju namesto posamične, to, da se objava dražbe v uradnem listu razlikuje od tiste v glasilu Kranjčanka, je kot sporne opredelila tudi analiza, ki jo je podal dr. Rajko Pirnat. Odklonilno mnenje pa je podal tudi občinski nadzorni odbor MO. Na izredni seji kranjskega mestnega sveta aprila, še preden je bil župan ovaden, so mestni svetniki sprejeli predlog, da Bogataju zaradi subjektivne odgovornosti pri prodaji nepremičnin predlagajo odstop z županske funkcije. Svetniki so se tudi odločili podpreti sklepe nadzornega odbora in župana zadolžili, da jih izvede, preuči dosedanje ukrepe glede sporne prodaje in jih o tem obvesti. Prav tako so obsodili dosedanje ravnanje župana in ga označili za nestrokovno, negospodarno in moralno sporno ter županu naložili uporabo vseh ukre-

blagajna ob 50 milijonov tolarjev. Zdaj pa naj niti kupci ne bi bili enotni, saj nekateri želijo nazaj dvojno varščino ali pa lokale. Občina se je kakopak znašla v precepu, saj pogodbe o prodaji na dražbi ponujenih lokalov niso sporne. Drugo vprašanje je, kako je licitirala občina, saj je omenjena dražba nanesele komaj 800 tisočakov več od izključne cene.

Tiskarski škrt v uradnem listu?

Julija je mestni svetnik Darko Jarc (SDS) ovadil Bogataja še zaradi suma drugih kaznivih dejanj: ponarejanja listin, zlorabe uradnega položaja in nevestnega dela v službi. Župan naj bi bil odgovoren, ker je bilo v uradnem listu objavljeno drugačno besedilo odloka o prostorsko ureditvenih pogojih za mesto Kranj, kot ga je sprejel občinski svet, s čimer bi omogočili graditev spornega objekta in zaslužek za posamezne investitorje. Jarc nam je pojasnil ozadje ovadbe. Na t. i. Vokarjevem travniku v kranjskem predmestju Primskovem je bil po stari dokumentaciji predviden stanovanjsko-poslovni objekt, ki po namembnosti in velikosti nikakor ne bi sodil v okolico,

je bil načelnik oz. svetovalec oddelka za okolje in prostor hkrati lastnik podjetja, ki bi objekt zgradilo. Očitno navzkrižje interesov torej.

Jarc je na seji mestnega sveta ob sprejemanju prvotnih ureditvenih pogojev (PUP) vložil dve dopolnili (po prvem naj bi dovolili graditev znotraj okoljske celote, po drugem naj bi med krajevno cerkvijo in objektom uredili alejo za pešce), ki so ju svetniki sprejeli, s čimer je bila gradnja, kakor je bila zamišljena, onemogočena, čeprav so menda bili stroji pripravljene že dan pred sejo.

Kje pa se je zapletlo? Novi PUP (z vključitvijo obeh dopolnil) bi seveda začel veljati šele po objavi v uradnem listu. No, objava s spremenjeno dikcijo dopolnil je izšla v času dopustov, verjetno z namenom, da bi preprečili pričakovane pritožbe. Ker je spremenjena dikcija dopolnil dopuščala možnost interpretacije v smislu graditve, proti kateri si je Jarc prizadeval, se je naš sogovornik počutil izigranega. Zato je vložil zahtevo po reviziji in obnovi postopka. Isti dan je vložil tudi ovadbo proti odgovorni osebi za tovrstno manipulacijo, v tem primeru zoper župana Bogataja.

Mitja Volčanšek

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Frances zahteval žrtve

Orkan Frances, ki je prizadel jugovzhod ZDA, je zahteval najmanj 18 smrtnih žrtev. Od tega je 10 ljudi umrlo na Floridi, pet v Georgii, dva človeka sta umrla na Bahamih, o smrtni žrtvi pa poročajo tudi iz Južne Karoline. Večina ljudi je umrla v prometnih nesrečah kot posledici slabega vremena. Grenado pa je prizadel orkan Ivan, zaradi katerega so se podrle številne hiše, prav tako pa je veliko hiš ostalo brez streh. Po poročanju ameriške tiskovne agencije AP gre za najmočnejši vihar na ob-

močju Karibov v zadnjih 10 letih. Ivan je dan potem, ko se je umiril orkan Frances, poškodoval hiše tudi na Barbadosu, St. Lucii in St. Vincentu.

Firence proslavljajo

Firence so pripravile proslavo 500. obletnice postavitve slavnega Michelangelovega Davida, ki je bil prvič razstavljen 8. septembra leta 1504 na trgu Piazza della Signoria.

Vrhunec proslave je bila uradna slovesnost v Palazzo Vecchio. Med pomembnimi dogodki v zvezi z obletnico bo razstava moderne umetnosti pod naslovom Forme za Davida z deli Georgea Baselitza, Luciana Fabra, Jannisa Kounellisa, Roberta Morrisa in fotografa Thomasa Strutha v Galeriji dell'Accademia, kjer je razstavljen Davidov kip. Ta razstava, ki bo trajala od 29. novembra letos do 4. septembra prihodnje leto, bo priložnost za srečanje antičnega in modernega. Dogodki ob Davidovi obletnici bodo zajeli še vrsto koncertov, plesnih prireditev, seminarjev in natečaj za mlade kiparje. David, ki je težak 5.572 kilogramov in visok 5,17 metra, je bil razstavljen na odprtem prostoru na Piazza della Signoria

med letoma 1504 in 1873, ko so ga prestavili v Gallerio dell'Accademia.

Avtor virusa pred tožniki

Zaradi "napada" z računalniškima virusoma, ki naj bi po svetu povzročila za več milijonov evrov škode, se bo moral pred sodiščem v Nemčiji zagovarjati 18-letni dijak poklicne šole za informatiko, ki je razvil virusa sasser in netsky. Računalniška virusa sta povzročila zastoj računalnikov po vsem svetu. 18-letnika so v Nemčiji aretirali maja letos in je priznal, da je napisal program za virusa. V sodnem postopku vprašanja odškodnine sicer ne bodo odpirali. Po domnevi strokovnjakov so se mednarodni koncertni kljub veliki denarni škodi, ki naj bi jo povzročila virusa, odločili, da se bodo odpovedali ovadbi, da jim ne bi bilo treba javno razkriti varnost-

nih lukenj v računalniških sistemih. Preiskava poteka tudi proti petim prijateljem 18-letnika, ki naj bi bili sodelovali pri širjenju računalniškega virusa netsky. Datum, kdaj naj bi se sodni proces začel, še ni znan.

Kapsula strmoglavila v puščavi

Kapsula ameriške vesoljske agencije NASA z delci solarnega vetra, ki naj bi znanstvenikom prinesli odgovore o izvoru sončnega sistema, je strmoglavila v puščavi v ameriški zvezni državi Utah. Do padca je prišlo, ker se padala, ki naj bi ustavila padec 210-kilogramske kapsule Genesis na Zemljo, niso odprla. Kapsula se je po strmoglavljenju zarila globoko v puščavski pesek. Znanstveniki za sedaj še ne

morejo povedati, ali so delci solarnega vetra prestali padec. Po mnenju strokovnjakov NASA naj bi se sicer krhki diski z več milijardami ato-

mi iz solarnega vetra uničili, tudi če bi kapsula pristala na tleh s padali. NASA je spektakularen prihod kapsule na Zemljo vadila tri leta. Kaskader, ki sicer dela za hollywoodsko filmsko industrijo, naj bi sondo ujel v zraku s posebno kljuko iz helikopterja, ki pa sploh ni vzletel, je poročala nemška tiskovna agencija dpa. Vesoljska sonda Genesis je na pot od-

šla pred tremi leti, da bi v vesolju ulovila delce solarnega vetra. V skladu z načrti je odvrгла kapsulo. Za zdaj ni jasno, zakaj se padala niso odprla.

Knjige za Bagdad

Nemško zunanje ministrstvo je izročilo 11.000 knjig Fakulteti za germanistiko Univerze v Bagdadu. Veleposlanik Nemčije v Iraku Bernd Erbel je nemške knjige izročil direktorju fakultete, ki bo na ta način zapolnila vrzeli v svoji knjižnici, uničeni in izropani med vojno. Darilo je za 200.000 evri finančno podprl Berlin in različne nemške institucije. Pobuda, poimenovana Knjige za Irak, želi podpreti univerzitetno obnovo Iraka na temelju dolgoročnega sodelo-

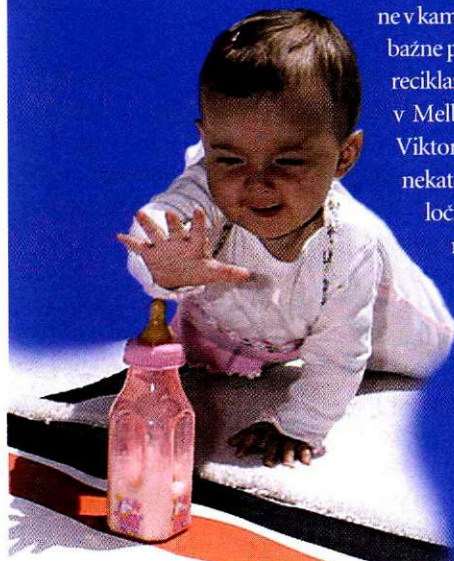

vanja nemških in iraških znanstvenikov in knjižničarjev. Na fakulteti za germanistiko v Bagdadu je vpisanih približno 500 studentov.

Nadležne plenice

Avstralija je v letu 2003 porabila 800 milijonov plenice za enkratno uporabo. Ker okoljevarstvene organizacije v preteklosti niso bile uspeš-

ne v kampanji za vrnitev na bombažne plenice, sedaj zagovarjajo reciklažo. Pet občinskih svetov v Melbournu v zvezni državi Viktorija se je tako po zgledu nekaterih evropskih držav odločilo za graditev obrata za reciklažo plenice. Iz plenice za enkratno uporabo tako najprej odstranijo plastiko in jo potem uporabijo za prometne znake ter opremo za kampiranje, medtem ko osrednji celulozni del uporabijo za proizvodnjo papirja.

Nova odkritja

Ženevska univerza je sporočila, da je skupina švicarskih znanstvenikov odkrila eksperimentalno metodo, ki z delovanjem na nekatere gene zavira

razvoj raka. Izsledki raz-

iskave, ki jo je vodil profesor Ariel Ruiz in so objavljeni v poročilih ameriške akademije znanosti, so pokazali, da je mogoče ustaviti razmnoževanje celic tumorja z vbrizgavanjem ciklopaamina – molekul, ki zavirajo nekatere gene, povzročitelje širjenja raka. Nove metode, ki se je izkazala za zelo učinkovito na miših, še vedno niso preizkusili na ljudeh. Tovrstna terapija za zdaj deluje na rak prostate, vendar se lahko uporablja tudi za zaviranje drugih oblik te smrtonosne bolezni, kot sta kožni rak ali možganski tumor.

Potres v Argentini

Osrednji in severozahodni del Argentine je stresel močan potres. Po podatkih observatorija v Strasbourgju je dosegel moč 6,3 stopnje

po Richterjevi lestvici. Potres je med prebivalci izzval paniko, oblasti so nekatere prebivalce morale evakuirati, po poročanju medijev pa je bilo v šoli v mestu Catamarca na severozahodu države ranjenih več otrok. Po poročanju nemške tiskovne agencije so potres čutili tudi v prestolnici Buenos Aires.

Odkrili prvo vikinško grobnico

Britanski arheologi so na severu Anglije odkrili prvo vikinško grobnico. Grobnica v grofiji Cumber-

land na severu države vsebuje ostanke starih moških in dveh žensk. Gre za eno od pomembnejših arheoloških odkritij v zadnjih sto letih v Veliki Britaniji. Ljubiteljski lovec na zaklade je z detektorjem za odkrivanje kovin naletel na bakreno broško, ki znanstvenikom nakazuje, da gre za najdbo iz desetega stoletja. Pod najdiščem so raziskoval-

ci najprej odkrili ostanke neke ženske, kasneje pa ostanke še petih ljudi. Poleg tega so v grobnicah našli orožje, uzdo za konje, zapestnico in z bakrom prevlečen pas. Edino doslej odkrito vikinško pokopališče v Veliki Britaniji leži v grofiji Derbyshire v osrednji Angliji, vendar so tam le upepeljeni človeški ostanke.

Brez primere

Kralj Svazija Mswati III. širi svoj harem: čeprav 36-letni vladar uradno še ni poročil niti 12., je že izbral 13. soprogo. Kot je poročal južnoafriški radio, gre za 16-letno lepoticco iz Svazija, hribovitega kraljestva, ki ga obkroža Južnoafriška republika. Najnovejšo izbranko je kralj Mswati opazil, ko mu je v skladu z lokalnimi običaji s še 20.000 devicami zgoraj brez izkazala spoštovanje. Kraljevina Svazi je na udaru mednarodne politike zaradi nedemokratske ureditve in visokih stroškov kraljeve hiše. Ta afriška kraljevina je namreč zadnja absolutistična

monarhija v črni Afriki in sodi med najrevnejše države sveta. Zaradi visoke stopnje okužbe z aidsom je kralj Mswati vse svoje mladoletne podložnike obvezal k vzdržnosti.

Po dovoljenju na Češko

Čedalje več tujcev si želi, da bi voznisko dovoljenje pridobili na Češkem, ker je treba za tečaje v avtošolah in za opravljanje vozniskega izpita odšteti občutno manj denarja kot v državah zahodne Evrope. V Nemčiji pridobitev vozniskega dovoljenja stane okoli 1.500 evrov, na Češkem pa 250 evrov, torej kar šestkrat manj. Poleg Nemcev in Avstrijcev se za pridobitev vozniskega dovoljenja na Češkem čedalje bolj zanimajo tudi Švicarji, Nizozemci in Danci. Po vstopu Češke v EZ je zlasti v obmejnih krajih z Avstrijo in Nemčijo mogoče opaziti, da v to državo prihaja čedalje več državlja-

nov iz evropskih držav, in to ne le zaradi poceni avtošole in nakupov, ampak tudi zaradi številnih drugih storitev (zdravniških, stomatoloških, gostinskih, frizerskih pa tudi spolnih), ki so bistveno cenejše.

Nov muzej

Hrvaški minister za kulturo Božo Biškupić si je ogledal gradbišče Muzeja sodobne umetnosti v Zagrebu, ki naj bi ga zgradili do konca leta 2006. Muzej sodobne umetnosti bo največji kadar koli zgrajen namenski muzej na Hrvaškem; razpolagal bo s prostori za hrambo in restrviranje gradiva, z razstavnimi prostori za stalno postavitve sodobne hrvaške in tuje umetnosti od leta 1950 do danes kakor tudi vrsto prostorov za dodatne vsebine. Pogodbo o graditvi Muzeja

sodobne umetnosti sta leta 2001 sklenila ministrstvo za kulturo in mesto Zagreb, ki naj bi za zgradbo prispevali enako vsoto denarja.

Dovolili kloniranje

Singapurski parlament je sprejel sklep, s katerim dovoljujejo kloniranje v terapevtske namene; sprejel je namreč zakon, ki dovoljuje kloniranje človeških zarodkov v terapevtske namene, ne pa tudi za reprodukcijo. Za vsako kršitev zakona so predvidene kazni do 10 let zaporja in denarna kazen v višini 100.000 singapurskih dolarjev (59.000 ameriških dolarjev). Terapevtsko kloniranje, ki je dovoljeno samo na zarodkih, mlajših od 14 dni, vzbuja upanje bolnikom, obolelim za srčnimi obolenji, sladkorno boleznijo, Alzheimerjevo in Parkinsonovo boleznijo, pa tudi tistim s poskodbami hrbtnice in drugimi degenerativnimi obolenji, je dejal eden od zagovornikov novega zakona Chong Weng Chiew.

Trabanti zanimivejši od mercedesov

Potem ko so osebni avtomobil znamke trabant izrinila sodobna vozila in so ga skoraj že odpisali, se je nekoč priljubljeni trabi v Nemčijo nepričakovano vrnil in postal eden od najbolj oboževanih jeklenih konjčikov. Prišlo je celo do tega, da se tatovi avtomobilov v nemški prestolnici bolj zanimajo za to nekoč neugledno vozilo kot za prestižne porscheje. "Za avtomobilske tatove je postal trabant tretji najbolj priljubljeni avtomobil," je dejal predstavnik nemške zavarovalni-

ce in dodal, da so trabanti danes na berlinskih ulicah redki, zato pa toliko bolj zanimivi za zbiralce. Zelo cveti tudi trgovina s trabijskimi rezervnimi deli; vzhodnonemško tovarno v Zwickauu so namreč zaprli kmalu po združitvi obeh Nemčij leta 1990.

Moški – ogrožena vrsta

Avstralski strokovnjaki trdijo, da se lahko moški v naslednjih desetih milijonih let znajdejo na meji izumrtja. Profesorica Jenny Graves z avstralske nacionalne univerze sklepa, da se bodo ob tem pojavile drugačne oblike človeka, ogrožen je namreč najpomembnejši vidik genske sestave moškega. Znanstvenica je nastopila na 15. mednarodni konferenci o kromosomih, ki je potekala na bruseljski univerzi, in predstavila hipotezo o tem, da bo za sesalce značilen kromosom Y konec koncev izgubil 45 genov, vključno z genom SRY, ki je odgovoren za tvorjenje moških hormonov. Kromosom Y se je pojavil pred 300 milijoni let, v njegovi sestavi pa je bilo takrat 1.438 genov, v razvoju jih je izgubil že 1.393. Raziskava na glodalcih, ki niso imeli gena SRY, je potrdila, da je vlogo določanja spola osebkju prevzel drug kromosom. Gravesova trdi, da bi to, če bi se zgodilo pri človeku, privedlo k razvoju dveh ali več sistemov, ki določajo spol, in bi se lahko pojavili dve obliki človeka. Seveda ima Gravesova tudi nasprotnika, ki trdi, da kromosom Y ne more kar izginiti.

Pozdrav iz vesolja

Spraševati smo se začeli, ali niso želje postale že prevelike. Želje po tem namreč, da bi odkrili življenje zunaj našega sončnega sistema. Za to že nekaj desetletij poteka projekt, ki pa do sedaj še ni obrodil zadovoljivih sadov. Astronomi se že veliko let trudijo, da bi vzpostavili stik z morebitnimi drugimi razumnimi bitji v vesolju. Že šest let traja projekt SETI, ki analizira radijske valove, ki jih ujame teleskop v Puertu Ricu. Naloteli so tudi na tak signal, ki bi morda lahko bil sporočilo bratov po razumu. Za zdaj so ga označili le kot "nenavadnega". Svoj izvor naj bi imel med sozvezdema Rib in Ovna, toda tam na razdalji 1.000 svetlobnih let astronomi niso odkrili ničesar, kar bi bilo podobno zvezdi ali sistemu planetov. Signal je bil dolg približno eno minuto in je bil prekratek, da bi ga lahko natančneje opredelili. Lahko pa trdijo, da je malo verjetno, da bi bil samo preprost radijski šum, hkrati pa ni prišel iz nobenega znanega vesoljskega objekta.

Nova metoda

Japonski raziskovalci oblikujejo novo metodo umetne oploditve, ki bo omogočila ženskam pa tudi deklam, ki se niso spolno dozorele, pa trpijo zaradi rakastih obolenj na rodilih, kasneje, po ozdravitvi donositi in roditi otroka. Raziskovalci so se te naloge lotili, potem ko je poskus s tkivom miši uspel. Tkivo jajčnika vsebuje nezrele jajčne celice, ki se v prave jajčne celice razvijejo po dveh delitvah – med njimi se število kromosomov prepolovi. Takšno tkivo poskusne miši je bilo zamrznjeno in shranjeno, nato pa je bilo presajeno v ledvico druge miši. Če deset dni, ko se je v ledvici druge miši razvila množica nezrelih jajčnih celic, so jih odstranili in dali v epruveto, kjer so nastale zrele jajčne celice. Te so nato oplodili in vstavili v maternico miši in ta je povrgla 14 mladih miši. Zdaj ženske, ki so bile podvržene zdravljenju s kemoterapijo, jemljejo zdravila proti neplodnosti, ki spodbujajo nastajanje jajčnih celic. Te potem umetno oplodijo in vstavijo zarodek v maternico. Toda pri tej metodi nastane le malo zdravih jajčnih celic, zato je možnost spočetja po kemoterapiji zelo majhna.

Poskusne živali

Število poskusov na živalih je v Veliki Britaniji ta čas najvišje v zadnjih desetih letih. Število poskusov na opicah in drugih primatih je zraslo za 20 odstotkov. Številke zagovarjajo znanstveniki, člani skupin za pravice živali pa jih imajo za nesprejemljive, saj je po njihovo trpljenje ubogih laboratorijskih živali neizmerno. Večina poskusov, kar 85 odstotkov, izvajajo na miših, podganah ali drugih glodalcih. Primata pa uporabljajo predvsem za preizkušanje zdravlil. Uporabljajo jih predvsem v primerih, tako medicinski strokovnjaki, ko ni nobene druge možnosti, da bi kako drugače preizkusili zdravilo. Prepričani so, da takšni poskusi vsako leto rešijo nesčetno človeških življenj. Medicinski znanstveniki so sicer izrazili upanje, da bo prišel čas, ko poskusi na živalih ne bodo več potrebni, skupine za živalske pravice pa jim očitajo, da pred javnostjo prikrivajo resnično mizerno stanje laboratorijskih živali, ki umirajo kot po tekočem traku.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec brezplačno!

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

datum rojstva: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum: _____

podpis naročnika: _____

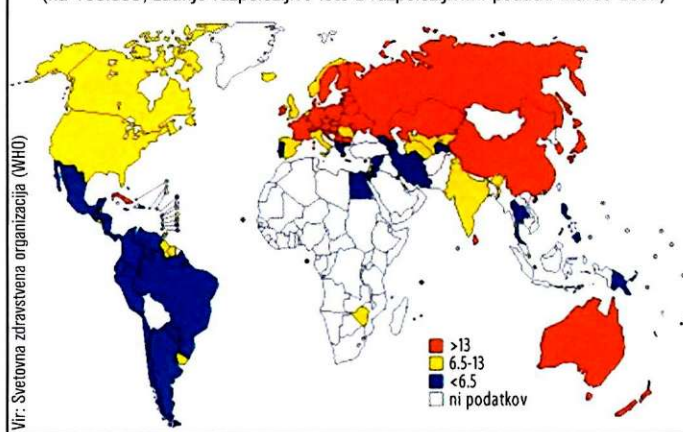
Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Š to naročilnico se zavežemo, da bomo naročnik Demokracije najmanj eno leto!
cena: 550 SIT

Zemljevid samomorilnosti

(na 100.000; zadnje razpoložljivo leto z razpoložljivimi podatki marec 2002)

Povprečno vsakih 40 sekund se na svetu zgodi samomor. Skupno število žrtev je skoraj milijon letno oziroma več, kot je na svetu skupno žrtev vojn in umorov. Čeprav je odločitev o samomoru odvisna od posameznika, se stopnje samomorilnosti po različnih državah močno razlikujejo. Po podatkih, ki jih je objavila Svetovna zdravstvena organizacija, je samomor najpogostejši v Litvi, med deseterico najbolj samomorilskih narodov pa znova najde-

tisoči prebivalec, vendar je tudi tam žrtev samomorov več kot žrtev umorov.

V svetu je samomorov sicer največ med starejšimi, posebno zaskrbljivo pa je dejstvo, da njihova pogostost v večini družb narašča tudi med mlajšo generacijo. V skoraj vseh državah v samomorih najpogosteje umirajo moški. V Litvi jih je tako leta 2002 na vsakih 100.000 moških storilo samomor skoraj 81, žensk pa "samo" 13. Tudi razmerje v Sloveniji je kar štiri proti ena v škodo moških. Izjema je Kitajska, kjer predvsem

Samomor vsakih 40 sekund

mo tudi Slovence. Čeprav so vzroki za samomor povezani predvsem z duševnim stanjem posameznika, različne družbene okoliščine, na karšne je že pred stoletjem opozarjal francoski sociolog Emile Durkeim, še vedno igrajo pomembno vlogo. Čeprav so lahko danes odločilnejši drugi dejavniki kot pred stoletjem, ko se je sociološko preučevanje samomora začelo, pripadnost posamezni državi še vedno vpliva na verjetnost, da bo posameznik storil samomor. Nekateri narodi so namreč bistveno bolj "samomorilski" od drugih.

enega sistema v drugega. S tem so lahko povezane tudi številne negotovosti, izguba občutka varnosti, razkroj vrednot, razočaranja po (pre)velikih pričakovanjih in podobno.

Vendar je to le del resnice, saj vsega očitno ni kriva tranzicija. Slovenija je imela na primer leta 1985 skoraj 33 samomorov na 100.000 prebivalcev, od leta 1990 dalje pa je to število sicer nihalo, vendar ni preseglo števila 30. Tranzicija v Sloveniji torej ni povečala samomorilnosti. Poleg tega lahko med državami z vis-

testanti znatno nižja kot med katolici, so danes po samomorilnosti na vrhu večinsko katoliške in pravoslavne države. Zanimivo pa je, da je samomorilnost – vsaj v državah, za katere so na razpolago podatki – izrazito nizka v islamskih družbah, kot so Iran, Egipt ali Kuvajt. Razmeroma nizka je tudi v skoraj vseh (večinsko katoliških) državah Latinske Amerike.

Medtem ko za najmanj razvite države večinoma ni podatkov, je situacija v najbolj razvitih državah precej raznolika. Medtem ko v večini

na agrarnih področjih stori samomor nekoliko več žensk kot moških.

Avtorji letošnjega poročila WHO o samomorilnosti so prepričani, da samomorilnost družbi ni usojena. Jose Bertolote je tako prepričan, da gre za resen problem, ki pa ga je "mogoče v veliki meri preprečiti z oza-veščanjem javnosti in večjo politično voljo vlad". Pomembno je ustrezno znanje tako profesionalcev kot laikov, da prepoznajo znake, ki kažejo na nagnjenost k samomoru, in na ustrezen način reagirajo. Strokovnja-

Problem tranzicije?

Po letošnjem poročilu Svetovne zdravstvene organizacije (WHO), ki se večinoma opira na podatke do leta 2002, so med njimi na prvem mestu Litvanci s skoraj 45 samomori na sto tisoč prebivalcev. Sledi Rusija s skoraj 39 samomori na 100.000 prebivalcev, nato pa še preostali dve baltski državi Latvija in Estonija ter Madžarska. Rekordno visoke stopnje samomorilnosti najdemo tudi drugod na območju nekdanje Sovjetske zveze, posebno v Ukrajini, Belorusiji in Kazahstanu. Na devetem mestu je Slovenija s 27 samomori na 100.000 prebivalcev.

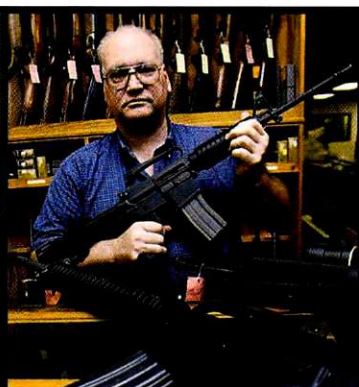
Zanimivo je, da so tako Slovenija kot vse države, ki imajo samomorilnost višjo od Slovenije, v obdobju tranzicije po padcu nekdanjih komunističnih režimov. Nekateri tako njihovo samomorilnost, podobno kot že pred sto leti Durkheim, pojasnjujejo s krizo, povezano s prehodom iz

• Dokazano je, da je samomorilnost pogosto povezana z alkoholizmom. Ali je odvisna tudi od verske pripadnosti, pa je že predmet razprav.

• Emile Durkheim, francoski sociolog, je že pred stoletjem ugotavljal, da na samomorilnost odločilno vplivajo družbene okoliščine.

• Samomorilnost je mogoče zmanjšati tudi z večjim omejevanjem dostopa do nevarnih predmetov in snovi, ki se uporabljajo pri samomorih.

ko samomorilnostjo najdemo tudi komunistično Kubo, v kateri ni prišlo do nobene spremembe sistema.

Religija in razvitost

Tudi stara povezava med religiozno pripadnostjo in samomorilnostjo, ki jo je ugotavljal Durkheim, se danes zdi drugačna. Če je bila pred stoletjem samomorilnost med pro-

razvitih držav samomorilnost ne dosega skrajnih razsežnosti, pa izstopata Japonska in Finska. Na Japonskem se je samomorilnost izrazito povečala predvsem v zadnjih letih, zlasti med srednjo in starejšo generacijo, kar bi bilo mogoče povezati z vzhodnoazijsko gospodarsko krizo ob koncu prejšnjega stoletja. Po drugi strani stori v ZDA samomor "samo" vsak deset-

ki med drugim opozarjajo na nujnost boja proti alkoholizmu, ki je s samomorilnostjo močno povezan, in na problem prevelike dostopnosti nevarnih kemičnih snovi in orožja, ki se uporabljajo pri samomorih. Politiki se ne morejo izgovarjati na "nacionalni karakter", ampak morajo sprejemati ukrepe za načrtno zniževanje samomorilnosti.

Gjyle Vishaj

Pogovor s
Chen Yu-shunom

Fotografiji: Dane Kostrič

Tajvan in Slovenija

Chen Yu-shun vodi področje stikov z javnostjo v predstavniškem uradu Tajvana v Avstriji. Na Tajvanu je študiral nemški jezik in literaturo. Po uspešno opravljenih izpitih za diplomatsko službo je delal med drugim na vladnem informacijskem uradu na Tajvanu, kasneje pa na tajvanskem predstavniškem uradu v Berlinu. Konec januarja letos ga je tajvanska vlada imenovala na njegov sedanji položaj na Dunaju. Njegov urad je pristojen tudi za Slovenijo, saj tajvanska vlada v naši državi nima svojega predstavništva. Chen Yu-shunov obisk v Ljubljani je bil namenjen predvsem oblikovanju povezav med njegovim uradom in slovenskimi mediji.

Čeprav je Tajvan dejansko suverena država, je večina držav formalno ne priznana kot take. Ali to dejstvo povzroča resne probleme pri vašem delu političnega predstavnika vaše države in kako premagujete te probleme?

Trudimo se, da bi naši prijatelji v tujini razumeli naš položaj.

Zaradi svojega statusa ima Tajvan težave pri pridruževanju mednarodnim organizacijam. Kako se vaša država sooča z njimi?

Menim, da je tu problem enak. Moja država izpolnjuje vse pogoje, da bi bila normalna in polnopravna članica vseh mednarodnih organizacij, kot so Združeni narodi, Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) in podobno, vendar pritiski kitajske vlade to preprečujejo. Zadostili smo na primer vsem pogojem za polnopravno članstvo v Združenih narodih. Prvič, imamo jasno in parlament, ki sta demokratično izvoljena. Imamo jasno opredeljeno ozemlje in 23 milijonov prebivalcev. Poleg tega moja država zelo aktivno ponuja mednarodno človekoljubno pomoč. To kaže, da je v res-

nici krivično, da se ne moremo vključiti v mednarodne organizacije. Zato je pomembno, da nas naši tuji prijatelji slišijo. Upam, da bo moja država nekega dne normalna članica mednarodnih organizacij.

Kako bi opisali odnose med Tajvanom in Slovenijo?

Mislím, da bi lahko ti odnosi postali intenzivnejši, kajti Tajvan je po trgovini na štirinajstem mestu na svetu, Slovenija pa je vsaj v vzhodni in srednji Evropi najboljša, je številka ena. Obe državi imata skupne vrednote, zato so lahko odnosi med

njima prijateljski. Ta čas je obseg trgovine med Tajvanom in Slovenijo malo manjši od 60 milijonov dolarjev. Odnose lahko okrepimo, ne samo gospodarsko, ampak tudi na področju kulture in izobraževanja.

Kakšne so vaše izkušnje in mnenje o slovenskih medijih?

Moj obisk je namenjen vzpostavljanju stikov s slovenskimi mediji. Tokrat sem prvič v Sloveniji. Približno pred šestimi leti je Slovenija spadala v delovno območje našega urada na Dunaju, potem je spadala pod naš urad v Budimpešti. V teh šestih

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax: 03/ 5869 263

letih ni bilo skoraj nobenega stika med mojo državo in slovenskimi mediji. Prišel sem v Slovenijo, ker želim obnoviti stike med Tajvanom in slovenskimi mediji. Mediji so četrta veja oblasti. Kako lahko ljudje iz Slovenije spoznajo mojo državo, če ne skozi medije? Kako naj ljudje s Tajvana spoznajo Slovenijo, če ne skozi medije? Mediji so zelo pomembni, zato so tudi glavni razlog mojega obiska v Sloveniji.

Zdi se, da je Tajvan primer dveh uspešnih tranzicij: prvič izreden gospodarski razvoj, potem procesi demokratizacije, za katere se zdi, da so bili razmeroma gladki. Ali so se pojavile kakšne večje ovire pri procesih demokratizacije na Tajvanu?

Tajvan je mlada demokracija. Mislim, da so bili nekateri problemi, vendar mislim, da je to normalno. Proces tranzicije v demokratično državo je na srečo potekal brez prelivanja krvi, tranzicija je bila mirna in na to smo zelo ponosni.

Je bila tranzicija podobna kot pri nas?

Da, mislim, da je bila podobna. Popolnoma mirna.

Letos smo lahko opazili nekaj, kar se je zdelo kot večja politična kriza na Tajvanu, ko je bil vaš predsednik Chen Shui-bian znova izvoljen z majhno razliko glasov in je opozicija dvomila o regularnosti volitev. Ali je imela ta kriza kakšen resen učinek na predsednikovo legitimnost in na nadaljnji razvoj demokracije na Tajvanu?

V demokratični državi na demokratičnih volitvah tudi prednost ene-

ga glasu zadostuje za zmago. Zaradi majhne razlike je seveda normalno, da so opozicijski kandidati poskušali ugovarjati izidu volitev. V demokratični družbi je zahteva po vnovičnem štetju legitimna. Njihovo zahtevno je obravnavalo sodišče, katerega odločitev pa morajo vsi spoštovati. Na splošno sem prepričan, da to, kar se je zgodilo, nima negativnega učinka na demokracijo na Tajvanu.

Ekonomsko je Tajvan dobro znan kot eden od t. i. azijskih tigrov, kot resnična zgodba o uspehu. Sta demokracija in gospodarski čudež Tajvana med seboj povezana?

Prepričan sem, da je zdrava gospodarska politika mogoča le v demokratičnem sistemu. V demokratični družbi je gospodarska aktivnost bolj transparentna in zdrava. Le v demokratični družbi imamo lahko živahno gospodarsko dejavnost. Demokracija in trajen gospodarski čudež sta tako povezana.

Ali menite, da je tajvanski "recept" uporaben v postkomunističnih državah, na primer v Sloveniji?

Prepričan sem, da je lahko tajvanski gospodarski čudež model za Vzhodno Evropo. Tajvan je bil pred tridesetimi ali štiridesetimi leti agrarna družba. Tajvanska gospodarska transformacija iz agrarnega v industrijsko gospodarstvo je temeljila na majhnih in srednje velikih podjetjih. Naša vlada je premišljeno podpirala mala in srednja podjetja, ki so zdaj hrbenca tajvanskega gospodarstva. Kasneje je sledilo nadgrajevanje v smeri visokotehnoloških panog in znanstveno-tehnoloških parkov, karšen je Znanstveni park Hsinchu.

Tajvansko politiko nezogibno zaznamujejo odnosi s Kitajsko. Ali bi se vi osebno opisali kot Tajvanec ali kot Kitajec?

Moji predniki so pred približno dvesto leti živeli na Kitajskem, jaz pa sem bil rojen na Tajvanu. Osebno se imam za Tajvanca.

Zdi se, da je tradicionalna politika ene Kitajske na Tajvanu postavljena pod vprašaj in obstajajo ideje o premiku k večji samostojnosti. So takšne ideje uresničljive, koliko podpore imajo in kako se nanje odziva uradni Peking?

Resnično ne moremo sprejeti načela ene Kitajske, ker bi bil na podlagi te politike Tajvan kitajska pokrajina. Tajvan je suverena država, ki ne pripada Kitajski. Kot kaže

javno mnenje, si večina ljudi na Tajvanu želi ohraniti sedanje stanje. Mi smo demokracija, zato ima volja ljudstva prednost. Treba jo je spoštovati. Naš predsednik Chen je dejal, da lahko razume, da se kitajska vlada zaradi zapletenih zgodovinskih okoliščin ne more odreči vztrajanju pri načelu ene Kitajske, vendar je treba spoštovati tudi voljo ljudstva na Tajvanu.

Gjyle Vishaj

Tajvansko politiko nezogibno zaznamujejo odnosi s Kitajsko. Ali bi se vi osebno opisali kot Tajvanec ali kot Kitajec?

Moji predniki so pred približno dvesto leti živeli na Kitajskem, jaz pa sem bil rojen na Tajvanu. Osebno se imam za Tajvanca.

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

intervju

Fotografiji: Dane Kostrčić

Je doktor zgodovinskih znanosti in redni profesor na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, poleg tega vodi oddelek za zgodovino pri Slovenski matici, kjer je tudi član upravnega odbora. Je soavtor odmevne razstave *Temna stran meseca*. Pred predsedniškimi volitvami pred dvema letoma je vodil volilni štab Barbare Brezigar, sedaj je predsednik odbora za kulturo pri strokovnem svetu SDS.

Ste predsednik odbora za kulturo v strokovnem svetu SDS. Če se ne motim, je glavni očiitek sedanji kulturni politiki vlade nejasnost meril kakovosti in inovativnosti. Katere so tiste šibke točke sedanjega ministrstva za kulturo, do katerih ste najbolj kritični?

Šibkih točk sedanje kulturne politike je veliko. Problemov, ki jih ni rešila, ampak ustvarila še dodatne, tudi. V odboru za kulturo strokovnega sveta SDS je nastal dober program, ki je v povzetku objavljen v brošuri z naslovom Slovenija na novi poti – program za prihodnost. Ta je vsakomur dostopna, zato ne gre na tem mestu ponavljati, kar je tam zapisano. Da se ne bi ponavljalo, kaj so šibke točke in glavni problemi, naj opozorim le na vladni odgovor na interpelacijo, kjer je kot splošna ugotovitev jasno razvidno predvsem dvoje: prvič, pri naštevanju prioritet (prednosti) na področju kulture v ministrstvu sploh ne ločijo prednosti od temelja, torej ne prepoznavajo tistih samoumevnih temeljev, ki morajo biti zagotovljeni za uspešno delovanje nekega področja. Prav med prioritete namreč uvrščajo celo vrsto stvari, ki so (morajo biti) samoumevne. To pa pomeni, da so v obdobju vladne politike zanemarili temelje in jih osiromašili, kar kaže, da prave kulturne politike sploh ni bilo; drugič, v vladni koalicijski pogodbi, ki zadeva področje kulture, so cilji zapisani povsem nezavezujoče z izmuzljivimi besedami, kar kaže na eni strani na povsem neodgovoren odnos do kulture na-

nje vladne politike, ostali ne samo nerešeni, ampak so se še zaostri. Brez prepoznavne in zavezujoče odgovornosti jih prenašajo (ali pa celo sploh ne) v svojo vladno strategijo, ki obeta rešitve tja do leta 2013. Res je pa, da so, s tem ko so zanemarili temelj, mnoge stvari sedaj postale prioritete. Pri tem je bil na primer tudi Nacionalni svet za kulturo, ki naj bi bil po zakonu "neodvisno telo, ki usmerja nacionalno strategijo", povsem marginaliziran s strani vladajoče politike ministrstva za kulturo, glas sveta je bil dejansko nepomemben in njegova prizadevanja večinoma jalova. Tu bi lahko dobro uro naštevati konkretne primere na vseh področjih, ki jih ministrstvo pokriva in ki so jih zanemarjali in prezrli tudi namerno in po neumnosti. Naj naštejem le nekaj takšnih problemov: zavarovanje Plečnikovega opusa, odnos do Primorskega poletnega festivala in festivalska politika nasploh, prenova SNG Opere in SNG Drame, sprenevedanje ob usodi Robbovega vodnjaka, češ da je to zgolj problem Ljubljane. Problem je tudi v tem, da ministrstvo sploh ni primerno organizirano, da bi bilo kos nalogam na področju kulturne dediščine. Pred kratkim nas je široka polemika razprava med literarnimi ustvarjalci prepričala, da so merila, na podlagi katerih ministrstvo podeljuje subvencije in stipendije, nejasna, neizdelana in tako dalje.

Kot minister za kulturo v senci, če vas smem tako imenovati, imate najbrž pri-

samo najbolj zgoče probleme, ki jih je mogoče z načrtno in odgovorno politiko rešiti v enem mandatnem obdobju. Pri tem mora biti tudi vloga ministra odgovornejša, saj je on tisti, ki mora na podlagi strokovnih mnenj nedvoumno odločiti o prednostih, ki resnično pomenijo novo kakovost v slovenski kulturi v ozjem in širšem pomenu te besede. Neki kolumnist, pripet na jasli vladne oholosti in propagande, je zapisal, da so naše prioritete, ki zadevajo predstavljanje slovenske kulture v tujini, povezanost celotnega slovenskega kulturnega prostora, to je z zamejskim vred, in ohranjanje kulturne dediščine, navadne puhlice, kar se očitno pokriva z vladnim premislekom. A vlada je prav na teh področjih ogromno zamudila. Čeprav smo se več let intenzivno pripravljali na vstop v EU, vsebinska ureditev v zvezi s predstavljanjem kulture v tujini ni bila pripravljena in urejena. Povezanost slovenskega kulturnega prostora pomeni, da se tesneje poveže kulturno ustvarjanje na slovenskem ozemlju, da se Slovenci v zamejstvu vključijo v predstavitve slovenske kulture v Evropi in se jim omogoči večja navzočnost v kulturnem dogajanju v matični domovini. Ali veste, da niti programi nacionalnega radia in televizije niso dostopni vsem Slovencem, ki živijo v zamejstvu? Kar zadeva varstvo kulturne dediščine in Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ki sodi v resor ministrstva za kulturo, pa bo treba precej postoriti v zvezi z notranjo ureditvijo, z medresorskim sodelovanjem, s prostorskimi ureditvenimi postopki ... Tu je precej samovolje, ko se prav strokovna mnenja niso upoštevala, popuščalo se je ministrstvu za okolje v zvezi z varovanjem nacionalne krajinske prepoznavnosti ipd. Cela vrsta konkretnih primerov je, ki to dokazujejo – od postavljanja Mobilitelovih anten, graditve klavnice v krajinskem parku, dovoljeva-

Sedanja vlada je brez prave kulturne politike

Pogovor z
dr. Vaskom Simonitjem

sploh, na drugi pa na vseh straneh povsem odprte poti tekoče vladne politike in s tem možnosti manipulacije v dnevnem ravnanju z ustvarjalci in institucijami. To dejansko pomeni, da konsistentne vladne politike ni bilo oziroma si je v resnici niso želeli. Tako so problemi, ki bi jih morali rešiti že pred desetletjem in so zapisani tudi v programskih obljubah seda-

pravljen tudi alternativni program. Katere so njegove prioritete?

Program, ki smo ga pripravili in je dostopen v obliki prej omenjene brosure, naj bi bil predvsem uresničljiv v enem mandatnem obdobju. Bili smo mnenja, da poleg tekočega dela in stvari, ki sem jih naštel že prej, ne more biti petdeset prioritet, ampak da je treba izpostaviti

nja graditve igrišč za golf do tega, da stalno obstaja pritisk za graditev letališča na Barju itd., itd. Treba pa bo med drugim zagotoviti, kar se že leta obljublja: davčne olajšave za mecene, donatorje, sponzorje; skratka, usmeriti se bo treba tudi v gospodarstvo, da to prepozna soodvisnost obeh področij, v katerih pomeni več kulture boljše gospodarstvo in več gospodarstva boljše kulturo. >>>

» Se vaš program morda navezuje na nacionalni kulturni program, ki ga je leta 2000 pripravil s sodelavci pokojni Rudi Šeligo, minister za kulturo v Bajukovi vladi?

Seveda. Ministrstvo za kulturo je sicer sprejelo vrsto potrebnih in pomembnih dokumentov, med drugim letos Resolucijo o nacionalnem programu za kulturo 2004–2007, Nacionalni program za kulturo pred nekaj meseci in Strategijo razvoja Slovenije. V vseh treh omenjenih dokumentih, če poenostavim, je razvidno, da so do neke mere sledili t. i. Šeligovemu Slovenskemu nacionalnemu kulturnemu programu izpred starih let, a hkrati je prišlo poleg nekaterih novosti tudi do nekaterih programskih opustitev, ki zožujejo prostor visoki umetniški ustvarjalnosti in jo celo dušijo. Zdaj bo treba natančno pogledati in aktualizirati Šeligov program in ga dopolniti ali pa seveda ustrezno dopolniti pred kratkim sprejeti Nacionalni program za kulturo. Bistvo je, da se v kulturi kot dinamičnem procesu krepi vseslovenska individualnost, ki je sposobna sprejemati in sprejeti vse izzive sodobnih umetniških tokov.

Se je mogoče strinjati z oceno, da aktualna oblast nekako zanemara elitno kulturo in podpira manj kakovostno alternativno kulturo?

Mislím, da ni problem v zanemarjanju enega in podpiranju drugega polja umetnosti, problem je v pomanjkanju meril, kaj je kakovostno, estetsko, idejno prodorno in izvorno in kaj je samo površno, klišejsko, prazno in izrazno neprepričljivo in nedomišljeno. Dobra umetnost je doma tako v t. i. visoki ali elitni ustvarjalnosti kot v alternativni, samo potruditi se je treba prepoznati njeno globino in prebojno moč. Naloga ministrstva je, da podpre najboljše, zato pa mora uporabljati jasna strokovna merila, ki jih prek strokovnih komisij kadar koli lahko predstavi širši javnosti in v javnih debatah tudi preveri njihovo verodostojnost.

Ena "črnih pik" sedanje kulturne politike je odnos do knjige. V Sloveniji je čedalje pogostejše slišati mnenje, da so knjige v pri nas predrage, zaradi česar večina Slovencev bere knjige, izposojene v knjižnicah. Po drugi strani pa časopisne hiše s pomočjo knjig po ugodni ceni dvigujejo naklado svojih edicij, kar povzroča težave številnim založnikom. V programu ste zapisali, da je davek, ki ga država dobi s knjigo, treba vrniti knjigi. Na kakšen način je to mogoče doseči?

Nekatere razvite evropske države z velikimi knjižnimi trgi in številnim bralskim zaledjem (npr. Velika Britanija) so knjigo povsem oprostile davka, ker vedo, da je knjiga bistvena za nacionalno samozavest in duhovni razvoj. Država ni

Če se pri nas nekdaj najvišji državni predstavnik in še vedno aktivni politik srečuje z diktatorjem, kakršen je Lukašenko, te Evropa ne ceni, saj vidi, da ne razumeš zgodovine, zato ne more biti noben državni predstavnik povabljen na slovesnost, ki zanika diktaturo in je poklon svobodi.

samo politični in ekonomski, ampak tudi kulturni pojem. Mislím, da bo nova vlada temu prišluhnila. V programu strokovnega sveta SDS je ta zahteva jasno izražena. Tu gre za preprosto stvar, ki je doslej nismo znali nikoli izmeriti. Denar, ki se vrača v kulturo, pomeni, kar sem povedal že malo prej: več kulture – več ustvarjalnosti in boljše gospodarstvo in obratno: boljše gospodarstvo – več kulture. Kar pa zadeva množično

Bistvo je, da se v kulturi kot dinamičnem procesu krepi vseslovenska individualnost, ki je sposobna sprejemati in sprejeti vse izzive sodobnih umetniških tokov.

izdajanje leposlovnih del, ki so ga časopisne hiše uvedle v več evropskih državah in nepremišljeno tudi na tako majhnem trgu, kot je slovenski, bi rekel, da ne gre za a priori nekaj slabega. Ljudje si z nakupom teh knjig zapolnjujejo vrzeli v domačih knjižnicah, kar je dobro. Ker pa je naš knjižni trg majhen in kupna moč šibka, vsa ta množica knjig duši sprotno založniško produkcijo. Pod krinko spodbujanja bralne kulture in približevanja knjig bralcu se v veliki meri skriva kramarsko pridobitništvo velikih časopisnih hiš. Kupovanje velikega števila ponatisov lahko precej zmanjša zanimanje za sočasno književnost in s tem slabi dialog bralca z aktualnim leposlovjem, ki reflektira naš svet. Tudi v tem lahko vidimo enega od razlogov, da je treba davek, s katerim bremenijo knjigo slovenskih založb, knjigi vrniti.

Opozarjate tudi na zelo slab položaj kobilarne Lipica. Znano je, da so se pred leti za Lipico zaradi vzrejnih knjig prepirali Avstrijci in Italijani. Pred nedavnim pa je kobilarna Lipica dobila novega direktorja. Je to napoved boljših časov za kobilarno? Kaj pomeni Lipica za Slovenijo?

Upam, da se Lipici obetajo lepši časi. Ne gre za to, da ne bi prepoznali nekaterih prizadevanj za izboljšanje položaja Lipice, vendar tega, kaj Lipica je, na ministrstvu za kulturo očitno ne razumejo. Ministrstvo za kulturo ni rešilo problema Lipice, pa bi ga v tem mandatu moralo. To kaže tudi vladna strategija, ki prelaga problem v leto 2006. Poleg tega gre v temelju za napačno razumevanje, kaj je prvovrstni kulturni spomenik. Lipica sodi pod dve ministrstvi, predvsem zaradi tega, da se omogoča špekulativni prostor za sprenevanje in tudi osebne interese (razna igrišča za golf in z bleščicami posut primitivizem). Katastrofa Lipice se potrjuje tudi v tem, da je čreda konj v dobršni meri okužena z virusom, kar bi morali reševati veterinarji, ne pa ministrstvo za kmetijstvo. Zato še enkrat: Lipica mora v celoti soditi pod ministrstvo za kulturo in dobiti ustrezno varstvo, hkrati pa možnost, da bo postala popularna, obiskana in da bomo lahko nanjo ponosni.

Država zamuja z graditvijo Narodne in univerzitetne knjižnice oziroma njenega univerzitetnega dela. Bodo študentke in študentje v bližnji prihodnosti vendarle dočkali spodobno univerzitetno knjižnico?

Po vladnih obljubah bi morali že zdavnaj začeti graditi. Toda vsak izgovor jim pride prav, da so se temu odrekli in tudi tu potrdili, da se ne

zavedajo pomena in vloge te ustanove. Graditev NUK naj bi bila po sedANJI vladni strategiji končana do leta 2013, kar je absolutno prepozno. Plečnikov NUK je bil zgrajen v petih letih, v Zagrebu so ga zgradili sredi najhujše vojne v preteklem desetletju, pri nas pa se z zadolževanjem kupi razkošno letalo in potem se vladni računovodja hvali, kako veliki strokovnjaki so, ker jim je letalo uspelo oddati v najem. Očitno gre za strokovnjake, ki nikoli niso hodili v NUK in ga zato tudi ne potrebujejo. 57.000 študentov daje Ljubljani pečat dinamičnega, odprtega univerzitetnega mesta, ki bi mu novi NUK dal tudi bolj urbano podobo.

Bližajo se volitve in tudi sami kandidirate za poslanca. Pred dvema letoma, ko so bile predsedniške volitve, ste vodili volilni štab Barba-

re Brezigar, ki je tedaj, čeprav je v finišu izgubila bitko z Drnovškom, dobila veliko število glasov. Se vam zdi, da bodo letošnje parlamentarne volitve veliko bolj prelomne?

Seveda, prelomne bodo, če bo prišlo do spremembe na političnem prizorišču, za kar si iskreno prizadevamo. Sprememba je absolutno nujna, uravnoteženje političnega prostora prav tako, saj bi bil s tem zagotovljen nadzor nad oblastjo, odpravljen privatističen odnos do vladanja, ki se izraža tudi v tako brezsravnih in nizkotnih podrobnostih, kot je nakupovanje zemlje po nekaj sto tolarjev ali povsem "naključna" zamenjava parcel glede na zazidljivost, da ne govorimo o stvarih, ki vodijo v velike malverzacije in korupcijo.

Čeprav javnomnenjske ankete iz "laboratorija" dr. Nika Toša in še nekaterih institucij kažejo povečanje prednosti tranzicijske levice pred pomladnimi strankami, se vse bolj vrstijo pozivi ljudem, naj volijo levo sredino. Predsednik zveze borcev NOB Janez Stanovnik je ta poziv uporabil tudi na nedavni proslavi v Nadlesku ob šestdeseti obletnici sodelovanja partizanov z zavezniki. Je glede na te pozive mogoče sklepati, da se tranzicijska levica zaveda možnosti poraza na bližnjih volitvah?

Zdi se, da je mnoge pripadnike t. i. levice zajela prava panika. Borčevsko organizacijo izkoriščajo v politične namene. Prevpiti hočejo svojo sramoto, da bi potrdili smiselnost svojega povsem nesmiselnega političnega življenja. To kaže njihov pravi značaj, njihovo pravo naravo, ki je vedno stremela le k oblasti. Brez vsakih pomislekov so bili petdeset let zagovorniki nedemokracije in nesvobode. Gre za njihovo življenjsko tragedijo, ki je ne morejo več skriti in prikriti. Govoričnje, češ da so v obdobju petdesetletne teme nosili v svojih prsih demokracijo, samo potrjuje njihov moralni razkroj in popolno odsotnost dostojnosti. Stanovnikov poziv, naj gre na volitve "vse, kar leže in gre", pa odraža kulturno raven takšnih agitatorjev. Tu mi pade na misel Hermann Hesse, ki je v Stepnem volku zapisal: "Znano je, da nihče ne piše tako slabo, kot zagovorniki starajočih se ideologij, nihče ne opravlja svojega rokodelstva manj snažno in z manjšim trudom."

Obujanje tem iz polpretekle zgodovine je bilo doslej zelo hvaležno predvillno streljivo predvsem za stranke tranzicijske levice. Sami ste po poklicu zgodovinar; ste soavtor razstave in zbornika Temna stran meseca, zato to tematiko dobro poznate. Ste v zvezi s tem v zadnjem času doživeli kakšne predvillne provokacije? Pričakujete do volitev še kakšno "kukavičje jajce"?

Ne bom presenečen, če bodo zagovorniki

sedanje oblasti spet vztrajali pri kulturnem boju. Mislim, da vse manj ljudi naseda tej temi, ki ločuje Slovence. Ločitve Slovencev izpred šestdesetih let ljudje preprosto nočejo več sprejemati. Tisti, ki skušajo na hrbitih mladih ljudi generirati lastne razprtije, pa delajo zlo.

Se strinjate s tezo, da se v Sloveniji še vedno briše zgodovinski spomin, na primer prek šolstva in medijev?

Problem nastane, ko si nekateri prilaščajo zgodovino kot njeni edini razlagalci. Če si edini razlagalec, vedno nekaj skrivaš in začneš mitologizirati svojo lastno preteklost. Dobro je, da nimamo težav z osamosvojitvijo pred dobrim desetletjem, ki si je nihče ne prilašča, ker ni nič za skrivati. Šolskih učbenikov ne morem ocenjevati, ker jih ne poznam dovolj dobro. Vem le, da se vanje vnašajo nove, tudi prej zamolčane vsebine o zgodovini 20. stoletja, seveda pa je

Govoričenje, češ da so v obdobju petdesetletne teme nosili v svojih prsih demokracijo, samo potrjuje njihov moralni razkroj in popolno odsotnost dostojnosti.

predstavitev problemov odvisna tudi od osebnosti osvobojenosti profesorjev na vseh stopnjah izobraževanja. V največjih medijih, ki jih obvladuje ena politična opcija, pa se skuša utrjevati enostranski pogled na zgodovino zaradi dnevnopolitičnih interesov. Na takšnem pristranskem razumevanju zgodovine pa žal počiva tudi ohlapno razumevanje svobodne demokratične družbe. Nekdanji predsednik države je na primer očital slovenski zunanji politiki, da ji ni uspelo zagotoviti povabila na obletnico izkrcanja zveznikov v Normandiji. Zunaj opazujejo našo demokratično prakso, ki bi morala temeljiti na jasnem odnosu do zablod preteklosti. Če se pri nas nekaj najvišji državni predstavnik in še vedno aktivni politik srečuje z diktatorjem, kakršen je Lukašenko, te Evropa ne ceni, saj vidi, da ne razumeš zgodovine, zato ne more biti noben državni predstavnik povabljen na slovesnost, ki zanika diktaturo in je poklon svobodi.

Mimogrede, pred nedavnim je izšla knjiga Razdvojeni narod zgodovinarke dr. Tamare Griesser-Pečar, ki obravnava obdobje druge svetovne vojne na slovenskih tleh, vključno z revolucijo, kolaboracijo in državljansko vojno. Tudi sicer je doslej izšlo že veliko literature, ki se omenjene problematike loteva iz drugega zornega kota, namreč z vidika posledic komunistične revolucije. Sem je treba prišteti tudi dokumentarni film Dosje Zamolčani – moč preživetja avtorja Jožeta Možine. Je mogoče pričakovati, da bo v

slovenski družbi kdaj prevladalo trezno gledanje na te dogodke, saj je črno-belo slikanje zgodovine še vedno močno navzoče?

Na Zboru za republiko v Mariboru sem dejal, da če se resnično želimo posvetiti naši prihodnosti, načrtovati naš jutri, ki naj ne bi poskodoval drugih niti nas samih, moramo oblikovati vrednote, ki temeljijo na reflektirani preteklosti. Samo tak in tako razumljen pretekli čas lahko postane skupna zgodovina. Zgodovina je distanca do minulega časa, ki omogoča objektivizacijo lastnega in skupinskega položaja v preteklosti, ki smo jo sami doživljali, in objektivizacijo tiste preteklosti, ki sega še dlje nazaj, onkraj našega časa. Šele zgodovina kot posledica objektivne presoje nekega časa in sedanost, ki na taki presoji temelji, omogočata dialog. Dialog v tem primeru ni posledica nemoči, da bi drugega podredili, ampak vrednota, ki raste iz skupnega razumevanja izkušenj – to je zgodovi-

ne. Na njej temelji oblikovanje skupnih pravil – prava, ki ga je treba spoštovati, ne pa zlorabljati. Šele takrat lahko govorimo o civilizirani državi. Glede tega se slika spreminja na bolje in krči, ki nas grabijo iz naše preteklosti, so vse šibkejši.

Zadnje čase buri duhove tudi zamenjava direktorja Arhiva RS, ki sicer spada pod ministrstvo za kulturo, saj se je izkazalo, da je šlo še za en primer političnega kadrovanja.

Pri tem vprašanju se mi zdi predvsem pomembno to, da je vlada, ki se tako sklicuje na strokovnost, še enkrat pokazala, da ji za strokovnost ni mar. Vladimir Žumer je nesporno velik strokovnjak in njegova odstranitev z mesta direktorja Arhiva RS ima lahko samo politično ozadje. Ta primer ne sproža le vprašanja o strokovnosti, ampak tudi o etičnosti odločitev ministrstva za kulturo.

In na koncu še pogled v prihodnost: kaj pričakujete od volitev?

Iskreno si želim spremembe v politiki in upam, da si te želi tudi večina ljudi. Spremembe prinašajo v vsako življenje, tudi v življenje države novo energijo, motiv, da se nekaj stori za vse državljane. Zaradi monopola iste oblasti v predolgem obdobju živimo v zatohlem ozračju. Ta zatohlost, nepreglednost in kopičenje nedostojnih privilegijev so nezdravi. Mislim, da tudi tisti ljudje, ki se sprememb v življenju podzavestno bojijo, spoznavajo, da je v Sloveniji napočil čas za nove odločitve, za pogum, za državljansko aktivnost, čas za novo pot.

Gasper Blažič

Prejšnji teden se je odvrtilo 19. mednarodno srečanje Vilenica, ki je na več (predvsem kraških) prizoriščih gostilo lepo število literatov iz različnih držav.

19. srečanje Vilenica se je začelo s prihodom udeležencev prevajalske delavnice v Lipico in je gostilo gostilo 40 literatov iz 29 držav. Direktor festivala je Iztok Osojnik.

V središču pozornosti literarnega festivala je bila letošnja nagrajenska festivala Brigitte Kronauer, avtorica šestih romanov, petih knjig esejev pa tudi kratke proze in lirike.

Na festivalu je znova potekala tridnevna prevajalska delavnica poezije, in sicer iz manjših evropskih jezikov, v ospredju pa so bile tudi predstavitve litovske poezije, sodobne poezije koroških Slovencev in mlade nemške poezije. Razpravljavski del Vilenice se je osredinil na Srečka Kosovela in Edvarda Kocbeka. Prvemu so namenili dvodnevni komparativistični simpozij Kosovel med etiko in poetiko, v sodelovanju s Heinrich Böll Haus pa so pripravili disput na temo Primer Edvard Kocbek in svoboda izražanja danes.

Priznanje za posebne zasluge na področju kulturnega posredovanja, ki ga podeljuje Srednjeevropska pobuda, je kot prvi prejel urednik, založnik in publicist Ludwig Hartin-

Fotografije: Dane Kostrič

Vilenica 2004

ger, ki je letos za podobne zasluge na Herbersteinskem srečanju že dobil Pretnarjevo nagrado. Ludwig Hartinger je že od osemdesetih let s svojimi prevodi, knjižnimi izdajami in publicistikom vztrajno skrbel za to, da se starejša in sodobna slovenska poezija sliši tudi v nemško govorečem prostoru. Hartingerju je najbližja poezija Srečka Kosovela; nemško-avstrijski javnosti je pesnika pr-

vič predstavil leta 1988 v antologiji Kosovelove poezije, letos je izdal še zbirko Mein Gedicht ist mein Gesicht in skupaj z Alešem Bergerjem uredil monografijo Ikarjev sen, ki je ob stoti obletnici Kosovelovega rojstva izšla pri Mladinski knjigi.

O veliki nagrajenci

Letošnja dobitnica mednarodne pisateljske nagrade Vilenica je – kot je bilo že omenjeno – nemška pisateljica Brigitte Kronauer. Nagrado so po tradiciji podelili v jami Vilenica. Članica žirije Vesna Kondrič – Horvat je pisateljico označila za nemško literarno zvezdo, bolj kot blišč pa je pomembno njeno umetniško videnje sveta: meni, da skupne resničnosti ni, vsak si ustvarja svojo. Kronauerjeva se v svojih delih loteva nevraltičnih točk življenja, kot so medsebojni odnosi, v katerih so posamezniki na povsem različnih izhodiščih, nekateri se v svetu znajdejo, drugi pa ga dojemajo

kot popoln kaos. Literarni kritiki se še posebej navdušujejo nad njenim slogom pisanja, ki ga po besedah Kondrič-Horvatove določajo vulkani besed in asociativnih podob, vseeno pa ne zapade v "sophisticiranost", temveč ohranja izrazno preprostost.

Praznik za pisatelje

Literarno srečanje Vilenica v svoj program vsako leto vključi nove dogodke in skrbi, da literarno ustvarjanje ne ostane le za mejami posameznih držav. Branja, zborniki, prevajanja, predstavitve, razprave in medmrežni projekti so le najopaznejše manifestacije festivala, ki se bo po zagotovilu predsednika Društva slovenskih pisateljev Vlada Žabota razvijal še naprej, čeprav je Aleksander Persolja iz KUD Vilenica, ki s festivalom sodeluje že od samega začetka, namignil na nekatera razhajanja pri programski zasnovi srečanja. Vilenica s svojo tradicijo je že postala sinonim za mednarodni praznik pisateljev.

Barbara Kavtčičnik

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas, d.o.o., Kidričeva 2a, Velenje
tel: 03/ 897 50 03, fax: 03/ 5869 263

Cankarjev dom je novo razstavno sezono začel s predstavitvama dveh pomembnih umetnikov – poleg fotografij umrle avstrijske ustvarjalke Inge Morath so na ogled tudi stvaritve sodobnega hrvaškega slikarja Eda Murtića.

Murtić je pomembna osebnost likovne umetnosti na Hrvaškem. Leta 1995 mu je Moderna galerija v Zagrebu pripravila monografsko razstavo, prav tako leta 2002. Umetniška galerija v Mariboru je leta 1979 organizirala veliko Murtićevo razstavo, ki je potem obiskala še Ljubljano in Reko. Zadnja večja razstava v Ljubljani je bila leta 1988 v Moderni galeriji, lani pa se je predstavil v kostanjeviški samostanski cerkvi.

Edo Murtić, rojen leta 1921, je obiskoval Šolo uporabnih umetnosti in se vpisal na akademijo v Zagrebu. Ukvarjal se je z gledališkim plakatom,

Fotografiji: Gregor Pohleven

Sodi med ustanovitelje skupine Mart. Leta 1958 je razstavljal na Be-neškem bienalu in na kasselski Documenti. V začetku 60. let je uresničil veliko koloristično sintezo močne ekspresivnosti, za katero je značilna dinamična napetost med gesto in znaki, njegov kolorizem pa odraža nebrzdano hedonistično liriko. Barve so močne, čiste, njihova intenzivnost pa je poudarjena z ritmi črnila. Značilni Murtićev kolorizem se je izrazil tudi v njegovih mozaikih, tapiserijah in emajlih. Proti koncu 70. let se je vrnil k mediteranski krajini.

O razstavi

Izbor del za ljubljansko razstavo Eda Murtića (na ogled je v Galeriji Cankarjevega doma in veliki sprejemni dvorani) je pripravila njegova soproga, slikarka Goranka Vrus Murtić. Gre za okrog 50 večjih akrilov na platnu, nastalih po letu 2000.

Dr. Zoran Kržišnik je v besedilu za razstavni katalog zapisal, da Murtić rad dela v olju, gvašu, zamika ga

Nove umetnine na ogled

scenografijo in ilustracijami ter izdelal serijo linorezov za zbirko pesmi Jureta Kaštelana Rdeči konj. Leta 1944 je s slikarjem Zlatkom Prico v Topusku organiziral prvo partizansko litografsko tiskarno, v kateri so

natisnili litografije za pesem Jama Ivana Gorana Kovačića. Prva povojna leta je slikal mediteranske motive v duhu postimpresionističnega kolorizma, se leta 1951 odpravil v ZDA in Kanado, kjer je razstavljal v več

mestih, nato pa bival v Parizu. Z razstavo cikla slik z naslovom Doživetje Amerike leta 1953 v Zagrebu je v hrvaško slikarstvo uvedel močno koloristično komponento. Poetika abstraktnega ekspresionizma oziroma lirske abstrakcije je bila v Murtićevem delu opazna že v zgodnjem ciklu Sluh morja, popolnoma pa je prevladala v ciklu Otoki sna. Za krajši čas se je približal informelu, poudarjal materialnost slike in uporabljal zmanjšano paleto zemeljskih tonov.

robotost linoreza, sijoča gladkost emajla. "Mojster je, material mu je pokoren. Zmeraj – pri dvajsetih kot pri osemdesetih – ga preveva življenjska energija, pozitivna, optimistična." Murtić je enovit v zavezanosti življenju in neverjetno raznolik v izpovedovanju svojih menjajočih se obrazov. Nikoli se ni zapisal disciplini katere koli "šole".

Veličastne serije njegovih oljnih slik Oči strahu, Krikov, Čudnih ptic, Zobatih zveri, vse do pošastnih metuljev in Pokrajine spomina so nepozabno in neprestano obnavljajoče se doživetje vojne, te kuge človeštva. Iz vsake od teh podob vstaja groza, rdeča ni več barva, ampak je kri, črna je utelešena smrt. Oči te spremljajo v nemem obupu, serije drobnih belih pravokotnikov so zobje, ki se zagrizajo v zavest.

Razstava bo na ogled do 7. novembra.

Barbara Kavtčnik

Slikar Edo Murtić

V Ljubljani je od 9. do 14. septembra v organizaciji Lutkovnega gledališča Ljubljana na več prizoriščih potekal 7. mednarodni lutkovni festival. Lutke so nastopale za otroke in odrasle.

Festival so odprli s premiero Shakespearovega Viharja v režiji Diega de Bree v Lutkovnem gledališču Ljubljana. Na več ljubljanskih prizoriščih si je bilo mogoče ogledati 24 izbranih uprizoritev lutkarjev iz desetih držav. Predstave so se potegovala za festivalsko nagrado mali princ za predstavu v celoti in za nagrade za izvirnost, za igralsko-animatorsko kreacijo ter za nagrado otroške žirije. Spremljevalni program so sestavljali koncerti Milka Lazarja, Nina de Glerie, vokalne skupine Dust in Igorja Leonar-

Festival lutk

dija, v Slovenskem gledališkem muzeju pa je bila na ogled razstava Jože Pengov – absolutni lutkar. V bogat spremljevalni program je bila umeščena tudi francoska predstava Uvod v Don Kihota in ruska predstava Karmen, domačo lutkovno ustvarjalnost pa so predstavile Male nočne zgodbe v izvedbi gledališča Matita in Ta veseli dan ali Maticček se ženi v izvedbi LGL.

Tuje in domače

Na festivalu so se predstavila lutkovna gledališča iz Francije, Velike Britanije, Nemčije, Rusije, Španije, Italije, Češke, Poljske in Nizozemske. Za nagrade so se potegovala tudi slovenske predstave Medved Pu v izvedbi LGL, Papir kamen škarje lutkovnega gledališča Papi-lu, Peskar Cankarjevega doma in Ko nihče ni imel kaj početi v pro-

dukciji Mini teatra in gledališča Jaz in ti. Uspešna realizacija festivala je potekala pod taktirko umetniške direktorice festivala Barbare Hieng Samobor, ki je ob Matjažu Pograjcu, Barbari Bulatovič in Mojci Jan Zoran sestavljala tudi selektorski

odbor festivala. Strokovno žirijo so sestavljali Anke Meyer iz Nemčije, Marjana Ravnjak iz Slovenije in Ryszard Zieba iz Poljske, otroško pa Bibi Erjavec, Luka Vrhunc in David Zupancič.

Barbara Kavtčnik

na kratko

Nominiranci za Rožančevo nagrado

V ožji izbor za Rožančevo nagrado, ki jo Sklad Marjana Rožanca podeljuje za najboljšo esejiščno zbirko, objavljeno v zadnjih letih, so se uvrstili Drago Jančar z zbirko Šala, ironija in globlji pomen, Gorazd Kocijancič z zbirko esejev Tistim zunaj: eksotični zapisi 1990–2003 in Uroš Zupan z esaji, naslovljenimi Pešec. Rožančevo nagrado bodo tudi letos podelili na Krasu, a ne v Volčjem gradu kot pretekla leta, temveč v bližnji vasi Nadrožica. Podelitev bo v soboto, 18. septembra, mi pa bomo o nagrajencu poročali v naslednji številki. Skladu Marjana Rožanca predseduje Alenka Puhar, člani žirije pa so Miran Košuta (predsednik), Ignacija J. Fridl, Matevž Kos, Edvard Kovač in Petra Vidali. Lani je Rožančevo nagrado prejel Vinko Ošlak, avtor dela Spoštovanje in bit – Eseji o človeku in kulturi.

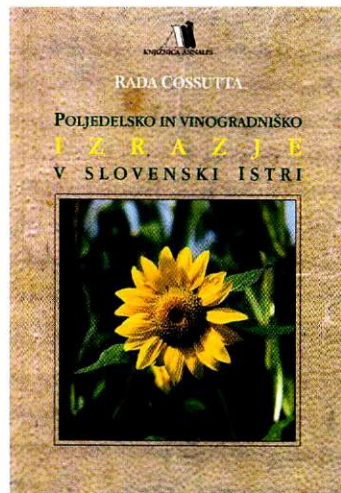
Esejist Marjan Rožanc

Poljedelsko izrazje

ZRS Koper

Zgodovinsko društvo za južno primorsko in Znanstvenoraziskovalno središče RS Koper sta v zbirki Knjižnica *Annales* izdala knjigo **Rade Cossutta Poljedelsko in vinogradniško izrazje v slovenski Istri**. Bogato narečno gradivo Slovenske Istre, ki je bilo najprej posneto, nato pa zapisano v skladu s pravili slovenske fonetične pisave, prek etimološke analize romanizmov in z

navajanjem številnih podatkov razgrinja vpogled v kompleksno narečno podobo Slovenske Istre. Osrednji del knjige prinaša gradivo, zbrano v desetih raziskovalnih točkah, ki enakomerno pokrivajo ozemlje celotne Slovenske Istre (Malija, Padna, Krkavče, Gažon, Šmarje, Koštabona, Pomjan, Boršt, Marezige, Trebeše). Slovenska terminologija je zlasti trdna v poimenovanjih za tradicionalna poljedelska orodja in dela, v imenih za žita in domača sadna in druga drevesa ter večino živali, razen za tiste, ki so posebej značilne za Istro kot sredozemsko deželo. Romanizmov je največ na področju vinogradniške terminologije in botaničnih poimenovanj.

Geografski slovarček

Mladinska knjiga Založba

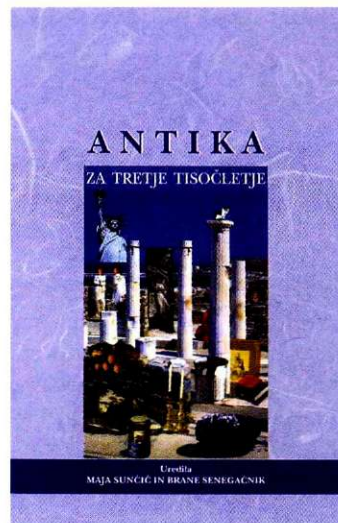
Geografski slovarček sistematično obravnava pojme geografije in družbe od 4. do 9. razreda 9-letne in 8-letne osnovne šole. Pojmi, zbrala jih je Maruška Željeznov Seničar, so vzeti iz učnih načrtov in razvrščeni po abe-

cedi. Slovarček omogoča hitro iskanje informacij in podaja možnosti in vire za nadgradnjo geografskega znanja.

Zbornik o antiki

Založba ZRC

Zbornik *Antika za tretje tisočletje* prinaša 15 prispevkov: *Težavna deščina ali studij antike kot tekoče zrcalo: o lahkotnih primerjavah, avtonomnosti vede in bastardni epistemologiji* (Svetlana Slapšak), *Interpretacija antične poezije: meje historizma?* (Marko Marinčič), *Nekaj marginalij k branju antičnih literarnih umetnin* (Brane Senegačnik), *Odkrivanje grške filozofije: Aristotela fizika in mere filozofije* (Valentin Kalan), *Krščanska antika* (Miran Špelič), *Skušnjava pozne antike* (Aleš Maver), *Slovaropisje klasičnih jezikov: dosedanja dosežki in perspektive* (Matej Hriberšek), *Razvozlava linearja B in antični studiji v 3. tisočletju* (Matjaž Babič), *Zlatorog in volkulja: nekaj pogledov na raziskovanje rimskega obdobja v Sloveniji in smerice za nadaljnji studij* (Marjeta Šašel

Kos), *Antične krajine 3. tisočletja* (Božidar Slapšak), *Antika pred izginotjem* (Dubravko Škiljan), *Motiv boga Vertumna v sodobni književnosti* (Nada Grošelj), *Opera kolonizacija antike* (Vlado Kotnik).

Zakristijske omare

Flozofska fakulteta

Znanstveni inštitut Flozofske fakultete je izdal knjigo **Maje Lozar Štamcar Baročne zakristijske omare**

v Sloveniji. To je prva celovita obravnava kakega izbranega tipa shrambenega pohištva. Skrbno sestavljenemu katalogu sledijo poglavja o morfologiji zakristijskih omar v širšem evropskem in slovenskem okviru, zbrana so tudi doslej odkrita imena naročnikov in izdelovalcev, ki so bili večinoma domači mojstri. Objava tega izčrpnega in temeljnega dela s področja preučevanja pohištvene umetnosti bo gotovo pripomogla k močnejši zavesti o pomenu ohranjanja in varovanja pohištvene in druge umetnoobrtne dediščine v Sloveniji.

Tršarjeve satire

Mohorjeva družba Celje

Slikar **Marijan Tršar** je tudi pesnik in pisatelj. Potem ko je pred leti objavil literarizirano pričevanje *Dotik smrti*, je zdaj izšla še njegova zbirka satir *Znanstvena metoda*. Snov zanje jemlje s področja umetnosti, znanosti in iz vsakdanjega življenja. Njegove humoreske včasih tudi na grotesken način smešijo razne človeške razvade in slabosti, medtem ko se satire vselej vzpenjo nad obravnavani smešni dogodek, ki izzveni nemalokrat v trepek premislek. Na splošno pa se šegavost pri Tršarju pogosto naslanja na iracionalni humor. Jezik je skrbno pretehtan, včasih pa udarno lapidaren in tako pogosto doseže nenadno, nepričakovano duhovitost.

Brata Rusjan

Puhek, Ljubljana

Srečko Gombač iz Izole je po izobrazbi ekonomist in je delal v gospodarstvu, zadnje čase pa v turizmu. Njegov hobi je letalstvo – od zbirateljstva, modelarstva do zbiranja gra-

diva za muzej slovenskega letalstva. Prav ob slednjem je nastala knjiga, ki je posvečena bratoma Edvardu in Josipu Rusjanu, pionirjema slovenskega motornega letalstva. Danes vemo, da je pomen Edvarda Rusjana kot enega zgodnejših pilotov v Evropi velik, a se nikakor ne more meriti s pionirsko veličino, ki sta jo v tem delu Evrope v tistem času skupaj z iznajdljivim in delovnim bratom Josipom dosegla tudi pri načrtovanju in izdelavi številnih letal. Bogato ilustrirana knjiga ponuja vpogled tudi v tedanje stanje in razvoj v letalstvu, predstavljena pa je tudi družina Rusjan ter čas in okolje, v katerem je živela.

Na beli steni

Založba Sanje

Urban Golob je znan alpinist, fotograf, glasbenik in tudi publicist. *Na beli steni* je preplet njegovih dveh avtobiografskih zgodb: zgodbe o odpravi in vzponu na še neosvojeni himalajski Peak 41 in zgodbe o Urbanovem otroštvu, ki se je začela na zdravniškem pregledu, ko so ga "zaradi male bule v ustih" prvič zadržali

v bolnišnici. Sledili so operaciji, obsevanje ter leto in pol kemoterapije. Po tretji operaciji se je stanje počasi izboljševalo. V Chamonixu pod Mont Blancom si je rekel: "Če pridem na vrh, se začnem ukvarjati z alpinizmom." Še istega leta se je vpisal v alpinistično šolo. V knjigi ni nobene izumetničenosti, nobenih odvečnih besed, le suha, na trenutke asketska pripoved o tem, kako se imamo ljudje med sabo: takrat ko nam gre, in takrat, ko nam ne gre. **I. Ž.**

Ta spomenik so komunisti postavili ob najbolj reprezentančni točki v Bohinju, ob cerkvi sv. Janeza. Nova oblast, utemeljena na zločinstvu, je hotela Cerkev izriniti iz javnega prostora, tam, kjer pa se to ni dalo, kot pri sv. Janezu v Bohinju, pa jo vsaj oskruniti. Na spomeniku je toliko izmišljij, kot je podatkov. Nikakršne "velike zmage" ni bilo na tistem kraju, trditev o preprečitvi požiga zgornje bohinjske doline pa je smešna.

11. novembra 1942 sta partizansko glavno poveljstvo in Edvard Kardelj dobila poročilo Toneta Pirjevca, obvsčevalca Gubčeve brigade, v katerem je med drugim zapisal: "Na terenu Novo mesto-Trebnje-Št. Janž-Krka do Novega mesta so belogardisti samo v Trebnjem v jakosti cca 200 oboroženih in v Škocjanu cca 150. V Škocjanu so zabarikadirani v šoli in občini. Patrolijirajo v bližnji okolici neredno.

ris Kidrič/, ki v organizacijskem in političnem pogledu zelo mnogo dela in kažejo se uspehi, toda v vojaško-operacijskem pogledu seveda ne more nuditi tistega, kar bi sedaj potrebovali. Zato sem Ti v zadnjem pismu tudi predlagal, da nam pošljete nekega operacijskega oficirja kot pomoč našemu štabu." Tito je na to prošnjo odgovoril zelo radodarno in je v Slovenijo poslal celo skupino "južnjaških" oficirjev, ki so nato v slovenski partizanski vojski zavzeli najpomembnejša mesta.

Zažig prosvetnega doma

12. novembra je Kardelju pisala Zdenka Kidrič, načelnica Vosa: "Škoda, da ni OF z erlihovci in vso konzulto pomedla, dokler je bil še čas! Bila bi enostavnejša situacija. Na koncu bomo pa morda le nekoliko socializirali."

Isti dan je Kardelju poročal Jože Moškrič: "Včeraj se je naša patrolja spopadla z bega, ki so imeli 4 mrtve in menda 6 ranjenih."

12. novembra je Kardelju poročal tudi Ludvik Smrekar: "Glede Police bo akcija sicer težavna, ker spe v 7 hišah, v 8. pa spe Italijani. Bg. je okrog 150, Italijanov pa 50. Imam

"Likvidacija - odobrena" 16. del

Po ofenzivi na Gorjance, kjer so po dobljenih informacijah hrvaški partizani iz zasede pobili (neka patrola celo pravi, da so jih poklali z noži) belogardiste in zaplenili 2 mitraljeza in 165 pušk, in po spremembi zunanjega položaja se v belogardističnih vrstah pojavljajo prvi znaki razkroja. V Kronovem so dezertirali 3 belogardisti s stražarskega mesta, govori se tudi o dezertaciji 9 belogardistov iz Novega mesta in 7 iz Trebnjega."

Pred nami je še eno partizansko poročilo, ki nam govori predvsem o dvojem. Najprej o zločinskosti partizanov, poleg tega pa tudi o najtesnejši navezanosti partizanskih enot na vodstvo revolucije.

Titova "pomoč" Kardelju

Kardelju je 12. novembra poslal

poročilo Jaka Avšič, namestnik komandanta partizanskega glavnega poveljstva, kjer je med drugim zapisal: "Glavna je skrb, da se čim energičneje čisti bega. Delamo vse na tem. T. T. /brigada Toneta Tomšiča/ se je zadnje čase omejil samo na zasede, kjer po besedah obvsčevalca Ivanova v napadih na njihove utrjene postojanke niso mogli imeti uspeha." Verjetno si je Avšič prav s takšno "drzo" pri Kardelju pridobil zaupanje, da je ta čez en mesec, 14. decembra 1942, o njem napisal Titu naslednje mnenje: "Morda bo sedaj nekoliko boljše z našim polkovnikom /Jakom Avšičem/. Do ofenzive smo ga precej gledali po strani, ker se nismo imeli vanj zaupanja. Prej je bil namreč - kot sem morda že sporočil - glavni komandant Draže Mihailo-

viča za Slovenijo. Vendar se je pred ofenzivo in po njej izkazal kot prav dober, naš iskren simpatizer, zato smo mu dali večjo odgovornost in položaj namestnika komandanta. Sedaj je najmočnejši vojak v GŠ. Z drugimi nimamo mnogo sreče. Angelo /Ivan Maček/ je precej drobnjarski in ni iniciativen v operativnem pogledu. Tretji član GŠ /Edo Mihevc/ se je izkazal večji frazer kot pa dejansko obvladuje vojsko tehniko, tako da smo glede vodstva razmeroma slabi."

Ta "karakteristika" je bila pri objavi Kardeljevega pisma v knjigi *Jesen 1942* (Ljubljana, 1963) izpuščena. Nista pa bila izpuščena naslednja stavka, ki sta pripomogla k začetku konca slovenske partizanske vojske oziroma njene srbizacije: "Politkomisar je sedaj Peter /Bo-

točen načrt in podatke o vseh utrjenih točkah, ki jih imajo in tudi o razpoloženju teh ljudi. Po poročilu mojih obvsčevalcev je morala zelo slaba, ker je 90 % prisilno mobiliziranih pod pretnjo, da bodo konfinirani, če ne primejo za orožje. /.../ Akcija, ki se pripravlja proti njim, mora biti v 5 dneh izvršena. Akcija na Dobrunje se tako že pripravlja, vendar bo tudi tukaj precej težavna, ker so se zabarikadirali, zakopali in omrežili okrog Sv. Urha v Dobrunjah. Načrti se pripravljajo tudi za Polje in Bizovik, kolikor nam bo uspelo.

Dne 10./11. X. 1942 sem pustil zažgati prosvetni dom v Sostrem, in to zato, ker smo bili točno obveščeni, da pridejo drugi dan zjutraj b. g., da se vselijo vanj. Ostale so samo stene in ruševine. Naslednje jutro nisem

imel ljudi, da bi postavil zasedo, pustili pa smo stražo, ki je opazovala. Prišlo je nekaj Italijanov na kolesih, ki pa so takoj odšli. Okrog 1 ure pa je naša straža opazila, da je prišlo v Sostro ogledovat pogoreli dom okrog 40 do 60 b. g. Takoj ko so me o tem obvestili, sem vzel I. četo, ki je bila najbližja, 20 ljudi z 1 puškomitraljezom, in smo se spustili v strelcih do mesta, kjer bi morali biti b. g. Začeli smo se spuščati navzdol in jih že zagledali, kako se pomikajo skozi Sostro v koloni po dva in dva. Ker nismo mogli položaja bolj izkoristiti, sem dal komando v strelce. Takoj so bili naši tov. na svojih mestih in so čakali na povelje. Jaz pa nisem hotel dati povelja prej, dokler ni prišla cela kolona. V tistem hipu pa je tov. Jaka, stari paničar, oddal strel brez povelja. Ker ni preostajalo drugega, sem hitro poveljeval streljanje in je mitraljezec takoj oddal nekaj kratkih rafalov na še ne razbito kolono. V paničnem begu so se zabarikadirali po hišah, tako da jim nismo mogli več do živoga. Po 15-minutni borbi na 300 do 350 metrov smo položaj zapustili in pustili tam straže." Partizani so Italijane torej pustili pri miru, slovenske protirevolucionarje pa so takoj napadli. Kardelj je takšna podrobna poročila dobival vsak dan. Prek njih je imel vpogled tako rekoč nad vsako podrobnostjo. Prav tako podrobno se je tudi odzival in partizanskemu vodstvu dajal nadvse podrobne smernice in napotke.

Lovsko poročilo

Aleš Bebler, inštruktor CK KPS za Primorsko, je 12. novembra 1942 pisal v pismu Mirku Bračiču in Dušanu Pirjevcu: "Bela garda je v krizi. Razen njenih dveh glavnih centrov - Št. Rupert in Zaplana - so vse njihove postojanke dobile občutno batino. Prav zadnji čas jih je zgorelo 40 v Bizoviku pri Ljubljani (23. okt.)." Iz podatka se vidi, kako pomemben je bil za partizane boj proti vaškim stražam, čeprav so bile te v tistem času še vedno zelo slabo oborožene in tako rekoč negibljive. Kljub temu je Bebler v tem pismu opozoril na napako, ki je močno škodovala partizanom, ta pa je bila "narodna repre-

sivna politika, ki je preplašila del srednjega kmetstva." Represivna politika je bila torej "narodna". Tako kot so bili komunisti "ljudska oblast".

4. novembra 1942 je v *Slovenskem poročevalcu* Kardelj objavil nekaj vojaških poročil, v katerih je med drugim zapisal: "Na Dolenjskem se nadaljuje očiščevalna akcija proti belogardističnim vaškim stražam. Razoroženih je več vasi. /.../ Na sektorju Polhograjskih dolomitov se nadaljuje očiščevalna akcija proti belogardistom. Pri Gaberju je ubitih 6 belogardistov. Pri Logu je padlo do 20 belogardistov. Ujeti so bili 3 belogardisti." Kot bi brali lovsko poročilo o pogonu na divje rase.

14. novembra je Kardelju pisal Boris Kidrič, politkomisar partizanskega glavnega poveljstva: "Likvidacija - odobrena." Misлил je na umor Leona Rupnika.

Agitacija in propaganda

15. novembra 1942 je Edvard Kardelj napisal osnutek dnevnega povelja, ki ga je nato izdalo partizansko glavno poveljstvo 25. novembra, v katerem je še enkrat jasno povedal, kaj je komunistom glavni cilj: "Naši belogardistično-mihailovičevski sovražniki in drugi protiljudski politični špekulanti zidajo vse svoje upe na nekakšen končni 'zlom', v katerem računajo, da bodo lahko ribarili v kal-

nem. Tej gospodi bomo z vsem našim bodočim bojem dokazali, da se moti v svojih računih. Slovenska partizanska vojska je zgrabila za orožje zato, da bo svobodo iztrgala iz sovražnikovih rok /Kardelja ni zanimal okupator, ampak "sovražnik", tega pa je definiral v citiranih stavkih, op. I. Ž./ Zato se motijo vsi protiljudski špekulanti, ki računajo, da se bodo s prevaro in sleparstvom prikradli na oblast ob nekakšnem 'zlogmu'. Tej gospodi naša partizanska vojska že danes lahko pove, da ne bo nobenega 'zlogma', ampak samo popoln poraz sovražnikove vojske na našem ozemlju, ki ga bodo okupatorjem zadale oborožene sile slovenske partizanske vojske, in okrepitev naše edine zakonite ljudske oblasti na Slovenskem, Osvobodilne fronte. /.../

Treba je z vsemi sredstvi okrepiti boj proti belogardistično-mihailovičevskim zločinskim tolпам. Sleher ni partizan mora vedeti, da so te tolpe sestavljene po ogromni večini iz zapeljanih in prisilno mobiliziranih mož, ki sovražijo svoje belogardistične komandante in nasilnike in zato ne morejo vzdržati nobenega odločnejšega udarca partizanov. Politični kader v naših partizanskih oddelkih mora istočasno delati na tem, da se med zapeljanimi in prisilno mobiliziranimi člani belogardističnih tolп razvija maksimalna agita-

cija in propaganda, ki naj objasni vlogo bele garde na eni in slovenske partizanske vojske na drugi strani."

Posledice indoktrinacije

V tem agitacijskem besedilu je vse podrejeno učinkovanju na bralca oziroma poslušalca. Pojmi so pomešani, vendar se iz mnogih drugih Kardeljevih besedil jasno vidi, da je glavna ost naperjena na notranjega "sovražnika" in da okupator tu nastopa le kot "začimba". Notranji politični nasprotnik, ki je bil glavni cilj komunistične revolucije, je v Kardeljevem besednjaku "zločinska tolpa", "zapeljana in prisilno mobilizirana", ki "sovraži svoje "belogardistične komandante", Kardeljeva zločinska klika pa v tovrstnih besedilih nastopa kot "Osvobodilna fronta" ali "edina zakonita ljudska oblast na Slovenskem". Sprevrnjeni svet torej, žrtve so "zločinci", zločinci so "edina zakonita ljudska oblast". S petdesetletno indoktrinacijo je komunistom uspelo, da mnogi še danes zagovarjajo te sprevržene podobe.

Celo nekateri vrhunsko izobraženi in pametni ljudje slovenske javne scene, za katere bi pričakovali, da bodo v petnajstih letih in ob množici literature razbrali zrnje od plev, resnico od popačenih podob, še naprej zagovarjajo nekakšne idealizirane podobe o "domoljubnem partizanskem uporništvu", ob katerem so se dogajali le nekateri ekscesi, in še to po vojni. Neizmerno množičnega medvojnega revolucionarnega nasilja, ko so - večinoma partizani - na najhujše mogoče načine pomorili vsaj 4.000 slovenskih civilistov, izropali cele pokrajine, požgali in porušili nešteto domov in javnih zgradb in nasploh Slovenijo in Slovence v temelju zaznamovali s sovraštvom "naših", ki da so samo dobri, in "onih drugih", ki da so izraziti negativci. Na vse to pa so nalepili 45 let udbovske diktature, za katero še po petnajstih letih vidimo tako rekoč na vsakem koraku, da je Slovence dobesedno prestrelila z nestrpnostjo do resnice, pravice in dobrote.

Nadaljevanje prihodnjic
Ivo Žajdela

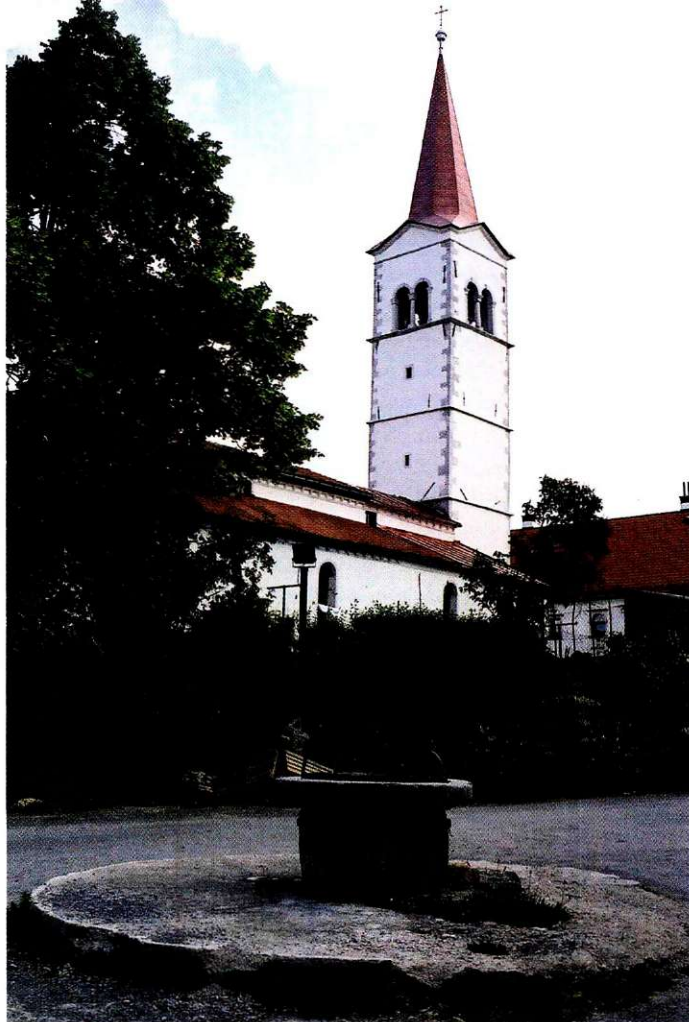

Edvard Kardelj in Josip Broz-Tito v Drvarju leta 1944; zadjaj Edvard Kocbek

Slavina

Slavina je bil dolga stoletja najpomembnejši kraj na Pivškem in Slavinci so ponosni na svojo zgodovino in na svoje prednike. Med njimi so veliki podjetniki in predvsem meceni Janez Kalister in Josip Gorup ter duhovnik Janez Zabukovec, ki jim je leta 1910 podaril obsežno knjigo *Zgodovina župnije Slavina*. Pred kratkim je Kulturno društvo Slavina znamenito knjigo ponatisnilo, njenemu avtorju pa posvetilo lepo razstavo.

Posebej ponosna je lahko Slavina na zgodovino svoje cerkve, saj je bil kraj skoraj tisoč let središče duhovnega življenja na Pivškem, zato se ji

jo podaljšali do zvonika, ki je prejel stal samostojno. Oprema cerkve je bogata: na lepem renesančnem oltarju je slika Vnebovzete, delo Mateja Langusa, freske v prezbiteriju pa je leta 1888 naslikal Simon Ogrin. Posebna dragocenost je v stranski ladji, kjer je oltar Svete Trojice. V njem je čudovita marmorna skupina Marijinega kronanja, ki je po sodbi umetnostnih strokovnjakov delo znamenitega kiparja Francesca Robbe. To umetnino so prenesli sem iz razpadajoče podružne cerkve Svete Trojice na Lonici fantje, ki so se skrivali pred vojaško službo v času Napoleonovih vojska. Danes na Sveti Trojici le še razvaline pričajo o tamkajšnji nekdanji cerkvi in dodamo naj, da je prav ta Sveta Trojica ena glavnih kandidatki za Levstikovo oziroma Krpanovo Sveto Trojico, zaradi česar je občina Pivka Martina Krpana postavila kar v svoj grb.

Ostajajo zvesti tradiciji

Zanimivo je pogledati, kako so Slavinci usmerjeni politično in ka-

Marija na jezeru

reče prafara. Postojna je svojo župnijo dobila šele leta 1794. V Slavini je stala cerkev že v devetem stoletju. Pripovedka o nastanku slavinske cerkve govori o pobožni vdovi, ki je živel v gradu na vzpetini Tabor. Ob večerih je večkrat videla na jezeru pod gradom nenavadno svetlobo in premikajočo se luč. Zaobljubila se je, da bo, če se jezero posuši, na tistem mestu sezidala cerkev. Jezero je usahnilo, graščakinja pa je držala obljubo in postavila kapelo Mariji v čast.

“Velika in lepa vas”

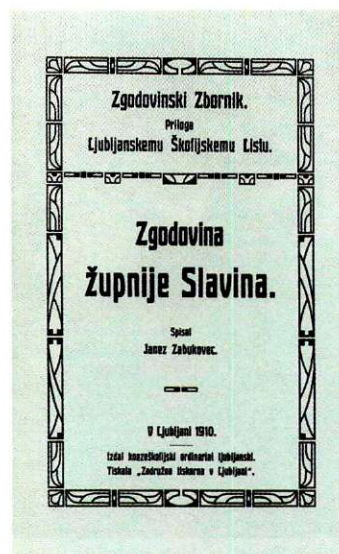
Sem so prihajali ljudje od blizu in daleč. Cerkvi so zato naši predniki rekli Marija na jezeru. Pod tem imenom jo navaja tudi Valvasor, ki za Slavino pravi: “Slavina je velika in lepa vas.” Kraj leži v kotlini, obdani z vzpetinami, zato ga zagledamo, šele ko pridemo v njegovo neposredno bližino. Valvasor tudi na-

vaja, da so se leta 1522 Turki zelo krvavo znesli nad temi kraji, med drugim so ubili župnika, ki se ni hotel podrediti njihovemu ukazu, naj zapove ljudem, da se odpovedo svoji veri. Leta 1855 je na tem območju

Župnik Janez Zabukovec je leta 1910 izdal knjigo *Zgodovina župnije Slavina*. S sto kronami je izid financial znameniti slavinski rojak Josip Gorup.

putošila kolera, ki je pomorila kar 345 ljudi. Današnja cerkev je posvečena Marijinemu vnebovzetju. Svojo današnjo podobo je dobila leta 1636, ko je župnik Mohorič prizidal dve stranski ladji. Leta 1811 so

ko so bili v preteklosti. Po starem volilnem redu je slavinska občina volila štiri volilne može za volitve v deželni in državni zbor, šentpetrska pa šest. Leta 1895, ko je katoliška narodna stranka prvič nastopila kot samostojna stranka na volitvah v deželni zbor, je vseh deset volilnih mož volilo katoliško-narodna poslanca. Tudi kasneje sta obe občini ostali zvesti katoliško-narodni oziroma Slovenski ljudski stranki. Za primerjavo navedimo, da niso danes Slavinci nič drugačni, da jih fašizem in predvsem komunizem nista politično zatrla in so ostali zvesti tradiciji svojih prednikov. Na zadnjih volitvah predstavnikov v evropski parlament so skoraj vsi (razen treh) volili pomladne stranke.

Janez Kalister

Posebej so Slavinci lahko ponosni vsaj na tri znane može. Prvi je vele-

Lepo obnovljena
slavinska cerkev

Fotografije: Ivo Zafidela

posestnik in mecen Janez Nep. Kalister, rojen v Slavini leta 1806 (umrl je v Trstu leta 1864). Bil je brez šol in praktično nepismen, toda izredno podjeten. Ukvarjal se je s trgovanjem in počasi postal eden najbogatejših Tržačanov. Ker ni imel otrok, je veliko premoženja razdal v dobrodelne namene. Od leta 1858 je skrbel za oplešavo cerkve v Slavini in za razvoj živinoreje ter sadjarstva slavinske fare. 12 ustanov za dijake postojnskega in sežanskega okraja je zapustil po 240 gold., hišno ustanovo 90.000 gold., za druge hišne posestnike v slavinski župniji pa še 70.000 gold. K temu je po svoji smrti leta 1880 veliko dodala tudi njegova žena Marija Kalister, rojena Bole.

Iz Kalistrove zapuščine so posestniki iz Slavine in sosednjih Koč vsako leto dobili 20.000 kron obresti. V Slavini je tako dobila vsaka od 68 hiš vsako leto 20 do 21 kron, v Kočah pa 45 hiš po 31 kron. V drugih vaseh je 472 hiš letno prejemale po 7 kron. T. i. Janeza Kalistra hišna ustanova se je razdelila vsako leto 16. maja. Ob 10. uri je bila maša za dobrotnika in po ustanovnem pismu so morali k njej priti vsi, ki so bili deležni deleža ustanove. Razdelitev ustanove Marije Kalister je bila septembra.

Poleg tega je Janez Kalister namenil revežem slavinske župnije 40.000 goldinarjev. Podpora se je začela podeljevati leta 1886, ko je glavica znašala 29.700 kron, letne obresti pa 1.185 kron. 60 do 65 revežev je dobivalo po 40, 20 in 10 kron. Podobno je bilo v šentpetrski občini (danes Pivka). Podpora sta določala župana in duhovščina po navodilu, ki ga je potrdila deželna vlada maja 1896.

Josip Gorup

Ker Janez Kalister ni imel otrok, je postavil za svoja glavna dediča nečaka Frana Kalistra in Josipa Gorupa. Gorup se je rodil leta 1834 v Slavini, umrl pa leta 1912 na Reki. Končal je gimnazijo, se zaposlil pri stricu v Trstu in postal glavni prokurator v podjetju. Po stričevi smrti je prevzel vodstvo financ podjetja Kalister & dediči. Po razpustu leta 1876 je ustanovil lastno podjetje, ki se je ukvarjalo s finančnimi posli, graditvijo že-

leznic in užitninskimi zakupi. Vodil je graditev železniške proge Maribor—Celje, bil soustanovitelj bombazne predilnice v Ajdovščini in Kranjske stavbinske družbe, na Reki pa podpredsednik Ogrsko-hrvaške parobrodne družbe, ravnatelj dveh bančnih zavodov in glavni delničar v več drugih delniških družbah.

Leta 1889 je bil v okraju Postojna izvoljen v kranjski deželni zbor. Postal je član finančnega oddelka in odseka za deželno hipotekarno banko ter za dolensko železnico. Z veliko vnemo se je v zbornici potegoval za

ustanovitev deželne hipotekarne banke, in ko je dosegel, da je bila sprejeta njegova ponudba o odkupu stare ljubljanske bolnišnice, zasnovi višje dekliske šole in ustanovitvi dekliskega liceja, je septembra 1891 odstopil. Bil je zelo podjeten in sposoben finančnik, ki je del svojih dohodkov določal v različne kulturne in humanitarne namene ter si pridobil sloves narodnega dobrotnika in mecen. Leta 1888 je v Ljubljani kupil staro bolnišnico in mestni občini odstopil zemljišče, kar je omogočilo odprtje višje dekliske šole (1896) in mestne-

ga dekliskega liceja (1907). Za dograditev stavbe je prispeval še 100.000 kron in utemeljil sklad za štipendiranje gojenk liceja (100.000 kron). Po ljubljanskem potresu leta 1895 je ob Rimski cesti zgradil štiri velike stavbe. Po njem je bila imenovana Gorupova ulica, danes Barjanska cesta, in del Slovenske.

Gregorčičev mecen

Podpiral je razna narodna podjetja, društva, dijake in posameznike. Leta 1886 je sprožil idejo in ponudil Slovenski matici gmotno pomoč za

Star vaški vodnjak sredi vasi

Slavinci so lepo obnovili tudi šolo, ki sta jo leta 1891 zgradila mecena Josip Gorup in France Kalister, poslej pa bo v njej potekala kulturna dejavnost.

» izdajo antologije staroslovenskih besedil z vzporednim prevodom v sodobno slovenščino, a načrt ni bil uresničen. Simonu Gregorčiču je v lastni založbi izdal drugi (1888) in tretji (1902) zvezek *Poeziji* ter pesnika z izplačanim precej visokim honorarjem (6.000 in 3.000 kron) rešil dolgovi in mu omogočil nakup posestva na Gradišču. Gregorčič se mu je oddolžil s posvetilom v 3. knjigi *Poeziji*.

V rojstni Slavini je skupaj z drugim Kalistrovim dedičem Francem Kalistrom zgradil novo šolo, on sam pa je dal pobudo in poskrbel za finančna sredstva različnim ustanovam za razvoj živinoreje in sadjarstva v Slavini. Ustanovil je številne sklade za štipendiranje srednje- in visokošolcev (posebno v trgovski stroki). Bil je začetnik in utemeljitelj podpornega društva Radogoj.

Za svoje velike zasluge je dobil plemiški naslov "pl. Slavinski". Ljubljana ga je 28. decembra 1888 izvolila za častnega meščana, prav tako so ga tudi mnoge občine imenovala za častnega občana. Večino ma je živel na Reki, kjer je umrl in je tudi pokopan v razkošni grobnici.

Koliko je danes takšnih mecenov na Slovenskem? Temu pomembnemu možu bi se lahko oddolžili vsaj tako, da bi mu vrnili ime ulice, in to toliko laže, saj Barjanska cesta poteka vse do južne obvoznice, zato bi njen severni del z lahkoto znova poimenovali po Josipu Gorupu. Ampak dediči komunizma, ki vladajo Ljubljani, vedo le za "svoje".

Janez Zabukovec

Janez Zabukovec je bil kaplan v Slavini le dve leti, od 1894 do 1896,

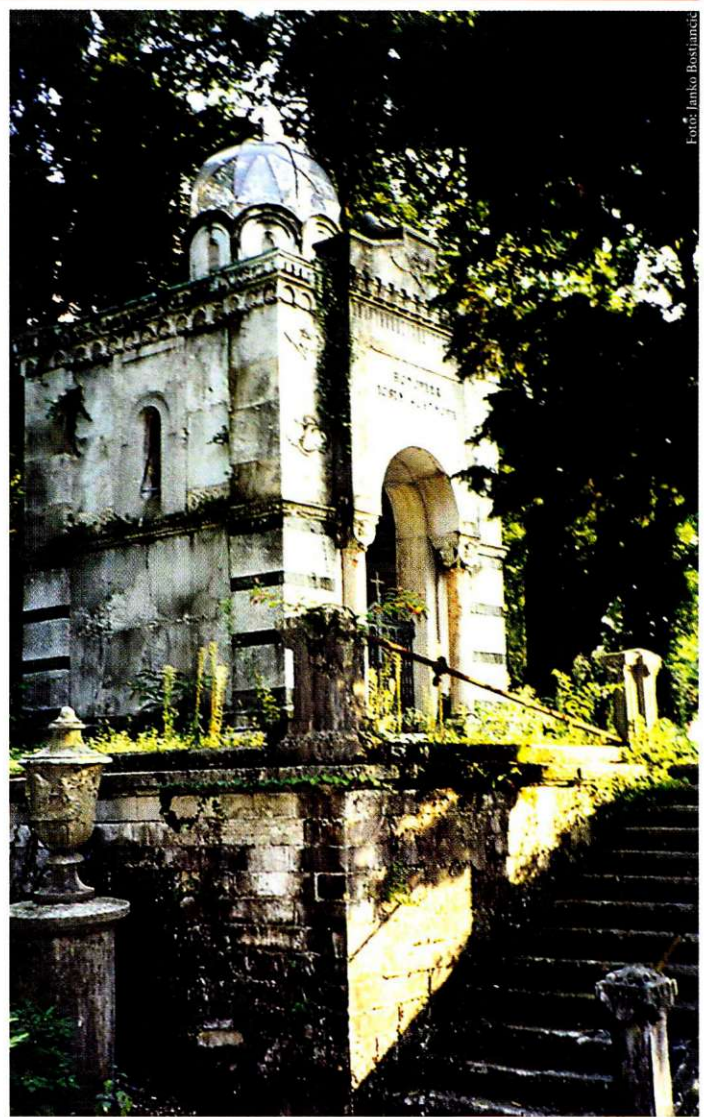
vendar je temu pomembnemu kraju na Pivškem kljub temu podaril knjigo *Zgodovina župnije Slavina*, in to leta 1910, ko je duhovniški poklic opravljal na Gorenjskem. Rodil se je v Ložu, 14. maja 1868. Klasično gimnazijo je končal v Ljubljani, kjer je končal tudi bogoslovje in bil posvečen leta 1891. Kaplanoval je v Metliki (1891—1894), Sv. Križu pri Kostanjevici (1894), Slavini (1894—1896) in na Podbrezjah (1896—1897). Župnik je bil v Zgornjem Tuhinju (1897—1903), na Jesenicah (1903—1909), v Križah pri Trziču (1909—1927) in v Komendi (1927—1946). Med drugo svetovno vojno so ga Nemci pregnali na Hrvaško, vendar se mu je uspelo vrniti v Ljubljansko pokrajino, kjer je do konca vojne bival v Preserju. Po koncu vojne se je vrnil v Komendo, kjer je leta 1946 umrl.

Prostost spomina

Poleg *Zgodovine župnije Slavina* je napisal še tri knjige z religiozno tematiko. V Komendi se je veliko ukvarjal z zapuščino svojega predhodnika Petra Pavla Glavarja, napisal njegovo biografijo, ki pa je ostala v rokopisu. Ko je bil kaplan v Slavini, je bil tam župnik Janez Sajovic (od 1878 do 1900), poznejši ljubljanski stolni prost. Bila sta dobra prijatelja in na njegovo prigovarjanje je Zabukovec 14 let po odhodu iz Slavine izdal zgodovino župnije.

Slavinsko kulturno društvo danes vodijo ljudje, ki se zavedajo pomena svojih korenin oziroma svojih prednikov. Spomin, ki je bil v preteklosti domala zatrt in skrajno ozko usmerjevan, je danes spet prost.

Ivo Žajdela

Grobnica znamenitega Slavince in mecena Josipa Gorupa na Reki

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke 22
 1412 KISOVEC
 tel.: 03 56 57 150
 fax: 03 56 71 488
www.elektroprom.si

- ♦ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ♦ bar sedmica
- ♦ lokalna televizija ETV
- ♦ trgovina EVJ Center
- ♦ elektroinstalacije
- ♦ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ♦ kabelsko komunikacijski sistemi
- ♦ grafitne ščetke
- ♦ tiskana vezja
- ♦ delovni stroji in nizke gradnje

Želite postati naročnik tednika

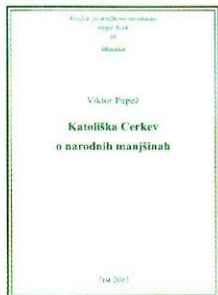
DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon **01/434-54-63**

Katoliška cerkev o narodnih manjšinah

Knjiga *Katoliška cerkev o narodnih manjšinah* pomeni dragoceno novost za slovenski kulturni prostor.

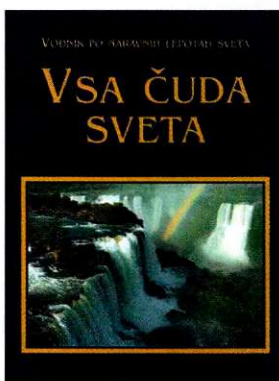
To je doslej najpopolnejša zbirka cerkvenih dokumentov o pravicah narodnih manjšin v mednarodnem merilu. V zbirko "belih priročnikov" Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček, sozaložnik je tržaška založba Mladika, prinaša načela in zakone najvišje moralne avtoritete sedanjega časa, kar pomembno dopolnjuje dosedanje izdaje mednarodnih, italijanskih in slovenskih razprav pravnih virov o manjšinskih pravicah. V knjigi so zbrana vsa pomembnejša besedila in nastopi predstavnikov Katoliške cerkve za varstvo, spoštovanje in razvoj narodnostnih manjšin. Tudi v prihodnje bo odnos do narodnostnih manjšin preizkusni kamen evropske demokracije. Na področju gmotnih in socialnih neenakosti in zatiranja se je Katoliška cerkev že zdavnaj izrekla za "prednostno odločitev za uboge". Njena odločitev za kulturno in narodnostno odrinjene in zapostavljene, prezirane in na kulturno smrt obsojene ljudi in skupine je torej samo dosledna izpeljava njene odločitve za uboge in šibkejše. Zahtevno zbiranje dokumentov in tehtno uvodno študijo je prispeval ugledni strokovnjak za cerkveno pravo in dolgoletni profesor na papeški univerzi Antonianum v Rimu p. dr. **Viktor Papež**. Številne prevode, ki so bili opravljeni za to izdajo, je naredil profesor Teološke fakultete v Ljubljani dr. Rafko Valenčič. Spremnjo besedo je napisal dolgoletni profesor filozofije na Teološki fakulteti v Ljubljani dr. Anton Stres.

Vsa čuda sveta

Založba Mladinska knjiga je v sozaložništvu z Reader's Digest izdala njihovo uspešnico, prevedeno že v dvajset jezikov, knjigo *Vsa čuda sveta*.

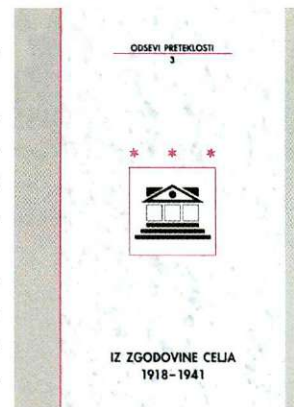
Ta obsežna (458 strani velikega formata) knjiga nas popelje v najtoplejše in najhladnejše, najbolj vlažne in najbolj suhe, najvišje in najnižje kraje našega planeta. Z njeno pomočjo "obiščemo" džungle, puščave, jezera, reke, otoke, gozdove, hribe in planine in izvemo marsikaj o rastlinah, živalih in ljudeh, ki tam živijo. Knjiga je zakladnica podatkov, predvsem tistih najbolj osupljivih. Srečamo se z žuželkami, ki "pijejo" meglo, s termite, ki svoja mravljišča gradijo tako, da jih le delno osvetljuje sončna svetloba, z ribami, ki živijo v vroči vodi, in z letečo trznico v afriški džungli. Osupljive fotografije prikazujejo vzvišeno lepoto znamenitosti, kot so močvirnati Everglades, Viktorijini slapovi ali kenijsko jezero Bogoria z vročimi izviri, kjer živi na tisoče plamencev. Oglejmo si mesto v Džibutiji, kjer se zemlja zaradi stalnega premikanja kamnin "trga". Spoznamo Veliki koralni greben ob avstralski obali, kjer v dolžini 2.000 kilometrov v pravljicnem podmorskem svetu živi tisoče pisano obarvanih rib. Predstavljeni so največji slapovi na svetu iz Venezuele. Knjiga vsebuje kar 500 skrbno izbranih barvnih fotografij ter zemljevide in ilustracije.

Iz zgodovine Celja 1918—1941

V zbirki zgodovinskih zbornikov *Odsevi preteklosti*, izdaja jo Muzej novejšje zgodovine iz Celja, je tretji zvezek namenjen zgodovini Celja v obdobju od leta 1918 do 1941.

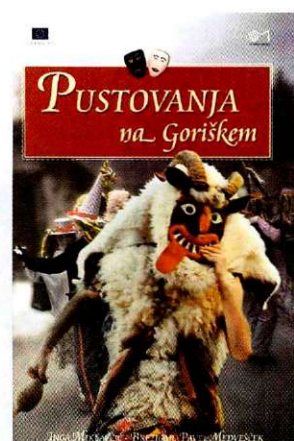
V zborniku je predstavljenih 13 prispevkov: *Celje in politične razmere v jugoslovanski državi v letih 1918—1941* (Jurij Perovšek), *Upravna zgodovina Celja s poudarkom na celjski mestni občini 1918—1941* (Tone Kregar), *Čas, ko sta se mesto in okolica razvijala brez regulacijskega načrta* (Branko Goropevšek), *Industrija v Celju med obema vojnama* (Milko Mikola), *Obrt in industrija v Celju med svetovnjima vojnama* (Marija Počivavšek), *Celjski denarni zavod med obema vojnama* (Žarko Lazarevič), *Meščanstvo v Celju po razpadu Avstro-Ogrske* (Janez Cvirn), *Kopanje na Savinji, posedanje po hotelskih vrtovih, sprehajanje po gozdnih poteh* (Andreja Rihter), *Iz zgodovine vzgoje in izobraževanja v Celju 1919—1941*, *Iz zgodovine zdravstva in socialnega varstva v Celju v obdobju 1918—1941* ter *Celjska društva in njihov doprinos k splošni izobrazbi v letih 1919—1941* (Ivanka Zajc Cizelj), *Razgledi po celjskem kulturnem dogajanju v desetletju po I. svetovni vojni* (Božena Orožen), *Kulturbund v Celju* (Mateja Malnar).

Pustovanje na Goriškem

Goriški muzej iz Nove Gorice je izdal etnološko monografijo *Pustovanje na Goriškem*, ki sta jo napisala etnologa Inga Miklavčič-Brezigar in Pavel Medvešček.

To je izčrpna predstavitev izvorov in oblik pustovanja, obogatena z mnogimi dokumentarnimi in barvnimi fotografijami. Pustovanja kot živ prikaz tradicionalnih obredij, ki zaznamujejo prehod zime v pomlad, prehrana ter jedi, ki so odraz naravnih danosti, zgodovinskega, socialnega, gospodarskega in kulturnega razvoja človeške družbe, so pomembne prvine kulturne dediščine in narodne istovetnosti. Zato so tudi področje muzejskih preučevanj in predstavitev. S skupnim projektom je Goriški muzej izvedel pomembno muzejsko nalogo in pripomogel k spoznavanju te dediščine, k njeni dokumentaciji, ovrednotenju in predstavitvi. Inga Miklavčič-Brezigar je raziskala izvore in tradicijo pustovanja. V petih poglavjih piše o pojavu mask in maskiranja, o umestitvi v zgodovinski okvir, o slovenskih pustnih maskah in evropskem okviru, o pustovanju na Goriškem danes in o družbenem pomenu pustovanja. Pavel Medvešček je naredil etnografske zapiske o fantovščini in pustovanju. Objavljeni so pod naslovi: *V "možjeti" postaneš fant*, *Pust na Kambreškem*, *"Fantarija" in pustovanje v Dragi*, *Pogovor s Toninom o pustovanju na Trščakah*, *Mahošarji*, *"Rajšp" ali pust v Dolenjem Lokovcu*, *"Mahošar" naj bi bil gozdni mož*. **I. Ž.**

Ujet na letališču

THE TERMINAL

Zaradi vojne v svoji državi in birokratskih zapletov postane ujetnik na letališkem terminalu v New Yorku. A se hitro znajde in spoprijatelji z letališkim osebjem, hkrati pa se zagleda v stevardeso.

Terminal pripoveduje o Viktorju Navorskem, igra ga oskarjavec Tom Hanks, ki iz Vzhodne Evrope pride v New York s prav posebnim namenom prav v času, ko v njegovi domovini pride do vojaškega prevrata. Tega pa sploh ne ve, dokler letalo ne pristane. Njegov potni list in vizum sta nenadoma

neveljavna, po nobenem členu nobenega zakona ne sodi nikamor in zato mora ostati na letališču, dokler se razmere ne razrešijo.

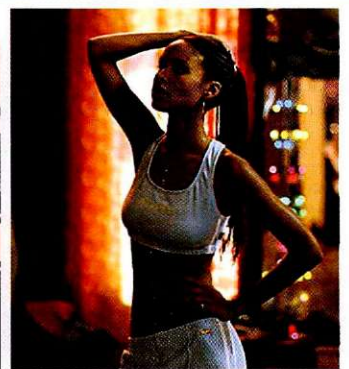
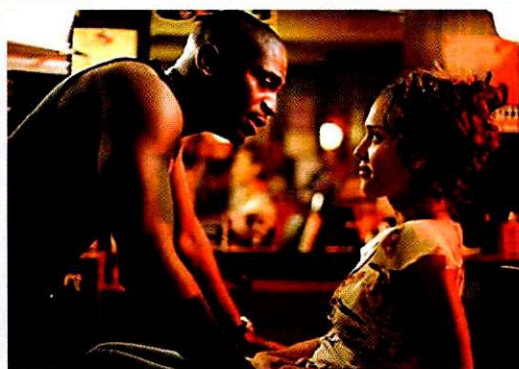
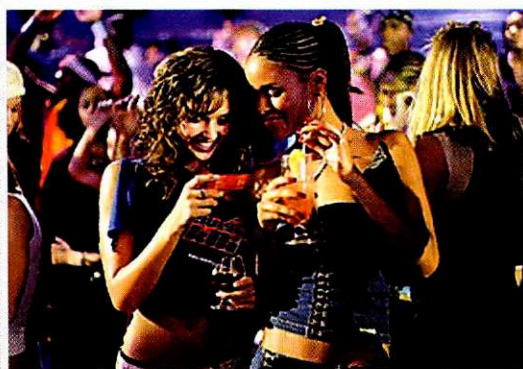
Dnevi, tedni, meseci minevajo, in medtem ko doma še vedno divjajo spopadi, Viktor odkrije, da je majhen prostor mednarodnega terminala pravzaprav zelo zapleten univerzum, bogat svet, v katerem se sreča z vsemi elementi življenja – absurdnostjo, radodarnostjo, ambicioznostjo, zabavo in celo ljubeznijo, ko naleti na ljubko stevardeso Amelio, ki jo igra Chaterine Zeta-Jones. A Viktorjevo bivanje na terminalu gre v nos vodji letališke varnosti. Viktor se mu zdi zgolj birokratska težava, ki je ne more razrešiti, a bi se je zelo rad čim prej znebil.

Režija: Steven Spielberg
Scenaristi: Andrew Niccol, Sacha Gervasi, Jeff Nathanson
Producenti: Jim Czarniecki, Kathleen Glynn, Kurt Engfehr
Igrajo: Tom Hanks, Catherine Zeta-Jones, Stanley Tucci, Chi McBride, Diego Luna
Premiera: 16. 9. 2004
Distribucija: Karantanija Cinemas

Mali svet

Tudi če le redko potujete z letalom, imate precej možnosti, da boste prej ali slej vsaj za nekaj časa obtičali na letališču, ker bo letalo zamujalo ali pa bo let odpovedan. Letališča so v sodobnem času postala mikrokozmosi, ki odsevajo sodobno civilizacijo. Na njih lahko jemo, nakupujemo, srečujemo ljudi, po potrebi

spimo. Letališča so kraji, polni čustev – veselja ob snidenju, žalosti ob slovesu, strahu pred letenjem, živčnosti pred mejnimi oblastmi. Na njih srečujemo ljudi vseh ras, ver, narodnosti. Pravzaprav letališče sploh ni najslabši kraj, kjer človek lahko obtiči za nekaj ur. Kljub vsemu pa nihče ni zadovoljen, če se mu to pripeti. Zdaj pa si predstavljajmo, kako bi bi-

Cukrček

Vse življenje je želela svetu pokazati svoj plesni talent, zdaj pa so njene želje tik pred uresničitvijo.

Dolga leta je ambiciozno in vztrajno plesalko ter koreografinjo Honey Daniels, igra jo Jessica Alba, gnala trdna volja, čeprav so o njenem uspehu dvomili celo njeni najbližji. V nasprotju s starši, ki so se raje oklenili varne prihodnosti, se

Honey preseli v osrčje mesta, kjer so ulice polne energije, plesa in glasbe. Življenje je sicer neizprosno in premagati je treba številne ovire, toda nagrada za trud bo enkrat prišla. Podnevi uči okoliške otroke plesati hip-hop, zvečer pa po končani strež-

lo, če bi se ure razvleklo v dneve, tedne ... V času, ko vojne niso redkost in ko nam birokracija vse bolj zapleta življenje, zamisel, da nekdo obtiči na letališču samo zato, ker je postal žrtev vojne nekje daleč stran, sploh ni tako nemogoča. Ker je bilo zaradi organizacijskih in varnostnih razlogov in zaradi dejstva, da vse dogajanje poteka na letališču, povsem nemogoče snemati v pravem okolju, je filmska ekipa izdelala povsem delujoč letališki terminal v naravni velikosti. Z izjemo nekaterih prizorov je bil ves film posnet na njem. Terminal, na katerem se dogaja zgodba, naj

bi bil newyorški JFK, vendar pa je scenograf McDowell raje oblikoval nekakšno mešanico različnih mednarodnih letališč, da bi bilo prizorišče bolj domače večjemu številu gledalcev, tudi tistim, ki še nikoli niso bili na glavnem newyorškem letališču. V nasprotju z običajnimi scenami je bilo prizorišče snemanja tega filma prava samostoječa zgradba – trinadstropna stavba znotraj ogromnega hangarja. Narejena je bila iz jekla, stekla, z granitnim tlakom, celovito infrastrukturo, delujočimi dvigali, restavracijami in praviimi trgovinami resničnih blagovnih znamk. V mnogih restavracijah in trgovinah so nastopili zaposleni iz teh podjetij, kot da bi delali v pravi trgovini na pravem letališču, filmska ekipa pa je le del potnikov, ki prihajajo in grejo. Na vseh monitorjih je bil v vsakem trenutku prikazan dejanski raspored letov z letališča JFK. **Monika Maljevič**

bi zaživi na plesišču, kjer navdušuje s svojimi očarljivimi gibi. Nekega dne jo v klubu opazi cenjeni producent najuspešnejših videospotov na MTV in ji ponudi vlogo plesalke v enem izmed njegovih projektov. To je za Honey končno priložnost, da pokaže svoje znanje in sposobnosti ter da izzivi svoje sanje.

Kmalu začne skrbeti za koreografijo pravih zvezd hip-hopa in R&B, kot so Missy Elliott, Ginuwine, Jadakiss & Sheek, Tweet. Toda po bliskovitem uspehu nastopi razočaranje. Honey se vrne v vsakdanji svet in s pomočjo neverjetno odločnih otrok iz sosese znova odkrije ljubezen do plesa.

HONEY

Režija:	Bille Woodruff
Scenarista:	Alonzo Brown, Kim Watson
Producenta:	Marc Platt, Andre Harrell
Igrajo:	Jessica Alba, Lil' Romero, Mekhi Phifer, David Moscow, Zachary Williams, Joy Bryant, Lonette McKee
Premiera:	16. 9. 2004
Distribucija:	Creativa

na kratko

Režiser Fahrenheita 9/11 **Michael Moore** se s svojim filmom, politično bombo proti ameriskemu predsedniku Georgeu W. Bushu, prihodnje leto ne bo potegoval za naslov najboljšega dokumentarca, saj ga želi prikazati na televiziji pred letošnjimi volitvami. Režiser je dejal, da je bolj kot oskar zanj pomembno to, da še pred volitvami Američanom prikaže svoj film. Fahrenheit 9/11 je že dobitnik zlate palme na festivalu v Cannesu ter velik favorit za oskarja za najboljši dokumentarni film. Režiser je zlati kipec prejel leta 2002 za film Bowling za Columbine, zgodbo o masakru, ki sta ga zgrešila dva najstnika v šoli v Coloradu leta 1999.

Denise Van Outen in Martine McCutcheon sta edini kandidatki za vlogo v filmu **Mrs. Henderson**. Zgodba govori o prvem londonskem baru s striptizom, za obe igralki pa bi bila omenjena vloga največja v karieri. "Obe sta zelo nadarjeni, imata popolno telo, ki se ga ne sramujeta pokazati," je dejal vir iz producentskih krogov in dodal, da bo končna odločitev znana v zelo kratkem času. Izbranka bo v filmu režiserja Stephna Frearsa tako nastopila ob Willu Smithu, Judi Dench in Bobu Hopkinsu.

Devetnajstletni britanski princ **Harry** je s filmsko ekipo posnel film o afriških sirotah, obolelih za aidsom, del prizorov pa naj bi Harry posnel s svojo videokamero. Princ je letos osem mesecev preživel v južnoafriški državi Lesoto, kjer je približno 40 odstotkov prebivalstva okuženih z virusom HIV. Harry, ki je prej veljal predvsem za vztrajnega žurerja, gre tako po mnenju britanskega časopisja po stopinjah svoje mame, princese Diane, ki se je prav tako zelo zavzemala za obolele za aidsom. Harry se je odločil za Lesoto, ker je želel izvedeti več o državi, ki jo je prizadela ta bolezen. Izkušnja mu je dobro dela in Harry upa, da bosta njegov obisk in film opozorila javnost na to temo.

Ameriški igralec **John Travolta** je za italijansko La Repubblica dejal, da ga Quentin Tarantino pokliče vsakega pol leta z idejo, da posnameta predhodnika Šunda, ki bi se prvenstveno osredinil na brata Vega. Travolta ta čas predstavlja svoj najnovejši film A Love Song for Bobby Long, v katerem je njegova soigralka Scarlett Johansson, vendar ga skrbi, ali mu bo Tarantino dodelil glavno vlogo Vincenta Vege, saj so se časi, odkar sta nazadnje skupaj snemala, zelo spremenili. Novi Tarantinovi filmi so visokoproračunski, zato po Travoltovem mnenju obstaja vprašanje, ali je še zanimiv za Tarantina.

Aston Kutcher in Saron Stone sta najresnejša kandidata za vlogi v nadaljevanju kulturnega erotičnega trilerja **Prvinski nagon**. Kutcher se poteguje za vlogo mladega zdravnika, s katerim manipulira Catherine Tramell, lik ženske, ki je proslavil Sharon Stone. "Aston je izvrsten igralec in bil bi pravi za to vlogo," pravijo poznavalci. Glavno moško vlogo v prvem delu Prvinskega nagona je odigral Michael Douglas.

Jeff Bridges bo igral v novem filmu Terryja Gilliama z naslovom Tideland. Igralec in režiser sta nazadnje sodelovala pri filmu The Fisher Kong iz leta 1991. Zgodba Tidelanda temelji na noveli Mitcha Cullina, za film pa jo je priredil Tony Grisoni in pripoveduje o dekle, ki si v svoji glavi sestavi fantastični neresnični svet z namenom, da bi pozabila na bolečino ob izgubi očeta. Igralska postava poleg Bridgesa vključuje še devetletno debitantko Jodelle Ferland ter Jennifer Tilly, Janet McTear in Brendana Fletcherja.

Radio Krka
106.6 MHz

PETEK,

17.9.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	VESELA HIŠICA: O FIZIČLUKU, KI SE JE KROHOTAL, LUTKOVNA NANIZANKA, 12/23
9.20	RISANKA
9.30	JURIJ DROBIŽEK, RISANA NANIZANKA, 4/26
9.55	SKIP IN SKIT, RISANA NANIZANKA, 11/26
10.10	IGRAJMO SE, DOKUMENTARNA NANIZANKA, 11/13
10.25	PRA FRIK - PRAZGODOVINA, ODDAJA ZA MLADE
10.45	GEOMETRIJSKE BASNI: MLEKARICA IN VRČ MLEKA, RISANKA
10.55	JASNO IN GLASNO: MI IN ŽIVALI
11.35	30 LET ORKESTRA MANDOLINA, 2/3
11.55	ZENIT: ALKIMIJA - MED MITOM IN ZNANOSTJO
12.25	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 21/24
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	OSMI DAN
13.45	PAVEL LUŽAN: ŽIVELO ŽIVLJENJE LUKA DE, TV PRIREDBA MONODRAME V INTERPRETACIJI POLDETA BIBIČA
15.00	VSAKDANJI IN PRAZNIK - ALPSKI VEČER 2004, 3. DEL, PONOVIČEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	VRNITEV SREBRNE SENCE, AVSTRALSKA NANIZANKA, 11/13 (VPS 16.50)
17.10	IZ POPOTNE TORBE: ZEMLJEVIDI (VPS 17.10)
17.45	JADRALNE SANJE, NEMŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 17.45)
18.30	ŽREBANJE DETELJICE (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ (VPS 20.00)
21.00	SLAČENJE, NOVOZELANDSKA NADALJEVANKA, 19/20 (VPS 20.55)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	POLNOČNI KLUB (VPS 22.50)
0.05	NOČNI IZBOR
0.05	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.00	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.00)
1.20	JADRALNE SANJE, NEMŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA
2.05	ČRNI BARONI, ČEŠKI FILM (VPS 02.05)
3.45	POLNOČNI KLUB
4.55	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA
9.35	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOL;SOK
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 155/158
10.30	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
16.00	TV PRODAJA
16.45	VIDEOSPOTNICE: VROČE, PONOVIČEV
17.20	OSEBNO, POGOVORNA ODDAJA (VPS 17.20)
17.50	SKOZI ČAS (VPS 17.50)
18.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 156/158 (VPS 18.05)
18.30	QUO VADIS, POLJSKA LITERARNA NADALJEVANKA, 1/2, PONOVIČEV (VPS 18.30)
20.00	RESNIČNI NEDOTAKLJIVI, NEMŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 2/3 (VPS 20.05)

20.55	CITY FOLK, LJUDJE EVROPSKIH MEST: AMSTERDAM (VPS 21.00)
21.20	SOUTH PARK, AMERIŠKA RISANA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 2/15 (VPS 21.25)
21.50	ŠIRI, JUŽNOKOREJSKI FILM (VPS 21.50)
23.55	SLOVENSKA JAZZ SCENA: MUZIKANT, PORTRET IGORJA LEONARDIJA (VPS 23.55)
0.50	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihi zločin, 1. sezona, ponovitev 4. dela ameriške nanizanke
9.40	Felicity, 4. sezona, ponovitev 14. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tihi zločin, 1. sezona, 5. del ameriške naniz.
13.50	Mladi in nemiri, 3. sezona, 234. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 129. del ameriške nadaljevanke
15.35	TV prodaja
16.05	Felicity, 4. sezona, 15. del ameriške naniz.
17.00	Otroci ne lažejo, ameriška humoristična oddaja
17.30	Oh, ta sedemdeseta, 6. sezona, 14. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Romantični film: Novi sosedje, ameriški film
22.10	Midve z mamo, 2. sezona, 17. del ameriške nanizanke
23.05	Moske zadeve, 3. sezona, 3. del ameriške nanizanke
0.00	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.25	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.15	Rubi, ponovitev 7. dela mehiške nadaljevanke
9.10	Klon, ponovitev 113. dela brazilске nad.
10.00	TV prodaja
10.30	Moja Sofija, pon. 108. dela španske nad.
11.20	Vrtnarjeva hči, pon. 41. dela mehiške nad.
12.15	Volitve 2004, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 42. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 109. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 114. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 8. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Akcija: Jurski park 3, ameriški film
21.45	Vroče mesto, 1. sezona, 1. del am. nanizanke
22.40	XXL premiere
22.45	Nagle odločitve, ameriški film
0.30	24UR, ponovitev
1.30	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
10.00	A to je to!?, ponučno zabavna oddaja, vodi: Alenka Strnad ņ Reza, pon
10.30	Na piki, pogovorna oddaja, pon
11.30	Razgledovanja, potopisna reportaza, pon
12.00	Glasbeni mozaik
18.00	Sanjska poroka, 19. del, pon
18.30	Zrela leta z Melanijo Šter, pon
19.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapez, pon
19.30	V harmoniji z naravo, pon
20.00	Aktualna oddaja
21.00	Obisk festivala ali dobra knjiga, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtnicarje, pon
23.00	Predstavitve joga centra Namaste, pon
23.30	Glasbeni mozaik

Kanal III

06.00	Videostrani
07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja

08.25	Automobile
08.50	TV prodaja
09.10	Policaj s petelinjega vrha, 6. del jugoslovanske nanizanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
15.00	Življenje ob jezeru, italijanska telenovela
17.00	Sijaj, ponovitev
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 273. del italijanske telenovele
18.00	Ilirika ņ turistična TV prodaja
18.30	Pokemoni, risani film
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Dirka, ameriški akcijski triler, 2001
22.00	Burdus, jugoslovanska vojna akcija, 1970
23.30	Popotovanja z Janinom, ponovitev
00.00	TV prodaja
00.30	Videostrani

SOBOTA,

18.9.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
7.30	RISANKA
7.40	POD KLOBUKOM
8.20	KINO KEKEC: TOM IN THOMAS, NLOZEMSKO-ANGLEŠKI FILM (VPS 08.15)
9.30	TEDENSKI IZBOR
9.30	NAJŠIBKEJŠI ČLEN, KVIZ
10.20	DIVJI SVET PRIHODNOSTI, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 13., ZADNJI DEL
10.45	POLNOČNI KLUB
12.00	TEDNIK, PONOVIČEV
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.25	TEDENSKI IZBOR
13.25	KO ULICE SPREGOVORJO: JE SKRINJA PISANA
13.40	TUJCI V MESTU, DOKUMENTARNI FELJTON (VPS 13.45)
14.20	TARZANOVA NEWYORSKA DOGODIVŠČINA, AMERIŠKI ČB FILM (VPS 14.15)
15.30	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 15.30)
15.55	SLOVENSKI UTRINKI, ODDAJA MADŽARŠKE TV (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.45	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 16.50)
17.10	OZARJE (VPS 17.15)
17.15	ZAKLADI SVETA, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/21 (VPS 17.20)
17.45	ALPE-DONAVA-JADRAN, PODOBE IZ SREDNJE EVROPE (VPS 17.50)
18.20	GRIMMOVJE PRAVLJICE, RISANA NANIZANKA, 2/13 (VPS 18.20)
18.45	RISANKA (VPS 18.45)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET ŠPORT
20.00	POLONA FLERE: MOJA NAJLJUBŠA TETA - OBISK IZ ARGENTINE, 3., ZADNJA EPIZODA (VPS 20.00)
20.35	ČEZ PLANKE: ZAMBIA (VPS 20.35)
21.35	PRVI IN DRUGI (VPS 21.35)
22.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.35	UJETNIK, ANGLEŠKA NANIZANKA, 15/17 (VPS 22.30)
23.30	NOČNI IZBOR
23.30	DNEVNIK, VREME, MAGNET ŠPORT
0.25	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 00.20)
0.45	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
1.10	ZAKLADI SVETA, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/21
1.40	ALPE-DONAVA-JADRAN, PODOBE IZ SREDNJE EVROPE
2.10	ZBORNICA, AMERIŠKI FILM (VPS 02.05)
3.50	PRVI IN DRUGI
4.10	FESTIVAL NAREČNE POPEVKE
5.40	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	GLASBENO JUTRO: TRIO PSALTERIA: S CITRAMI OD RENESANČNE GLASBE DO JAZZA, 3., ZADNJA ODDAJA (VPS 09.05)
9.35	MOSTOVI - HIDAK, PONOVIČEV
10.05	TV PRODAJA
10.35	INFOKANAL
11.40	TV PRODAJA
12.10	SKOZI ČAS (VPS 18.20)
12.20	FESTIVAL NAREČNE POPEVKE, PONOVIČEV
13.55	MONTE CARLO: FINALE SVETOVNE ATLETIKE, PRENOS (VPS 13.55)
17.00	ŠPORT (VPS 17.00)
18.45	FILM (VPS 18.30)
20.00	ČLOVEŠKO, VSE PREVEČ ČLOVEŠKO: MARTIN HEIDEGGER, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 20.05)
20.50	BELI ZOBJE, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 1/4 (VPS 21.05)
21.40	ŽENSKA ZA ZNORET, AMERIŠKI FILM (VPS 22.00)
23.10	POLETNA SOBOTNA NOČ (VPS 23.30)
0.50	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Vsi moji otroci, ponovitev 125. dela ameriške nadaljevanke
10.40	Vsi moji otroci, ponovitev 126. dela ameriške nadaljevanke
11.30	Vsi moji otroci, ponovitev 127. dela ameriške nadaljevanke
12.20	Vsi moji otroci, ponovitev 128. dela ameriške nadaljevanke
13.10	Vsi moji otroci, ponovitev 129. dela ameriške nadaljevanke
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.50	Mladi Indiana Jones: Sijajno potovanje, ameriški film
17.30	Živalim na pomoč, dokumentarna nanizanka
18.00	E+
20.00	Kriminalka: Peklenске počitnice, kanadski film
21.45	Najpogumnejši gasilci sveta, dokumentarna oddaja
22.45	Dvorni skandal, kanadsko-ameriški film
0.20	Ekstra magazin, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Najlepše pravljice bratov Grimm: Snežica in Rozica, risani film
8.25	Katka in Orbi, sinhronizirana risana serija
8.35	Malinji dol, sinhronizirana risana serija
8.45	Ogijeva družčina, sinhronizirana risana serija
8.55	Vrba vas, sinhronizirana risana serija
9.15	Patčica, sinhronizirana risana serija
9.40	Pujsek Zlatko, sinhronizirana risana serija
9.50	Mala carovnica Sabrina in zgodba o prijateljih, sinh. risani film
11.10	Jekleni Max, risana serija
11.40	Lepo je biti milijonar, ponovitev
12.50	Resnični svet, dokumentarna oddaja
13.15	Miss Slovenije 2004, ponovitev finalnega izbora
15.15	V kraljestvu koal, angleška dokumentarna oddaja
16.15	Mali plazilec, angleška dokumentarna oddaja
17.15	24UR - vreme
17.20	Mesec na rancu, ameriški film
19.00	24UR
20.00	Filmski hit: Amelie, francoski film
22.15	Nebeski ujetniki, ameriški film
0.40	24UR, ponovitev
1.40	Nočna panorama

TevePika

10.30	Skrbi za mlade bralce, Mohorjeva založba, 3. del, pon
11.00	Pod slovensko lipo, pon
11.30	V harmoniji z naravo, pon
12.00	Zrela leta z Melanijo Šter, pon

12.30	Razgledovanja, potopisna reportaža, pon
13.00	Glasbeni mozaik
18:00	Sanjska poroka, 20. del
20.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
21.00	Obisk Festivala ali dobra knjiga, pon
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
23.00	Ekstra magazin, Kanal A, pon
00.00	Glasbeni mozaik

Kanal III

08.00	TV prodaja
09.00	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 266. dela
09.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 267. dela
09.50	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 268. dela
10.10	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 279. dela
10.35	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev 270. dela
11.00	Risanke
11.30	Za vas in mesto, ponovitev
12.30	Risanke
13.00	TV prodaja
13.30	Koncert
15.30	Leteci start, ponovitev
16.30	Policaj s petelinjega vrha, 8. del jugoslovske nanizanke
17.00	TV prodaja
17.30	Naš vrt, ponovitev
18.00	Janja, razvedrilna oddaja
18.30	Automobile
18.45	Risanke
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Nevidno zlo, angleški akcijski triler, 2002
21.40	Euronews za vsak okus, razvedrilna oddaja
22.20	Kraljevski vlak, jugoslovska vojna akcija, 1981
23.50	Dokumentarni film
00:20	TV prodaja

NEDELJA,

19.9.2004

Slovenija 1

7.30	ŽIV ŽAV: METKA IN ZVERINKO ZVER, RISANA NANIZANKA, 22/26; BINE, ČUVAJ PARKA, RISANA NANIZ., 3/4; MEDVEDEK, RISANA NANIZANKA, 1/14 (VPS 07.30)
9.25	O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVIČEV SLEDI,
9.50	ODDAJA O LJUBITELJSKI KULTURI TV MARIBOR (VPS 09.55)
10.20	MED VALOVI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 10.25)
10.55	AFRIKA - POGLED S TAL, ANGLEŠKA POLJUDNOZANSTVENA SERIJA, 7/13 (VPS 10.55)
11.20	OZARE, PONOVIČEV (VPS 11.25)
11.30	OBZORJA DUHA (VPS 11.30)
12.00	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 12.05)
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
13.25	ZAMUJENA PRILICNOST, AMERIŠKI FILM (VPS 13.25)
15.30	IZ ORANŽNEGA V ENIGMO S TINKARO KOVAČ, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 15.30)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	MEDNARODNI LETALSKI MITING AERO EXPO 2004, REPORTAŽA IZ SLOVENJ GRADCA (VPS 16.50)
17.20	VSAKDANJIK IN PRAZNIK (VPS 17.20)
18.30	ZREBANJE LOTA (VPS 18.30)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.25	ZRCALO TEDNA
19.40	VREME
19.45	ŠPORT
20.00	SPET DOMA (VPS 20.00)
21.50	INTERVJU: DR. ANDREJ INKRET (VPS 21.50)
22.45	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.45)
23.20	CVET 1001 NOČI, ITALIJANSKI FILM (VPS 23.20)
1.25	NOČNI IZBOR
1.25	DNEVNIK, VREME, ŠPORT

2.05	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 02.05)
2.30	IZ ORANŽNEGA V ENIGMO S TINKARO KOVAČ,
3.25	ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA MEDNARODNI LETALSKI MITING AERO EXPO 2004, REPORTAŽA IZ SLOVENJ GRADCA
3.55	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	INFOKANAL
12.10	TV PRODAJA
12.40	30 LET ORKESTRA MANDOLINA, 3., ZADNJA ODDAJA (VPS 12.35)
13.05	MAGAZIN LIGE PRVAKOV (VPS 13.00)
13.55	MONTE CARLO: FINALE SVETOVNE ATLETIKE, PRENOS (VPS 13.55)
17.00	ŠPORTNI FILM (VPS 17.00)
17.35	SKOZI ČAS (VPS 18.50)
17.45	NOVI RTV STUDIO V LENDAVI (VPS 17.35)
19.00	JASNA TIHEC: VRTNICE IN KAKTUSI - LJUBEZEN JE SLEPA, HUMORISTIČNA NANIZANKA, 4/7 (VPS 19.00)
19.30	JASNA TIHEC: VRTNICE IN KAKTUSI - IZČRPNOST, HUMORISTIČNA NANIZANKA, 5/7 (VPS 19.25)
20.05	POTOVANJA NA KONEC SVETA, AVSTRALSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 13., ZADNJI DEL (VPS 20.05)
21.00	UČITELJI, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 3/8 (VPS 21.00)
21.50	IZ BALETNEGA ARHIVA: NAVIHANKA, ODLOMKI IZ BALETA SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA (VPS 21.50)
21.50	NOTREDAMSKI ZVONAR, ODLOMEK IZ BALETA SNG OPERA IN BALET MARIBOR (VPS 22.25)
22.35	SOUTH PARK, AMERIŠKA RISANA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 2/15, PON.
22.55	INFOKANAL

Kanal A

9.20	TV prodaja
9.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 230. dela ameriške nadaljevanke
10.40	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 231. dela ameriške nadaljevanke
11.30	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 232. dela ameriške nadaljevanke
12.20	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 233. dela ameriške nadaljevanke
13.10	Mladi in nemirni, 3. sezona, ponovitev 234. dela ameriške nadaljevanke
14.00	Dannyjeve zvezde
15.00	Dr. Phil, pogovorna oddaja
15.50	Mladi Indiana Jones: Počitniška pustolovščina, ameriški film
17.30	Živalim na pomoč, dokumentarna nanizanka E+
18.00	E+
20.00	Družinski film: Beethoven 2, ameriški film
21.35	Odvetnik z ulice, 3. sezona, 4. del ameriške nanizanke
22.30	Športno srce, ameriški film
0.20	Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

7.30	TV prodaja
8.00	Ringa-Raja:
8.00	Najlepše pravljice bratov Grimm: Sneguljčica, risani film
9.20	Palčica, sinhronizirana risana serija
9.45	Happy n mali zajček, sinhronizirani risani film
10.35	Dogodivščine Jackieja Chana, risana serija
11.05	Jekleni Max, risana serija
11.35	Lepo je biti milijonar, ponovitev
13.05	Diagnoza: umor, 6. sezona, 21. del ameriške nanizanke
14.00	Mestece za vedno, 1. sezona, 13. del ameriške nanizanke
14.50	Mladi odvetnik, ameriški film
16.30	Groza na gori, ameriški film
18.15	24UR - vreme
18.20	Ainsleyjeva kuharja n vse o žaru, angleška dokumentarna oddaja
19.00	24UR

20.00	Lepo je biti milijonar, posebna oddaj z Zlatimi maturanti
21.45	Športna scena
22.45	Zajubljenca na begu, ameriški film
0.40	24UR, ponovitev
1.40	Nočna panorama

TevePika

9.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
10.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
10.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
11.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
11.30	Sanjska poroka, 20. del, pon
13.30	V harmoniji z naravo, pon
14.00	TV Družba z Mariom, pon
14.00	Tam kjer je veselje doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
18.30	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
19.30	Miss Slovenije 2004, finalni izbor
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
23.00	Preverjeno, POP TV, pon
00.00	Glasbeni mozaik

Kanal III

08.00	TV prodaja
09.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
11.00	Potopovanja z janinom
11.30	Za vas in mesto, oddaja o kmetijstvu in turizmu
12.30	Risanke
13.00	TV prodaja
13.15	Automobile
13.30	TV prodaja
14.00	Koncert
16.30	Hočes, nočes, ponovitev
17.00	Sijaj, ponovitev
17.30	TV prodaja
18.00	Ekskluzivni magazin
18.30	Štiri tačke
19.00	Risanke
19.30	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Zeleni zanj, ameriška drama, 2001
22.00	Reporter X
22.30	K1, športni program
23.30	Balada o krutem, drama 1971
01.00	TV prodaja
01.30	Dokumentarni film
02.00	Prenos podelitve nagrad Emmy

PONEDELJEK,

20.9.2004

Slovenija 1

6.45	ZRCALO TEDNA, PONOVIČEV
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	IZ POPOTNE TORBE: ZEMLJEVIDI GULIMIŠEK, ODDAJA ZA OTROKE, 2/10
9.25	ODDAJA ZA OTROKE
9.50	VRNITEV SREBRNE SENCE, AVSTRALSKA NANIZANKA, 11/13
10.40	SPET DOMA
12.25	PRVI IN DRUGI
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	TEDENSKI IZBOR
13.15	OBZORJA DUHA
13.45	NEKAJ MINUT ZA DOMAČO GLASBO
14.05	LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
15.00	VSAKDANJIK IN PRAZNIK, PONOVIČEV
15.55	DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	RADOVEDNI TAČEK: BABICA (VPS 16.50)
17.00	OTOK ŽIVALI, RISANA NANIZANKA, 13., ZADNJA EPIZODA (VPS 17.00)
17.35	ŽIVLJENJE SESALCEV, ANGLEŠKA POLJUDNOZANSTVENA SERIJA, 4/10 (VPS 17.35)
18.25	ZREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.25)
18.35	ZREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK

19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	VOLITVE 2004 (VPS 20.00)
21.20	VEČERJA IZ ZELIŠČ, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 5/6 (VPS 21.20)
22.15	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.15)
23.05	PISAVE (VPS 23.05)
23.30	BYRON, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 2., ZADNJI DEL (VPS 23.30)
0.50	NOČNI IZBOR
0.50	POLONA FLERE: MOJA NAJLJUBŠA TETA - OBISK IZ ARGENTINE, 3., ZADNJA EPIZODA
1.20	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
2.15	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 02.15)
2.40	ŽIVLJENJE SESALCEV, ANGLEŠKA POLJUDNOZANSTVENA SERIJA, 4/10
3.30	PISAVE
3.55	ŽENSKA ZA ZNORET, AMERIŠKI FILM (VPS 03.55)
5.25	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	PRIMORSKI MOZAIK, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	SLOVENSKI ITRINKI, ODDAJA MADŽARSKA TV
10.00	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 156/158
10.25	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
16.15	TV PRODAJA
16.45	TEDENSKI IZBOR
16.45	MEDNARODNI LETALSKI MITING AERO EXPO 2004, REPORTAŽA IZ SLOVENJ GRADCA IZ ORANŽNEGA V ENIGMO S TINKARO KOVAČ, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 17.15)
18.10	SKOZI ČAS
18.20	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 157/158
18.50	ČLOVEK LEOPARD, AMERIŠKI ČB FILM, PONOVIČEV (VPS 18.50)
20.00	KONČNICA (VPS 20.05)
21.00	STUDIO CITY (VPS 21.00)
21.55	CIRCOM REGIONAL - UMETNOST, KI ZDRUŽUJE LJUDI, 3., ZADNJI DEL (VPS 22.00)
22.25	VIDEOSPOTNICE (VPS 22.30)
23.00	BRANE RONČEL IZZA ODRA (VPS 23.00)
0.25	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihzi zločine, 1. sezona, ponovitev 5. dela ameriške nanizanke
9.40	Felicity, 4. sezona, ponovitev 15. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tihzi zločini, 1. sezona, 6. del am. nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 235. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 130. del ameriške nad.
15.35	TV prodaja
16.05	Felicity, 4. sezona, 16. del ameriške naniz.
17.00	Otroci ne lažejo, ameriška humoristična oddaja
17.30	Oh, ta sedemdeseta, 6. sezona, 15. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Memento, ameriški film
22.05	Mladi zdravniki, 2. sezona, 14. del ameriške humoristične nanizanke
22.35	Raymonda imajo vsi radi, 6. sezona, 26. del ameriške humoristične nanizanke
23.05	Radjijska postaja, 3. sezona, 24. del ameriške humoristične nanizanke
23.35	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 8. dela mehiške nad.
9.40	Klon, ponovitev 114. dela brazilске nad.

10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 109. dela španske nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, pon. 42. dela mehiške nad.
12.40	Športna scena, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 43. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofijapa, 110. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 115. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 9. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Naša mala klinika, 1. sezona, 2. del slovenske nanizanke
20.55	Sedma nebesa, 8. sezona, 2. del ameriške nanizanke
21.50	Urgenca, 10. sezona, 2. del ameriške naniz.
22.45	XXL premiere
22.50	Zakon in red: Enota za posebne primere, 1. sezona, 9. del ameriške nanizanke
23.45	24UR, ponovitev
0.45	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
9.30	Miss Slovenije 2004, finalni izbor, pon
11.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
12.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
12.30	Razgledovanja, potpisna reportaža, pon
13.00	V harmoniji z naravo, pon
13.30	Glasbeni mozaik
17.30	Klepet z jasnovidko Maručo, živo
18.00	Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtičkarje, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja
19.00	Skrbi za mlade bralce, Mohorjeva založba, 3. del, pon
19.30	Zrela leta z Melanijo Šter, pon
20.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, živo
21.00	Aktualna oddaja
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
23.00	TV Drazba z Mariom v živo
23.30	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Automobile
09.25	Risanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Videalisti, glasbene lestvice
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
15.15	Življenje ob jezeru, italijanska telenovela
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 271. del italijanske telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Ekološa - Nova znanja za nove dejavnosti, reportaža
20.00	Posnetek podelitve nagrad Emmy
23.00	Janja, ponovitev razvedrilne oddaje
23.30	K1, športni program
00.20	Dokumentarna oddaja
00.40	TV prodaja

TOREK,

21.9.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI

7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	RADOVEDNI TAČEK: BABICA
9.15	OTOK ŽIVALI, RISANA NANIZANKA, 13., ZADNJA EPIZODA
9.40	ŽELVIJ OTOK, RISANA NANIZANKA, 8/26
10.05	SPREHODI V NARAVO: ŠTORKLIJA
10.25	ŽIVLJENJE SESALCEV, ANGLEŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 4/10
11.15	ČEZ PLANKE: ZAMBIJA
12.15	ALPE-DONAVA-JADRAN, PODOBE IZ SREDNJE EVROPE
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.25	TEDENSKI IZBOR
13.25	BABIČINA VAZA, DOKUMENTARNA ODDAJA
13.50	PISAVE
14.15	INTERVJU: DR. ANDREJ INKRET
15.10	VEČERJA IZ ZELIŠČ, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 5/6, PONOVITEV
16.00	LYNX MAGAZIN: ODDAJA O ŠPORTU, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 16.00)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	MARCELINO KRUH IN VINO, RISANA NANIZANKA, 13/26 (VPS 16.50)
17.10	ZLATKO ZAKLADKO: RIBNIŠKO JEZERO (VPS 17.10)
17.25	ODPETI PESNIKI (VPS 17.25)
17.45	ŽIVLJENJE PRESTOLNICE: GENESIS - ROJSTVO PRESTOLNICE, IZOBRAŽEVALNO-DOKUMENTARNA ODDAJA, 1/6 (VPS 17.45)
18.15	DUHOVNI UTRIP (VPS 18.15)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	VOLITVE 2004 (VPS 20.00)
21.20	POHORJE - ALI BO ŠE KAJ OSTALO?, DOKUMENTAREC MESECA (VPS 21.20)
22.15	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.15)
23.05	SKRIVNOSTI VOJNE, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 8/13 (VPS 23.10)
23.55	SOBA, NEMŠKA DRAMA (VPS 00.00)
1.35	NOČNI IZBOR
1.35	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
2.30	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 02.35)
2.50	ŽIVLJENJE PRESTOLNICE: GENESIS - ROJSTVO PRESTOLNICE, IZOBRAŽEVALNO-DOKUMENTARNA ODDAJA, 1/6
3.20	DUHOVNI UTRIP
3.40	POHORJE - ALI BO ŠE KAJ OSTALO?, DOKUMENTAREC MESECA
4.30	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	GLASNIK, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	TEDENSKI IZBOR
9.35	DOBER DAN, KOROŠKA
10.05	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 157/158
10.30	VOLITVE 2004
11.45	OTROŠKI INFOKANAL
12.15	TV PRODAJA
12.45	ZABAVNI INFOKANAL
15.55	TV PRODAJA
16.35	TEDENSKI IZBOR
16.35	CIRCUM REGIONAL
16.35	UMETNOST, KI ZDRUŽUJE LJUDI, 3., ZADNJI DEL
17.05	STUDIO CITY
18.00	VIDEOPOTNICE, PONOVITEV
18.35	SKOZI ČAS (VPS 18.30)
18.45	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, 158., ZADNJA EPIZODA (VPS 18.40)
19.10	BELI ZOBJE, ANGLEŠKA LITERARNA NADALJEVANKA, 1/4, PONOVITEV
20.00	FRASIER, AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 22/24 (VPS 20.05)
20.25	JEAN MOULIN, FRANCOŠKA DRAMA, 2., ZADNJI DEL, PONOVITEV
21.50	KABRIOLET, ČEŠKI FILM (VPS 21.55)
23.10	VIDEOPOTNICE: MONO (VPS 23.10)
23.45	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihi zločin, 1. sezona, ponovitev 6. dela ameriške nanizanke
9.40	Felicity, 4. sezona, ponovitev 16. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tihi zločin, 1. sezona, 7. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 236. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 131. del ameriške nad.
15.35	TV prodaja
16.05	Felicity, 4. sezona, 17. del ameriške nanizanke
17.00	Otroci ne lažejo, ameriška humoristična oddaja
17.30	Oh, ta sedemdeseta, 6. sezona, 16. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Akcija: Predsednikov moz, ameriški film
21.40	Mladi zdravniki, 2. sezona, 15. del ameriške humoristične nanizanke
22.15	Raymonda imajo vsi radi, 7. sezona, 1. del ameriške humoristične nanizanke
22.45	Radijska postaja, 4. sezona, 1. del ameriške humoristične nanizanke
23.15	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 9. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 115. dela brazilске nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 110. dela španske nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, pon. 43. dela mehiške nad.
12.45	Sedma nebesa, 8. sezona, ponovitev 2. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 44. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 111. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 116. del brazilске nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 10. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Preverjeno
21.00	Življenjska zgodba: Očetova izbira, ameriški film
22.40	XXL premiere
22.45	Zakon in red: Enota za posebne primere, 1. sezona, 10. del ameriške nanizanke
23.40	24UR, ponovitev
0.40	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Zrela leta z Melanijo Šter, pon
10.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klariča, prvič
10.30	Miss Slovenije 2004, finalni izbor
12.30	Glasbeni mozaik
17.30	klepet z jasnovidko Maručo, pon
18.00	ABCD, svet avtomobilizma, pon
18.30	Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, živo
19.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
20.00	Aktualna oddaja
20.30	V harmoniji z naravo
21.00	Fundacija GT se predstavlja, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Naša mala klinika, slovenska nanizanka
00.00	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja

09.10	Ekološa - Nova znanja za nove dejavnosti, reportaža
09.40	Risanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
11.00	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Življenje ob jezeru (Vivere), italijanska telenovela
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 272. del italijanske telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Ekskluzivni magazin, ponovitev
19.30	Štiri tacke
20.00	Leteči start, razvedrilna oddaja
21.00	Angelske oči, ameriška romantična drama, 2001
22.50	Automobile
23.05	K1, športni program
00.05	TV prodaja

SREDA,

22.9.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	TELEBAJSKI, OTROŠKA NANIZANKA, 4/45
9.30	KOSTRNI VOJAKČEK, RISANI FILM
9.50	KOT PTICE, RISANI FILM
10.15	RISANKA
10.30	ZLATKO ZAKLADKO: RIBNIŠKO JEZERO
10.45	ODPETI PESNIKI
10.55	ŽIVLJENJE PRESTOLNICE: GENESIS - ROJSTVO PRESTOLNICE, IZOBRAŽEVALNO-DOKUMENTARNA ODDAJA, 1/6
11.25	DUHOVNI UTRIP
11.45	SLEDI, ODDAJA O LJUBITELJSKI KULTURI TV MARIBOR
12.15	MED VALOVI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.35	TEDENSKI IZBOR
13.35	MEJICE, DOKUMENTARNA ODDAJA
14.05	NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR
14.30	ZAKLADI SVETA, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11/21
15.00	POHORJE - ALI BO ŠE KAJ OSTALO?, DOKUMENTAREC MESECA
15.55	MOSTOVI - HIDAK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	MALE SIVE CELICE, KVIZ (VPS 16.50)
17.45	VEM - VEŠ (VPS 17.45)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	KOCBEK, PESNIK V POGREZU ZGODOVINE, CELOVEČERNI DOKUMENTAREC (VPS 20.00)
21.25	PROJEKT KRASS 88, SLOVENSKI KRATKI FILM (VPS 21.25)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.55	OMIZJE (VPS 22.55)
0.30	NOČNI IZBOR
0.30	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.25	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.25)
1.45	VEM - VEŠ
2.40	V RITMU SRCA, NEMŠKI ČB FILM (VPS 02.40)
4.00	OMIZJE
5.30	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	CITY FOLK, LJUDJE EVROPSKIH MEST: AMSTERDAM

9.30	LYNX MAGAZIN: ODDAJA O ŠPORTU, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA
9.55	DICK VAN DYKE, AMERIŠKA NANIZANKA, ZADNJA EPIZODA
10.15	VOLITVE 2004
11.30	OTROŠKI INFOKANAL
12.00	TV PRODAJA
12.30	ZABAVNI INFOKANAL
16.30	TV PRODAJA
17.15	RESNIČNI NEDOTAKLJIVI, NEMŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 2/3, PONOVI TEV
18.10	VIDEOSPOTNICE: MONO, PONOVI TEV
18.45	SKOZI ČAS (VPS 18.45)
19.00	KONČNICA, PONOVI TEV
20.00	MARIBOR: KVALIFIKACIJE ZA EP V KOŠARKI 2005(M), SLOVENIJA - POLJSKA, PRENOS (VPS 20.05)
21.45	DEŽELA DOLGEGA BELEGA OBLAKA - NOVA ZELANDIJA, DOKUMENTARNA ODDAJA TV MARIBOR (VPS 21.45)
22.15	VIDEOSPOTNICE: TOP (VPS 22.15)
22.50	BRANE RONČEL IZZA ODRÄ, PONOVI TEV (VPS 22.45)
0.10	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihi zločin, 1. sezona, ponovitev 7. dela ameriške nanizanke
9.40	Felicity, 4. sezona, ponovitev 17. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tihi zločin, 1. sezona, 8. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 237. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 132. del ameriške nadaljevanke
15.35	TV prodaja
16.05	Felicity, 4. sezona, 18. del ameriške nanizanke
17.00	Otroci ne lažejo, ameriška humoristična oddaja
17.30	Oh, ta sedemdeseta, 6. sezona, 17. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Ekstra magazin
20.50	Lepotni carovniki, ameriška dokumentarna oddaja
21.50	Mladi zdravniki, 2. sezona, 16. del ameriške humoristične nanizanke
22.20	Raymonda imajo vsi radi, 7. sezona, 2. del ameriške humoristične nanizanke
22.50	Radijska postaja, 4. sezona 2. del ameriške humoristične nanizanke
23.20	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 10. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 116. dela brazilške nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 111. dela španske nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 44. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Preverjeno, ponovitev
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 45. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 112. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 117. del brazilške nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 11. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	TV kriminalka: Ujeti v ognju, ameriški film
21.40	Monk, 1. sezona, 3. del ameriške nanizanke
22.35	XXL premiere
22.40	Zakon in red: Enota za posebne primere, 1. sezona, 11. del ameriške nanizanke
23.35	24UR, ponovitev
0.35	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	Sanjska poroka, 20. del, pon
11.30	Naš vrt, svetovalna oddaja za vrtničarje, prvič
12.00	Zrela leta z Melanijo Šter, pon
12.30	Glasbeni mozaik
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, živo
19.00	Razgledovanja, potopisna reportaža, prvič
19.30	Fundacija CT se predstavlja, pon
20.00	ABCD, svet avtomobilizma, prvič
20.30	Aktualna oddaja
21.00	Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Preverjeno, POP TV, prvič
0.00	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Risanke
09.40	Videalisti, glasbene lestvice
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Videalisti, glasbene lestvice
11.15	Ekskluzivni magazin, ponovitev
11.45	Automobile
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Videalisti, glasbene lestvice
15.30	Življenje ob jezeru, italijanska telenovela
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 273. del italijanske telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
20.00	Supernova Multi Talents ñ avdicija v Novi Gorici
21.00	Sijaj
21.30	Reporter X
22.00	Na poti v Katango, jugoslovanski film, 1987
23.50	Dokumentarni film
00.20	TV prodaja

ČETRTEK,

23.9.2004

Slovenija 1

6.20	TEDENSKI IZBOR
6.20	KULTURA
6.30	ODMEVI
7.00	DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
9.00	POROČILA (VPS 09.00)
9.05	TEDENSKI IZBOR
9.05	MALE SIVE CELICE, KVIZ
9.50	RISANKA
9.55	ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.35	VEM - VEŠ
11.30	AFRIKA - POGLED S TAL, ANGLEŠKA POLJUDNOZNANSTVENA SERIJA, 7/13
11.55	POTOVANJE PREDALEČ, DOKUMENTARNA SERIJA, 1/7
13.00	POROČILA, ŠPORT, VREME
13.15	SPET DOMA, PONOVI TEV
15.00	SKRIVNOSTI VOJNE, AMERIŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 8/13, PONOVI TEV
15.55	MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLŠOK (VPS 15.55)
16.30	POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
16.50	ENAJSTA ŠOLA, ODDAJA ZA RADOVEDNEŽE (VPS 16.50)
17.25	ŠTAFETA MLADOSTI (VPS 17.30)

18.05	MODRO (VPS 18.10)
18.40	RISANKA (VPS 18.40)
18.55	VREME (VPS 18.55)
19.00	DNEVNIK
19.35	VREME, MAGNET, ŠPORT
20.00	TEDNIK (VPS 20.00)
21.00	OSMI DAN (VPS 21.00)
21.30	KNJIGA MENE BRIGA - JEAN PAUL SARTRE: GNUS, PONOVI TEV (VPS 21.30)
22.00	ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
22.50	GLASBENI VEČER
22.50	JAZZIST IZ GULAGA, FRANCOŠKA GLASBENA ODDAJA O E. ROSNERJU (VPS 22.50)
23.45	SIMFONIKI RTV SLOVENIJA, BOŠTJAN LIPOVŠEK IN DAVID DE VILLIERS (VPS 23.45)
0.40	NOČNI IZBOR
0.40	DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
1.35	DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.35)
1.55	MODRO
2.25	TEDNIK
3.20	OSMI DAN
3.50	SPET DOMA
5.35	INFOKANAL

Slovenija 2

6.30	INFOKANAL
9.05	EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)
9.35	MOSTOVI - HIDAK, PONOVI TEV
10.05	OTROŠKI INFOKANAL
11.00	TV PRODAJA
11.30	ZABAVNI INFOKANAL
16.15	TV PRODAJA
16.55	POTOVANJA NA KONEC SVETA, AVSTRALSKA DOKUMENTARNA SERIJA, 13., ZADNJI DEL, PONOVI TEV
17.45	VIDEOSPOTNICE: TOP, PONOVI TEV
18.20	SKOZI ČAS (VPS 18.15)
18.30	MARGA ENGEL VRAČA UDAREC, NEMŠKI FILM, PONOVI TEV (VPS 18.30)
20.00	DUBRAVKA TOMŠIČ SREBOTNJAK IN ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE, F. LISZT: KONCERT ZA KLAVIR IN ORKESTER ŠT. 1 (VPS 20.05)
20.30	SOPRANISTKA ANNA NETREBKO, O SNEMANJU PORTETA (VPS 20.30)
20.45	ANNA NETREBKO: ŽENSKA - GLAS, PORTEJNI FILM (VPS 20.50)
21.40	POSEBEN POGLED: SVOJI SESTRII, FRANCOŠKI FILM (VPS 22.10)
23.05	VIDEOSPOTNICE: VROČE (VPS 23.30)
23.40	INFOKANAL

Kanal A

8.45	TV prodaja
8.50	Tihi zločin, 1. sezona, ponovitev 8. dela ameriške nanizanke
9.40	Felicity, 4. sezona, ponovitev 18. dela ameriške nanizanke
10.30	E+, ponovitev
12.30	TV prodaja
13.00	Tihi zločin, 1. sezona, 9. del ameriške nanizanke
13.50	Mladi in nemirni, 3. sezona, 238. del ameriške nadaljevanke
14.45	Vsi moji otroci, 133. del ameriške nadaljevanke
15.35	TV prodaja
16.05	Felicity, 4. sezona, 19. del ameriške nanizanke
17.00	Otroci ne lažejo, ameriška humoristična oddaja
17.30	Oh, ta sedemdeseta, 6. sezona, 18. del ameriške humoristične nanizanke
18.00	E+
20.00	Krimic: Umori na podeželju: Brezsrčneževa smrt, angleški film
21.55	Mrtve priče, 2. sezona, 5. del angleške nanizanke
22.55	Samo bedaki in konji, 5. sezona, 5. del angleške humoristične nanizanke
23.35	Šov Jerryja Springerja, pogovorna oddaja

Pop TV

7.55	Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje
8.45	Rubi, ponovitev 11. dela mehiške nadaljevanke
9.40	Klon, ponovitev 117. dela brazilške nadaljevanke
10.30	TV prodaja
11.00	Moja Sofija, ponovitev 112. dela španske nadaljevanke
11.50	Vrtnarjeva hči, ponovitev 45. dela mehiške nadaljevanke
12.45	Monk, 1. sezona, ponovitev 3. dela ameriške nanizanke
13.40	TV prodaja
14.10	Ricki Lake, pogovorna oddaja
15.00	Vrtnarjeva hči, 46. del mehiške nadaljevanke
15.55	Moja Sofija, 113. del španske nadaljevanke
16.55	Klon, 118. del brazilške nadaljevanke
17.55	24UR - vreme
18.00	Rubi, 12. del mehiške nadaljevanke
19.00	24UR
20.00	Volitve 2004
21.30	Popolni četrtci: Seks v mestu, 6. sezona, 4. del ameriške nanizanke
22.10	Alias, 2. sezona, 4. del ameriške nanizanke
23.05	XXL premiere
23.10	Zahodno krilo, 5. sezona, 3. del ameriške nanizanke
0.05	24UR, ponovitev
1.05	Nočna panorama

TevePika

9.00	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
9.30	klepet z jasnovidko Maručo, pon
10.00	Na piki, aktualna pogovorna oddaja, pon
11.00	V harmoniji z naravo, pon
11.30	Fundacija GT se predstavlja, pon
12.00	Samozdravilna energetska metoda Rudija Klariča, pon
12.30	Preverjeno, POP TV, pon
13.30	Glasbeni mozaik
17.30	ABCD, svet avtomobilizma, pon
18.00	Štiri tačke, oddaja o hišnih ljubljencih, prvič
18.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja
19.00	Na piki, pogovorna oddaja, pon
20.00	Kasaške dirke, prvič
21.00	Drom Pot, romska oddaja, prvič
21.30	24 UR, informativna oddaja
22.30	Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon
23.00	Ekstra magazin, Kanal A, prvič
23.40	Glasbeni mozaik

Kanal III

07.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
07.30	Risanke
07.55	TV prodaja
08.25	Risanke
08.50	TV prodaja
09.10	Videalisti, glasbene lestvice
09.50	Risanke
10.10	TV prodaja
10.25	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
10.55	Eksohla ñ Nova znanja za nove dejavnosti, reportaža
11.25	Videalisti, glasbene lestvice
12.00	TV prodaja
12.25	Risanke
13.15	TV prodaja
13.30	Sto izlozb, sto strasti, ponovitev
14.00	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
14.30	Supernova Multi Talents - avdicija v Novi Gorici, ponovitev
15.30	Življenje ob jezeru, italijanska telenovela
17.15	TV prodaja
17.30	Sto izlozb, sto strasti, 274. del italijanske telenovele
18.00	TV prodaja
18.30	Pokemoni, sinhronizirana risana serija
19.00	Videalisti, glasbene lestvice
19.30	Popotovanja z Janinom
20.00	20 kraljic rocka, glasbena oddaja
21.00	Hočeš nočeš, razvedrila oddaja
21.30	Podelitev nagrad Emmy, ponovitev
00.30	Automobile
01.00	TV prodaja

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Ob petkih pospravljamo podstrešje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klasična glasba
	Ponovitve:
23.00	Doživljaja gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitve:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitve:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz založbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	1. Zdravstvena 2. O solstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitve:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luč v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in sence
	Ponovitve:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

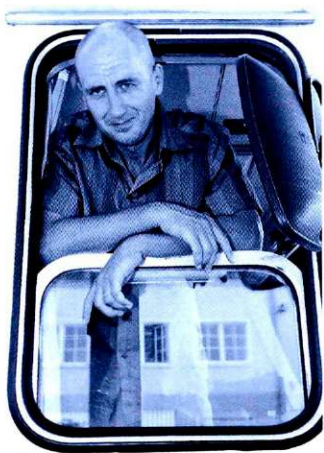
SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znamenj
	Ponovitve:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Založba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživljaja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcev
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaška oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitve:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

Brane je naš

Očitno je nekaterim res hudo, ker se Oblak ni izgubil. Tako vsaj bi se dalo razbrati iz nekaterih člankov tistih, ki se ne morejo sprijazniti z dejstvom, da v reprezentanci ni več Zahoviča. Za nameček so v svojem početju precej predvidljivi, zato jih je kaj lahko prezreti. Najprej udrihajo z vsemi sredstvi, nato pa se potuhnejo in čakajo na novo priložnost. Kot da bi jim bilo vseeno, ali vse to bere nekdo, ki ima še kaj zdrave razsodnosti. Zelo slabo za naš nogomet in športno novinarstvo nasploh. Vse skupaj nima veliko opraviti z objektivnim poročanjem, ki bi moralo biti temelj za jasen vpogled v zdajšnje stanje našega reprezentančnega nogometa. Res škoda, da se izgubljammo v klanovskih bitkah, namesto da bi bili bolj enotni kot kadar koli prej: dejstvo je, da veliko več manevrskega prostora za različne kombinacije ni in tega se pač ne da prezreti. Žrtvovati novega selektorja zato, ker del javnosti zahteva vrnitev velikega šefa, bi bilo popolnoma nespametno. Navsezadnje smo v fazi reformacije in nekdo mora prevzeti vlogo prepoveditelja. Morda je težava v tem, da je Oblak po naravi bolj odprt in le težka skrivi svoja čustva, zato so ga nekateri že razglasili za obešenjaka. Vendar mi res ne moremo prenesti nekaj tako odprtega in optimističnega in se je treba vedno zgražati nad takšnimi ljudmi. Kam pa so nas pripeljali hladni in preudarni strokovnjaki s pridihom akademizma? Morda v predverje raja, dlje pač še nikdar. In ne pozabimo, kako pomembna je ugodna moštvena klima. Kadar je ni, ne pomagajo niti največji zvezdniki.

Do neke mere morda še, toda slej ali prej se nekje zalomi. In ne pozabimo: eden je dovolj, da vse dobre vibracije odletijo za vedno. Čim manjša je reprezentanca, čim slabši so posamezniki, več kolektivnega duha je treba. Edini ego, ki je dopusten, je kolektivni. Seveda je to težko dokazovati nekemu, ki je bil od nekdanj uspešen na svoj način. Verjemite mi, poznam to! Človek začne verjeti sam sebi in zlahka pozablja na druge. Ker je pač dober in se mu zdi bedasto poslušati slabše od sebe. Nič slabega, dokler niso drugi odvisni od tega človeka. Vedno pride do situacije, ko vas nekdo potrebuje, ko pač ne gre brez vaše pomoči. In takrat je seveda vprašanje, ali je ta človek še sposoben čuta za kolektiv. kajti ko tega ni več, ostane na suhem celoten kolektiv. Iskati tisto, čemur rečemo dobra moštvena klima, je resno delo, ne pa enkratni projekt. Brane je na dobri poti, da ga vrne in naredi našo reprezentan-

ko pa upamo, da nam bo to uspelo že čez čas, ko bodo nekateri mlajši dozoreli v igralske veličine, kakršna je nedvomno Zahovič. Samo pustiti jim je treba, da se dokazujejo v najtežjih tekmah. Zaradi mene bi bilo bolje, če bi se reprezentančne tekme igrala v Mariboru, ne pa v Celju, ki je nekje na pol poti med hladno Ljubljano in vročo štajersko prestolnico, kjer je doma najboljša navijaška klima. Tako smo nekje vmes in simbolika se ponuja kar sama od sebe. Oblak ne sme biti razlog, da se duh na igrišču odcepi od tistega na tribunah. Žal se dogaja, da mnogi navijači iz Ljubljane in Maribora nočejo v Celje, ker pač mislijo, da to ni njihova reprezentanca. Poglobljanje navijaške krize pred velikim obračunom z Italijo je nekaj najslabšega, kar bi lahko zazeleli Acimoviču, Čehu, Šiljaku in drugim borcem na igrišču. Pa četudi izgubimo proti Italiji, to ne sme biti znak za splošni napad na Oblaka

Neverjetno, kaj vse je bilo mogoče prebrati po tekmi naših nogometašev proti Škotski. Toliko pristranskega in hujkaškega pisanja pa že dolgo ne. Nekateri bi se morali resno zamisliti nad svojim početjem. Mar je novinarska etika pri nas res tako nizka, da lahko z njo pometa, kdor hoče? Pačenje resnice v imenu nekega vnaprej določenega stališča je ne vredno novinarskega poslanstva.

Brane je na dobri poti, da ga vrne in naredi našo reprezentanco spet organizirano in enotno. Zato je precej neumno in zlobno zdaj iskati šibke točke. Moldavija je slaba, Škotska je slaba, pa kaj? Na eni tekmi je vse mogoče, moštvo lahko izgubi, tudi če je boljše, če v njem ni duha.

co spet organizirano in enotno. Zato je precej neumno in zlobno zdaj iskati šibke točke. Moldavija je slaba, Škotska je slaba, pa kaj? Na eni tekmi je vse mogoče, moštvo lahko izgubi, tudi če je boljše, če v njem ni duha. Če pa ta je, lahko premaga tudi boljšega od sebe, o čemer se bomo še prepričali. Oblak je vnesel duha in tega mu zdaj ne more vzeti nihče. Kot sem zapisal pred tednom, je neumestno pričakovati uvrstitev na naslednje svetovno prvenstvo. Lah-

in iskanje novega rešitelja, ker boljšega ne bomo našli. To, da je Brane iz Ljubljane in ne iz kakšnega drugega mesta, res ne more biti zadosten razlog za hladno vojno, ki se jo gredo nekateri precej neobjektivni novinarji. In navsezadnje: mar ni Oblak naš največji nogometaš vseh časov? Mar se tako streže naši nogometni veličini, ki želi delati dobro za naš nogomet? Verjetno sem bil preveč čustven in navijaški, toda brez tega očitno v tej zgodbi ne gre.

Zdrav duh v zdravem telesu!
V teh besedah je skrito bistvo
športnega udejstvovanja. Vsak-
do, še posebej pa športniki,
bi se moral zavzemati za kar
najvišjo stopnjo tega ideala.

Le-ta vse pogosteje poraja najrazličnejša vprašanja, ki se dotikajo tako vrhunskosti kot ekstremizma. Tudi Martin Strel, naš ultramaratonski plavalec, je pod pretezo tega idealnega načela čedalje pogosteje pribit na križ.

Ekstremni šport

Ločnica med vrhunskostjo in ekstremizmom v športu je precej razočna, pa čeprav današnji vrhunski šport vsebuje marsikatero ekstremistično primes, predvsem v trenažnih postopkih, ko gre za povezavo farmacije in ekstremnih naporov, ki navadno izvirajo iz motivacijskih presežnikov (vse je načrtno podrejeno nekemu cilju). (Športni) ekstremizem je psiho-fizični pojav, ko se pri določeni aktivnosti – za nameček celo v ekstremnih razmerah – nanizajo presežki prek lastnih zmogljivosti, zmožnosti. Neko sosledje življenjsko nenaravnih in tudi nevarnih položajev se torej zvrsti in ponavlja, ekstremni športnik pa si pri tem samovoljno določa tekmovalne limite. Nasproti temu pa so tradicionalne športne panoge, pri katerih so tekmovalni limiti že definirani in hkrati uokvirjeni v panožnih pravilnikih. Definirani limiti neke športne discipline končno privedejo do smiselnega tekmovalnega ustroja, ki ne nazadnje pravično izluči boljše od slabših. S pomočjo posledičnega selekcioniranja (ki se mu lahko upre samo kapital) in točno določenih limitov se lahko športne panoge tudi evolucijsko razvijajo in nadgrajujejo. Vsi ti detajli pa slednjic pripomorejo k natančnemu vrednotenju športnih dosežkov, kar sproža in spodbuja nadaljnjo tekmovalnost in ustrezno hierarhično kvalifikacijo najsposobnejših.

Introvertne preizkušnje

Ekstremni športi (maratonsko-

vzdržljivostna tekmovanja, alpinizem, adrenalinski športi ...) sodijo med t. i. introvertne, saj zahtevajo najvišjo mobilizacijo duševnih zmogljivosti: vzdržljivosti, samodiscipline, koncentracije, umiritve, zaupljivosti, izkušnosti ...; pri tem pa ne gre za medsebojno nadigravanje, temveč za tekmovalno izključno s samim sabo ter za prepoznavanje in preizkušnjo lastnih meja. Ker gre torej za introvertne preizkušnje, načeloma ni nikakršnih prehitevanj ali dohitevanj, ki v grobem odstirajo tekmovalni boj. Zmagoslavja tedaj ne pomeni prevlada nad neposredno konkurenco, temveč so to življenjske skušnje, ki pa jih je že zaradi neprecenljivosti končnega uspeha – preživetja skoraj nemogoče ustrezno ovrednotiti, kaj šele primerjati in povezovati s t. i. ekstravertnimi športnimi panogami, pri katerih lahko dnevno spremljamo nji-

hov razvoj, tekmovalnost in sodobno športno smernico: više, hitreje, močneje. Nekdo, ki se je denimo prvi povzpел na do tedaj še neosvojen vrh, je bil samo prvi in edini; nekdo, ki je v skoku s palico preskočil najvišjo višino, pa je svetovni rekorder. Rezultati in najrazličnejše statistike so namreč najverodostojnejši kriterij, ki lahko ustrezno ovrednoti neki dosežek, pa naj bo ta športni, poslovni ali umetniški ... (Ekstremistično) pionirstvo je sprva namenjeno samo Guinnessovi knjigi rekordov.

Reka Jangce

V Guinnessovo knjigo rekordov pa se je že večkrat vpisal ultramaratonski plavalec Martin Strel, ki je 30. julija letos uresničil največji cilj v svojem življenju. V 51 dneh je namreč preplaval tretji najdaljši veletok Jangce in z načrtovanimi 4.600 kilo-

metri postavil tudi nov rekord v daljinskem plavanju. Strel je svoj podvig začel v petek, 11. junija. Takrat je sporočil, da namerava do 31. julija preplavati 4.600 kilometrov po kitajski reki Jangce, in sicer od soteske Tiger Leaping Gorge do Šanghaja. V 51 dneh nepretrganega plavanja je Strel naletel na številne ovire in težave, zaradi izčrpanosti in vročine pa je moral celo v bolnišnico. Med podvigom ga je spremljala številna ekipa, šest članov iz Slovenije in 13 Kitajcev, ki so poskrbeli, da je Strel postavil še en mejnik v svetovnem plavanju. Martin Strel, doma iz Mokronoga, je leta 2000 v 58 dneh preplaval 2.860 kilometrov dolgo Donavo, leta 2001 je na Donavi v rekordnih 84 urah in 10 minutah preplaval 504 kilometre, leta 2002 pa je v 68 dneh preplaval 3.797 kilometrov dolg Misisipi, kar je bil do letos zagotovo največji in tudi najprivlačnejši Streljev podvig. To dokazuje tudi nominacija za prestižno nagrado laureus 2003. Bil je namreč izbran med prvih 5 nominirancev v alternativnih športih. Strel je potem junija 2003 v štirih dneh preplaval 444,4 kilometra dolgo reko Muro, med 15. novembrom in 8. decembrom 2003 pa je premagal še argentinsko reko Parana in s prihodom v središče Buenos Airesa dosegel tisto, kar doslej ni uspelo še nikomur, to je preplaviti 1.930 kilometrov zahtevne južnoameriške reke. Martin Strel se torej skoraj vsako leto vpisuje v znamenito knjigo rekordov. Prvega oktobra

Tok kitajske reke Jangce, ki jo je letos preplaval ultramaratonec Martin Strel.

"Sreča, da ni prišlo do tagedij. Kitajci so ga (Jangce) že večkrat želeli preplavati, a jim do sedaj še ni uspelo. Moja ekipa se je denimo na brzicah razletela, edini jaz sem ostal cel."

Martin Strel je v 51 dneh preplaval tretji najdaljši vesletok Jangce in z načrtovanimi 4.600 kilometri postavil nov rekord v daljinskem plavanju.

"Aktivirali smo na tisoče domačinov, ki so nam olajšali pot, na kateri so nas spremljali morski psi, delfini in celo trupla, ki pa me kasneje niso več motila in sem plaval naprej."

bo dopolnil 50 let, s svojimi podvigi pa je dodobra razcepil slovensko dožemanje rekordnih dosežkov.

Kritična pola

Dosežke ekstremnih oziroma alternativnih športnikov si vselej lahko razlagamo na več načinov. Venomer se namreč porajajo zelo umestna vprašanja: Kakšno veljavo bi imel dosežek Martina Strela, če bi obstajala konkurenca (denimo iz vrst plavalnih veselj ZDA, Avstralije, Rusije)? Zakaj je v zadnjem času v Sloveniji tolikšna medijska in sponzorska podpora ekstremnemu športu (Strelu je ob zadnjem uspehu stalo ob strani kar 26 sponzorjev, vključno z največjimi telekomunikacijskimi operaterji)? Kakšna krivica za večino naših olimpijcev, ki si kljub vrhunskim dosežkom ne uspejo zagotoviti ustreznega eksistencialnega ugodja (Strel: "Ena reka mi prinese več, kot bo dobil vrhunski slovenski plavec v celotni športni karieri!"), čeprav so njihovi dosežki vsesplošno ovrednoteni. Odgovor na to je: v slovenskem prostoru sta se ustvarila dva kritična pola; prvi so zagovorniki dosežkov Strela, Humarja, Karničarja in preostalih, ki zanje predstavljajo junake, njihovi dosežki pa so predvsem junška (malodane fiktivna) dejanja; drugi pol obsega ljudi s precej kritično distanco do vseh ekstremnih dosežkov, ki hkrati zagovarjajo medijsko enakopravnost in objektivno poročanje z vseh športnih prizorišč. Športni junaki tedaj niso le tisti, ki nameravajo žrtvovati lastno življenje v Himalaji ali pa Misisipiju za dosego v športnem smislu težko razločljivega rezultata, ki je predvsem dokaz "nečloveške" vzdržljivosti oziroma sposobnosti. Objektivno poročanje namreč ne bi smelo okronati tistega športnega junaka, ki plava s krokodili, morskimi psi ali trupli. To so

namreč "holivudske" vrline ... Športni junaki so lahko tudi tisti, ki jim kljub naporni vadbi ni uspelo ugnati (pre)številčne konkurence.

Polnočni klub

Ob tovrstnih vprašanjih se po slovenskih forumih in oddajah vse intenzivneje krešejo najrazličnejši pogledi. Pogovorna televizijska oddaja z delovnim naslovom Zdrav duh v zdravem telesu je še posebej razburkala javno mnenje. V njej je namreč zdravnica Nada Rotovnik Kozjek ostro kritizirala Strelovo početje, čes da je večdnevno neprestano plavanje nevarno za zdravje, ekstremno pa naj ne bi bilo nujno vrhunsko: "Martin je fenomen, ker se mu da toliko časa biti v vodi! Neverjetno, kakšno voljo ima!" Martin Strel ji seveda ni ostal dolžan in je v svojem prepoznavnem slogu med drugim čustveno odvrnil:

"Mi imamo za norce cel svet! Kitajska je želela, da preplavam Jangce! Bilo je izjemno težavno, potreboval pa sem tudi zdravstveno oskrbo ... Takoj po plavanju so me priključili na aparature, od raznih steklenic, ki so mi bile namenjene, pa mi je uspelo tedaj razbrati le: glukoza ... Vendar mi je uspelo! Zato sem za vse vrhunske plavalce – gospod!" (Britta Bilac je v oddaji vprašala: "Kaj je tukaj rekord? Čas ali dolžina?") Bernardi Jeklin med pogovorom ni bilo jasno, zakaj se Slovenci sramujemo Martinovih dosežkov: "Športni novinarji ga ne marajo! Ne vem, ali je v ozadju nevoščljivost ali pa jim gre v nos denar." Martin Strel pa je ta sklop pušic prestregel z besedami: "Nezaslišano je, da mojega uspeha nihče ni objavil na prvi strani!"

Cviček

Slovenci smo glede na dosežke

nadvse športen narod. Pri le dveh milijonih prebivalcev uspešno tekmuje v številnih športnih panogah, a nam, razumljivo, primanjkuje največjih športnih zvezd. Žal pa se z realnim stanjem očitno nismo sprijaznili, saj nenehno hrepenimo in oprezujemo po še večjih in bolj oddaljenih zvezdah. Na drugi strani mediji obstajajo zaradi odjemalcev in uresničujejo njihove neizpolnjene sanje. Želeli smo si kruha in iger in dobili: ekstremni šport. Podvigi se vrstijo, ultramaratonskemu tekaču Dušanu Mravljetu denimo pomaga pivo, Martinu Strelu pa cviček. Medijska razpoznavnost Martina Strela in "preostalih" je precejšnja, nemara celo prevelika, zato je bi že morali nehati s pubertetniško retoriko: Slovenci se sramujejo svojih rezultatov! Večja prepoznavnost namreč dovoljuje večjo kritično presojo. **Lovro Kastelic**

na kratko

ARMSTRONG ZAHTEVA TRI MILIJONE EVROV

Ameriški kolesar Lance Armstrong, šestkratni zmagovalec najprestižnejše dirke na svetu Tour de France, bo zaradi obrekovanja tožil avtorje knjige L. A Confidential. Omenjena publikacija je Armstronga predstavila kot športnika, ki za dosego svojih uspehov posega tudi po prepovedanih poži-

vilih. Od krovne pričevalke v knjigi Emme O'Reilly, obeh avtorjev in založbe Martiniere naj bi Armstrong iztožil dva milijona evrov, še milijon pa naj bi dobil od francoskega časnika L'Express, ki je objavil nekaj odlomkov iz knjige. Na 375 straneh knjige avtorjev Britanca Davida Walsha in Francoza Pierra Ballesterja, ki je izšla 15. junija, je nekdanja oskrbovalka O'Reillyjeva 32-letnega športnika obtožila tudi zlorabe poživil. V začetku julija je sodišče zavrnilo Armstronga, ki je želel knjigi dodati svojo zgodbo. Nov datum na sodišču je zdaj 9. december, vendar odvetnik časnika L'Express s sodbo ne računa pred letom 2006.

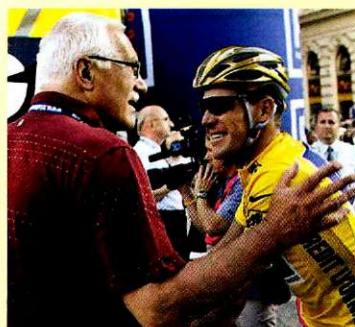
BECKHAM SE BO POBRIL

Angleškemu nogometašu Davidu Beckhamu bo nova po-

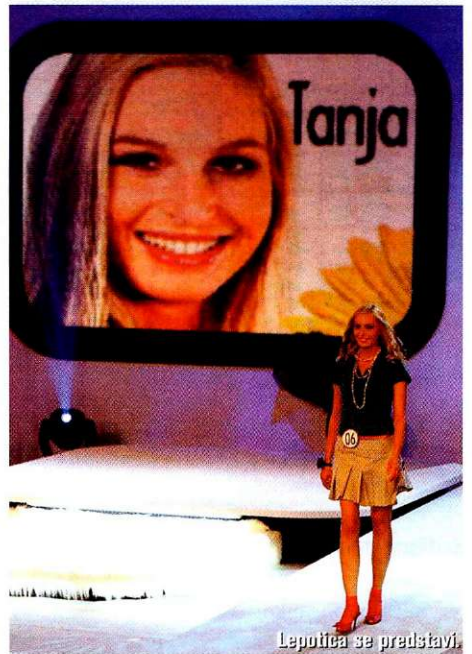

Naloga ne bi smela biti pretežka.

kroviteljska pogodba z izdelovalcem britvic Gillette prinesla velik kup denarja. Devetindvajsetletni član madridskega Reala si bo, podobno kot je to že storil teniški zvezdnik Andre Agassi, popolnoma obril glavo in pri tem oglaševal izdelke omenjenega podjetja za britje, kar mu bo v petih letih navrglo 50 milijonov evrov. Beckham je v letošnjem letu z reklamami zaslužil že 34 milijonov evrov.

Armstrongove duševne bolečine naj bi bile vredne tri milijone evrov.

Lepotica se predstavi.

Najlepša je Živa!

V nedeljo zvečer so se 22-letni Živi Vadnou iz Preserja uresničile sanje – izbrali smo jo za mis 2004. Krono ji je izročila njena temnolasa predhodnica Tina Zajc, Živa pa bo eno leto predstavljala slovensko lepoto.

V Cankarjevem domu je bil 12. septembra slovenski lepotni spektakel, kjer je bila po številnih predtekmovanjih izbrana najlepša med lepimi. Po odru se je sprehajalo dvanajst finalistk, ki so v različnih oblačilih pokazale svojo lepoto. Na predizborih za najlepšo Slovenko so lahko sodelovale državljanke Slovenije, ki so nekaznovane, neporoče-

ne, brez otrok, visoke vsaj 165 centimetrov in stare med 17 in 24 let.

Finale

Letošnji finalni ocenjevalci so bili: Lionel Tasse (Peugeot Slovenija), Jelena Kovačević (E+), Boštjan Kljun (E+), Tadej Gosak (Schwartzkopf & Henkel), Hermina Kovačič (Ona), Cene Grčar (POP TV, predsednik žirije), Tina Zajc (mis Slovenije 2003), Tanja Zorn (samostojna umetnica), Bojan Požar (Slovenske novice), Suzana Ulčnik (Beti), Aleš Gobec (Buy-ITC) in član žirije brez možnosti glasovanja Zdravko Geržina (lastnik licence miss Slovenije za mis sveta). Mnenju žirije so se letos prvič pridružili tudi izidi glasovanja po telefonu in prek SMS. Naslov prve spremljevalke je osvojila Tanja Hauptman, druga spremljevalka in mis fotogeničnosti je postala Sanja Štiberč. Za mis interneta 2004 je bila izbrana Ines Fišer.

Program na finalnem izboru sta spretno povezovala Dani Bavec in Urška Pirš, lepim tekmovalkam pa se je na odru pridružila še nastopajoča lepota: Tina G, Rebeka Dremelj, Maya, Anja Rupel, Sebastian, Game Over in BBT. V svojem enoletnem mandatu se bo torej vsem (in še posebej tistim, ki imajo raje blondinke) nasmihala simpatična Živa. **B. K.**

Divja Rebeka Dremelj

Tina G v elementu

Sebastian med mladenkami

Kandidatke na zaslišanju

Game Over in BBT

V večernih oblekah

Monika Jeretina
in Jure Sešek

5. radijski gong Juretu Sešku

Prvo soboto v septembru je bila na Bledu že 8. Vikendova regata popularnih, na kateri so podelili tudi gonge popularnosti radijskim in televizijskim osebam. Peti radijski gong je z 12 tisoč glasovi prejel Jure Sešek, prvi glas Radia Ognjišče, ki je drugouvrščenega Marka Modreja z radia Belvi prehitel za skoraj 6.000 glasov. Na podelitvi so Juretu Sešku pripravili prijetno presenečenje. S šopkom ga je pozdravila Meta (Monika Jeretina) iz predstave Cvetje v jeseni in ga vprašala, ali jo bo Janez (Jure Sešek) imel rad kljub petim gongom. Jureta so prišli na Bled bučno pozdravit in mu čestitat številni poslušalci, prijatelji in radijci, saj Jure ni le radijec, ampak, če lahko verjamemo napisu na transparentu, ki so ga prinesli s sabo, njihov "najboljš" pr'jatu".

V informativnem programu je gong popularnosti dobil novinar Jože Možina predvsem zaradi svoje dokumentarne oddaje Dosje Zamočani – moč preživetja, o kateri smo v Demokraciji že veliko pisali. Poleg tega je zaradi te oddaje dobil še gong ustvarjalnosti. Za isto oddajo je letos prejel tudi Jurčičevo nagrado. Za področje televizijskega razvedrilnega programa pa je dobil gong voditelja kviza Milijonar Boštjan Romih.

STIČNATM

10 let Radia Ognjišče

23. vseslovensko srečanje mladih v Stični.
Ta sobota, začetek ob 9.30.

Radio Stična

Ognjišče na glavnem odru ob 13:30.
Radijska delavnica na notranjem dvorišču ob 14.15.
Mladina, to soboto se vidimo v Stični!

P.S. V Stični boste za tretjino ceneje (po 800 SIT) lahko kupili vstopnice za RITEM DUHA.

Hočemo videti Jezusa!

Radio Ognjišče, Trg Brolo 11, Koper, copyright 2004 ©

horoskop

Devica (22. avgust – 21. september)

Čaka vas nadvse delaven teden, kar tudi pričakujete. Predvsem vam bo koristilo, če boste kar se da prožni. Mislite na postavljene cilje in se ne menite za nekatere neumnosti, ki vas doletijo na poti k njim.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Ljubezenske zadeve vas bodo močno vznemirile in vam pobrale precej energije. Ne dajte se, vzemite si nekaj časa zase, da si opomorete, nato pa s polno paro nadaljujte s svojim projektom, ki bo sčasoma postajal vse bolj zanimiv.

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Pogodba, ki ste jo pred kratkim podpisali, vam bo prinesla obilo prednosti. Zadovoljni se malo zadržite in se ne hvalite preveč, da ne bi povzročali preveč nepotrebne nevoščljivosti. Previdnost ne bo odveč, če se boste domov vračali pozno.

Strelec (22. november – 20. december)

V zraku je vse polno idej, a vendar med njimi ni nobene tako praktične, ki bi jo lahko resno uporabili. Ljudje so zares občutljiva bitja – to boste kmalu izkusili na lastni koži, ko boste skušali uvesti nekatere novosti v njihovem odnosu do vas.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Ugotovili ste, da je komunikacija zelo pomembna sestavina vsakega odnosa, vi pa je ne obvladate dovolj. Prav zato se počutite prevečkrat opeharjene za stvari, ki jih radi počnete. Resnično pomembne stvari vas še čakajo. Uspelo vam bo.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Merilo vsega je za vas učinkovitost. Kar dolgo je že, odkar ste opazili, da vaša zveza nikakor ni več učinkovita, in prav bo, če se boste potrudili, da bi jo spremenili ali končali. Nove osebe v vašem življenju še nekaj časa ne bo.

Ribi (19. februar – 20. marec)

Lepo je, da nekdo pozna toliko trikov kot vi in se zna izogniti marsikateri sitnosti. Čas je, da delite svoje izkušnje tudi z drugimi. Prijetno boste presenečeni nad prijateljem, ki se bo po dolgem času spet spomnil na vas.

Oven (21. marec – 20. april)

Praktično potrebujete lastno tajnico, da bi lahko sledili dogodkom, ki si sledijo kot po tekočem traku. Na srečo to stanje ne bo trajalo vekomaj in si boste lahko oddahnili že v petek. Povabite na obisk kakšnega prijatelja.

Bik (21. april – 21. maj)

Končno govorita enak jezik in se lahko sporazumeta. Poskusite s svojim partnerjem doseči največ, kar morete. Kasneje se bo treba dogovorov le še držati in bo šlo vse kakor namazano. Ljubezen se bo razvila naprej.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

To, kar se zdaj dogaja, vam ni podobno. Ponavadi niste tako impulzivni in nemogoči, zato se morate resno vprašati, kaj vas tako moti. Privoščite si manjši nakupovalni izlet, ki vas bo pomiril. Veselje bo napolnilo vaše srce.

Rak (22. junij – 21. julij)

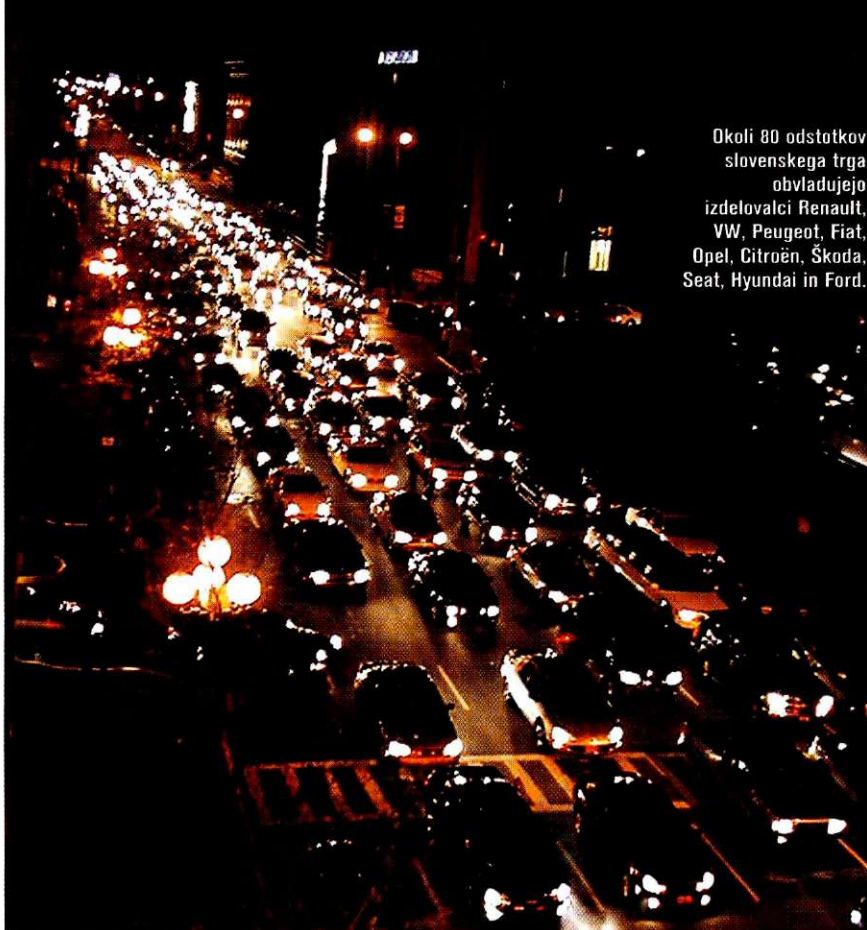
Prebrskajte svojo garderobno omaro – v njej boste gotovo našli kaj, česar že celo večnost niste nosili in se vam bo zdelo, da nosite nekaj popolnoma novega. Nakupovanju se boste tako lahko še za nekaj časa izognili. Pojdite raje na izlet.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Razprave s prijatelji, ki se jih zadnje čase udeležujete, postajajo vse bolj zanimive. Poznate nekaj zelo intelektualno razvitih ljudi, kar dela vaše dni polne in vznemirljive. Posvetite se malo bolj svoji družini, ki vas že močno pogreša.

Kaj in kako kupujemo Slovenci?

Okoli 80 odstotkov slovenskega trga obvladujejo izdelovalci Renault, VW, Peugeot, Fiat, Opel, Citroën, Škoda, Seat, Hyundai in Ford.

Slovenci veljamo za vnete nakupovalce jeklenih konjičkov, kar je verjetno predvsem posledica prejšnjega režima, ko na tem področju ni bilo veliko izbire in so se po slovenskih cestah večinoma vozili "fičkotni", "stoenske", "škode" in tu in tam še kakšen boljši avtomobil. Kljub temu prodaja avtomobilov v zadnjih letih upada.

Kot že rečeno, smo Slovenci eni boljših kupcev jeklenih konjičkov, saj se naša država po nakupu novih avtomobilov glede na število prebivalcev uvršča v sam evropski vrh. Za avtomobilске trgovce je bilo zagotovo najdonosnejše leto 1999, ko so zaradi uvedbe DDV in strašenja kupcev, da se bodo cene avtomobilov z njegovo uvedbo drastično dvignile, letno prodali največ avtomobilov v novejši slovenski zgodovini. Zaradi tega so se seveda kupci iztrošili in pričakovati je bilo, da bodo naslednja leta bolj sušna. Slednje se je tudi res zgodilo, tako da je prodaja avtomobilov v letih 2000, 2001 in 2002 padala, padec pa se je nekako umiril šele v lanskem letu.

Prevladujejo avtomobili nižjega srednjega razreda

Čeprav smo Slovenci z okoli 60.000 na novo registriranimi avtomobili v enem letu znani ljubitelji avtomobilov in smo se za novega jeklenega konjička pripravljani čezmerno zadolžiti, pa

pri nakupu avtomobila vendarle nismo pripravljani (ali pa finančno sposobni) odšteti vrtoglavih vsot. Slednje kaže tudi statistika, ki pravi, da se Slovenci večinoma vozimo s cenejšimi vozili. Tako 34 odstotkov slovenskega voznega parka obsega majhne avtomobile iz nižjega srednjega cenovnega razreda, medtem ko delež avtomobilov srednjega razreda že nekaj časa upada. Če sta bila tako srednji in nižji srednji razred še pred leti precej izenačena, je v zadnjih letih delež avtomobilov srednjega razreda z okoli 27 odstotkov padel na vsega 16 odstotkov. Slednje gre delno na račun višanja deležev enoprostorcev (s 3 na 6 odstotkov) in terencev z 1 na 2,5 odstotka, delno pa najverjetneje na račun dejstva, da kupna moč v Sloveniji realno upada. No, ko smo že pri statistiki, je zani-

Renault clio je najbolj priljubljen avtomobil pri Slovencih.

Avtomobili visokega razreda predstavljajo le dva odstotka slovenskega avtomobilskega voznega parka, čeprav se njihova prodaja v zadnjih dveh letih nekoliko povečuje.

mivo, da avtomobili višjega cenovnega razreda – le kdo bi si to mislil ob pogledu na vso ploščevino na slovenskih cestah – predstavljajo samo dober odstotek, luksuzni avtomobili pa le dve desetinki odstotka slovenskega avtomobilskega parka.

Vodi renault

In katere avtomobile najraje kupujemo Slovenci? Na prvih desetih mestih najbolj prodajanih avtomobilskih znamk na slovenskem trgu se že nekaj časa menjujejo renault (slednji ima ponavadi tudi največji, to je okoli 20-odstotni delež), volkswagen, opel, ford, seat, hyundai, citroën, fiat, peugeot, škoda, daewoo in kia. Kljub že omenjenemu padanju prodaje avtomobilov in manjšanju realne kupne moči Slovencev je zanimivo, da se recesija na trgu najmanj pozna dražjim avtomobilom, najbolj pa cenejšim vozilom. Tako denimo v zadnjih dveh letih narašča število novih audi-jev, mercedesov in volvov, precej pa se je zmanjšala prodaja daewoojev in avtomobilov znamke kia. Slednje je najverjetneje posledica dejstva, da daljnovzhodni avtomobili zaradi carin (pri avtomobilih iz EZ jih ni) in posledično višjih in nekonkurenčnih cen izgubljajo svoj glavni adut, to je privlačno ceno, in pa dejstva, da se socialne razlike v Sloveniji povečujejo.

Za konec pa še pogled na lestvico najbolj priljubljenih modelov. V zadnjih dveh letih je bil najbolje prodajani avtomobil renault clio, sledijo pa mu peugeot 206, fiat punto in volkswagen golf. Ti podatki torej še dodatno potrjujejo tezo, da se Slovenci večinoma vozimo v avtomobilih nižjega srednjega razreda. **Aleš Kocjan**

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU

CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠCIH IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH

POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
SESTAVIL:	GESLO	PREBIVALKA	TV	IZOBČENJE	KOPRNEČ	DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
MIRAN ERCEG		ATEN	VODITELJ TREFALT	IZ CERKVE	ZALJUBLJENEČ	DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
AFROKARIBSKI PESNIK (LEON)						DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
SLAB SADEŽ, KI ODPADE						DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
AVION						DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
OSNOVNA MERA						DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
NIKO KOŠIR			SLOVENSKI ARHITEKT MIHEVC			DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
PRITOK RONE						DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA		DEMOKRACIJA	
DEMOKRACIJA		NEMŠKI PESNIK (FRIEDRICH VON)	IZDELEK IZ REZANČNEGA TESTA	NAPADALEC NA ZNANO OSEBO	FRANCOSKO MESTO OB AZURNI OBALI	EDVARD SRŠEN	DEMOKRACIJA		DOMOVINA KIRKE								
DEMOKRACIJA							DEMOKRACIJA		UMIVALNA SKLEDA								
POKOJNI IGRALEC SEVER							DEMOKRACIJA										
DEMOKRACIJA							DEMOKRACIJA										
SPRAVLJANJE S SUNKI DRUGAM							DEMOKRACIJA										
DEMOKRACIJA							DEMOKRACIJA										
EDEN OD VITEZOV KRALJA ARTURJA						ALEŠ VALIČ	DEMOKRACIJA		LETALIŠČE OB ŽEN. JEZ.								
DEMOKRACIJA							DEMOKRACIJA		JANEZ TRDINA								
VULKAN NA SICILIJU						SL. HARMONIKAR MORSKI RAZBOJNIK	DEMOKRACIJA										
DEMOKRACIJA		LATINSKI VEZNIK			HIŠNO PRITLIČJE		DEMOKRACIJA										
DEMOKRACIJA		BRIT. PESNIK (KINGSLEY)			SMUČAR KARNIČAR		DEMOKRACIJA										
JUNAK IZ 1001. NOCI							DEMOKRACIJA		SLABŠA VOLNENA ODEJA								
DEMOKRACIJA							DEMOKRACIJA		ZNAK ZA RENJ								
NEKDANJI NOGOMETAŠ MRKELA						POPOLN NERED	DEMOKRACIJA		TROPSKA PAPIGA								
DEMOKRACIJA						ZNAK ZA TITAN	DEMOKRACIJA										
KDOR VPELJE KAJ NOVEGA							DEMOKRACIJA										
DEMOKRACIJA							DEMOKRACIJA		PASTIRSKA BAJTA V HRIBIH								
SIROTA (MANJŠALNIČA)							DEMOKRACIJA										
DEMOKRACIJA							DEMOKRACIJA		POSODA S PEPELOM UMRLEGA, URNA								

rešitev prejšnje križanke

ADONIS, ROMERO, ALADIN, NERODA, YN, AR, JA, AAR, RADOVEDNEŽ, ZMAGO JERAJ, ENS, RESEDA, KNEŽNA, ART, ENN, OSINJA, IL, OTA, NE, IST, OČIM, RTINA, TA, KANONADA, IZMIK, ANALITIK, CARNA, IRAČAN, ESKA

nagrajenci 36. številke

1. nagrada: FRANCKA MLINARIČ,
Vodnikova 8,
4264 Bohinjska Bistrica

2. nagrada: TINA FRAS,
Srednje 17, 2354 Bresternica

3. nagrada: MARINKA LANGERHOLC,
Tugomerjeva 76, 1000 LJ

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo, da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

1. nagrada: bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

2. nagrada: bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

3. nagrada: bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 23. 9. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **13. 9. 1830** se je rodila avstrijska pisateljica baronica Marie von Ebner-Eschenbach. Rekla je: "Smo tudi samokritični – če se pri tem nihče ne strinja z nami."
- **14. 9. 1850** se je v Kobdilju pri Štanjelu rodil teolog, škof, pisatelj, kritik in urednik Anton Mahnič. Spodbudil je politični razkol med liberalizmom in klerikalizmom.
- **14. 9. 1974** je bila odprta prva slovenska avtocesta Postojna—Ljubljana.
- **15. 9. 1908** se je v Veliki Polani rodil pisatelj in politik Miško Kranjec.
- **15. 9. 1928** je Alexander Fleming objavil odkritje penicilina.
- **16. 9. 1849** so odprli železniško progo Celje—Ljubljana.
- **16. 9. 1859** je škof Anton Martin Slomšek dosegel premestitev sedeža lavantinske škofije iz Št. Andraža v Labotski dolini v Maribor.
- **16. 9. 1934** je bila v škofijskem dvorcu v Goricanah pokrajinska konferenca KPJ za Slovenijo. Na njej so imeli glavno besedo Josip Broz Tito, Boris Kidrič, Edvard Kardelj, Ivan Maček in Miha Marinko. Takrat je bilo v vsej Sloveniji okoli 400 komunistov. Nekdo je ob tem zapisal: "Vse skupaj bi lahko stlačili v eno majhno umobolnico ..."
- **17. 9. 1890** se je v Zakojci rodil slovenski pripovednik, pesnik in dramatik France Bevk.
- **17. 9. 1942** je italijanski visoki komisar Ljubljanske pokrajine izdal naredbo o ureditvi šolstva v pokrajini. Italijani so dovolili poučevanje v slovenskem jeziku.
- **18. 9. 1709** se je rodil angleški pisatelj, leksikograf in izdajatelj dr. Samuel Johnson. Rekel je: "Bolje je živeti kot umreti bogat."
- **18. 9. 1869** je bila v trgovinski register v Ljubljani vpisana Kranjska industrijska družba, eno najpomembnejših podjetij na današnjem slovenskem ozemlju. Ustanovili so jo trgovec in bankir Luckman, trgovca Holzer in Seunig ter lastnik fužin baron Žiga Zois.
- **18. 9. 1878** se je v Žabnicah rodil teolog in etnolog dr. Lambert Ehrlich. "Uradno" ga je VOS ubila 26. maja 1942, vendar je šlo pri umoru očitno za svojevoljno dejanje posameznikov. Glavno poveljstvo slovenske partizanske vojske je namreč izdalo ukaz o sestavi bataljona VOS šele 18. septembra 1943, to je več kot eno leto po uboju.
- **19. 9. 1943** je Prešernova brigada zavzela močno utrjeno postojanko Turjak, kjer so se utrdili slovenski pripadniki protikomunistične strani. Grad so razrušili s pomočjo topov, ki so jim stregli Italijani, ki so jih priključili brigadi po kapitulaciji Italije. Zaradi pobojev ranjencev in drugih takoj po zavzetju gradu in tudi kasneje na različnih krajih je dokončno propadala možnost skupnega nastopa proti okupatorju.

Parnik na Ljubljanci

V času, ko se obuja plovba po Ljubljanci, povejmo, da je zaplul po njej prvi parnik **14. septembra 1840**. Sicer je po reki že od 19. stoletja potekal živahen čolnarski promet, med letoma 1800 in 1850 pa so bile na njej zelo priljubljene družabne vožnje s čolni. Ljubljanski imenitniki so na reki poleti prirejali gostije in večerne zabave z godbo.

Lastnika prvega parnika na Ljubljanci – dolg je bil osemindvajset metrov in širok štiri metre – sta bila poslovneža William Moline in Ignac Škarja. Parnik, ki je imel 14-konjski motor, je pot proti toku premagal v dveh urah in petinštiridesetih minutah ter se vrnil v Ljubljano v dveh urah in dvajsetih minutah. Čolnarji so za isto razdaljo potrebovali osem do deset ur. Pozneje je opravil še veliko voženj po Ljubljanci in Ljubljanci so se z njim prav radi vozili.

Ker so se začele dogajati številne nesreče, so se parnika začeli izogibati in lastnika sta ga 1850 prodala na Koroško. Tam je še vrsto let vozil po Vrbskem jezeru.

Sovjeti napadli Poljsko

Sovjetske čete so **17. septembra 1939** na široki fronti napadle Poljsko. S tem so podprle Hitlerja, ki je Poljsko napadel pred 17 dnevi. SZ se je tako postavila proti Veliki Britaniji in Franciji, ki sta zaradi napada na Poljsko 3. septembra Nemčiji napovedali vojno.

Vdor Rdeče armade na Poljsko je sledil dogovoru, ki sta ga slaba dva tedna pred napadom sklenila Hitler in Stalin. Hitler je Stalinu velikodušno prepustil poljska ozemlja, ki jih je Sovjetska zveza izgubila po prvi svetovni vojni – če jih Stalin zasede sam.

Med boji so Sovjeti zajeli samo v eni skupini na ukrajinski fronti 10 poljskih generalov, 52 polkovnikov, 5.131 drugih častnikov, 4.096 podčastnikov in 181.223 vojakov. Po sovjetskih podatkih je bilo v bojih ujetih 230.000 poljskih vojakov. Žalostna usoda teh ljudi je bistvo vprašanja, ki je prišlo v zgodovino pod imenom Katinski gozd.

Leta 1943 je nemška vojska objavila, da je v Katinskem gozdu v zahodni SZ odkrila skupen grob približno 4.500 poljskih častnikov. To naj bi bil del 15.000 izginulih Poljakov, ki so leta 1940 izginili v sovjetskem ujetništvu. Vsako od teh odkritih trupel je imelo v lobanji kroglo. Sovjetska zveza je vse do leta 1990 zanikala zvezo s pokolom.

Svobodno tržaško ozemlje

15. septembra 1947 je začela veljati mirovna pogodba z Italijo med zavezniškimi in pridruženimi silami. Italiji so odvzeli suverenost na ozemljih ob vzhodni obali Jadranskega morja, ki jih je pridobila med letoma 1918 in 1924. Suverenost je prepustila Jugoslaviji in s tem republikama Sloveniji in Hrvaški ter Svobodnemu tržaškemu ozemlju (STO).

Po mirovni pogodbi naj bi nastala italijansko-slovensko-hrvaška država Svobodno tržaško ozemlje pod pokroviteljstvom ZN. Varnostni svet ZN bi ji moral imenovati guvernerja. Ker se to ni zgodilo, so STO začasno razdelili na zavezniško vojaško upravno cono A s Trstom in pasom okoli njega in jugoslovansko vojaško upravno cono B od Kopra do reke Mirne z obalnim območjem severovzhodne Istre.

Kasneje so leta 1954 z Londonsko spomenico ugotovili, da mirovne pogodbe o STO

ni mogoče izvesti, zato naj bi obe vojaški upravi izročili civilnima. Spomenica je reševala vprašanja preselitve iz ene cone v drugo in premoženjska vprašanja. S posebnim statutom k spomenici so uredili tudi varstvo manjšin. Optanti so prebivalci nekdanje cone A in B, ki so uveljavili pravico do svobodne izbire državljanstva. Z ozemlja, priključenega Sloveniji, se je na ta način izselilo 21.332 optantov.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridruži pravico do krajsanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

ki jim ga milostno nakazuje ZPIZ, ta veliki "kruhodajalec" upokojujecev. Vemo namreč, da se je nenadoma začel hvaliti celo z dobičkom, a če bi znali te številke pravilno brati, bi se nam verjetno v glavi zavrtelo od mahinacij, s katerimi ljudem mažejo oči. Kdo prestreza zneske, ki iz meseca v mesec klestijo zaslužene pokojnine? Vlada je nedolžna ... kot Pilat!

V omenjenih prispevkih piscev je zato zaslediti ostre napade na vsa društva, forume in klube seniorjev, ki so končno glasno spregovorili, ker je mera polna. Ne mislim odgovarjati na posamezna podtikanja, kaj kdo je in kaj ni, koliko je kdo pameten in kdo prav nič, a tako za luno vseeno ni nihče, da ne bi že kdaj prebral tudi kake vrstice o tem, da DeSUS in ZDUS ne predstavljata vseh, ki so pristali v upokojskih vrstah. Tako naj v informacijo zapišemo le to, da ljudje nismo vsi od včeraj in da je bil na primer, ne tako kot navaja pisec v Večeru, 31. avgusta, na 26. strani ("neki Bizjak, pa ... bodo vzniknili še kakšni seniorji" itd.), Klub seniorjev in seniork pri Slovenski demokratični stranki ustanovljen in registriran že junija leta 1994. Res pa je, da gre za očitno razliko med klubi oziroma forumi opozicijskih strank na eni strani ter DeSUS oziroma ZDUS na drugi. Ko prvi sklicujejo tiskovno konferenco ali kongres, jih novinarji skoraj stodstotno ignorirajo, mediji pa vztrajno zavračajo njihova obvestila in sporočila. Kako je z drugo stranjo, ki vedri pod vladno streho, pa tako vemo, saj nobena njihova veselica ni prezrta.

Toliko torej o tem, zakaj naš glas

ne seže v deveto vas ... Vendar vseeno upamo, danas bodo volilci slišali, saj smo veseli, da pred nedavnim ustanovljenju Društvo seniorjev Slovenije vabi k sodelovanju vse tiste upokojuje, ki si prav tako želijo sprememb, a vedo, da jih pod okriljem DeSUS in ZDUS ne bodo učkali.

Vera Ban, Ljubljana

ozemlja, tisto pa, ki ga imajo, ni zelo obdarjeno z naravnim bogastvom, kot so nafta, rude, minerali, polja, gozdovi, reke in drugo.

Ustavimo se na kratko pri naših mednarodnih dolgovih. Pred kratkim je Banka Slovenije objavila podatek, da je slovenski mednarodni dolg konec aprila znašal 13,86 milijarde evrov. To pomeni, da vsak državljan, tudi dojenček, dolguje tujini 7 tisoč evrov. K tem skoraj 14 milijardam evrov je treba prišteti še vsaj 5 odstotkov obresti, kar pomeni dodatnih 600 milijonov evrov. Tako visoka zadolženost na prebivalca je z vsakršnega gospodarskega vidika prevelika in predstavlja nevarnost za finančno moč države in vsega naroda. Tu nastaja še vrsta vprašanj: kam so bile vložene ogromne vsote? V gospodarstvo, v tekočo porabo, v naložbe zasebnikov, v državne naložbe? In s kakšnimi gospodarskimi merili? Če so bile naložene v velike naložbe zasebnikov, ki so si na ta način – s proračunskim denarjem – z denarjem davkoplačevalcev vnaprej plačali svoje bogastvo, ki ga bo ljudstvo moralo odplačevati v naslednjih desetletjih, potem je vlada v bistvu krivična do svojih državljanov, ker jih je zadolžila na račun peščice bogatašev. Takšna vlada ne more govoriti o socialni pravičnosti, še manj se lahko ponaša s politično, gospodarsko ali kako drugo daljnovidnostjo. Take odločitve so preprosto kratkovidne in skrajno sebična zloraba oblasti na račun večine državljanov. Mirno lahko trdimo, da razen tistih nekaj novih postkomunističnih bogatašev noben volilec ni dal svojega glasu sedanji vladni koaliciji zato, da bi tako strahotno zadolžila slovenske državljanke in konec koncev ogrozila tudi nove slovenske bogataše, saj ni rešolstvo ključnega pomena za vsako državo. To še prav posebej velja za manjše države, ki nimajo velikega

Nerazumno zadolževanje države

Vsaka miselno, duhovno in politično zdrava demokracija oziroma večina njenih članov, ki bi morali biti vsi zelo odgovorni državljani, na neki ravni vsak dan spremlja vsaj nekatere najpomembnejše odločitve vlade in ministrstev. Takšna skrb pa ni dovolj le nekaj mesecev pred volitvami ali pred kakim pomembnim referendumom, na katerem se ljudje odločajo o zelo pomembnih in dolgoročnih odločitvah države in naroda. Odgovoren državljan in pravi demokrat sprti spremlja delovanje vlade vsaj na naslednjih področjih: kako vlada vodi gospodarstvo; ali kupna moč državljanov raste; kakšne so velike gospodarske naložbe, kako so pokrite – z lastnim kapitalom ali pa država zato lahko najema velika mednarodna posojila; kakšno politiko vodi vlada do sosednjih držav; kako skrbi za celovitost državnega ozemlja; kako vodi in razvija najbolj občutljivo in gospodarsko zelo pomembno dobrino, kot so naravne človekove sposobnosti, ki jih vlada s šolskim sistemom bodisi razvija, bodisi razkrajja. Če vemo, da v sodobni ekonomiji človekove sposobnosti prebivalstva predstavljajo dobrih 45 odstotkov celotnega gospodarskega kapitala, potem je dobrošolstvo ključnega pomena za vsako državo. To še prav posebej velja za manjše države, ki nimajo velikega

Preganjavica

Prav zanimivo je spremljati nerazumno, s kakršno zadnjih nekaj dni pripadniki in zagovorniki DeSUS v Večeru in drugod polnijo stolpce v pisnih bralcev. Le kaj jih preganja? Bojazen pred resnico, ki jim jo predočajo dobri poznavalci pokojninske zakonodaje in razmer, v kakršnih se upokojuje iz meseca v mesec sprašujejo, kdo jim krati tisto, kar jim pripada. Slepota je huda stvar, greh pa je, če se delaš slepega, pa to nisi. In tako pridemo do resnice, ki je ena sama. Tisti, ki se najbolj hvalijo, kako s srcem delajo v dobro upokojujecev, slepijo dobre, lahkoverne ljudi, ki pričakujejo, da se bo zgodil čudež. Pa se ne bo, ker se ne more ob številkah, ki lažno prikazujejo dejansko stanje na področju pokojninske problematike. Shodi po raznih grickih in gricah ob sočnem prigrizku in kozarcu vina, poplajknjenem s priliznjenimi besedami govornikov, ne zadoščajo. Ljudje si želijo imeti kruh sleherni dan, želijo uživati sad svojega dolgoletnega garanja po tovarnah, za tekočimi trakovi, po šolah in bolnišnicah, na gledaliških odrih in v koncertnih dvoranah, po kmetijah ali za štedilniki, kjer so se mnogi izčrpali do onemoglosti, bodisi fizično, bodisi umsko. In danes? Kako jih nagrajujemo za minulo delo? Mnogi med njimi so dobesedno osramočeni zaradi skromnega cvenka,

» Pri ocenjevanju tako neodgovornih odločitev vlade in državnih ustanov bi se morali kristjani in vsi pošteno misleči ljudje zamisliti, komu, katerim kandidatom in političnim strankam bodo na dan volitev zapuili svoje volilne glasove in s tem vodenje in upravljanje države. Dajmo krmilo države v roke resnicoljubnim, pravičnim in poštenim ljudem. Volitve so edini legitimni instrument za zamenjavo oblasti!

Ivan Glušič, Mozirje

Kdaj brezplačno šolanje?

Na prvi dan šolskega pouka se nehote spominjam starih in manj starih obljub naših "skrbnikov" o brezplačnem šolanju otrok. Ob dejstvu, da imajo nekatere države (Finska) že nekaj časa brezplačno šolanje otrok, sem vesel; ob spoznanju, da je naša košarica šolskih potrebščin za osnovnošolca in dijaka vsako leto dražja, pa sem upravičeno razočaran. Zaskrbljen sem tudi zato, ker se naše ministrstvo za šolstvo kaj malo trudi zagotoviti našim otrokom brezplačno šolanje ali vsaj ugodnejši dostop do šolskih potrebščin.

Bo po 3. oktobru kaj drugače?

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Na dnu pri podjetništvu in inovacijah

Nedavna analiza Svetovnega gospodarskega foruma (WEF) je pokazala vse slabosti ter katastrofalno politiko in delovanje slovenske vlade in parlamenta na področju podjetništva in inovativnosti, saj smo končali pri dnu vseh evropskih držav.

Vendar pa to ni presenečenje za podjetnike in inovatorje. Ti so to znali že ves čas po osamosvojitvi, ki

so se le v prvih letih kazale spodbude.

Od vrste spodbud za novonastajajoče podjetnike in inovatorje so te vse bolj izginjale, nerazumno so se povečevale dajatve, davki in administrativne ovire.

Vladna politika na teh področjih je neučinkovita in nespodbudna. Vzroka sta bila tako kadrovske kot vsebinske. Ti področji so ves čas vodili nekdanji komunistični kadri, ki so bili tako ideološko kot strokovno nesposobni in niso podpirali neobvladljive zasebnosti.

Prvemu ministru za malo gospodarstvo so podrli ves program podjetniških spodbud, novi minister, ki je na ekonomski fakulteti predaval proti podjetništvu, pa je vodil to področje in z vsemi močmi zaviral vse napredne in vsebinske spodbudne programe. Ko je za državno sekretarko postavil še lokalno računovodkinjo, za vodjo pospeševalnega centra za malo gospodarstvo pa odpuščenega zavarovalnega agenta iz svojega kroga, je bil rezultat uničenje težko zgrajene pospeševalne mreže za malo gospodarstvo z drago izučeni svetovalci, združenji za tvegani kapital, podjetniškimi klubi in združenji ter podjetniško interesno mrežo.

Ko se je to področje okrepilo še z lokalno svetovalko za zaposlovanje iz iste stranke, ki so se je zaradi nesposobnosti želeli povsod znebiti, je ta uničila še zelo uspešno podjetniško inovacijsko mrežo, ki je bila zaradi med-

narodne odmevnosti trn v peti predvsem naši neučinkoviti in nepraktični raziskovalno-razvojni strukturi, kar so v tujini že zdavnaj ugotovili.

Iz teh struktur jim je uspelo za inovacijsko dejavnost s pomočjo države dobiti državni in evropski denar, da so se izobraževali in se šli razvijati turizem razni državni in nesposobni raziskovalci z družinskimi povezavami. Obrtno zbornico so zavzeli politični obrtniki nekdanje oblasti, ki so skrbeli predvsem za lojalnost oblasti in lastne interese ter dobre, milijonske plače.

Še posebno so skrbeli za celovsko zaviranje razmaha obrti in podjetništva. Da bi bilo to lažje obvladljivo, je oblast obrt statutarno povežala s podjetništvom in z dvema zakonoma oropala obe področji za nekaj milijard dajatev. Gospodarska zbornica je zaradi preživetja v začetku osamosvojitve dobro organizirala informacijski in strokovni servis za podjetnike. Nič pa ni naredila v svoji organiziranosti razen podjetniškega združenja, kjer je s svojimi kadri dušila podjetniško rast. Še do danes je delovanje GZS na področju podjetništva neučinkovito in zavirajoče.

Podjetniki nujno potrebujejo svojo zbornico, saj sta obe zbornici povsem podrejeni sedanji oblasti in ne varujeta interesov svojih članov.

Vlada je s svojimi ukrepi in programi na področjih podjetništva in inovativnosti povsem neučinkovita.

Na področju podjetništva ni uspel

skoraj noben vladni program, saj ni so izpeljali niti najpreprostejšega administrativnega programa v vladnih vrstah in službah. Več denarja so porabili za prazne obljube kot za to, da bi državne službe usposobili in organizirali za učinkovitejše delovanje. To kaže na nadaljevanje administrativnega zavi-ranja podjetništva in inovativnosti.

Bistveni problemi, kot so predrag denar, plačilna nedisciplina, delo na črno, začetno spodbujanje, tvegani kapital, so ostali v celoti nerešeni. Brez tega pa podjetništva in obrti ni. Rezultat je nenormalno propadanje podjetij in obrti, ki je v Sloveniji trikrat večje kot v drugih pridruženih članicah EU.

Popolno nesposobnost resornih ministrstev pa kaže primer, da so raje odpravili program podpore uspešnim zasebnim inovatorjem in malim podjetnikom in jih pustili propadati, kot da bi bili ti zdrava konkurenca neuspešnim državnim razvojnikom.

Na področju spodbujanja inovativnosti ni primernih strokovnjakov, strokovnih in organizacijskih institucij v začetni fazi razvijanja invencij, tehnoloških razvojnih centrov - razen treh, ki pa ne izvajajo vseh funkcij -, inovacijskih državnih ali zasebnih skladov tudi s tveganim kapitalom in predvsem organiziranega trga novih storitvenih, tehničnih, tehnoloških in programskih novosti.

Brez tega bodo uspešni in obetavni podjetniki in inovatorji še bolj odhajali v tujino. Čeprav v javnosti ni znano, ker oblast tega ne želi obešati na veliki zvon, pa je že danes več kot tri četrtine slovenskih podjetnikov, obrtnikov in inovatorjev organiziranih v tujini in s tujim kapitalom, kjer ostaja tudi dobiček. To pa je najslabše za slovensko gospodarsko moč in narodnost, saj je podlaga za višjo dodano vrednost in blagor naroda.

Za tako stanje so odgovorni tako vlada kot parlament, stranke v

koaliciji in opoziciji in oblasti prodani funkcionarji in strokovnjaki.

Marjan Stele, Kamnik

Kaj se dogaja na Obali?

Ob članku novinarko Vide Kocjan z 2. 9. 2004 se sprašujeva, kje je gospa Kocjan dobila novinarsko diplomu, da tako enostransko, strankarsko pogojeno, ne da bi se prej pričala o resnici, poroča o stvareh, ko je bilo vendar že vse objavljeno, in nedolžno vpraša mojega sina Borisa Kočevarja, ali je to res. Mar je to demokracija, če nekdo nekoga očrni po krivici, ne preveri pa obeh strani?

Vrnila se bova na zadevo Saše Konstantinoviča in tako imenovanega zemljišča v Vinjolah. Najprej: Konstantinovič je del zemljišča v Vinjolah pridobil po očetovi intervenciji, ki je bil takrat vplivno "vojno lice, po rodu iz Črne gore". Kaj je to takrat pomenilo, vsi prav dobro vemo, ker je še vedno nekaj hiš "vojnih lic" v Portorožu. Ker je Konstantinovič že na silo pridobil del zemljišča, je hotel na enak način pridobiti še drugi del, a hvala Bogu je občini uspelo to preprečiti. Verjetno je to še zmeraj dokazljivo iz virov v občini Piran. Ne da bi koga vprašal, je Konstantinovič "zabarikadiral" staro stransko pot Lucija—Malija z odsluženim tovornjakom, na svoje zemljišče pa začel dovažati stare odslužene avtomobile, iz katerih je iztekalo olje in druge tekočine, tako da so se tam zaredile ose, sršeni in podgane. Vse to je bilo nad glavnim vodnim rezervoarjem nad Lucijo in takrat, 1993–1994, ni nihče ukrepal. Ko je najin sin dosegel to, da se vsa ta ropotija odstrani, so mu bili sosedje zelo hvaležni. Sicer pa, zakaj se sami ne pozanimajte in prepričate pri sosedih, da vam oni povedo kaj o Konstantinoviču, ki se sedaj dela tako nedolžnega? Del zemljišča, ki ni bilo v Konstan-

tinovičevi lasti, si je hotel na silo in z grožnjami prisvojiti z izgovorom, da ima STATUS KMETA, in tam zasadil oljke, ki jih je posadil kot krompir. Smešno! Vredno bi bilo poizvedeti, kdo mu je dal status kmeta. Verjetno ga je dobil na intervencijo "vojnega lica". Ti ljudje se danes znova vračajo in hočejo imeti naše pokojnine in odškodnine (izbrisani) ter si lastiti vpliv in privilegije, kakršnih so bili vajeni že nekdanj. Saša Konstantinovič po vaši stalnim naslovom Vinjole 33, Lucija sploh nikoli ni živel v hiši, ki se za svinje ni primerna, in nikoli ni živel tukaj. Pozanimajte se pri sosedih!

Ko je tožbo na piranskem sodišču izgubil, se je skrtil in sodišče mu dolgo časa ni moglo priti na sled. Začetni sodni stroški, ki bi jih sprva lahko poravnal, so z leti začeli naraščati (najlepše je sprožiti tožbe, ko pa jih izgubiš, se delaš, da nisi nič dolžan), in ko je hiša prišla na boben, je videl, da je hudič odnesel šalo in da gre zares. Nakazal je prvotni mali znesek, vendar je bilo že prepozno. Njegov odvetnik Dokič posluša za denar, kar vemo, ker imamo posredne opravke z njim, in verjetno nikomur svojih uslug ne daje zastoj, če pa že, gre potem tu za druge interese.

Konstantinoviču po vašem pisanju grozi najin sin. Hecno! Res pa je, da je Konstantinovič imel sodno prepoved, da se ne sme približevati najinemu sinu, saj je on grozil sinu. Gospa Vida Kocjan, vredno se je prepričati, preden kaj takega napišete! Ker že tako pljuvate po najinem sinu, se čudiva, zakaj je SDS trikrat poslala vabilo za pristop k SDS, zadnjega še pred približno tremi meseci, vsako leto pa mu tudi pošljejo voščilo za rojstni dan.

Pričakujemo vašo naslednjo številko Demokracije (če si seveda upate to objaviti), da bomo videli vinjolski grič najinega sina ter vse naše družinske prijatelje, za katere doslej niti vedeli nismo, da obstajajo.

Pa lepo pozdravljeni.

Franc in Ana, roj. Golja, Kočevar, Portorož

**RADIO
ZELENI VAL**

93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Leto 1944 in leto 2004

Jesenice jeseni leta 1944. Tretje leto nemške zasedbe Gorenjske. Mnogo hudega se je v tem vojnem času zgodilo. Ljudje pa smo upali, da bo vojna prej ali slej s porazom Nemčije končana. V okoliških hribih na Mežaklji in Karavankah so poleg nemškega terorja dodatno sejali strah partizani, gošarji smo jim rekli. V pomoč gošarjem so delovali terenci, ki so določali in odrejali, kdo je zrel za odstrel. Najemali so tudi otroke, ki so bili kurirji ali pa so izvrševali še druga ukazana jim "junaska" dejanja. Nekega popoldneva jeseni leta 1944 je v osnovni šoli odjeknila močna eksplozija. Natančneje v prvem nadstropju tretjega razreda, v katerem so sedele slovenske deklice v starosti osem do devet let! Naša družina je stanovala v hiši tik ob šoli. Ob eksploziji so popokala stekla na naših oknih. Po prvem šoku smo stanovalci skočili v vežo in najprej videli velik oblak prahu ali dima. Nekaj trenutkov popolne tišine, nato pa se zasliši jok in vpitje deklic. V telovadnici šole so prenočevali nemški vojaki, ki so bili na poti skozi Jesenice, in ti so do prihoda policije zavarovali okolico šole in začeli z reševanjem otrok. Na dvorišče šole so prihajali prestrašeni starši, med njimi je bil oče, ki je neprestano klical svojo edinko Metko. Poznala sem ga, bil je tovarniški uslužbenec, in njegova Metka s še šestimi sošolkami je bila mrtva. Kdo je storil ta zločin? Mlad, takrat 12-letni fant Zdravko Slamnik, poznejši pisatelj pod imenom Pavle Zidar. Je bil ta fant odgovoren za to grozno dejanje? Menim da ne. Terenci in gošarji so ga izrabili kot že pred tem in mu dali v roke orožje. Mnogo let pozneje je sam opisal te dogodke. Ironija in tragična igra življenja pa je bila, da je bil tisti oče zelo dejaven terenec, ki je določal, koga je treba likvidirati. Domnevam, da za v šolo prineseni "peklenski stroj" ni vedel. Nekaj se je zgodilo mimo njega, brez njegove vednosti in umrla je njegova edinka. Je ob mrtvi hčerki pomislil, kaj je delal in o čem je odločal? Umrlo je sedem nedolžnih 9-letnih deklic in učiteljica, koroška Slovenka. Ranjene in opečene, predvsem pa prestrašene so bile vse druge deklice. Ko sem videla, kaj so storili, sem vzkliknila: "Kdor je to storil, je navaden zločinec." Verjeli ali ne, prav te besede mi je v zaporih v Begunjah očital oznovec Franc Konobelj-Slovenko. Vem, kdo mu je poročal. Se je kdaj pokesal za to dejanje, pri katerem je imel zelo aktivno vlogo, saj se brez njega v tem okolju ni zgodilo nič? Ne, zakaj bi se kesal, saj že vse življenje žanje "sadove" svojega dela in spokojno uživa svojo "zasluženost" pokojnino z vsemi borčevskimi dodatki, ki mu kot udbovcu pritečejo. Natanko šestdeset let pozneje se je zgodil tam daleč na Kavkazu v Beslanu enak zločin nad prav tako nedolžnimi otroki. Koliko živih se bo še kdaj vrnilo v svoj dom? Kakšne bodo posledice, ki jih bo pustil ta zločin v dušah in srcih teh mladih? Približno število mrtvih je več kot tristo, težko ranjenih pa na stotine. To je poleg človeške tragedije tudi dokaz, da Rusija ni pripravljena na spopad s terorizmom, ker je mislila kot ves preostali svet, tudi Evropa, da so upravičena tarča teroristov le ZDA. Kaj pa Slovenija s skrajno kaotično državno in ljubljansko oblastjo? Si bo z izsiljeno zgraditvijo islamskega centra v Ljubljani, kamor se bodo brez doslednega nadzora slovenske oblasti zatekali nam popolnoma neznani tujci islamskega sveta, zadržila vrv okrog vratu? Danes islam, pa ne le fundamentalen, grozi vsemu svetu in vsem "nevernikom". Nobenega zagotovila ni, da se to ne bo nekega dne zgodilo tudi v Sloveniji. Mar res hočemo to? Marija Vodišek

Mačkov pomočnik

23. del

Ko sem prišel v Slavijo, me je takoj poklical Maček in mi rekel: "Ti si tu živel in poznaš Ljubljano, vidiš, ljudje so bosji in nagi, brez stanovanja, brez vsega. Treba jih je obleči, nahraniti in jim priskrbeti stanovanja. Pojdi in nabavi vse!" Potem me je ostreje pogledal in rekel: "Poslušaj, ampak račun, računov ni. Glej, da mi jih ne pošljejo pa tudi ti mi jih ne nosi! Jaz ne bom ničesar podpisal. S tem ti bom plačal," je dejal in prijel za pištolo. To je bil ukaz, naj začnem jemati tam, kjer se je moglo kaj vzeti.

V Ljubljani sem živel od leta 1929 do odhoda v Dolomite jeseni leta 1942 in v tem času sem jo zares dobro spoznal. Med oznovci pa prav go-

poboji in zločini odvrčalo od tega početja. Ob prihodu v Ljubljano sem ostal Mačkov pomočnik, nisem pa bil več partijski sekretar, ker takrat partijske organizacije ni bilo. Ta je začasno prenehala z delovanjem. Vsa Ozna je bila takrat zelo zaposlena. Bilo je kakor na mravljišču. Gost promet, ki je nastal po mestu, je bilo opaziti prav zaradi oznovskih aktivnosti. Vseposod so bile množične aretacije, vse je bilo na nogah podnevi in ponoči in vsenaokrog je bilo polno oznovcev.

Maček je zahteval popolno predanost. Natančno in brez ugovora je bilo treba izpolniti njegove ukaze. S preskrbo Ozne po prihodu v Ljubljano sem začel tako, da sem začel

kupili za partizane. Eden od bratov je prinesel in pokazal nekaj od tega, kar so imeli. Ko pa sem dejal, da bi potrebovali še več, je prinesel še drugo blago. Pri tem sem pozorno opazoval, kam je odhajal, in sem šel za njim. Videl sem dolgo polico, s katere je jemal blago in ga odnašal. Imel je veliko blaga. Najprej ga je skrival pred Italijani, potem pa še pred Nemci. Bal se je, da mu ga ne bi odnesli, ker je upal, da ga bo dobro prodal po vojni. Naročil sem vse blago, kar ga je bilo v skladišču. Poslal sem po tri tovarnjake. Z njimi so prišli partizani in vse blago znosili nanje. Ko je bilo delo končano, sem jim samo rekel: "Pojdite!" Medtem ko sta lastnika pisala

oznovci in visoki partijski funkcionarji po nekaj dneh vselili v razna stanovanja in vile, smo odhajali še k mizarjem v Vižmarje, kjer smo pobirali pohištvo. Vse, kar smo nakradli, se je potem zastonj delilo. Prostori v Slaviji so bili povsem založeni; na levi in na desni od vhoda so bila skladišča. Prihajali so predvsem Mačkovi sorodniki. Veliko jih je bilo: dvajset in več. Prihajali so, izbirali in odnašali. Zraven so bile Pepca Kardelj, Zdenka Kidrič in Vida Tomšič. Vse najboljše so pobrali.

Ko sem nekoč prišel pred vhod Slavije, sem srečal dežurnega, nekega poročnika, ki sem ga poznal še iz Bele krajine. Bil je najbolj zanesljiv Mačkov človek. Spuščal je ljudi v stavbo ali poklical koga iz Ozne, če so ga iskali. Takrat mi je dejal, da se je nekdo oglašil in pustil listek. Na njem je pisalo, da bo tisti, ki bo prišel s tem listkom, na napisanem naslovu dobil neki kovček. Bilo je nekeje na Prešernovi ulici. Vzel sem dva spremljevalca in smo šli ponj. Našli smo velik kovček, v njem pa samo zlato in srebro, verižice, ure, prstani itd. Kako naj bi drugače, Mačku sem ga nesel. Maček je samo oči odpiral, ko je to videl. Nato je začel pomerjati ure, pa se ni mogel odločiti za nobeno. V življenju ni videl toliko dragocenosti. Vse, kar je bilo najboljše, je hotel zase. Isto je bilo tudi prej v partizanih. Najboljše je šlo zanj: orožje, uniforme, hrana in vse drugo. Iz kovčka, ki sem mu ga prinesel v Slavijo, mi je dal zlato štoparico, s katero sem si pozneje reševal življenje.

V moji pristojnosti so bila tudi vsa stanovanja. Ozna jih je najprej zaplenila tistim, ki so zbežali ali so bili v taboriščih in zaporih. Ključi vseh teh stanovanj so bili pri meni v Slaviji. Za ljudi, ki so bili v Ozni ali pa na visokih partijskih položajih, je bilo treba preskrbeti stanovanja. Hodili so si jih ogledovat, po ključu so prihajali k meni, vendar so jih pogosto tudi vračali, ker so želeli najboljše stanovanja. Ker je veliko ljudi zbežalo, veliko pa jih je Ozna konfiscirala, je bilo na razpolago zelo veliko stanovanj. Vse je bilo prazno. Na Vrtači in za Bežigradom so bila odlična stanovanja, zelo lepe in udobne vile. V njih so bili pred tem Nemci, ki so jih ob razpadu zapustili in odšli. Ozna je vse zaplenila.

Albert Svetina

P. S. S tem odlomkom končujemo objavljanje spominov Alberta Svetine. V knjižni obliki bodo izšli v naslednjih dneh. Vabljeni k nakupu!

Po prihodu v Ljubljano je Svetina postal Mačkov pomočnik.

tovo nisem bil edini, da bi me Maček zato izbral tudi za ropanje po mestu in celotno materialno preskrbo Ozne. Takoj po prihodu v Ljubljano sem tako po Mačkovem ukazu v Ozni prevzel ekonomsko področje z vsemi posledicami. To je bilo moje glavno delo v Slaviji. Po drugi strani me je ta zadolžitev obvarovala hujših dejanj, ki jih je bilo v povojnem času vse polno. Ni mi bilo treba ubijati niti aretirati ljudi. Pri tem terorju ob koncu vojne zato nisem sodeloval, pozneje pa me je prav neposredno soočenje s

krasti. Šlo je počasi. Z ekipo oznovcev, ki so mi jo zaupali, smo kradli po trgovinah. Imel sem tri tovarne avtomobile, spremljevalce in svojega šoferja. Ker sem se po Ljubljani potikal že med vajeniško dobo, sem vedel, kam in h komu je treba iti.

Na mestnem trgu je bila tekstilna trgovina Souvan. Souvani so bili nemškega rodu, veliko trgovino pa sta vodila dva brata. Vzel sem svojega spremljevalca in šoferja in smo odšli. Ko smo vstopili v trgovino, sem vprašal, ali imajo kaj blaga, ker bi ga

račune, sem se med spremljevalcem in šoferjem izmuznil do avta in zbežal.

Tako sem delal na več krajih. Iz trgovin na Poljanski cesti, na Starem trgu, na Mestnem trgu, na Šempetrski, Miklošičevi cesti smo pripeljali raznovrstne stvari. Pri sv. Petru sem nabral nogavice in čevlje. Bil sem tudi pri Vidmarjevih v Savljah, od koder smo prav tako pripeljali veliko stvari. Obšel sem večino trgovin in jih po partizansko okradel. To je trajalo okrog štirinajst dni. Vse, kar smo dobili, smo zvozili v Slavijo. Ko so se

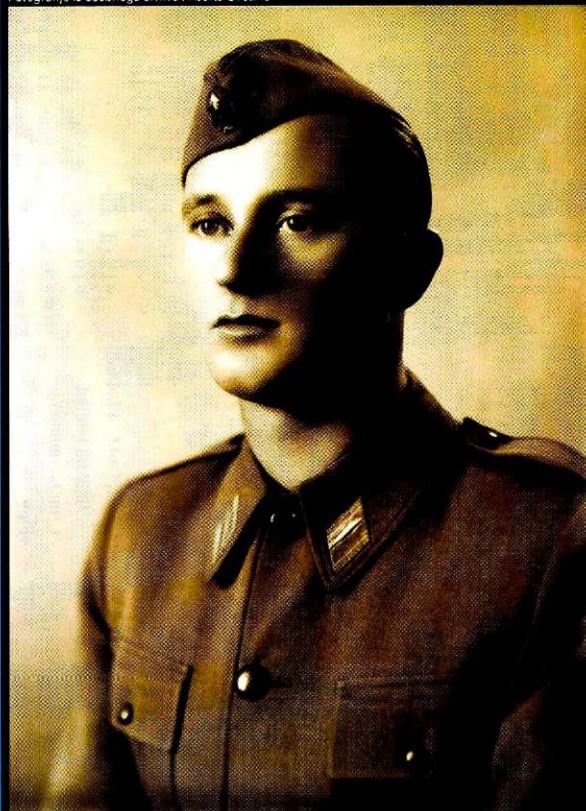
OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA - PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekle zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevar in nasilja.

“... Ko sem sredi maja 1945 iz Po- stojne prišel v Slavijo, me je ta- koj poklical Maček in mi dejal: “Ti si tu živel in poznaš Ljublja- no. Vidiš, ljudje so bosí in nagi, brez stanovanja, brez vsega. Treba jih je obleči, nahraniti in jim preskrbeti stanovanja. Poj- di in nabavi vse!” Nato me je ostreje pogledal in dodal: “Po- slušaj, ampak računi, računov ni. Glej, da jih ne dobim. Ničesar ne bom podpisal. S tem ti bom plačal,” in prijel za pištolo. To je bil ukaz, naj začnem z brez- obzirnim ropanjem povsod tam, kjer je bi- lo mogoče kaj vzeti ...”

Fotografije iz osebnega arhiva Alberta Svetine

Knjiga bo predvidoma izšla konec poletja 2004. Priloženo naročilnico skupaj s kopijo potrdila o plačilu pošljite na naslov: Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana. Številka TRR: 24200-9004125033. Knjigo lahko naročite tudi na telefonski številki: 01-434-54-63 ali na elektronskem naslovu: obzorja.narocnine@siol.net ali plačate v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

■■■ Odraščal je na Primorskem, prežet z antifašizmom in krivicami, ki jih je občutil na sebi in jih s seboj prinesel v predvojno Ljubljano. Od primorskega emigranta, ki je v težkih razmerah prišel do poklica in si našel službo, do aktivista v odporu proti italijanski okupaciji med vojno ni bilo daleč. Od delovanja v odborih OF do partije je bila pot še krajša. Hitro je postal partijski sekretar, nato inštruktor CK KPS, obiskoval partijsko šolo CK KPS in od tod prišel v Ozno, kjer je bil najprej začasno Mačkov namestnik, nato pa kot partijski sekretar njegov pomočnik do prihoda v Ljubljano. Tukaj je prevzel ekonomske naloge oz. ropanje za Ozno in med drugim prevzel “čiščenje” Brezarjevega brezna v Podutiku. Kot načelnik Ozne za Primorsko je nadaljeval oznovsko prakso s podtalno dejavnostjo na meji z zavezniško vojaško cono, nato pa v ljubljanski Ozni nadzoroval pošto. Po izključitvi iz Ozne se je vpisal na srednjo tehniško šolo, nato pa je po “čudnih naključjih” postal poverjenik v ljubljanskem mestnem ljudskem odboru. Po preiskavi stanovanja je konec februarja 1949 pobegnul na Madžarsko, kjer je najprej deloval v politični emigraciji, nato pa so ga Madžari, ker mu kot nekdanjemu pripadniku Ozne niso več zaupali, obsodili in zaprli.

Albert Svetina je po letu 1990 ena redkih prič, ki je spregovorila. Tisto, česar se njegovi nekdanji sodelavci ne spominjajo več, mu je še vedno živo pred očmi. Zdaj priča tudi za tiste in o tistih, ki so bili zraven, pa molčijo in se nočejo, ne smejo ali ne morejo spominjati. Prav tako priča za tiste, ki jih takrat še ni bilo in tega krutega časa niso doživeli in ne vedo ali pa nočejo vedeti ali verjeti. Za odkrito besedo, ki jo je najprej zastavil ob odkrivanju resnice o Brezarjevem breznu, so mu nenadoma zastali vsi postopki v zvezi z urejanjem njegovega statusa v novi, svobodni Sloveniji. Kratenje njegovih pravic zato posredno govori o naravi sistema in oblasti v sedanji Sloveniji. Obremenjenost s polpreteklo zgodovino in strah pred resnico o polpreteklosti sta zelo močna. Svetina torej ne govori samo o preteklosti, ampak tudi o sedanjosti.

Nekaj odlomkov iz spominov Alberta Svetine, ki bodo kmalu izšli pri založbi Nova obzorja, v nadaljevanjih objavljamo tudi na straneh Demokracije.

Po posebni prednaročniški ceni 5.100 SIT nepreklicno naročam knjigo
OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA -
PRIČEVANJE ALBERTA SVETINE

ime in priimek: _____

datum: _____

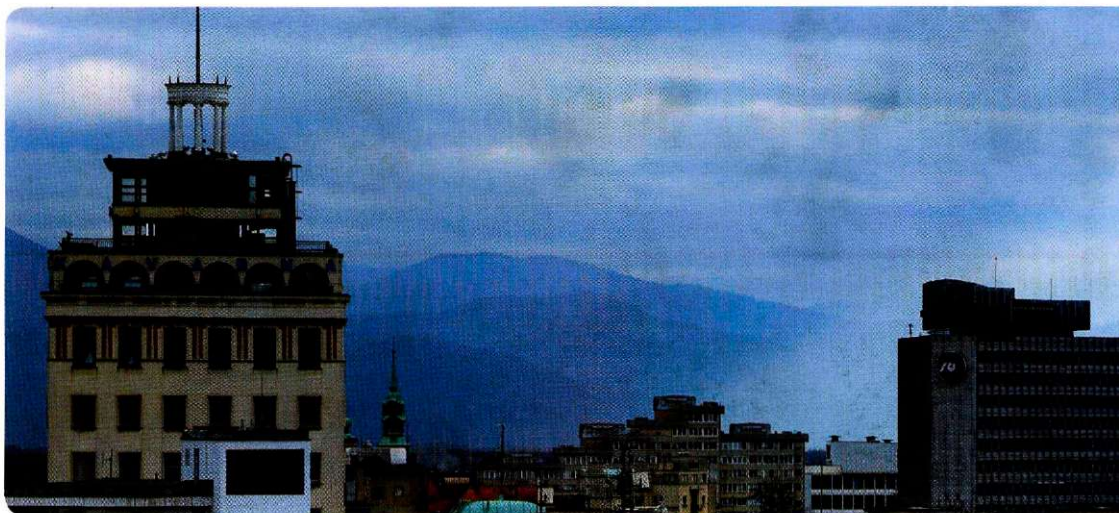
ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

Knjiga bo predvidoma izšla konec poletja 2004. • V ceni je všteta DDV, ni pa všteta poštnina.

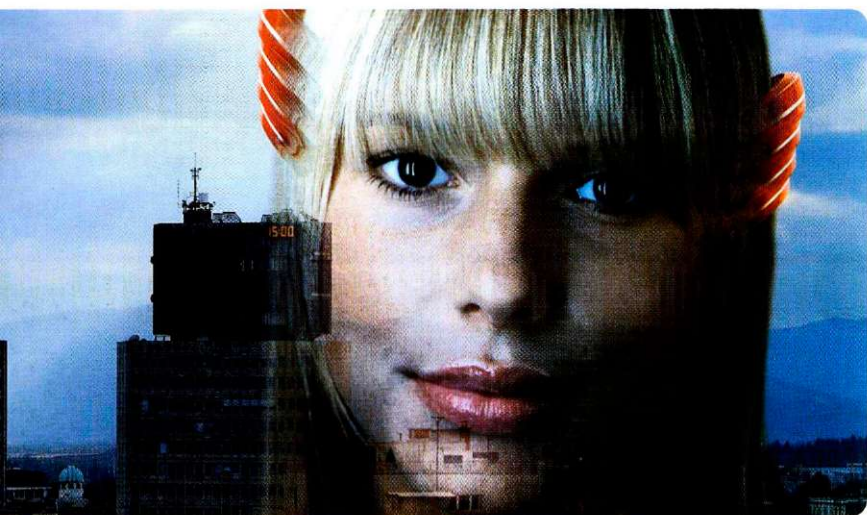
Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobilni telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih avdio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Agencija 41, dnevni LUKS Studio, foto: T. Gregorič, J. Puklarič, Moineri d. d., 1537 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

